

GÜMÜŞHANE'NİN KÜLTÜR VE SANAT HAYATINDAN

40 BİYOGRAFİ

EDİTÖRLER

Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM

Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ

YAYINLARI

GÜMÜŞHANE 2013

ISBN: 978-605-6347-63-4

Yıl-Sayı-Ay: 2013-01-04

Kitabın Adı:

Gümüşhane'nin Kültür ve Sanat Hayatından 40 Biyografi

Editörler:

Prof.Dr. M. Muhsin KALKIŞIM

Yrd. Doç.Dr. Kemal SAYLAN

Yayınevi:

© Gümüşhane Üniversitesi Yayınları No: 14

Baskı:

Ege Reklam Basım Sanatları Tic. Ltd. Şti.

Esatpaşa Mah. Ziyapaşa Cad. No:4

34704 - Ataşehir / İSTANBUL

Tel: 0216 470 44 70

Faks: 0216 472 84 05

www.egebasim.com.tr

Birinci Baskı

İstanbul, Nisan 2013

Eserin hukuki ve etik sorumluluğu yazarlara aittir.

Tüm hakları saklıdır.

Bu kitabın yayın hakları Gümüşhane Üniversitesi'ne aittir.

İzinsiz kopyalanamaz, aktarılamaz, çoğaltılamaz.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM: Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	5
01. Ahmed Kâmil AKDİK: Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	6
02. Ahmed Şîrânî: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK	12
03. Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhanevî: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK	18
04. Ahmet Erkan KOCATÜRK: Doç. Dr. Bayram NAZIR.....	25
05. Ali BEYAZ: Yrd. Doç. Dr. Merve KARAÇAY TÜRKAL	38
06. Arzuhan DOĞAN YALÇINDAĞ: Okt. Fetullah DEVRAN	45
07. Âşık Kul Nûrî: Arş. Gör. Mehmed Ali YILDIZ.....	50
08. Aydın DOĞAN: Doç. Dr. Bayram NAZIR.....	56
09. Bâki TUĞ: Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYYILDIZ	64
10. Çağırğan Baba: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK.....	68
11. Dilâver CEBECİ: Yrd. Doç. Dr. Yakup TOPAL.....	72
12. Ertuğrul SAĞLAM: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ.....	83
13. Hasan Fahri POLAT: Yrd. Doç. Dr. Engin GÖKÇÜR	87
14. Hüseyin Nihal ATSIZ: Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN	91
15. Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN: Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM	101
16. Lütfi DOĞAN: Yrd. Doç. Dr. Yakup TOPAL	107
17. M. Oltan SUNGURLU: Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN	110
18. Muhammed NAYİR: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ.....	114
19. Dr. Mustafa ÇALIK: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ	120
20. Muzaffer DEMİRHAN: Yrd. Doç. Dr. Yakup TOPAL.....	123
21. Prof. Dr. Necmettin TOZLU: Yrd. Doç. Dr. Yakup TOPAL	126
22. Nurettin ÖZDEMİR: Yrd. Doç. Dr. Engin GÖKÇÜR	131
23. Nûri Baba (Âşık İlhâmî): Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK	138
24. Osman NEBİOĞLU: Doç. Dr. Bayram NAZIR	141
25. Osman YAĞMURDERELİ: Okt. Hakan BAŞGÖZE	148
26. Rafet ATAÇ: Okt. Fetullah DEVRAN	153
27. Ruhi SARI: Yrd. Doç. Dr. Merve KARAÇAY TÜRKAL.....	163
28. Sabri Özcan SAN: Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN	167
29. Seydi (Seyyid Baba): Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK.....	170
30. Şeref AKDİK: Yrd. Doç. Dr. Engin GÖKÇÜR.....	175
31. Şeyh İsmail Efendi: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK	182
32. Şeyh Mehmed Efendi: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK.....	183
33. Şeyh Osman Baba: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK	184
34. Şinasi ÖZDENOĞLU: Yrd. Doç. Dr. Engin GÖKÇÜR	186
35. Şiranlı Hacı Mustafa Efendi: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK.....	193
36. Taceddin ŞİMŞEK: Doç. Dr. Bayram NAZIR.....	201
37. Torullu Hacı Osman Efendi: Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK.....	214
38. Vasfi Mahir KOCATÜRK: Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ	216
39. Zeki KADİRBEYOĞLU: Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN.....	220
40. Zülfikar Yapar KALELİ: Okt. Hakan BAŞGÖZE	223

TAKDİM

Gümüşhane'nin kültür ve sanat hayatında iz bırakan kırk şahsiyetin ele alındığı bu çalışma, "efrâdını câmi', ağıârını mâni'" değildir. Kırk biyografinin dışında elbette bu coğrafyada yetişen pek çok ilim ve irfan erbâbı, şöhretten ve alkıştan kaçan fedâkâr ve vefâkâr gönül erleri vardır. "Kırk Biyografi", bir sıralama hiç değildir.

"Kırk Biyografi"yi okurken karşımda dikenlerin ucunda gül açan mâneviyat büyüklerini, gayret ve himmet kanatlarıyla azmin ve irâdenin zirvesine çıkmış idealist insanları buldum. Bu toprakların ne kadar verimli, **Ahmed Ziyâeddîn Gümüşhânevî**'nin rûhâniyetinin de hâlâ hükümlerimâ olduğunu yakînen müşâhade ettim.

"Kırk Biyografi"de bazı isimler için derleme yoluna gidilirken, bazı isimler için mülâkat tarzı seçilmiştir. Aktarılan bilgilerin hepsi orijinal olmadığı gibi, ma'lûmun i'lâmı da değildir. Bu değişkenliğin anlayışla karşılanacağını, bu mütevâzi adımın "akademik câmiada" derinlemesine çalışmalara kapı açacağını ümit etmekteyiz.

Kitaptaki maddelerin yazımı, "İçindekiler" kısmında belirtildiği gibi Gümüşhane Üniversitesinin öğretim elemanları tarafından üstlenilmiştir: **Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM, Doç. Dr. Selami ŞİMŞEK, Doç. Dr. Bayram NAZIR, Yrd. Doç. Dr. Kemal SAYLAN, Yrd. Doç. Dr. Merve KARAÇAY TÜRKAL, Yrd. Doç. Dr. Engin GÖKÇÜR, Yrd. Doç. Dr. Mustafa AYYILDIZ, Yrd. Doç. Dr. Yakup TOPAL, Yrd. Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ, Okt. Fetullah DEVRAN, Okt. Hakan BAŞGÖZE, Arş. Gör. Mehmed Ali YILDIZ.**

Bu çalışma kusursuz olma iddiasında değildir. Şiddetli bir yağmur sonrası coşkun akan Harşit Irmağı gibi taşmış veya bazı sâbiteleri sürüklemiş olabilir. İyi niyetle yapılacak eleştirileri değerlendirmeye her zaman hazırız.

Başta, bir dağın eteğindeki üniversiteyi zirvelere doğru yükselten değerli Rektörüm **Prof. Dr. İhsan GÜNAYDIN** Bey'e verdiği destekten dolayı minnet borçluyuz. Ayrıca biyografileri hazırlayan yukarıda adı geçen akademisyenlere kültür ve sanat hayatımıza verdiği katkılar için teşekkür ediyoruz.

Prof. Dr. M. Muhsin KALKIŞIM

23.03.2013

Bağlarbaşı / Gümüşhane

AHMED KÂMİL AKDİK

(REÎSÜ'L-HATTÂTÎN: 1861-1941)

19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın ilk yarısında eserleri ile sanat tarihimizde iz bırakan ve "Reîsü'l-Hattâtîn" unvânını alan önemli bir şahsiyettir. Aslen Gümüşhane Merkez Mescitli köyündendir.

29 Kasım 1861'de İstanbul'da Fındıklı'da bugünkü Mimar Sinan Üniversitesinin (eski Devlet Güzel Sanatlar Akademisi) tam karşısında, sonradan yanan küçük bir evde doğdu. (Kaderin dikkate değer bir tecellisidir ki ömrünün son beş yılını hüsn-i hatt hocası olarak Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde sürdürmüştür.) Tersâne-i Âmire Erzak Anbarı Başkâtibi Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. İlk tahsilini yaptığı Zeyrek Çukurçeşme'de Sâliha Sultan Sıbyan Mektebinde yazı hocası Süleyman Efendi'den hat meşketti. Fâtih Rüşdiyesini bitirdikten sonra Dahiliye Muhasebesine memur oldu (1880). Bu arada meşhur hattat, zamanının çeşitli yazılarda en büyük üstâdı olan Sâmi Efendi'ye (1837-1912) dört yıl devam ederek sülüs-nesih yazılarından icâzet aldı (1884). Bu icâzet-nâmeyi dönemin sayılı hattatlarından Şevki Efendi de tasdik etti. Hocasının arzusuyla Kâmil mahlasını Hâşim'e çevirdi. Bu sebeple 1887-1890 yılları arasındaki yazılarında Ahmed Hâşim imzasına rastlanmaktadır. Fakat bir müddet sonra tekrar Ahmed Kâmil ve Kâmil mahlaslarını kullanmaya başladığından bu isimlerle tanındı.

1879'dan beri tanıdığı Sâmi Efendi'den hiç ayrılmamış ve ustasıyla

kendisi için çok feyizli olan bu çalışma, 1901'e kadar 22 yıl devam etmiştir. Kâmil AKDİK, her hafta muntazaman üç dört defa Sâmi Efendi'nin evine gider ve her defasında yanında iki üç saat kalırdı. Sâmi Efendi'nin Kâmil AKDİK'in istidadına karşı büyük hayranlığı ve hürmeti vardı. Bu anlaşma ikisi arasında âdetâ bir baba evlat muhabbeti doğurmuştu. Kâmil AKDİK, bazan doğrudan doğruya hocasının verdiği meşkler üzerinde çalışır, bazen de geçmişteki büyük ustaların eserlerini tahlil ederek yaptığı etüdlerini tenkide ve tashihe arz ederdi. Önce pasif bir dikkat kesilen Kâmil AKDİK, yavaş yavaş, senerler geçtikçe tenkitlere mukabeleye başlamış ve nihayet bu dersler ikisinin birden münâkaşa ile yaptıkları bir tahlil ve araştırma haline gelmiştir. Sâmi Efendi'nin yetiştirdiği başlıca talebeler; Nazif Bey, Tuğrakeş Hakkı, Ferid Bey, Hulûsî, Hasan Rıza, Kâmil AKDİK, Aziz Ömer Vasfi, Necmeddin OKYAY'dır.

Yazıdaki kabiliyet ve başarısı sebebiyle Dîvân-ı Hümâyûn Mühimme Kaelmine tayin edildi (1894). Burada Sâmi Efendi'den dîvânî ve celî-dîvânî yazılarını ve tuğra çekmesini öğrenerek ertesi yıl nâme-nüvisliğe getirildi. Nâme-nüvisler, Babialî'de Osmanlı hükümdarlarının yabancı devlet başkanlarına, Kırım hanlarına ve Mekke kenti şeriflerine yazdıkları mektupları kaleme almakla görevliydi. Üstadı Sami Efendi 1909'da emekliye ayrılınca onun yerine Nişân-ı Hümâyûn Kalemî mümeyyizliğine ve Hutût-ı Mütenevvîa muallimliğine getirildi. Bu görevine 1914'te yeni açılan Medresetü'l-Hattâtîn sülûs-nesih hocalığı ile Galatasaray Sultânîsi rik'a dersleri hocalığı da ilâve edildi (1918). Bâbiâlî'nin lağvedilmesiyle Dîvân-ı Hümâyûndaki görevinden emekliye sevk edildi (1922). Harf inkılâbına kadar Hat Mektebinde hocalık yaptı (1928). Yetiştirdiği talebelerin en önde geleni Halim ÖZYAZICI (1898-1964) olmuştur. Yeni harflerin kabulünde faaliyetine ara verip 1929'da Şark Tezyînî Sanatlar Mektebi ismiyle tekrar açılan mezkur müessesede yazı öğre-

tilmediği için buranın müdürlüğüne getirildi. Nihayet bu mektep de 1936'da Türk Tezyînî Sanatları Şubesi olarak Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'ne bağlanınca burada hüsn-i hat öğretilmesine tekrar müsaade verildi. Burada vefatına kadar yürüteceği yazı hocalığına başladı. Ahmed Kâmil AKDİK, sanat hayatının en velûd ve mütekâmil devresini burada geçirmiştir.

Biri 1933, diğeri 1940'da olmak üzere Mısır prenslerinden Mehmed Ali Tevfik Paşa tarafından iki kere Mısır'a davet edildi. Birincisinde Prens Nil nehri üzerinde bulunan Ravza adasını karaya bağlayarak İslâm sanat ve mimarîsinin hemen bütün devirlerini içine alan bir İslâm sanatları müzesi şeklinde yaptırdığı Menyel Kasrı bünyesinde bulunan mescidin bütün yazılarını yazdı. İkincisinde ise aynı sarayda kurulan hat müzesine konulacak yazıları İbnülemin Mahmud Kemal İNAL (1870-1957) ile birlikte seçip tasnif etti. Günümüzde bir müze olarak kullanılan bu sarayın çeşitli bölümlerinde Ahmed Kâmil AKDİK'in pek çok yazısı bulunmaktadır. 24 Temmuz 1941 gecesi Fatih'teki evinde vefat etti ve Eyüp'te Gümüşsuyu Kabristan'ına defnedildi. Kabir kitâbesi, oğlu ressam Şeref AKDİK (1899-1972) tarafından yazılmıştır.

Hat tarihinde zaman zaman kıdem ve dirayetiyle önde gelen hattatlara verilmesi mutad olan "reîsü'l-hattâtîn" (hattatların reisi) unvanı son olarak 21 Ağustos 1915'te Kâmil Efendi'ye tevcih edilmiştir.

Kâmil AKDİK, disiplinli hayatı ve perhize dikkat etmesi sebebiyle uzun süren ömrünün sonlarında bile el titremesi ve görme bozukluğu gibi sıkıntılar çekmeden seçkin eserler bırakmıştır. Dîvân-ı Hümâyûn'daki resmî vazifesi esnasında dîvânî, celî-dîvânî veya rik'a hatlarıyla yazdığı menşur, berat, muâhede-nâme, tasdik-nâme gibi evrak dışında yazı hocası olarak hazırladığı

meşkler de pek çoktur. Ayrıca sülûs-nesih kitalar, murakka'lar (yazı albümleri), hilye ve levhalar, kitâbeler, bazı sure ve cüzlerden başka bir de mushaf

yazmıştır.

Altmış seneden fazla süren bir sanat hayâtı olan AKDİK'e son zamanlarında hiç dinlenip dinlenmediği sorulduğunda verdiği cevâp dikkate değerdir: "Evlâdım, bunu bana bizim hanım da söylerdi. Elimden gelse uykumda da yazacağım. Bu yazının âşıkıyım. Azrail, Allah'ın bende olan emânetini almağa geldiği zaman, elimde şu kâmiş kalemi bulsa, bütün bir fânî ömrün veremediği manevî ve ilâhî zevki tadarım!". Hastalığı sırasında da "Öleceğime gam yemiyorum, lâkin şu yazıyı öğrenmeden gidiyorum!» diyen merhumun bu beyânı, onun mahviyetkârlığı kadar, hadimi bulunduğu sanatın da nihâyetsizliğini ömrü boyunca idrâk edişinden doğmuş olmalıdır.

Bir Hilye-i Sa'âdet

Vesîletü'n-Necât'ın ilk sayfası

En fazla hoşlandığı yazı neveleri olan sülüs-nesihle bizlere üstâdâne hat örnekleri bırakan Kâmil Efendi'nin -Sami Efendi mertebesine erişememekle beraber- celif sülüsle yazdığı yeri sabit eserlerine gelince Fâtih Camii hazîresinde hocası Sami Efendi'nin ve hanımının, ayrıca Ahmed Midhat Efendi'nin; Maçka Mezarlığında da Şeyh Cemâleddin Afgânî'nin kabir kitâbeleri ve Topkapı Sarayı'ndaki (Seferli Koğuşu, Akağalar Mescidi) taş hakkedilmiş iki bina kitâbesi ilk akla gelenlerdir. Abdülhak Hâmid TARHAN'ın «Türbe-i Fâtihî Ziyaret» manzumesi de Ahmed Kâmil Efendi'ye tokça sülüsle levha olarak yazdırılmış, zamanın en meşhur müzehhibi Bahaüddin Efendi'ye tezhib ettirilip Hâmid'e de imzalatıldıktan sonra 1916'da merasimle Fâtih'in türbesine konulmuştur. (Programda Sûre-i Feth kırâat olunmuş ve Süleyman Nazif, duvara asılan manzumeyi yüksek sesle okumuştur.) Akdik sipariş üze-

rine Kâhire’de, Prens Mehmed Ali’nin yaptırdığı Menyel Kasrı’ndaki cami ve türbenin, ayrıca Mahmud Muhtar Paşa ve Hıdiv İsmail Paşa ailesi türbelerinin celîlerini de yazmıştır.

Eski hat üstadlarının eserlerini toplamağa çok meraklı olan sanatkârın, Sami Efendi’den sonra, «ikinci hoca ve mektep» saydığı bu koleksiyonu, vefatından sonra Topkapı Sarayı Müzesi’ne -o tarihte on yedi bin liraya- almıştır. Merhumun topladıkları arasında, Yâkûtü’l-Musta’sımî’den (ö. 1298) bu yana yetişen üstâdların eserlerinden başka Sami Efendi’nin celî sülûste devrin hattatlarına rehberlik eden Yenicami Sebîli Kitâbesi kalıpları da mevcuttur.

FUZÛLÎ’NİN BİR BEYTİ: “Aşk imiş her ne var âlemde / İlm bir kıl ü kâl imiş ancak.”

İnce yapılı, uzun boylu, beyaz sakallı, koyu elâ gözleriyle düşünerek bakan, mütevâzi olduğu kadar kibar ve sevimli bir şahsiyetti. İbnülemin Mahmûd Kemâl İNAL, Son Hattatlar’da şu hâtırayı nakleder (Fonetik tasarruflarla buraya alıyoruz.): “Eline meşhur üstâdlardan birinin yazısı geçse define bulmuş gibi mesrur olurdu. Bir gün Nûr-ı Osmânî civarından geçerken tesadüf etdim. Koynuna soktuğu bir şeyin düşmemesi yahud kimsenin görmemesi için bir eliyle üstüne bastığını ve bir şeye sevinen çocuklar gibi gülümseyerek arkasından kovalayanlardan kaçarcasına sür’atle yürüdüğünü gördüm. Birkaç gün sonra görüştüğümüzde keyfiyeti sordum. Bedestan ittisalindeki Eski Sahafklar Çarşısında Şeyh Hamdullah merhumun bir murakkarını bularak ucuzca aldığını, son derece sevinerek gülümsemeden nefsinin men’ edemediğini ve bir müfsid hâle vâkıf olup da satan sahafa isitirdad ettirmemesi için acele savuşduğunu anlatmıştı.

Zâhirde tıflâne olan bu haller, hakikatda mesleğe olan aşkın şâhididir. Aşkî meşk etmeyenler, maksudlarına kavuşamazlar.

'Kimde kim aşkın nişânı vardurur
Âkıbet ma'şûka anı irgürür"' (İNAL, 174)

KAYNAKLAR

- CELÂL, Melek. 1938. **Reisü'l-Hattâtîn Kâmil Akdik**, İstanbul.
- DERMAN, M. Uğur. 1990. **Türk Hat Sanatının Şâheserleri**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- DERMAN, M. Uğur. 1989. "Kâmil AKDİK", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 2, İstanbul.
- HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**. Gümüşhane.
- İNAL, İbnülemin Mahmud Kemâl. 1955. **Son Hattatlar**, İstanbul.
- SERİN, Muhiddin. 1982. **Hat Sanatımız**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
2008. **Vesiletü'n Necât - Mevlid (Reisü'l-Hattâtîn Ahmed Kâmil Akdik'in Hattıyla)**, (Haz.: Mehmet AKKUŞ, M. Uğur DERMAN)., Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

AHMED ŞİRÂNÎ

(ÂLİM, NAKŞÎ-HÂLİDÎ ŞEYHÎ, ŞÂİR: 1879-1945)

Son devir Osmanlı âlim, sûfî ve şâirlerinden olan Ahmed Şirânî, 1297/1879 yılında Şiran kazâsının Karaca –bugünkü ilçe merkezidir- köyünde doğdu. Babası çiftçilikle uğraşan Mahmûd Ağa adında bir zâttir. İlk tahsilini memleketinde yaptıktan sonra İstanbul'a giderek medrese öğrenimi görmüş, 1327/1909 yılında icâzetini almıştır. 1326/1908'de kaydolduğu Medresetü'l-Kuzât'tan 1332/1914'te mezun olan Ahmed Şirânî, bu öğrenimi sırasında 14 Eylül 1328/27 Eylül 1912 tarihinde Fâtih Câmii'nde dersiamlık yapmış ve maaşı 400 kuruşa kadar yükselmiştir (Albayrak, 1973, s.166; Yavuz vd, 1992, s.353; Tozlu, 1997, s.42; Gündüz, 2006, s.98; Balyemez vd, 2011, s.106; Akman, 2006, s.169).

Ahmed Şirânî'nin bundan sonraki hayatı oldukça hareketli geçmiştir. Bazen devrin yöneticileriyle arası bozulurken, bazen görev yaptığı kurumların ortadan kaldırılması yahut yazı yazdığı dergilerin siyasî otorite aleyhindeki tutumları nedeniyle işsiz kalmıştır. Nitekim Şeyhülislâm Ürgüplü Hayri Efendi hakkında yazdığı Mersiyye-i Medâris başlıklı ağır eleştiriler içeren manzûmesi (Şirânî, bu mersiyeden dolayı Tâhirü'l-Mevlevî'nin samimî, bazen haklı, bazen haksız eleştirilerine hedef olmuştur. Tozlu, 1997, s.58) üzerine takibata uğramış, şeyhülislâma hakaret, talebeleri de buna teşvik edici yazılara yer verdiği ve bunu neşir yoluyla yaptığı gerekçesiyle Dîvân-ı Harb-i Örfî'nin 7 Teşrin-i Sânî 1331/20 Kasım 1915 tarihli oturumunda kendisinin de suçunu itirafıyla, bir sene hapis (Tozlu, mezkûr makalesinde, Şirânî'nin, Birinci Dünya Savaşı başlarında ve savaş devam ettiği yıllarda üç kez tutuklandığını, toplam on dokuz ay hapis yattığını ve Dîvân-ı Harb'in yedinci koğuşunda yazdığı Fihrist-i Fecâ'î başlıklı manzûmesinin sonuna düştüğü notta ilk tutukluluğa değinerek perişanlığını anlattığını haber vermektedir. Tozlu, 1997, s.43) ve yirmi beş lira para cezasına çarptırılmıştır. Bunlar yetmezmiş gibi bir de ulemâ sınıfına uymayan hareketlerde bulunduğu gerekçesiyle maaşı da kesilen Ahmed Şirânî'nin, bu durumu yaklaşık iki yıl sürmüş, ardından 1 Kânûn-ı Evvel 1333/1 Aralık 1917'de Dersiamlık yeniden kendisine maaş bağlanmıştır (Tozlu, 1997, s.42; Gündüz, 2006, s.98).

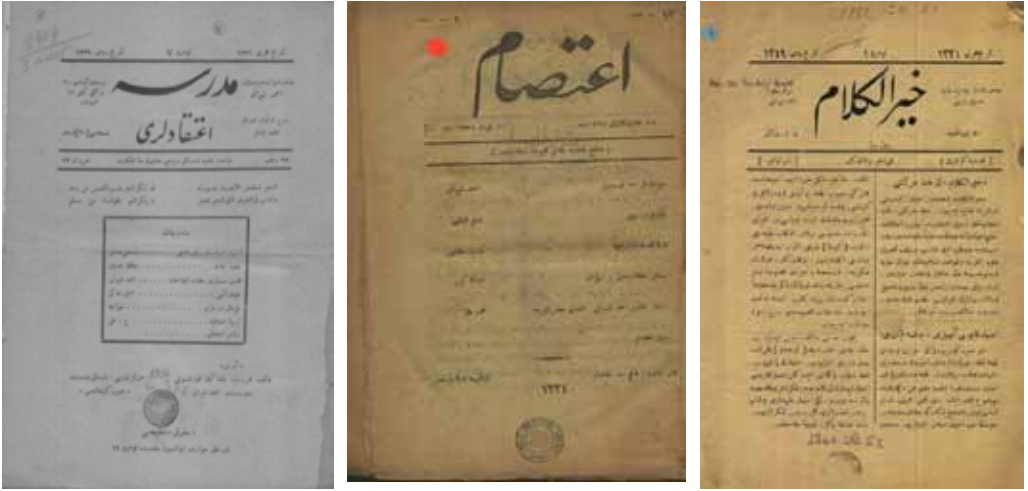
Hapis, para ve maaş kesme cezalarının ardından Ahmed Şirânî'ye pek çok görevin verildiğini müşâhede ediyoruz. 5 Ağustos 1334/1918'te Dârü'l-Hikmet-i İslâmiyye Birinci Sınıf Kâtipliği'ne getirilmiş, 28 Ocak 1919 tarihinde de Dârü'l-Hikmet-i İslâmiyye azalarının makale ve yazılarının neşredildiği Cerîde-i İlmiyye Müdürlüğü'ne tayin edilmişse de bu görevi kısa sürmüş, 9 Nisan 1919'da istifa etmiştir. Bir yandan meslekî çalışmalarını sürdüren Ah-

med Şirânî, 1 Eylül 1335/1919 tarihinde Sahn Medresesi Fıkıh Müderrisliği'ne ve 17 Safer 1336/1920'de İbtidâi Hâriç İstanbul Müderrisliği'ne atanmıştır. Şirânî, 5 Teşrin-i Evvel 1338/Ekim 1922'de daha önce kâtipliğini yaptığı Dârü'l-Hikmet-i İslâmiyye üyeliğine getirilmiş, fakat bu kurumun lağvıyla birlikte açıkta kalmıştır. O, yeni hükûmet tarafından Umûr-ı Şer'iyye ve Evkaf Vekâleti'ne bağlı olarak kurulan Medresetü'l-İrşâd Müdürlüğü'ne 14 Şubat 1923'te tayin edilmişse de 3 Mart 1924'te medreselerin ortadan kaldırılması üzerine tekrar boşa kalmıştır (Tozlu, 1997, s.42-43; Gündüz, 2006, s.98-99).

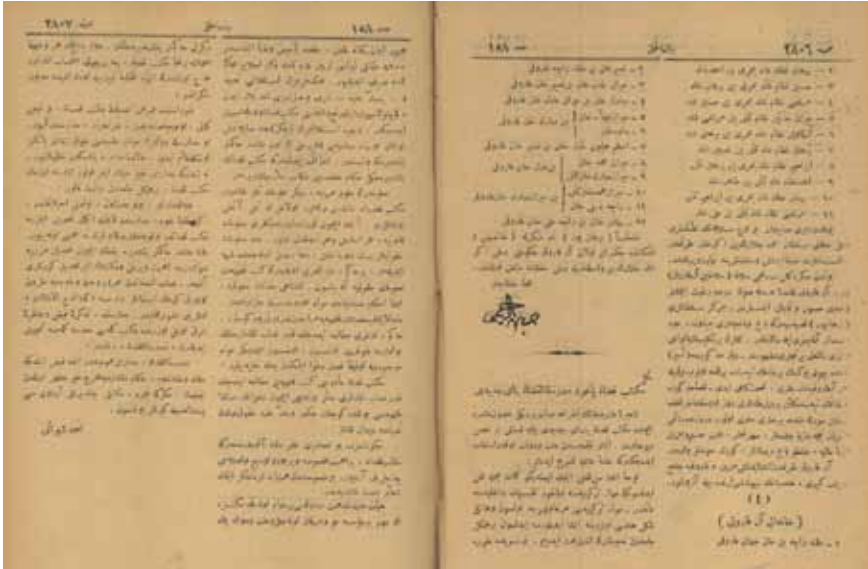
Merkezî yönetimlerle arası bir düzeliş bir bozulan Ahmed Şirânî'nin, bu defa da başı yazılarını yayımladığı Tevhid-i Efkâr ve Sebîlü'r-Reşâd dergilerinin kapatılarak sahiplerinin İstiklâl Mahkemeleri'ne sevkiyle ağırmaya başlamıştır. O, Ankara'da Tarikat-ı Salahiyye Dâvâsı'nda yargılanmışsa da beraat ederek İstanbul'a dönmüştür. Bir süre sonra 04.11.1926'da İstanbul İmam-Hatip Mektebi Arapça Muallimliği'ne getirilen Şirânî, akabinde Çemberlitaş Orta Mektebi ve Kars Lisesi'nde Türkçe Muallimliği görevinde bulunmuş, 1 Ekim 1925'te ise Konya İmam Hatip Okulu'na müdür ve aynı zamanda öğretmen olarak tayin edilmiştir. Buranın da 1 Eylül 1926 yılında kapatılması üzerine tekrar İstanbul'a dönmüştür (Tozlu, 1997, s.43; Akman, 2006, s.169). Soyadı Kanunu'nu müteakip "Okumuş" soyadını da alan Şirânî, İstanbul Kasımpaşa Ortaokulu'nda Türkçe Öğretmenliği görevinde iken 24.03.1945 tarihinde bekâ âlemine göçmüştür (Diyaret İşleri Başkanlığı Sicil Arşivi, Dosya No: 230172'den naklen Akman, 2006, s.169).

Ahmed Şirânî, müderris olmanın yanında tasavvuf erbâbıdır da. Nitekim o, bu yolda Nakşî-Hâlidî şeyhlerinden Tokatlı Şeyh Mustafa Hâkî Efendi (ö. 1920)'ye intisab etmiş, hattâ Hâkî Efendi hakkında İ'tisâm'da "Bir İnsân-ı Kâmilin Dünyâdan Seferi" başlıklı bir makale dahi kaleme almıştır (Şirani, 1338, s.737-741). Ahmed Şirânî'nin şeyhi Mustafa Hâkî Efendi, 1272/1855 yılında Tokat'ın Soğukpınar Mahallesi'nde dünyaya gelmiştir. Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi'nin yeğenidir. İlk tahsilden sonra Çorum'da irşad faaliyetinde bulunan Nakşî-Hâlidî şeyhi Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'ye intisab etmiş, icâzet alarak memleketine halîfe olarak tayin olunmuştur. İkinci Meşrutiyet döneminde Tokat mebusu olarak İstanbul'a giden Hâkî Efendi, daha sonra Tokat'a dönmek istemişse de meclis üyeliğinin düşmesi dolayısıyla izin verilmeyip burada mecburî ikamete tabi tutulmuş, kendisine Fatih-Çarşamba semtinde Nakşî-Hâlidî şeyhi Mustafa İsmet Efendi Dergâhı verilmiştir. Nûrânî siması dolayısıyla "Melek Hâfız" diye de tanınan Hâkî Efendi, 15 Ocak 1920 tarihinde bekâ yurduna göçmüştür (Haksever, 2008, s.72-73).

Türkçe, Arapça ve Farsçanın yanında Fransızca da bilen, bir süre yayıncılık faaliyetinde de bulunarak Medrese İtikadları (18 sayı), Hayrül-Kelâm (38 sayı) ve İ'tisâm (71 sayı) adlarında üç ayrı dergi neşreden Şirânî'nin telif veya tercüme ettiği bir kitaba rastlanamamışsa da başta kendisinin çıkardığı bu dergilerde olmak üzere yukarıda adı geçen Sebîlü'r-Reşâd ve Tevhîd-i Efkâr ile Beyânü'l-Hak ve Mahfel gibi mecmualarda din, ilim, siyâset, hukuk, tasavvuf gibi alanlarda çok sayıda makaleleri bulunmaktadır.

Şirânî'nin çıkarmış olduğu "Medrese İtikadları", "İ'tisâm" ve "Hayrül-Kelâm" adlı dergilerin ilk sayılarının kapak sayfaları.

Şirânî'nin, Beyânü'l-Hak'ta yayımlanan, "Mekteb-i Kuzât Yâhûd Medresetü'l-Kuzât Binâ-yı Cedîdi" (S. 158, s. 2806-2807) başlıklı makalesi.

Aynı zaman şâir olan ve yazdığı şiirlerinde "Şirânî" mahlasını kullanan

Ahmed Efendi'nin yukarıda Mersiyye-i Medâris adlı manzûmesinin olduğunu belirtmiştik. "Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün" aruz kalıbıyla seksen bir beyit olarak kaleme aldığı bu manzûmenin bazı beyitleri şöyledir:

Bozdu tedrîsin kıdemli bî-güneh kânûnunu
Muktedir olsam bekâsiyçün dökerdim hayli dem

Öyle bir âdem ki tedrîsâtı islâh eyleyen
Zanneder kânûn-ı şer'i arzihâl-i kadh ü zem

...

Meslek-i ilmimizin en müntakim a'dâsını
Toplayıp yaptı mu'allim her biri ebkem esam

...

Gâyemizken Ka'be'ye gitmek bizim tahsîl ile
Râh-ı Türkistân'ı tutduk başka gâye mültezem

...

Ahmed-i Muhtâr iken bak kâfile-sâlârimız
Reh-nümâmız şimdi harlardır semerde bağlı kem

...

Suhteler sâf sâf giderken hep imâret-hâneye
Zorbalar bakdım diyor geç kaldınız ehl-i şikem

...

Devr-i âdemden beri a'dâ-yı dînin hiç biri
Çekmedi hüddâm-ı dîne böyle bir seyf-i sitem

...

Görmüş olsam eski hâlinde seni ey zahmedâr
Zebh ederdim Hak yolunda sad-hezâr kebs ü ganem

Yazdı Şîrânî sahîhan mebde'-i târîhini

Sâluhu bin üç yüz otuz bir sen daha eyle bir zam 1332/1913 (Şirani, 1336, s.863-866; Tozlu, 1997, s.57-58).

"İttihâd-ı İslâm" taraftarı olan Şîrânî'nin düşünce yapısı hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse maddeler hâlinde şunları söyleyebiliriz:

1. Şîrânî'ye göre İslâmiyet bir kubbe olup, Müslüman milletler bunun bağlama taşlarıdır. Bu kubbenin herhangi bir taşı yerinden çıkarılırsa, taşına göre o kubbe ya zedelenir yahut çöker.

2. Şîrânî'ye göre, her fırsatta dini tezyif eden materyalist İctihâd eki-

binin din aleyhinde bulunmalarının bir sebebi de çıkardıkları gazetelerin ta-raftar ve aleyhtarlarından herkesin alacağını hesaba katarak bu işi para kazanma aracı olarak görmeleridir.

3. Şîrânî'ye göre medreseler ıslah edilmeli, tahsil hayatı iyileştirilmeli, hücreler yenilenmeli, dershânelerde eğitim-öğretim yapılmalıdır.

4. Şîrânî'ye göre particilik, halkı birbirine düşman yapar ve böler. Rastgele bir Müslüman partici olamaz. Devletin sevk ve idaresi olan siyâseti, particilikten ayırmak gerekir. Bu sebeple din adamları İslâm dini çerçevesinde kalarak siyâset yapabilir ve yapmalıdır da.

Kaynakların verdiği bilgiye göre, "saban süre süre, kök kaza kaza demire dönmüş parmaklarıyla" memleketinden ayrılan, ancak kendisini iyi yetiştirerek çok kültürlü bir müderris, sûfî ve şâir olan Şîrânî'nin Türkçeyi mükemmel bir şekilde bildiği, Arapça ve Farsça'yı rahat bir şekilde kullandığı, yaşadığı karışık dönemde namuslu ve bilimsel düşünce sahibi olduğu, bazen Şeyhülislâm Hayri Efendi ve İttihad ve Terakkî'ye karşı tutumu örneğinde olduğu gibi büyüdüğü coğrafyanın etkisinden de kaynaklanmış olsa gerek sert mizacını ve inatçılık özelliklerini gösterdiği, mesleği ve meslektaşlarına olan saygısından dolayı pek çok çile, hakaret ve meşakkate maruz kalsa da savunduğu düşüncelerden vazgeçmediği, mücâdelesini asla bırakmadığı kaydedilmektedir (Tozlu, 1997, s.59; Balyemez vd. 2011, s.110).

KAYNAKLAR

AKMAN, Zekeriye. 2006. **Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiye Kurumu**, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ALBAYRAK, Sadık. 1973. **Son Devrin İslâm Akademisi, Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye**, Yeni Asya Yay., İstanbul.

BALYEMEZ, Oltan vd. 2011. **Şîran'ın Tasavvuf Mimarları**, Yıldızlar Ofset, Çorum.

GÜNDÜZ, Mustafa. 2006. "Ahmed Şîrânî ve Medreseleri Hem Eleştiren Hem de Savunan Dergisi: Medrese İtikatları, İndeks ve Yazı Özetleri", **Folklor/ Edebiyat**, C. XII, S. 46.

HAKSEVER, Ahmed Cahid. 2008. "Çorum'da Nakşibendîliğin Tarihi Süreci ve Temsilcileri", **Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C. 7, S. 13.

ŞÎRÂNÎ, Ahmed. 1336. "Mersiyye-i Medâris", **İ'tisâm**, 18 Mart 1336, S. 68.

ŞÎRÂNÎ, Ahmed. 1338. "Bir İnsân-ı Kâmilin Dünyâdan Seferi", **İ'tisâm**, 22 Kânûn-ı Sâni 1338, S. 60.

TOZLU, Selahattin. 1997. "İkinci Meşrutiyet Döneminde Bir İlmîyeli", **Türkiye**

Günlüğü, S. 48, Kasım-Aralık.

YAVUZ, Kemal vd. 1992. "Ahmed Şîrânî", **Evlîyâlar Ansiklopedisi**, İhlas Gazetecilik Holding A.Ş., İstanbul.

AHMED ZİYÂÜDDİN GÜMÜŞHÂNEVÎ

(NAKŞÎ-HÂLİDÎ ŞEYHİ, ÂLİM: 1813-1894)

Bazı şehirlerimizdeki tasavvufi kültürden bahsedilince ilk önce aklımıza o şehirde medfûn olan yahut o şehirde doğup büyüyerek şehrin adını künyesinde taşıyıp şöhret bulan gönül adamları akla gelir. Meselâ, İstanbul denilince Eyüp Sultân, Ankara denilince Hacı Bayrâm-ı Velî, Kastamonu Şeyh Şa'bân-ı Velî, Konya Mevlânâ, Bursa Emîr Sultân ve Edirne Hasan Sezâyî-i Gülşenî. İşte Gümüşhane deyince de ilk akla gelen Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî olsa gerektir. Ahmed Ziyâüddin Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği Başkanı şâir Ahmet Erkan KOCATÜRK'ün öncülüğünde Gümüşhane Merkez Bağlarbaşı Mahallesi'nde Ahmed Ziyâüddin Câmii ve Külliyesi'nin yaptırılması (29 Temmuz 2011) ve Gümüşhane Üniversitesi Senatosunun (7 Aralık 2012) aldığı kararla üniversite kampüsünün adının "Gümüşhânevî Kampüsü" olarak değiştirilmesi bu durumu açıklayan iki güzel örnektir.

Biz burada Ahmed Ziyâüddin Efendi'nin Gümüşhane ile ilgili bağlantısına değinerek hayatı, eserleri ve tesirleri hakkında anahatlarıyla bilgi vereceğiz. Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî, 1228/1813 yılında Gümüşhane'nin Emirler Mahallesi'nde -bugün Eskibağlar Mahallesi'dir- dünyaya gelmiş olup (Hocazâde, 1330, s.6) babasının adı Mustafa, dedesinin Ahmed'dir. On yaşında Trabzon'a giderek Şeyh Osman Efendi ve Şeyh Hâlid Saîdî gibi âlimlerden sarf, nahiv ve fıkıh dersleri almaya başlamış, ağabeyinin askere gitmesi sebebiyle de bir süre babası ile birlikte ticaretle iştigâl etmiştir. Âilesinin karşı çıkmasına rağmen 1831 yılında İstanbul'a giderek öğrenimine orada devam eden ve bir daha artık Trabzon'a dönmeyen Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî,

burada önce Bayezid Medresesi'nde daha sonra Mahmud Paşa Medresesi'nde tahsil görmüştür. Sultan Abdülmecîd'in hocası Hâfız Mehmed Emin Efendi ile II. Mahmud'un hocası Abdurrahman Harpûtî gibi devrin önde gelen âlimlerine talebelik de yapmış olan Gümüşhanevî, İstanbul'daki tahsili süresince tasavvufî muhitlerle irtibatını asla koparmamış, bu yolda ilk önce Bayezid Medresesi'nde tedrisi sırasında adı tesbit edilemeyen bir şeyhten el almıştır. 1845 yılında Üsküdar Alaca Minare Tekkesi'nde postnişîn olan Nakşî-Hâlidî şeyhlerinden Şeyh Abdülfettâh Ukârî ile tanışarak kendisinden el almak arzusunda olmuşa da Ukârî, kendisini irşâd etmeye İstanbul'a gelecek başka bir şeyhin yetkili olduğunu söyleyerek dostluklarının sohbet ve samimiyet sınırları içinde devam etmesini istemiştir. Gümüşhânevî, bir süre sonra aynı tekkede "Trablusşâm Müftüsü" diye meşhur olan Hâlidî şeyhi Ahmed b. Süleymân Ervâdî (ö. 1275/1858)'ye bîat etmiş, 1848'te Mahmud Paşa Medresesi'nde bulunan hücrelerinde gerçekleştirdiği iki halvetten sonra Ervâdî'den icâzet almıştır (Gündüz, 1984, s.11-44; Gündüz, 1996, s.276; Doğan, 1992, s.571-572).

Levâmî'u'l-'Ukûl adlı eserinde "tarîkaten Nakşibendî, meşreben Şâzelî" olduğunu ifade eden Gümüşhânevî, bu iki tarîkatın yanı sıra Kâdiriyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Sühreverdiyye, Rifâiyye, Şâzeliyye, Desûkiyye ve Halvetiyye tarîkatlarından da tam icâzetli olup, 1859'da Cağaloğlu'ndaki Fatma Sultan Câmii'ni tekke hâline getirerek irşâd faaliyetlerini yürütmeye başlamıştır (Gündüz, 1984, s.44).

1957 yılında istimlâk edilerek yıkılan Fatma Sultan Camii (Gümüşhânevî) Tekkesi'nin dış ve iç görünüşü.

Gümüşhânevî, 1863 yılında sarayın tahsis ettiği özel bir gemiyle ve muhtemelen resmî bir görevle hacca gitmiş ve 1877'de Şeyhülharem-i Nebevî Mehmed Emin Paşa'nın kızı Havvâ Seher Hanım'la evlenmiştir. Onun aynı yıl ikinci defa hacca gittiği, hac dönüşü İstanbul'a gelmeyip üç yıl kadar Mısır'da kaldığı, Tanta ve Kahire'de Nâsiriye, Câmîu'l-Ezher ve Seyyidinâ Hüseyin Câmii'nde iki yüzü aşkın öğrenciye hadîs dersleri verdiği ve Muhammed Menütî, Şeyh Cevdet, Muhammed Tantâvî, Şeyh Mustafa Sâidî, Şeyh Rah-

metullah Hindî gibi şahsiyetlere hilâfet verdiği de kaydedilmektedir (Gündüz, 1984, s.72-74; Gündüz, 1996, s.276).

Onun hilâfet verdikleri yalnızca bu zâtlarla sınırlı değildir. Yüz on altı kişiye hilâfet verdiği ifade edilen Gümüşhânevî'nin Nakşî-Hâlidî yolunun Anadolu'da neşv ü nemâ bulmasında mühim rolü bulunan pek çok halîfesi vardır ki, Kastamonulu Hasan Hilmi Efendi, Safranbolulu İsmâil Necâtî Efendi, Ömer Ziyâeddin Dağıştânî, Tekirdağlı Mustafa Feyzi Efendi ve Lüleburgazlı Mehmed Eşref Efendi bunlardan ilk akla gelenleridir (Vassâf, II, s.187, 189-190; Gündüz, 1984, s.140-166; Kara, 1992, s.121-128).

Sünnet'e uyma hususunda oldukça titizlik gösteren, dinî ilimlerin tahsiline önem verdiği, her şeyden önce ilmî yeterliliğin bulunmasını şart koştuğu belirtilen Gümüşhânevî'nin, bundan dolayı olsa gerek ki tekkesinde hadîs okutarak âdeta burayı bir "Dâru'l-Hadîs" yuvası haline getirdiği kaydedilmektedir (Gündüz, 1996, s.276).

Gümüşhânevî, 7 Zilkâde 1311/12 Mayıs 1894'te İstanbul'da vefât etmiş, Süleymaniye Câmii hazîresinde defnolunmuştur. Bugün Kânûnî Sultan Süleyman Türbesi'nin kible duvarına bitişik, yeşil renkli demir parmaklıklarla çevrili bulunan kabrinin, mezar taşı kitâbelerinde şunlar yazılıdır:

Başucunda:

Nazar kıl çeşm-i ibretle makâm-ı ilticâdır bu
 Erenler dergehi bâb-ı fuyûzât-ı Hudâ'dır bu
 Ziyâüddîn-i Ahmed mevlidi anın Gümüşhâne
 Şehir-i şark u garbın mürşid-i râh-ı Hudâ'dır bu
 Muhakkak ehl-i Hak ölmez ebed haydır bil ey zâir
 Sarây-ı kalbini pâk eyle bâb-ı evliyâdır bu
 Şu'â-ı dürr-i vahdet meba`-ı ilm-i ledünnîdir
 Mükemmel vâris-i şer`-i Muhammed Mustafâ'dır bu
 Hilâfet müddetinden "irci'î" vaktine dek Hakk'a
 Tarîk-i Hâlidî'yi neşreden Hak-reh-nümâdır bu
 Cilâ-yı rûhdur zikri mürîdâna gıdâdır bu
 Sene 7 Zilkade 1311(12 Mayıs 1894 Pazar, Saat 10)
 Oku ihlâs ile bir Fâtiha kalbinde dâ'im tut

Ayakucunda:

"Muhaddisîn-i kirâmdan fahrü'l-meşâyîh Gümüşhâneli el-Hâc Ahmed Ziyâüddîn Efendi Hazretlerinin rûh-ı mukaddeslerine el-fâtiha" (Gündüz, 1992, s.34-35).

Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî'nin Süleymaniye hazîresinde bulunan kabrinden görünümler

Gümüşhânevî'nin, ömrünün yirmi sekiz senesini kitap çalışmalarına ayırdığı, on altı yıl bizzat tebliğ faaliyetinde bulunduğu, sayıları bir milyonu aşan talebelerinin atıl duran servetlerini bir araya getirterek ortak bir "yardımlaşma ve yatırım fonu" oluşturduğu ve bu yatırımlar sayesinde bir matbaa, yayın evi, içinde on sekiz bin kitabın -bu kitapların, Rus işgâli sırasında Leningard Kütüphanesi'ne taşındığı kaydedilmektedir- (Yücer, 2003, s.99) bulunduğu dört ayrı kütüphane -bu kütüphaneler için beşer yüz altın vakfetmiş olup, İstanbul, Bayburt, Rize ve Of'tadır- ve çeşitli vakıflar kurdurduğu belirtilmektedir. Gümüşhânevî, ilim, irfân ve iktisat dünyasına hizmetinin yanı sıra askerî alanda da hizmet etmiş, tarihte 93 harbi olarak da bilinen 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nda bizzat cephede savaşarak aske-re büyük moral desteği vermiştir (Gündüz, 1984, s.75-76, 79-80; Gündüz, 1996, s.276).

Velûd bir müellif olan Gümüşhânevî, tasavvuf, hadîs, ahlâk ve fıkıh-akâid sahasında pek çok eser kaleme almış olup, tasavvufta Câmî'u'l-Usûl, Rûhu'l-Ârifîn ve Mecmû'atü'l-Ahzâb (3 c.), hadîste Râmûzu'l-Ehâdîs, Levâmî'u'l-Ukûl (5 c.), ahlâkta Necâtü'l-Gâfilîn, fıkıh ve akâidde Câmî'u'l-Mütûn adlı eserleri meşhûrdur (Bursalı, 1333, I, s.157; Vassâf, II, s.189; Gündüz, 1984, s.87-136; Gündüz, 1996, s.276-277; Doğan, 1992s.578).

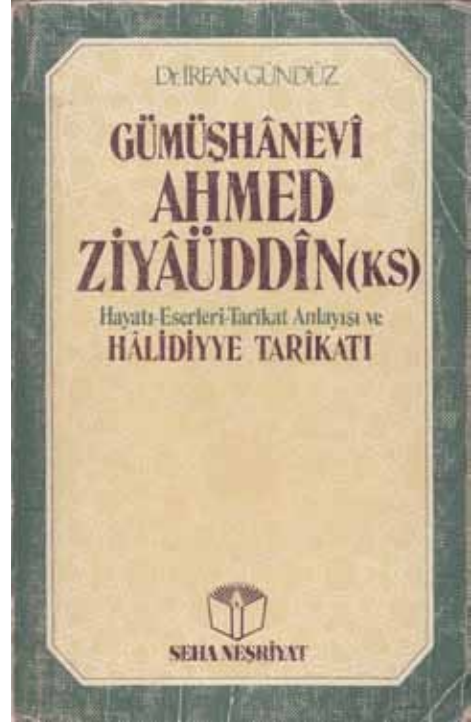
Gümüşhânevî'nin *Câmi'ü'l-Usûl*, *Levâmi'ul-Ukûl* (c. 5) ve *Râmûzu'l-Ehâdis* adlı eserlerinin ilk sayfaları

Bütün eserlerini Arapça kaleme alan Gümüşhânevî'nin eserlerinin birçoğu Türkçeye tercüme edilmiş olup yeni harflerle yayımlananları şunlardır:

1. *Câmiul-Usûl* (Vefîler ve Tarîkatlarda Usûl), trc. Rahmi SERİN, Pamuk Yay., İstanbul 2005, 472 s.
2. *Cami'ul-Usûl ve Eki*, trc. Hüsameddin FADILOĞLU, Milsan Basın Sanayi A.Ş., İstanbul 2007, 544 s.
3. *Rûhu'l-Ârifîn* (İlahî Aşk), trc. Rahmi SERİN, Pamuk Yay., İstanbul 2002, 296 s.
4. *Rûhu'l-Ârifîn* (Ariflerin Ruhu), trc. İbrahim EKEN, Mavi Yayıncılık, İstanbul 2004, 120 s.
5. *Râmûz'ül-Ehâdis* (7101 Hadis), trc. Arif PAMUK-Naim ERDOĞAN, İstanbul 2010, 799 s.
6. *Râmûzu'l-Ehâdis* (Hadisler Deryâsı), c. I-II, trc. Abdülaziz Bekkine, haz. Lutfi DOĞAN-M. Cevat AKŞİT, Gonca Yayınevi, İstanbul 1982, 712 s.
7. *Mecmûatü'l-Ahzâb* (Büyük Dua Kitabı), trc. Ahmet Faik ARSLAN-TÜRKOĞLU, İslamoğlu Yay., İstanbul 1990, 530 s.
8. *Câmiü'l-Mütûn* (Ehl-i Sünnet İ'tikadı), trc. Abdülkadir KABAKÇI-Fu-

at GÜNEL, Bedir Yayınevi, İstanbul 1996, 7. baskı, 300 s.

9. Necâtü'l-Gafilîn (Gafillerin Kurtuluşu), trc. Ali Kemal SARAN, Seha Neşriyat, İstanbul 1995, 180 s.

İrfan GÜNDÜZ tarafından Gümüşhânevî hakkında yapılan çalışmanın basılmış hali.

Osmanlı'nın son döneminin büyük âlim ve sûfilerinden olan Gümüşhânevî'nin hayatı ve menkıbeleri, müntesiplerinden Mustafa Fevzi b. Nu'mân (1871-1924) tarafından Menâkıb-ı Ziyâiyye adlı eserde geniş bir şekilde anlatılmıştır. Günümüzde hakkında en kapsamlı çalışma ise İrfan GÜNDÜZ tarafından yapılan doktora tezi olup (Bu çalışmanın "Giriş" kısmı, "Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri, Seha Neşriyat, İstanbul ts., 288 s." şeklinde, diğer kısmı ise "Gümüşhânevî Ahmed Ziyâüddîn, Hayatı, Eserleri, Tarikat Anlayışı ve Hâlidîyye Tarîkatı, Seha Neşriyat, İstanbul 1984, 336 s." şeklinde yayımlanmıştır), 11-12 Temmuz 1992 tarihlerinde Gümüşhane'de adına bir sempozyum düzenlenmiş ve bu bildiriler yayımlanmış (Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevî Sempozyum Bildirileri, haz. Necdet Yılmaz, Seha Neşriyat, İstanbul 1992, 212 s.), ayrıca Hülya YILMAZ tarafından Dünden Bugüne Gümüşhânevî Mektebi (Seha Neşriyat, İstanbul 1997, 170 s.) adıyla bir kitap yayımlanmıştır.

KAYNAKLAR

Bursalı Mehmed Tâhir. 1333. **Osmanlı Müellifleri**, Matbaa-i Âmire, İstanbul, C. I.

DOĞAN, Lütfi. 1992. "Hacı Ahmed Ziyâuddin Efendi (r.a.) ve Ramuzu'l-Ehadis Adlı Eseri", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane Sempozyumu (13-17 Haziran 1990)**, Seha Neşriyat, İstanbul.

GÜNDÜZ, İrfan. 1984. **Gümüşhânevi Ahmed Ziyâüddîn, Hayatı, Eserleri, Tarikat Anlayışı ve Hâlidîyye Tarikatı**, Seha Neşriyat, İstanbul.

GÜNDÜZ, İrfan. 1992. "Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevi'nin Hayatı, Eserleri ve Tesirleri", **Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevi Sempozyum Bildirileri**, haz. Necdet YILMAZ, Seha Neşriyat, İstanbul.

GÜNDÜZ, İrfan. 1996. "Gümüşhânevi, Ahmed Ziyâeddîn", **Türkiye Diynet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. XIV, İstanbul.

GÜNDÜZ, İrfan. Ts. **Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri**, Seha Neşriyat, İstanbul.

HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Gümüşhane.

HOCAZADE, Ahmed Hilmi. 6 Zilkâde 1330/1328. "Mevlânâ Ahmed Ziyâüddin el-Gümüşhânevi", **Ceride-i Sûfiyye**, No: 8-24, İstanbul.

KARA, Mustafa. 1992, "Ahmed Ziyâüddîn-i Gümüşhânevi'nin Halîfeleri", **Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevi Sempozyum Bildirileri**, haz. Necdet YILMAZ, Seha Neşriyat, İstanbul.

VASSÂF, Hüseyin. **Sefîne-i Evliyâ-ı Ebrâr fî Şerh-i Esmâr-ı Esrâr**, Süleymaniye Ktp., Yazma Bağışlar No: 2306, c. II.

YILMAZ, Hülya. 1997. **Dünden Bugüne Gümüşhânevi Mektebi**, Seha Neşriyat, İstanbul, 170 s.

YÜCER, Hür Mahmut. 2003. **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19. Yüzyıl)**, İnsan Yay., İstanbul.

1992. **Ahmed Ziyâüddîn Gümüşhânevi Sempozyum Bildirileri**, haz. Necdet YILMAZ, Seha Neşriyat, İstanbul.

iskenderpasacemaati.blogcu.com/gumushanevi-dergahi-mizin-yeni-goruntuleri/ 12789526 (20.11.2012).

AHMET ERKAN KOCATÜRK

(İŞ ADAMI: 1941-)

1941 yılında Gümüşhane'nin Bağlarbaşı Mahallesi'nde doğmuştur. Yedi Meşalecilerden Vasfi Mahir KOCATÜRK'ün yeğeni, şâir H. Cevdet KOCATÜRK'ün oğludur. İlk ve ortaokulu Gümüşhane'de, liseyi İstanbul Sultanahmet Ticaret Lisesinde, yüksek öğrenimini İstanbul Üniversitesi Ticari İlimler Akademisinde tamamlamıştır. Halen Gümüşhane'de ticaretle iştigal etmektedir. Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Camii ve Külliyesi Yaptırma ve Yaşattırma Derneği Başkanıdır.

-Erkan Bey kısaca kendinizden bahseder misiniz?

-1941'de Gümüşhane'nin Bağlarbaşı (Sorda) Mahallesi'nde doğdum. Benden büyük dört ablamın tek erkek kardeşiyim. İlkokulu Fevzi Paşa'da, ortaokulu Gümüşhane Ortaokulunda tamamladım. Daha sonra ailece İstanbul'a taşındık. İstanbul Sultanahmet Ticaret Lisesini bitirdikten sonra tahsilimi İstanbul iktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde sürdürdüm. Bilahare İstanbul'da serbest ticaret hayatına atıldım. Küçüklüğümde beri çocuk belleğimde hep önce iyi bir ticaret adamı olmayı, şayet bunu başaramazsam idealist bir öğretmen olmayı düşlerdim. Bu düşüncem beni askerliğimi yedek subay öğretmen olarak yapmaya zorladı. Zonguldak'ın Eflani ilçesinin bir köyünde iki yıl öğretmenlik yaptım. (Birinci sınıf öğrencilerine kazların boğazına kartondan rakamlar takarak sayıları öğrettim). Hala o köydeki öğrencilerim-

den mektup alırım. O günleri hiç unutamam. Gümüşhane Belediye Meclis ve Encümen üyeliği, Başkan vekilliği, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı, vakıf, dernek ve siyasi parti il başkanlıklarında bulundum. Cenab-ı Hak nasip etti, ticaretle de 55 yılımı doldurdum ve noktalam. Şu anda da sonsuz sınıfı olan hayat mektebinin hakîr-i pür taksîr bir talebesiyim.

-Gümüşhane şehri sizin için ne anlam ifade ediyor?

-Biz Gümüşhane'ye büyük bir tutkuyla aşığız. Bu aşk doğup büyüdüğüm memleketime manevi bağlarla bağlılığımı birleşince İstanbul'daki ev ve işyerimi satarak memleketime dönmemi sağlamıştır. Ben Gümüşhane'nin taşına toprağına meftunum. Bana göre İstanbul'un değil Gümüşhane'nin taşı toprağı altındır.

Gümüşhanemiz dün bu topraklarda nice iman erleri, ilim adamları, saygınlığı olan kişiler yetiştirmiştir. Bizlere düşen onların kıymetlerini bilmek, manevî iklimlerine sığınmak, onların yolundan gitmek ve onlara lâıyk olmaya çalışmaktır. Ben şahsen dünün meftunuyum ve hayranıyım. Dünkü büyüklerimizimizi patatesin yumruları gibi toprağın altında gizli, bizler gibi işe yaramayan yapraklarını da toprağın üstünde görüyorum. Çok özledik sevgi taşıyan yürekleri, maziyi atide görenleri, köküne bağlı filizleri, ilmini inancının emrine veren mana erlerini. Bu yüzden şâirin dediği gibi «kökü mazide olan âtiyim». Bugünden de çok şey bekliyorum, umutluyum. Zira dizlerimizin bağıni çözecek bir nesil ufukta belirmiştir. Ok yaydan çıkmıştır, hedefine varacaktır inşâallah.

Fevzi Paşa İlkokuluna başladığımda Gümüşhane, 3.000-4.000 nüfuslu, herkesin birbirini yakinen tanıdığı bir şehirdi. Elektrik, su, vasıta yoktu. Kışlar çok sert geçiyordu. Haftada bir Devlet Demiryollarının köhne otobüsü Trabzon'dan kalkar Maçka-Torul-Gümüşhane-Bayburt-Aşkale'den yolcu alarak Erzurum'a giderdi ve teneffüs saatinde okulumuzun önünden geçirdi. Onu görünce arkadaşlar çok mutlu olur, hayranlıkla seyrederdiler. O sıralar Bağlarbaşı adeta bir merkezdi. 72. Piyade Alayı vardı. Askeriyenin kadana denen cephaneye taşıyan katırları vardı. Bunları aslâ Harşit Çayı'nda içirmez, Hacı Kasım Çeşmesi'nin yalağına götürürlerdi.

Köylüler salı günü ürünlerini buraya getirir, ihtiyaçlarını buradan karşılardı. En fazla da iğne-iplik, çivit, lamba camı ve fitili satılırdı (yama devriydi). Köylerden bazı kişiler gelirdi ki ceketinin kumaşının hangisi olduğu çözülmezdi. Ne bulmuşlarsa birleştirmiş yamatmış (basma, divitin, karamando, dokuma, haki). Harşit Çayı gözyaşı gibi berrak ve temiz akardı. Dereye yakın evler çay sularını buradan alırdı. Çıkış noktasından denize dökülene

kadar bir tek lağım suyu ona karışmazdı. Çok lezzetli, tatlı su sazanları vardı. Komşuluk münasebetleri son derece samimi idi. Hırsızlık hiç olmazdı. Bir emniyet amiri, dört polis ve iki bekçi yeterli olurdu. Şehre bir yabancı gelse hemen tanınır, onunla ilgilenilir, misafir edilirdi. Mahkemelere pek iş düşmezdi. Mahallenin büyükleri, ihtilafları anında çözer, hiç kimse onlara itiraz etmezdi.

-Gümüşhane'nin en eski ve en saygın ailelerinden birisiniz. Bu özel durum sizi nasıl etkiliyor?

-Bayram Bey kardeşim! Bana atfettiğiniz sıfatlara layık değilim. Bütün bunları şahsıma olan lütufkâr hüsn-i zanlarınızın bir tezahürü olarak görüyorum. Çok şükür saadeti servette arayanlardan değilim. Makam, rütbe, istikbal endişemiz de yoktur. Maddeyi muvakkat, manayı müebbet bilenlerdeniz. Ömrün çok büyük bir kısmı geçti. Biraz daha dişimizi sıkar, geri kalanını da tamamlarız hepsi bu kadar. Sonrası ölümsüzlük âlemidir. Önemli olan oraya sorumsuz gidebilmektir, rütbesizliği tercih etmeli. Nefer olmak rütbeli olmaktan daha iyidir. En büyük rütbe kulluk makamıdır. O "Kulum!" derse iş bitecektir. Bu bağlamda özel bir durumum da yoktur.

Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevi Camii

-Gümüşhane'ye yeni bir üniversite kuruldu. Sizce üniversite, ilimiz için ne anlama geliyor?

-Gümüşhanemiz dün bütün imkânsızlıklara rağmen çok önemli duygu

ve gönül erleri, ilim irfan abideleri yetiştirmiş, bu zevat bu toprakları vatanlaştırmışlardır. Ben Gümüşhane Üniversitesini bugün; kültürümüzün merkez üstü olarak görüyorum. Cesur, çalışkan, vefâkar bir hemşehrimiz olan sayın rektörünü ve hepsi ayrı ayrı bir değer olan güzide öğretim elemanı mesai arkadaşlarını kutluyorum. Bu müstesna kadroyu Gümüşhanemiz için büyük bir kazanç olarak görüyorum. Kendimi şahsen bir Gümüşhaneli hemşehrini olarak suçlu hissediyor, bu kadroya gerekli alâkayı gösterememenin azabını duyuyorum içimde. Kendilerine rahat bir çalışma ortamı sağlama hususunda bütün hemşehrilerimizin yardımcı olmalarını da tavsiye ediyorum.

-Sizce Turgut ÖZAL nasıl bir devlet adamıydı?

-Turgut ÖZAL vatansever, cesur, çok zeki, imanlı, az konuşup çok iş yapan bir devlet adamıydı. Yakinen tanıdığım kardeşi Korkut ÖZAL, rahmetli Yusuf Bozkurt ÖZAL, Turgut ÖZAL ve anneleri Hafize ÖZAL, Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevî Hazretlerinin muhibbanları ve her dördü de Mehmed Zahid KOTKU (K.S.) hocamın bağlılarındandı.

-Rahmetli Turgut ÖZAL Gümüşhane'ye geldiğinde size misafir olurdu. Onunla ilgili yaşadığınız hâtıralardan bir kaçını bizimle paylaşabilir misiniz?

-Turgut ÖZAL bize misafir oldu. On beş gün evvelinden hazırlıklara başladık. Komşuların (keyveni) hanımlarının yardımıyla fazla teferruata dalmadan birkaç kalemlik mahalli yemekleri yapmayı planladık. Büyük bir dut kazanıyla ayrıncı çorba, bol miktarda lemis-kete, takriben 700 kişiye yetecek kadar bal, kuzu eti hazırlandı.

Güneşli bir güzel gündü. Her ağacın altına uzun cam masalar kuruldu. Bizim bahçe yetmedi, annemin amcasının bahçesini de kullandık. Sayın Turgut ÖZAL, eşi Semra Hanımla birlikte Gümüşhane'ye teşrif ettiler. Kendilerini bahçe kapısında karşıladık. Başta Adalet Bakanımız, ağabeyimiz Sayın Oltan SUNGURLU Bey olmak üzere 16 bakan 33 genel müdür, özel kalem, koruma vs. Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Gümüşhane teşkilatları geldiler. Bakanlar sıra ile Semra Hanımın elini öptüler. Bu iş bana biraz dokundu, sıra bana gelince Turgut Beye «Sayın başbakanım, hoş geldiniz!» diyerek elini sıktım. Semra Hanıma da «Hanımefendi, siz de hoş geldiniz!» dedim. Elini dahi sıkmadım. Yaptığım doğru değildi ve umumi adaba aykırıydı belki. Önce yüzüme baktı, sonra Oltan Bey'e "Bu kimdir?" diye sordu. O da "Bizi misafir eden arkadaşımızdır." dedi. Semra Hanımdan daha işin başında kırık not almıştım.

Özel doktoru Cengiz Bey tarafından yeneceklerin tadına bakıldı. Hep-sinden yiyebilir raporu çıktı ve yemek yenmeye başlandı. Dr. Cengiz Bey arkasında dikkatle takipte. Sıra tovala kuymağına geldi. Oltan Bey yanında oturuyor, tovalanın nasıl yeneceğini bilen bir usta, Özal ise ilk olarak yiyor tovalayı. Önce bir miktar alıyor, herhalde çok hoşuna gitmiş olmalı ki baş ucundaki Dr. Cengiz Beye "Doktorum bak ne kadar güzel bahçe! Bir daha bunu bulamazsın, sonuna kadar bir gez de gel!" deyip başından savıyor, yağını tam kusmuş olan tovalayı da çorba kaşığıyla kaşıkıyor. Üstüne de bir şekersiz kahve içiyor. Bir süre sonra Oltan Bey'in eşi sınıf arkadaşım Ayfer Hanım; Semra Hanım ve Turgut Beyle evin içini görmek istediklerini bana bildiriyor. Hep birlikte misafir odasına gidiyoruz. Turgut Bey, bir keser, bir planye ve bir testere ile yapılan bu eski evi çok beğeniyor. Bu arada "Sayın Başbakanım, bir bez pestil versem Korkut Ağabeyimize lütfen intikal ettirir misiniz?" dedim. "Korkut seni tanır mı?" dediğinde bir gün bu odada misafir kaldığını söyledim. "Yalnız Korkut Ağabey beni MSP (Millî Selamet Partisi) il başkanı olarak tanır." dediğimde kendisi tebessüm etti. Semra Hanım ise elçiliklerin hepsini geri çekti. Gidinceye kadar da benimle hiç konuşmadı. Böylece Hanımefendiden sınıfta kaldık. Daha sonra külliyeye gidildi, çok memnun kalındı. "Acele bir Ahmed Ziyaüddin

Çamînin çinilerinden

Gümüshanevî Vakfı kurun, projenin %75'ini ben karşılayayım." dedi. Hemen arkadaşlarımızla vakfı kurduk, heyhat! Ankara'ya gitme hazırlığında iken Turgut ÖZAL vefat etti. Allah rahmet eylesin, mekânı Cennet olsun.

Bir ucu Hira Mağarası'nda Resullerin seyyidine giden manevi ve ruhani zincirin halkalarından ve köşe taşlarından biri de hiç şüphesiz Ahmed Ziyaüddin Gümüshanevî Hazretleri'nin yedinci halifesi, hocamız, müşidimiz, mürebbimiz, her şeyimiz Mehmed Zahid KOTKU(K.S.)'dur. Ticarete en hareketli yıllarım, sene 1972. Senede 8-10 defa İstanbul'dan 20-30 sandık

manifatura ve tuhafiyeye alıp dönüyorum. Değişik toptancılardan mal topluyor, yoruluyor, öğle yemeklerini talebelik zamanında tanıdığım Sirkeci'de lüks olmayan ufak ve köhne, fakat çok leziz köfte yapan Filibeli Köfteci'den yiyorum. Yine bir hafta bir gün, muhtemelen çarşamba olacak, mal toplayıp yorulduktan sonra aklıma Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevî Hazretleri'nin bir vekilinin olduğu söyleniyor. "Bu zatı bir göreyim!" deyip Fatih'e gidiyorum. İskender Paşa Camii'ni soruyorum. Öğlene bir saat kala şadırvanda abdest alıp minberin en ön sağ köşesine oturuyorum. Başta kendim olmak üzere biz camiye girerken gayet rahat girer, çıkarken adeta birbirimizi ezerek çıkarız. Nedense esnemek, öksürmek ve aksırmak hep camide aklımıza gelir. Dakikalar ilerledikçe geneli ihtiyar olan kişiler camiye geliyor. Dikkat ediyorum bunları bizim gibi yukarıdaki değil. Herkes kemal-i edeble oturuyor, hiç kimseden ses çıkmıyor, gıpta ediyorum. Ezana 10 dakika kalıncaya kadar cami tamamen doluyor, kendi kendime "Bugün Cuma değil, Pazar değil." Diyorum. Cami, dışarıya taşacak kadar doluyor, kimseden çıt çıkmıyor. Bu kalabalığın içinde en tedirgin olan, en öne oturan ben. Nihayet 65 yaşlarında kirli sakallı bir hoca-

Câminin kubbesi

efendi geliyor. Cübbeyi giyiyor, sarığı takıyor ve kibleye arkası dönük oturuyor. "Mehmed Efendi bu olsa gerek." diye düşünüyorum. Ezan okunuyor, namaz başlıyor, bitiyor ve tesbih çekiliyor, hiç kimse yerinden kalkmıyor. Biz namaz bitince ok gibi dışarıya fırlamaya alışkınız. Hele biraz bekleyeyim dedim. Bir iki dakika geçti kimse kı-

mıldamıyordu yerinden. Nefis ve şeytan iyice gıdıklamaya başladı. Karnım çok acıktı. Köfte yemeğe gideceğim, malların her biri bir tarafta. Aklıma şöyle bir şey geldi. "Bunların kalkacağı yok. Ben buradan yavaşça kalksam da milleti yara yara dışarı çıksam acaba umumi adaba aykırı bir hareket mi yapmış olurum?" diye düşünürken namazı kıldırın hocanın karşısında oturan beyaz sakallı, pembe beyaz nur yüzlü, güçlü yapılı, sabit bir noktaya bakan sevimli insan birden kafasını kaldırdı, bana baktı, bir mıknatıs toplu iğneyi nasıl çekerse benim gibi adap bilmeyen müptedi birisi cemaatin hayret bakışları arasında gidip bu zatın elini öptü ve yanına çöktü.

-Hoş geldin evladım. Nerelisin?

-Gümüşhaneliyim

-Desene pirimizin memleketindensin. Ne işle uğraşırsın?

-Ticaretle. Babaannem Mustafa Fevzi Efendi'nin talebelerindedir.

Tekrar elini öperek gelip yerime oturdum. Ama artık Filibeli'yi hiç düşünmüyordum. Rahatladım. Namazı kıldıran hoca elini öptü. Bursa'dan birisinden selâm getirdi. Bizim selamımızı da ona götür. Biraz sonra kendisi ayağa kalktı ve sonra camiden edeple çıktı. Hocamızı görelî tam 40 yıl oldu. Bugünkü halini bir cümle ile anlat dersiniz 40 yaşındaki sıfır derim. İki yıl içinde en az 15 defa İstanbul'a gitmeme rağmen bir defa olsun hocama uğramadım. Sohbetlerinde bulunmadım. Ne büyük gaflet! 1997'te babamla birlikte hacca gittik. O zaman hac işlerini Mekke Medine delilleri organize ederlerdi. İlahî takdire bakın, Mekke delilimiz bir Türk olan Ahmed Zeki Abdülkadir idi. O tarihlerde Arafat'ta çalı bile bitmezdi. İptidai bir çadırda iki Trabzonlu ve Rizeli 5 kişi kalıyorduk. En gençleri ben olduğumdan hizmetlerini ben görüyordum. Gönenli Mehmed Efendi'yi Sultan Ahmed'den tanıyordum. 20 yıldır hiç görmemiştim. Biraz ilerde baktım bir ibrikle abdest almaya çalışıyordu. Babamdan müsaade aldım. Yanına gittim. "Hocam, müsaade ederseniz yardımcı olayım!" dedim. Kabul etmedi. "O kadar düşmedim, evladım." dedi. "Ama sana ihtiyacım olacak zaman da gelecek." dedi. Bu söze bir mâna veremedim. Geri gelerek farz olan vakfenin yapılacağı çok büyük ve loş ışıklı bir çadıra geldim. Çadırın ortasında ihramlı bir siyâhi Arap hafî zikir halinde idi. Selâm vermeden "Cahil, cüretkâr olur." mucibince en önde bir post verildi ve az kalsın onun üzerine oturacaktım. Son anda kendimi toparladım ve postun arkasında oturdum. Üçüncü olarak Mehmed Zahid KOTKU hocam geldi. Postun üzerine oturdu. Arap hacıya Arapça "Nasılsın, iyi misin?" diye sordu. Bir cümle daha konuştu ve sustu. Sağ yanında Gönenli Mehmed Efendi Hazretleri, sol yanında İstanbul Müftüsü Abdurrahman Şeref GÜZELYAZICI, Korkut ÖZAL, Lütfi DOĞAN, babam ve diğerleri vardı. Hiç kimsede yine de ses yoktu. Sükûtu Mehmed Zahid KOTKU hocam bozdu. Gönenli Mehmed Efendi'ye "Hocam bize lütfen namaz kıldırır mısınız?" dedi. Mehmed Efendi'nin cevabı kısa ve netti: "Hocam, biz haddimizi biliriz." Namazı Mehmed Zahid KOTKU hocamız kıldırdı. Kısa süreli bir zikir yaptırdı. Hayatımda böylesine bir manevî haz sadece orada yaşadım. Yanım, yörem, sağım ve solum mürşit dolu. Kısa bir vaaz yaptı. Dünyanın en güzel kafesini tasavvur edin, yakutlarla, elmaslarla, zümrütlerle ve altınlarla süslü olsun. Bu kafesin güzelliği, içindeki kuşla artar. Kuş ölmüşse boş kafes neye yarar. Vücut kafestir, kuş da ruhtur. Biz kafesi süslüyoruz, kuşu öldürüyoruz. Yine herkes sus pus. Yine sükutu bozan cüretkâr bir cahil. Tam karşımda olduğundan elini öpüyorum.

"Hoş geldin Ahmed Erkan Efendi. Gümüşhane'de ne var ne yok?" Yine irşat olmadık. Yine taş, yine taş. Hac dönüşü yine bizde değişme yok. Gaflete devam. Yalnız sahiplerimiz büyük insanı arşınıyla ölçtürmüyorlar. Günahımız ne kadar çok olursa olsun Mevlâ'nın affından büyük olamaz.

Bir gece, Mehmed Zahid KOTKU hocam rüyada çok sıkıştırdı beni. Bu durumu sadece babamla paylaştım. Sabahleyin beni İstanbul'a gönderdi. Hocamızın evine gittim. Kapıyı açan torununa "Gümüşhane'den Ahmed Erkan geldi. Kabul ederse geleyim." dedim. Gitti sordu ve geldi. Aczime, zaafıma ve fakrıma rağmen lütfedip bize kapıyı açtı. Niyetim gördüğümü arz etmekte. "Söyleme!" dedi. "Biz seni evlatlığa kabul ettik." dedi. Dersimi talim ettirip dua buyurdular.

Bundan sonra her gelişte ziyaretlerine gittim. Derslerinde bulunmaya çalıştım. 1980 ihtilalinden sonra son hacca gittiklerinde ziyaretlerine gittik. "Kiminle görüşürseniz, memleket bir kardeş kavgasına sürükleniyordu. Ordumuz tam zamanında müdahale edip kavgayı önledi deyiniz. Hakikatte İslam'a vurulmuş bir darbedir. Fakat sancı iyi olacaktır." buyurdular. Biz şimdi hac için nasipse kutsal topraklara gidiyoruz. Sizlere dua edeceğiz. Siz de bize lütfen dua ediniz. Nazik zamandır, aşırılık yapmayalım. Yolculamak için hava limanına kalabalık gidilmesin. Sizleri temsilen 3-4 kişi ile gidelim diyerek son haclarına gittiler.

Câmînin kubbesi

sancı iyi olacaktır." buyurdular. Biz şimdi hac için nasipse kutsal topraklara gidiyoruz. Sizlere dua edeceğiz. Siz de bize lütfen dua ediniz. Nazik zamandır, aşırılık yapmayalım. Yolculamak için hava limanına kalabalık gidilmesin. Sizleri temsilen 3-4 kişi ile gidelim diyerek son haclarına gittiler.

-Gümüşhane'nin medâr-ı iftihârı olacak Ahmed Ziyaüddin Camii'ni inşa ettiniz. Sizin için sadaka-i câriye hükmünde muhteşem bir eser. Caminin yapılış emrini kim verdi size

-Babam Hacı Cevdet KOCATÜRK, öteden beri oraya bir cami ve Kur'an Kursu yapmayı düşünürdü. Yapılması emrini Mehmet Zahid KOTKU hocam verdi.

Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevî Camii

-Mehmed Akif'in dediği gibi yapmak zor iş. Yapmak için Mimar Sinan lazım ama yıkmak için iki ırgat yeterli. Hal böyle olunca bu zor yapım işini nasıl üstlendiniz? Nelerle karşılaştınız? Çeyrek asır süren bir inşaat süresi. Hiç ümitsizliğe düştünüz mü?

-Daima meşakkatli ve zor işlere talip olmuşumdur. Kolay işi herkes yapar, önemli olan zoru başarmaktadır. Zor şartlarda olumsuzluklar daima güçlü insanlar doğurur. Hele arkanızda mânen bağlı bulunduğunuz büyüklerinizin desteği ve mürşidinizin emri olunca asla ümitsizliğe düşmezsiniz. Şartlar zorlaştıkça çalışma şevkiniz artar. İnşaat süresince nelerle karşılaştığımız, kâğıda kaleme sığmaz.

-Caminin yapılmasıyla ilgili şimdiye kadar hiç kimse ile paylaşmadığınız bir olayı istihham etsem bizimle paylaşabilir misiniz?

-Bazı sırlar vardır ki onları kabre götürmek gerekir. Bir kaçını ise başka bir platformda sizinle paylaşabilirim.

-Gümüşhane'nin en seçkin mahallesi olan Bağlarbaşı'da oturuyorsunuz. Bağlarbaşı'nın sizin hayatınızdaki yeri nedir?

-Bağlarbaşı ile ilgili birçok şiirimde bellidir.

-Hayatınızda hayal edip de yapamadığınız bir şey var mı?

-Hayalle hakikat arasında derin uçurumlar var. İnşâallah Cenab-ı Hak nasip eder, Ahmed Ziyaüddün Gümüşhanevi Külliyesi'nin tüm birimleriyle tamlandığını hep birlikte hepimize gösterir.

-Pünhanî mahlası ile şiir yazdığınızı öğrendik. İstirham etsek birkaç şiirinizi bizimle paylaşabilir misiniz?

GÜMÜŞHANECE

Bizim ilin başkadır dili, sözü,
Gasıntıya "gıcık" deyrik burada.
Haysiyetli, vakur, sağlamdır özü,
Dönelere "gancuk" deyrik burada.

Huysuz olanlara denir azıttı,
Koroşlanan mala denir dızıttı
Mızıkçı çocuğa denir cızıttı,
Ürmeye de "dırcık" deyrik burada.

Beşikler sallanır dandini dandini,
«Olan seslen gelsin» şu bibim gili,
Danalar çağrılır gel gili, gili,
Başörtüye «gacık» deyrik burada.

Tavana arustah, masaya istol,
Fasülyeye pağla, patates kartol,
Kavgaya halapurt, kaba apostol,
Saholara «gocuk» deyrik burada.

Anne adayına derler gümanlı,
Hem aşeriy ve hem de iki canlı,
Âşık olanlara başı dumanlı,
Ufacığa «mıcık» deyrik burada.

Baca deliğinin bir adı horik,
Kazak erkeklerin lavubu yörük,
Eşeklere merkep, yavyura kuruk,
Garsığa da «ecik» deyrik burada.

Süzmeye peşgidan, naneye anuh,
Yıkanmaya çimme, banyoya suluh,
Kuluçgaya tuşga, hindiye culluh,
Civcive de «cücük» deyrik burada.

Ayrana ağartı, sütlaça sütli,
Serseriye ebleh, deliye huyli,
Bardağa istigan, tepsiye gıyli,
Oyuncağa «cıcık» deyrik burada.

Büyük süpürgeye zafel, sahoyluk,
Çoraplara cülki, kundura kaluk,
Yumruğa da gumbuz, nefese soluh,
Böceğe de «böcük» deyrik burada.

Şivemizde daha neler var,
Tekelere korit, köpeğe zağar,
Ninem sayar Orak, Ceget, Galandar,
Şubata da "gücük" deyrik burada.

GİZLİDİR

Bir sultanın kölesiyiz,
Halimiz gizli, gizlidir.
İçmişiz elinden bâde,
Dolumuz gizli, gizlidir.

İnciklerden süzülmüşüz,
Bir ipliğe dizilmişiz,
Bu kervana yazılmışız,
Yolumuz gizli, gizlidir.

Kırılırız, bükülmeyiz,
Dikiş sağlam, sökülmeyiz,
Kaptan kaba dökülmeyiz,
Selimiz gizli, gizlidir.

Mevlamıza dayanmışız,
İksir içip uyanmışız,
Aşk ateşinde yanmışız,
Külümüz gizli, gizlidir.

Yapayalnız bir ozanım,
Beşer içinde Pünhanım,
Yıpranıp gitti kovanım,
Balımız gizli gizlidir.

YURDUM

İhmale uğramış Gümüşhanemin,
Konumu başkadır, «halleri» başka.
Dert küpü insanı, ruhta bedenim,
Şivesi başkadır, «dilleri» başka.

Gözümde hep tüter toprak damların,
Gizli hüznülüdür çok akşamların,
Seherlerde mesaj veren çamların,
Kokusu başkadır, «yelleri» başka.

Doğa harikası Akça, Karaca,
Ta uzakta tüter bir evde baca,
Mor gölgeler düşer yeşil yamaca,
Goncası başkadır, «gülleri» başka.

Bağrımda ağlayan bulutlar gibi,
Dağından eksilmez tayfunla tipi,
Beş göller sanki bir hilkat zinciri,
Seması başkadır, «gölleri» başka.

Fezada âbide Canca kalesi,
Yel esince dalgalanır yelesi,
Darılıp coşunca Harşit deresi,
Sesi bir başkadır, «selleri» başka.

DEĞİLİZ

Hakir, günahkârız, kemteriz, amma,
Hak katında «nadanlardan» değiliz.
Beyaza ak deriz, siyaha kara,
Etek öpen «yağdanlardan» değiliz.

Ne kuzusundayız, ne de kurdunda,
Çok şükür koşmadık hırsız ardında,
Gazi diyarında, şehit yurdunda,
Salyangozu «satanlardan» değiliz.

Makam hevesini aşmışız çoktan,
Her ne ister isek isteriz Hak'tan,
O sultan ayırır karayı aktan,
Nefsaniyet «çatanlardan» değiliz.

Bilesin âdemin sırtı alası,
Sarrafız isteriz her zaman hası,
Gönlümüzde yoktur bakırın pası,
Kolay kolay «atanlardan» değiliz.

Son tünel göründü, menzirim belli,
Hiçbir kez olmadık on iki dilli,
Yolumuz açıktır, yönümüz belli,
Zulme çanak «tutanlardan» değiliz.

AHMET ERKAN KOCATÜRK
(PÜNHANÎ)

ALİ BEYAZ

(İŞ ADAMI: 1947-)

-Merhaba, öncelikle sizi tanımak isteriz. Bize kendinizden bahseder misiniz?

-1947 yılında Şiran'ın Günyüzü köyünde doğdum. Annem Emine, babam Mustafa Beyaz'dır. Beş kardeşin en büyükleriyim.

İlkokulu Günyüzü Köyü İlkokulunda, ortaokulu Şiran'da ve lise eğitimimi de Gümüşhane Lisesinde tamamladım. 1965 yılında Gümüşhane'de dört yıllık üniversite kazanan iki öğrenciden biriydim. 1969 yılında ise İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünden mezun oldum.

-Eğitim imkânlarının çok kısıtlı olduğu o yıllarda siz bunu nasıl başardınız?

-Bana ilk okuma sevgisini aşıl原因ayan kişi ilkokul öğretmenimdir. Ailem üç odalı evimizin bir odasını öğretmenimiz için tahsis etmişti. Yani ilkokul öğretmenimiz bizim evimizde yaşıyordu. Elbette ki bu yakınlığın etkisi büyük oldu. Rahmetli annem babam da bu yolda bize destek verince ben de kardeşlerim de okuyabildik.

-Üniversite yıllarınızdan bize anlatabileceğiniz bir hatıranız var mı?

-Elbette! Bayezid'de Edebiyat Fakültesinde simitçi sabahtan bir avuç bozuk parayla birlikte simit tezgâhını bırakıp giderdi. İsteyen simidini alır parasını bırakır, hatta isteyen oradan simit almadan para bile bozardı. Para orda durduğu halde kimse bir yanlış yapmıyordu ki iki yıl tezgah orada durdu. Ne zaman ki 67-68 olayları baş gösterdi, sonrasında tezgahı bir daha göreme-

dik. Buna çok üzülmüştüm.

-Öğretmenlik yıllarınızdan bahsedebilir misiniz?

-1969'da üniversite bitince öğretmenlik için müracaat ettim. O sırada boş durmamak için bir süre otelde çalıştım. Ardından da askere gittim. Döner dönmez Giresun'un Keşap ilçesinin Karabulduk köyüne tayin oldum. Orada 8 ay kaldım ve tekrar İstanbul'a dönme kararı aldım. Öğrenciyken aynı zamanda çalışmaya alıştığım için sadece öğretmenlik yapmak bana çok durağan gelmişti.

-Ne zaman evlendiniz ve kaç çocuk babasıdır?

-Üniversite okurken üçüncü sınıfta nişanlandım, dördüncü sınıfı da evli olarak okudum. Hemen çocuk da oldu, böylece 21 yaşımıdayken baba oldum. Üç erkek çocuk babasıyım.

-Erken yaşta evliliğin ve baba olmanın sizin için avantajı veya dezavantajı oldu mu?

-Ben bunların hiç dezavantajını yaşamadım. Evlendiğimde daha önce de belirttiğim gibi ben üniversite son sınıftaydım, diğer iki erkek kardeşim de yine öğrenciydi ve hepimiz bir taraftan da çalıştığımızdan geçim sıkıntımız yoktu, yani ev geçindirebiliyorduk. Eşim sayesinde ev hayatımız daha düzenli oldu.

Erken yaşta baba olmamın en büyük avantajını ise iş hayatımda yaşadım. Henüz kırk yaşımıdayken çocuğum yirmi yaşındaydı ve işlerimizi yürütebilecek kapasitedeydi. Böylece işim dışında başka şeylere de zaman ayırabilecek duruma geldim.

-Öğretmenlikten istifa ederek ticaret hayatına başladınız. Bu konuda hiç pişmanlık duydunuz mu?

-Hayır, hiç pişman olmadım. Ama "Devlet bizi yirmi sene okuttu, ben de buna karşılık ilk kazandığım paradan çalıştığım liseye bir laboratuvar yaptırmalıyım." diye düşündüm ve bunu gerçekleştirdim.

-Özel sektördeki ilk ciddi iş deneyiminiz, 1974 yılında ortağınız Mevlüt GÜL ile Uyum Sünger Yatak Kolektif Şirketi'ni kurmakla oldu. Bu süreci anlatır mısınız?

-1974'te İstanbul'da öğretmenliğe devam ederken iki öğretmen arkadaşın sünger yatakları sektöründe çalışmaları benim de bu alana yönelmeme

vesile oldu ve dayımdan borç para alarak hemen bu işe başladık. Mal aldığımız fabrikanın sahibinin verdiği teşvikle büyüyerek yolumuza devam ettik. Böylece üç-dört yıl sonra daha büyük yerler açtık. Hatta Uyum Sünger'in fabrikasını bile kurduk. Öğretmenliği de o sırada bıraktım.

-Sonrasında kardeşleriniz Muammer BEYAZ ve Nizamettin BEYAZ'ın 1972 yılında kurmuş oldukları, farklı bir alan olan inşaat sektörüne geçiş yaptınız. Neden?

-Kardeşlerimin önceden muhasebe büroları vardı. Burada inşaat defterleri tutarlardı. Bu sektörün ne kadar kârlı olduğunu görüp bu alanda faaliyet gösteren bir firma kurmaya karar vermişlerdi. İlerleyen yıllarda ben de bu faaliyetlerini desteklemek için Sünger Yatak'tan artırdığım paraları hep kardeşlerimin inşaat şirketlerine aktardım.

Sünger çok yanıcı bir maddedir. Uyum Sünger fabrikamızın böyle bir riskle karşı karşıya olması ve inşaat şirketindeki kadar kârlı olmaması sebebiyle fabrikayı devredip tamamen inşaata döndük. Ama bu arada yatak firması ve onunla olan ortaklığımız bu gün hâlâ devam etmektedir.

-Beyazlar İnşaat'ın ilk ciddi faaliyeti ne oldu?

-1980 yılında fazla bir sermayemiz olmadığı halde 7-8 kişi bir araya gelerek "Bir bina yapıp satalım." dedik ve bu işe bu şekilde başlamış olduk. Sonrasında ise henüz dairelerin temeli atılmadan satıldığına dair bir uygulamanın olduğunu duyduk ve biz de arsalar alıp bu sistemi uygulayarak işimize devam ettik.

-Kuruluşu itibariyle 40 yılı aşkın bir sürede Beyaz Şirketler Grubu ve Beyaz İnşaat ve Ticaret AŞ.'nin gelmiş olduğu nokta ve bu başarının sırrı nedir?

-Dünya standartlarında, kaliteli ve modern yapılar inşa etme misyonu ile kurulan Beyaz İnşaat AŞ, 40 yıldır bu misyona uygun olarak projeler geliştirmeye devam etmektedir. Kardeşlerimle beraber başında bulunduğumuz bu şirket, günümüzde lüks konut, alışveriş merkezi ve modern ofis projeleri dendiğinde ilk akla gelen firmalardan biridir. Beyaz İnşaat AŞ, 3000'in üzerinde konut, 550'yi aşkın ticari alan ve 6 adet modern ofis ve lüks AVM projelerinin inşaatını tamamlamıştır.

Başarının sırrına gelince; bilirsiniz kimsenin doğru yoldan zengin olmayacağı yönünde söylentiler yaygındır. Biz bunun böyle olmayacağını, dürüstlüğün çalışkanlıkla pekiştirilerek de zengin olmanın mümkün olacağını

göstermek amacıyla hareket ettik ve başarılı olduk.

Bir diğeri ise "Şirketi kurarken üç kardeş arasında anlaşmazlık çıktığında ortanca kardeşin dediğini yapalım." diye bir teklifte bulundum ve bu sayede hiç sorun yaşamadık. Kârda olsa, zarar da olsa böylesi daha iyi oldu.

-İstanbul'da Gümüşhaneli bir iş adamı olarak yaşadığınız avantaj veya dezavantajlar nelerdir?

-“Gümüşhaneli” denince, “Bundan zarar gelmez.” diye bakıyorlar. Çünkü yüzde doksanı iyi insan olduğundan iyi izlenim var, bunun avantajını yaşıyorum.

Büyük şehirlerden olan müteahhitler gibi birden kalkınamıyoruz. Bizimki yavaş yavaş oluyor. Siyasi desteğimiz de olmadığından bunun da dezavantajını yaşıyoruz.

-Babanız Mustafa BEYAZ adına "Mustafa Beyaz Şiran Devlet Hastanesi" ve "Gümüşhane Üniversitesi Şiran Mustafa Beyaz Meslek Yüksekokulu" yaptırma fikri nasıl ortaya çıktı ve bunlarla ilgili aldığınız tepkiler sizi mutlu ediyor mu?

-Öncelikle şunu söyleyeyim, tepki hiç yok. Hastane fikri şöyle gelişti: Samanyolu TV adına Şiran/Gümüşhane ile ilgili bir tanıtım programı yapılacaktı. Ben de bunun için ev sahipliği yapacaktım. Hazırlık için yirmi kişilik bir kurul oluşturduk, programa çıkmadan önce Şiran'da ne eksik tespit edelim derken, en büyük eksikliğin hastane olduğunu fark ettik ve o programda bir hastane

yapılmasına karar verdik. Sonrasında bazı arkadaşlar demirini, dayım keresesini verdi, biz de inşaatını üstlendik ve böylece hastanenin yapımı başladı. Hastane bittiğinde ise doktorların oturması için bir de lojman yapımına karar verdik. Yine Şiranlı işadamlarıyla toplandık, hemen bir komisyon kuruldu ve on dairesel bir lojman yapımına karar verildi, kısa bir sürede de proje tamamlandı.

Yüksekokul fikrine gelince; lojman yapımında da çok katkısı bulunan Şiranlı bir arkadaşım Abdinur ALKOÇ bir gün bana, "Bundan sonra Şiran ile ilgili ne yaparsan ben de ortak olacağım." dedi. Bir süre sonra arayarak, Şiran'da beraber bir öğrenci yurdu yapma teklifinde bulundum. "Olur, fakat akşam çocuklarımla da bir konuşayım, yarın sana dönerim." dedi ve ertesi gün aradığında, "Yurdu biz yapmaya karar verdik, sen de başka bir şey yap." dedi. Bu cevaba hem sevindim, hem üzüldüm. Çünkü bu yurtda bir katkımın olmasını isterdim. Bunun üzerine dedi ki "Siz de yurdun yaşamasına yardımcı olabilirsiniz." ve nitekim öyle oldu.

Akabinde, "Bu yurda bir de okul lazım." dedik. Yüksekokullar buldukları yer için aynı zamanda kalkınma vesilesidir, biz de bu düşünceyle harekete geçtik. O zamanki belediye başkanımız Osman KARACA da sağ olsun tüm belediye personelini işlerimizi kolaylaştırmak için seferber etti. Allah razı olsun, dayım Nazım KELEŞ burada da bize yardımcı oldu. Okulun % 25'ini o üstlendi, gerisini de biz tamamladık. Yine Şiranlı olan Mustafa GÜL arkadaşımı bir yurt daha yapılması konusunda teşvik ettim ve o da bir yurt yaptı.

-Gümüşhane ile ilgili düşündüğünüz projeleriniz var mı? Varsa paylaşır mısınız?

-Aklımda bazı projeler var, fakat daha ağırlıklı Şiran için düşünüyorum. Bunları önümüzdeki yaz gelip Rektör Beyle konuşmayı düşünüyorum.

-Gümüşhane Üniversitesinin kurulmasıyla ortaya çıkan ve öğrenci sayısının artarak devam etmesi sonucu yetersiz kalan konut sıkıntısı ile ilgili bir yatırım yapmayı düşünmez misiniz?

-Bu konuda da öncelikli tercihim Şiran olur.

-Vakıflarınızla ilgili kısaca bilgi alabilir miyiz?

-Devlet, yaptırmış olduğumuz doktor lojmanlarına el koyunca hastanemizin ihtiyaçlarını karşılamak üzere "Şiran Eğitim ve Kalkınma Vakfı"nı kurduk. İki yılını tamamlamış olan vakfımız aracılığıyla Şiranlı öğrencilere burs yardımı da yapılmaktadır.

Yine, başta kurucuları olan Beyaz ailesinin, çocuklarının, torunlarının ve onların çocuklarını izleyerek kuşaktan kuşağa gelen alt soyumuzun, gelecek bütün zamanları kapsamak üzere milli ve manevi değerlere bağlı olarak yetişmelerine yönelik sağlık, eğitim, iskân, iş hayatında maddî vasıtaların sağlanması, dayanışma, doğum, düğün gibi sosyal, kültürel ve ekonomik her türlü ihtiyaçlarının karşılanması gayesiyle "Beyazlar Vakfı" kurulmuştur.

-Sizi en çok sevindiren ve üzen şeyler nelerdir?

-Son 20-25 yıldır beni en çok sevindiren şey, bir hayır işi yapabilmek, bir de öğrencilere daha fazla burs verebilmek. En çok üzüldüğüm şey ise; memleketimizin kıymetli varlıklarının yabancıların eline geçmesidir. Hükümetimizin çok güzel icraatları var ama bence bu konuya daha dikkat edilmeli. On beş yıl önce bu konuyla ilgili yazmış olduğum bir şiirimin iki kıtasını da bu vesileyle sizlerle paylaşmak isterim.

Birliklere temel olan
Duygularımız ölmeden
Sevgi nefrete dönmeden
Gelin kıymetini bilelim

Kaynaklarımız bitmeden
Varlıklarımız yitmeden
Bu ülke elden gitmeden
Gelin kıymetini bilelim

-Şiir çok güzel teşekkürler. Peki bizimle paylaşmak istediğiniz özlü sözler var mı?

-Doğru söz yemin istemez.

Aslan destanını yazmazsa, tilkinin destanını dinler durur.

Ölünce insanoğlu geride yoksa eser, defteri rafa kalkar kalemi ona küser.

İsmi sadece mezar taşına değil, bir de hayır kurumuna yazdırın

Dünyaya beşik sallayanlar hükmeder.

Çalışmaya boyun eğen başkasına boyun eğmez.

Bizi yücelten ve sevdiren yediklerimiz ve giydiklerimiz değil, yedirip giydirdiklerimizdir.

Bunca diyar gezdim görmedim doğruda aç, eğride tok.

Dost yolunda ot bitmez.

Yerini daha iyi birine bırakamazsan, görevini yapmış sayılmazsın.

-Son olarak bize bir gününüzü anlatır mısınız?

-Sabah ezanıyla kalkarım. Bir günlük kaza namazımı kılarım. Namazımı bazen evde, bazen yakın camide, bazen de Eyüp Sultan'da eda ederim. Bir sayfa Kuran-ı Kerim okur, mealini açıklamasından anlamaya çalışırım ve yaşamaya uğraşırım. Sonrasında 1-1.5 saat spor yapar, ardından da kahvaltımı yapıp işe giderim. İşleri çocuklarımız yürütürler, bizlere de vakıfların işiyle ilgilenmek kalır. Telefonumun % 70'i memleket için çalar.

Akşamları toplantılarım olur ve torunlarımla ilgilenirim, onların iyi ahlâklı yetişmesi için çabalarım. Saat 23.00'te de yatarım.

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ

(İŞ KADINI: 1964-)

Arzuhan DOĞAN YALÇINDAĞ, 1964 yılında Türk basın camiasının önemli isimlerinden ve Gümüşhane'nin sayılı iş adamlarından Aydın DOĞAN ve Sema Işıl DOĞAN'ın kızları olarak İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Çocukluğu kalabalık, keyifli ve mutlu bir aile ortamında geçmiştir. Eğitimine evlerine yakın olması nedeniyle Maçka İlköğretim Okulunda başlamıştır. Arzuhan Hanım'ın burada oldukça sert mizaçlı bir öğretmeni olmuş, bu sebeple daha eğitim hayatının ilk aşamalarında okula alışmakta epey güçlük çekmiştir. Annesinin yardımıyla bu olumsuz durumu aşmaya çalışmış, üçüncü sınıfa geldiğinde ailesinin Arnavutköy'e taşınmasıyla birlikte eğitimine Arnavutköy İlköğretim Okulunda devam etmiştir. Bu okulda Seyfi öğretmenden gördüğü ilgi onu okula sıkıca bağlamıştır. YALÇINDAĞ ileriki hayatında bu okuldaki günlerini hep mutlulukla hatırladığını ve bugün o dönemden aldığı en önemli dersin "ilköğretim döneminde eğitimin sadece zihinsel değil aynı zamanda ruhsal gelişimi de destekleyici nitelikte yapılması gerektiği" olduğunu ifade etmektedir. İlkokuldan sonra sınavlarını başarıyla verdiği Saint Pulchérie Fransız Lisesi ve İtalyan Lisesinde eğitim görmeye hak kazanmış, fakat ailesinin de tercihi ile Saint Pulchérie'ye devam edip bu okuldan mezun olmuştur. Lise eğitiminin ardından yükseköğrenimine Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünde devam etmiş, evlenip Londra'ya yerleşmesinin ardından yükseköğrenimini işletme alanında burada tamamlamıştır. Londra bugün olduğu gibi o yıllarda da uluslararası ekonominin, siyasetin ve sosyal gelişmelerin merkezlerinden biriydi. Dünyadaki gelişmeleri böylesi önemli bir merkezden takip etmek ona ayrı bir vizyon katmıştır.

İş hayatına, Londra dönüşünde yöneticiliğini Tarhan ERDEM'in üstlendiği Doğan Holdingin "Strateji ve İş Geliştirme" bölümünde başlamıştır. Şirketin bu

departmanında bir kaç ay çalışan YALÇINDAĞ, buradaki çalışma hayatını, kendisine bir şey katmayacağı ve şirket için değer ilave etmeyeceği düşüncesiyle sona erdirmiştir. Büyük bir holdingin çatısı altında çalışmaktansa stok tutup fiyat belirleyebileceği, risk üstlenebileceği, işletme kredisi alabileceği, satış yapıp yapamamanın ve insan idare etmenin ne anlama geldiğini öğrenebileceği profesyonel bir ticari ortamda bulunmak maksadıyla MİLPA'da işe başlamıştır. MİLPA, beyaz eşyadan otomobile çok farklı yelpazedeki ürünleri tüketiciyle buluşturan halka açık bir şirketti. Bu bölümde edindiği deneyimle Almanların 1927 yılında kurduğu katalog satış şirketi olan Quelle firması ile ortaklaşa Mail Order adlı bir şirket kurmuş ve idareciliğini üstlenmiştir. Ancak ortaklığın kurulduğu dönem Türkiye ekonomisinin çift haneli enflasyon ve devalüasyonla mücadele etmekte olduğu 1990'lı yıllardı. Bu nedenle Almanlarla kurulan ortaklık yüksek kur farkı gideri ve dönemin diğer olumsuz koşulları nedeniyle 1993 yılında şirketin kapanmasıyla son bulmuştur. Ardından Türkiye'nin bankacılık alanında liberalleşme sürecinde 1990 yılında faaliyete başlayan Alternatifbank'ın kuruluş çalışmalarında bulunmuş ve bankanın faaliyete geçmesiyle birlikte 1994-1995 yılları arasında yönetim kurulunda yer almıştır. Bankacılığı işin mutfağında öğrenen YALÇINDAĞ, bu alana fazla ısınmamıştır.

1995 yılında Milliyet dergi grubunun yönetiminde görev alan YALÇINDAĞ, finans bölümünün sorumluluğunu üstlenmiştir. 1999 yılında ise CNN International ile Doğan Yayın Holding arasında bir haber kanalı kurulması protokülü çerçevesinde Amerikan Time Warner grubuyla müştereken CNN TURK adıyla yeni bir kanalın yayın hayatına merhaba demesine katkı sağlamıştır. Doğan Yayın Holdingde başarılı çalışmalara imza atan Arzuhan YALÇINDAĞ, Türkiye'nin ekonomik büyümesinin etkisiyle değerlendirilen şirketin iştiraklerinden Doğan TV'nin yüzde yirmi beşlik hissesine Almanya'nın lider medya gruplarından Axel Springer'in ortak olması çalışmalarını yürütmüştür. Böylece ülkemizdeki özel kanalların kâr edemeyeceği doğrultusundaki kanaatlerin geçersizliği bir tarafa, bunların birer kâr ve üretim merkezi olduğunu kanıtlamıştır.

Holdingin bünyesinde gösterdiği ticari performansı ile iş dünyasında göz dolduran YALÇINDAĞ, 25 Ocak 2007 günü, yönettiği sermaye ve tesis ettiği uluslararası ticari ilişkiler ağı açısından Türk ticari hayatında büyük bir ağırlığı olan ve kurucuları tarafından ülkenin "fikir fabrikası" olacağı vaadiyle kurulan TÜSİAD'a başkan seçilmiştir. Başkanlığı Avrupa sermaye çevrelerinde büyük bir şaşkınlıkla karşılanmıştır. Zira o göreve gelinceye değin sadece Fransa ticaret burjuvazisi içerisinde kadın bir başkan görülebilmekteydi. Dünya sanayisinin beşiği kabul edilen İngiltere ve İtalya gibi dünyanın büyük ekonomilerinde bile kadın bir başkan ancak ondan sonra göreve gelebilmişti. Bu yönüyle, katıldığı Avrupa ekonomik forumlarında "genç ve dinamik Türk

iş âleminin yeni sembolü” olarak takdim edilmiştir.

TÜSİAD başkanlığı sırasında Türkiye'nin meselelerini daha yakından tanıma fırsatı elde eden Arzuhan Hanım, toplumun kendilerinden beklentisi çerçevesinde ülkenin hemen hemen bütün sorunları üzerine düşünen, çalışmalar yapan, görüş oluşturan ve bu görüşleri kamuoyu ve ilgili makamlarla paylaşan bir teşkilata öncülük etmiştir. Fakat ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik hayatında kronik bir hal alan sorunlarına kurumsal olarak önerdiği çözümlerin, siyasal iktidarla aralarında gerginlik yarattığı ve bu durumun, içinden geldiği medya grubunu varlıksal ve yönetsel açıdan zorunlu bir değişime götürdüğü yorumları Türk basınında geniş yer bulmuştur. Hatta bu çatışmadan siyasi bir rant devşirmek isteyen ve özellikle kendilerini modern yaşamı hazmetmiş, tüm farklı düşüncelerin bir arada yaşamasını savunanlar şeklinde tanımlayan kesimler, YALÇINDAĞ'ı bir ara kamuoyuna ana muhalefet partisi için etkili bir başkan adayı olarak da önermişlerdir. Ancak 2010 yılında TÜSİAD başkanlığı görevi sona eren Arzuhan Hanım kendisine yakıştırılan bu siyasi görevi üstlenmek yerine Doğan Holdingdeki ticari faaliyetlerine geri dönmeyi tercih etmiştir.

Liderlik Yönü

Liderliğin doğuştan gelen fakat içinde bulunulan ortamla birlikte hayat bulan bir kavram olduğunu düşünen Arzuhan DOĞAN YALÇINDAĞ'a göre liderliğin vazgeçilmez özelliği vizyon sahibi olmaktır. Aynı zamanda lider cesur olmalı, etrafındakileri motive edebilmeli ve onları ortak hedefler doğrultusunda harekete geçirebilmelidir. Yeri geldiğinde bırakmayı da bilmelidir. Liderlikte verimliliğin ise liderlerin takımlarıyla kuracakları sıcak ilişki sayesinde artacağını düşünmektedir. Bu anlamda Türkiye'nin çok kültürlü bir bakış açısına sahip olan çağın gereklerini doğru algılayan ve bunu yönetime yansıtılabilen liderlere ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. İş hayatında mükemmeliyetçi bir lider olan YALÇINDAĞ'ın bu özelliği kimi zaman onu zorlayabilmektedir. Onu liderlik konusunda en çok muzdarip eden husus ise Türkiye'deki kadın liderler sayısının azlığıdır. Ona göre bunda etkili olan sebep ise bu alandaki fırsat eşitsizliğidir. Kadınlara yeterli imkânların sunulması halinde çok kaliteli ve değişik alanlarda fark ortaya koyacak kadın liderlerin görülme ihtimali artacaktır. Aynı zamanda toplumun önemli pozisyonlarında alacakları görevler onların sosyal hayattaki yerleriyle ilgili önyargıları da değiştirecektir. Bu nedenle kendisi TÜSİAD başkanlığı süresince kadınların sosyal ve ekonomik hayatta daha çok yer alabilmeleri için hazırlanan projelere destek vermiş ve bu çerçevede memleketi Gümüşhane'deki Türk Kadınlar Birliği'nin düzenlediği bir toplantıya da katılmıştır.

Arzuhan Hanım iş hayatında edindiği tecrübeleri sosyal sorumluluk projeleri kapsamında üyesi olduğu çok sayıdaki sivil toplum kuruluşu aracılığıyla paylaşma imkânı elde etmiştir. Üyesi olduğu belli başlı kuruluşlar: Aydın Doğan Vakfı, Avrupa Birliği İçin Kadın İnisiyatifi, Türk-Amerikan İş adamları Derneği, Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Kadın Girişimciler Derneği, Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'dır.

Aile Hayatı ve Günlük Yaşamı

İş dünyasında başarılı bir kadın olan Arzuhan Hanım, aile hayatında da çalışkan, duygusal ve cesur bir annedir. İyi bir eş ve baba olarak tanımlandığı eşi Mehmet Ali YALÇINDAĞ ile bir arkadaş ortamında tanışan ve burada kurduğu arkadaşlığı genç yaşta evliliğe taşıyan Arzuhan Hanım, evliliğin her

şeyden önce karşılıklı sevgi, saygı ve güvenden geçtiğini, bunları koruyabilmenin şartının da emek ve fedâkârlık olduğunu vurgulamaktadır. Aydın Doğan ve Metin Alihan adlı iki erkek çocuk sahibidir. Güne yaz kış 06.00-06.30 arasında başlayan YALÇINDAĞ, her özverili anne ve baba gibi çocuklarının eğitimiyle yakından ilgilenmektedir. Çocuklarını kişilik sahibi, kendi ayakları üzerinde durabilen, özgüvenli, iyi ve adil bireyler olarak yetiştirmeye çalışmıştır. Gümüşhane'den uzakta doğmuş ve yetişmiş olmakla birlikte ailesinden Gümüşhane kültürünü tam manasıyla özümsemiştir. Marka takıntısı olmayan ince bir zevki ve estetiği yansıtan kıyafetlerden hoşlanmaktadır. Vakit buldukça uzun yürüyüş, kayak ve yelken gibi sporlarla ilgilenmektedir.

KAYNAKLAR

ENGİN, Sevinç. 2011. **Lider Öyle Olmaz Böyle Olur; Yön veren Liderler ile Liderlik Üzerine**, Doğan Kitap, İstanbul.

YALÇINDAĞ, Arzuhan Doğan (Şubat 2013'te kendisiyle yapılan röportaj)

<http://www.tusiad.org/komisyonlar/bilgi-toplumu--bilgi-iletisim-teknolojileri-ve-inovasyon-komisyonu/tusiad-yonetim-kurulu-baskani-arzuhan-dogan-yalcindagin-7-etr-odulleri-toreni-acilis-konusmasi/> (09.01.2013)

<http://www.tusiad.org/komisyonlar/ekonomik-ve-mali-isler-komisyonu/tusiad-yonetim-kurulu-baskani-arzuhan-dogan-yalcindagin-turkiye-ekonomisi-icin-buyume-stratejileri-konferansi-acilis-konusmasi/> (17.01.2013)

<http://www.blogmilliyet.com/BloggerBloglarOkunma/?UyeNo=889659...> (22.01.2013)

<http://www.siyaset.milliyet.com.tr/arzuhan...yalcindag.../devrim-sevi-may/.../defa...> (31.01.2013)

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=DetayliAramaSonucV2&ItemsPerPage=10&PAGE=1&Keyword=ArzuhanYal%E7%FDnda%F0&CategroryID=-1&prmEk=0&AuthorKeyword=&MuhabirKeyword=&startDateNull=&endDateNull=&Asc=0> (05.02.2013)

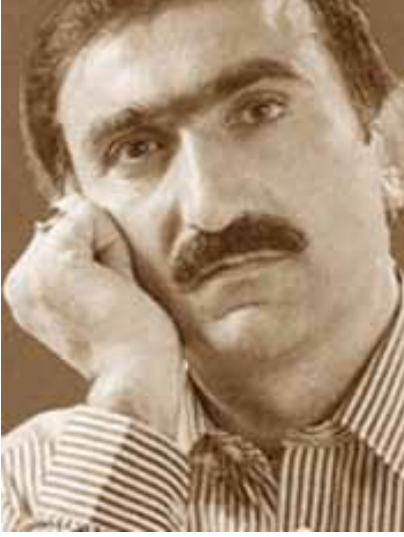
<http://www.pazarvatan.gazetevatan.com/yazardetay.asp?yaid=79&hid=14225> (07.02.2013)

<http://www.hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/ShowNew.aspx?id...> (10.02.2013)

<http://www.hurriyetdailynews.com/economy-to-grow-with-women-entrepreneurs.aspx?pageID=238&nID=21656&NewsCatID=345> (25.02.2013)

ÂŞIK KUL NÛRİ (NURETTİN TÛRKAN)

(ÂŞIK: 1954-)

Asıl adı Nurettin TÛRKAN olan Âşık Kul Nûri, 01.02.1954 tarihinde Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinin Yenice köyünde doğdu. Aslen Gümüşhane merkeze bağlı Dörtkonak köyündendir. Babasının adı Sabri, annesinin adı ise Zülal'dir.

Âşık Kul Nûri, ilkokulu Kelkit Cumhuriyet İlkokulunda tamamlar. 1971 yılında Kelkit Ortaokulunu, 1974 yılında da Gümüşhane Endüstri Meslek Lisesi Metal Bölümünü (Akşam Sanat Okulu) bitirir. Küçük yaşlardayken köylerine gelip giden âşıklardan etkilenecek şiire ve bağlamaya ilgi duymaya başlar. Ortaokul son sınıfta bağlama çalmayı öğrenir.

11.02.1976 tarihinde Kütahya Hava Er Eğitim Tugayı'nda acemi er olarak vatanî görevine başlayan Âşık Kul Nûri, 25.05.1978'de Eskişehir 1. Ana Jet Üssü'nden "uçaksavarcı" olarak terhis olur.

Askerlik dönüşü (1978) Erzurum'un Ilıca Şeker Fabrikası'nda işçi olarak çalışmaya başlayan Âşık Kul Nûri, iki sene sonra (1980) Erzincan Şeker Fabrikası'nda çalışma hayatına devam eder. Sekiz yıl bu fabrikada çalışır. Saz ve sözden yana tercihini yaparak 1988 yılında buradan ayrılır. Erzincan'da bulunduğu yıllarda Erzincan Âşıklar Kahvesi'ni kurar ve bölge insanına bu geleneği sevdirebilir.

Âşık Kul Nûri'nin yaşadığı coğrafya aslında âşıklık geleneğinin dışında

değildir. Onun doğup büyüdüğü, çocukluk ve gençlik yıllarını geçirdiği şehir her şeyden önce âşıklık geleneğinin çok önemli merkezlerinden biri olan Erzurum ile değişik dönemlerde çeşitli ekonomik, ticari ve bunların sonucu olarak da kültürel yönden ilişki içerisinde olmuştur. Bunun yanında sert kış ve tabiat şartlarının tabii sonucu olan eski köy odası ve tandır başı sohbetleri de Âşık Kul Nûri'yi âşıklık geleneğinin içerisine çeken etkenler olmuştur. Onun şairliğinin oluşmasında yaşadığı coğrafyanın dışında gençlik yıllarında okuduğu Yunus Emre, Erzurumlu Emrah, Sivaslı Ruhsatî, Mehmed Âkif ERSOY ve Necip Fazıl KISAKÜREK'in de etkisi olmuştur.

Saz şiirinin en önemli motiflerinden biri olan rüya da Âşık Kul Nûri'nin âşıklık geleneğinin bir parçası olmasında etkili olur. 1978 yılının Mayıs ayında bir rüyasında Hz. Peygamber'i ve dört halifeyi görür. Bu rüyadan sonra artık irticalen şiir söylemeye başlar.

Mahlas meselesine gelince Âşık Kul Nûri, bu yönüyle diğer âşıklardan ayrılmaktadır. Pek çok âşığa rüyasında mahlas verilirken Kul Nûri'de böyle bir durum söz konusu değildir. Ayrıca Kul Nûri âşıklık geleneğinde usta-çırak ilişkisini de yaşamamıştır. Kısacası ona mahlasını veren ne bir derviş, ne de bir usta âşıktır. Ona mahlasını veren bizzat kendisidir.

Kendisiyle yaşıt ve kendisinden yaşça büyük olan pek çok âşıkla karşılaşan ve karşılıklı atışmalarda bulunan Kul Nûri, başta Konya Âşıklar Bayramı olmak üzere çeşitli bölgelerde düzenlenen şenlik ve yarışmalara katılır. Bu yarışmalarda derece sahibi olur.

Âşıklık geleneğinde çeşitli kollarda eser veren Kul Nûri, bugüne dek tek başına ve başka âşıklarla birlikte olmak üzere 15'in üzerinde albüm çalışması ortaya koyar. Birçok gazete, dergi ve kitapta şiirleri yayımlanır. Kanal A, Çay TV gibi televizyon kanallarında âşıklara ilişkin "Gönül Kervanı" adlı televizyon programını sunar. Halen bu programı devam ettirmektedir.

Âşık Kul Nûri 1976 yılında Nurten TÜRKAN ile evlenmiştir. Nurettin-Nurten çiftinin üç çocukları dünyaya gelmiş (Ümmügülsüm, Turgay, Tuncay) ve bu çocuklarından biri (Ümmügülsüm), bir yaşındayken vefat etmiştir. Âşık Kul Nûri 1995'ten bu yana Ankara'da ikamet etmektedir.

Âşık Kul Nûri'nin şiirlerinden bazıları şunlardır:

GÖNÜL KERVANI

Âdemden bu yana durmaz eğlenmez
Yollarda söylenir gönül kervanı
Tabduk kapısında Yunus'a döner
Dillerde söylenir gönül kervanı

Yükü dert doludur her gelişinde
Yârdan haber verir seslenişinde
Bazen Mecnun olur Leyla peşinde
Çöllerde söylenir gönül kervanı

Bazen Köroğlu'dur dağlara çıkar
Bazen Ferhatlaşır dağları yıkar
Bazen Aslı için Kerem'i yakar
Küllerde söylenir gönül kervanı

Senem'i Garip'e bulur getirir
 Selvihan'ı Emrah'ına yetirir
 Arzu'yla Kamber'i alır götürür
 Sellerde söylenir gönül kervanı

Gönülden gönüle kurulur Pazar
 Alıp satıldıkça yaralar azar
 Dünya var oldukça tarihler yazar
 Yıllarda söylenir gönül kervanı

Şenlik celallanmış, Sümmanî dertte
 Mevlana, Şems ile muhabbete
 Kul Nûri saziyla kaldı gurbette
 Tellerde söylenir gönül kervanı

KENDİ KENDİMİ

Ne sende vefa var ne bende safa
 Boşuna yormuşum kendi kendimi
 Saatlerim çile günlerim cefa
 Boşuna yormuşum kendi kendimi

Felek bu pazarda almadan sattı
 Satıp dertlerinin içine kattı
 Kuşluk vaktindeyken güneşim battı
 Boşuna yormuşum kendi kendimi

Kul Nûri'yim ömrüm geçti saz ile
 Oyalandım eda ile naz ile
 Baş başa kalırım bir top bez ile
 Boşuna yormuşum kendi kendimi

KİME DİYEM

İçten içe elek elek işlendim
 Soranım yok kime diyem halimi
 Yaralandım karalandım taşlandım
 Soranım yok kime diyem halimi

Ele değil dost ahbaba darıldım
Hüzünlendim kederlendim kırıldım
Gurbet sıla arasında yorulduğum
Soranım yok kime diyem halimi

Hayat böyle geldi geçti sızıyla
Dolandım gönülün itirazıyla
Kul Nûri baş başa kaldı saziyla
Soranım yok kime diyem halimi

ANLAYAMADIM

Gel kardeşim açık söyle net konuş
Yine karıştırdın anlayamadım
Kim kimle döğüşmüş kim kime düşmüş
Kimi barıştırdın anlayamadım

Sel mi bastı gemiler mi batıyor
Aramızı birisi mi katıyor
Yüzdeki ifaden turşu satıyor
Niye buruşturdu anlayamadım

Düşene bir destek versen ne olur
Hekimsen yarayı sarsan ne olur
Kul Nûri'yim gelip sorsan ne olur
Nerde araştırdın anlayamadım

GÖZLERİM

Gözlerimin bir derdi var bilinmez
Göze oldu pınarlara gözlerim
Aradım cihanı derman bulunmaz
Dostun gülü değdi yara gözlerim

Bir gözüm divane birisi inat
Birinde hasret var birinde murat
Bir gözüm Dicle'dir birisi Fırat
Nispet etti bulutlara gözlerim

Günden güne artmaktadır ağları
 Neye yarar mor sümbüllü bağları
 Ovaları yamaçları dağları
 Yâra gider yara yara gözlerim

Nefesin gibiyim canın gibiyim
 Damarın gibiyim kanın gibiyim
 Emrah'tan geçmişim Mecnun gibiyim
 Korkmam hasret gide yara gözlerim

Âşık Kul Nûri'yim bu bağrım ezik
 Ve lâkin gönlümden gitmez tazelik
 Ne yiğitlik kalır ne de güzellik
 Gün gelir kapanır kara gözlerim

KİME KALIR

Aldanma dünyanın her günü keder
 Ne sana kalacak ne bana kalır
 Hiç kimse ermemiş sonuna kadar
 Ne sana kalacak ne bana kalır

Bir bağı becermiştim yetirek diye
 Dallarında meyve bitirek diye
 Saraylar yaptırdım oturak diye
 Ne sana kalacak ne bana kalır

Âşık Kul Nûri'yi öldürür sözler
 Yakar yüreğimi kül eder közler
 Sendeki güzellik bendeki pozlar
 Ne sana kalacak ne bana kalır

KAYNAKLAR

ALPTEKİN, Ali Berat. 2003. **Gönül Kervanı Âşık Kul Nûri**, Ankara.

HAYAL, İsmail. 2007. **Gümüşhaneli Şâirler Antolojisi**, Gümüşhane Valiliği, Gümüşhane.

HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Gümüşhane.

AYDIN DOĞAN

(İŞ ADAMI: 1936-)

Doğan Şirketler Grubu Onursal Başkanı Aydın DOĞAN, 1936 yılında Kelkit'te, bölgenin köklü ailelerinden birinin oğlu olarak dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Kelkit'te, lise öğrenimini Erzincan'da tamamladı. 1958-1961 yılları arasında İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebinde okudu. Öğrencilik yıllarında "Talebe Cemiyeti" başkanlığı yaptı. 1959 yılında Mecidiyeköy Vergi Dairesi'ne kaydolduktan sonra otomobil, ticari araç ve inşaat makineleri gibi sektörlerde ticaret yaptı. 1961 yılında ilk şahsî şirketini kurdu. Şirket, 1970 yılına kadar toptan ticaret alanında varlık gösterdi.

Aydın DOĞAN gençlik yıllarında çalışma ofisinde

1974'te yeni şirketiyle sanayi alanına adım attı. 1974'ü izleyen yıllarda İstanbul Ticaret Odası Meclis ve Yönetim Kurulu Üyeliği'ne, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Üyeliği'ne seçildi.

1979 yılında Milliyet Gazetesi'ni devralarak, basın ve yayıncılık dünyasına girdi. 1994 yılında Hürriyet Gazetesi'ni de satın alarak medya-daki varlığını pekiştirdi. Çalışmaları ile bu alanda yükselen bir grafik çizdi. 1986-96 yılları arasında Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası Başkanlığı'nı yürüttü. 2004 yılında Dünya Gazeteler Birliği (World Association of Newspapers-WAN) toplantısında seçimle Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı'na getirilen ilk Türk oldu.

1999 yılında T.C. Devlet Üstün Hizmet Madalyası ile ödüllendirildi. 1999 yılında Girne Amerikan Üniversitesi'nden, 2000, 2001 ve 2005 yıllarında ise, sırasıyla, Ege Üniversitesi, Bakü Devlet Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi'nden fahri doktora unvanı aldı.

1996 yılında Aydın Doğan Vakfı'nı kurarak, o güne kadar toplum için yapmakta olduğu hizmetleri bir şemsiye altına topladı; vakfın hizmetlerini eğitim, kültür, kamu sağlığı, bilimsel araştırma, spor ve ekonomi alanlarında yoğunlaştırdı. Kendisinin ve aile fertlerinin ismini taşıyan birçok okul, yurt, spor salonu, park yaptırdı. Vakıf her yıl dünyanın en saygın ödülllerinden biri olan Aydın Doğan Uluslararası Karikatür Yarışması'nı düzenliyor, Genç İletişimciler Yarışması ile de iletişim öğrenimi görenlere destek veriyor. Ayrıca verdiği Aydın Doğan Ödülü'yle edebiyattan müziğe, mimarıktan sosyal bilimlere kadar çeşitli kültür ve sanat alanlarına destek oluyor.

Aydın DOĞAN, 1977 yılından bu yana İstanbul Ticaret Odası vergi re-kortmenleri arasındadır. 1961 yılında üç kişiden oluşan şirketini bugün odaklandığı medya ve enerji sektörleri başta olmak üzere, sanayi, gayrimenkul pazarlama, turizm ve finansal hizmetler alanlarında geniş bir tüketici kitlesine hizmet veren Türkiye'nin önde gelen gruplarından biri haline getirmiştir. 7 uluslararası grupta stratejik işbirliği bulunan Doğan Grubu 17 ayrı ülkede faaliyet göstermektedir. Doğan Grubu 13 bini doğrudan olmak üzere 25 bine varan çalışanı ile Türkiye ve çevresinde geniş bir tüketici kitlesine hizmet vermektedir.

Aydın DOĞAN evli, dört çocuk ve yedi torun sahibidir.

Sahip Olduğu Gazete ve Televizyonlar

Gazeteler

1979-1998: Milliyet (Ercüment KARACAN'dan satın aldı, Korkmaz YİĞİT'e sattı.)

1994: Hürriyet (Erol AKSOY'dan satın aldı.)

1995: Posta

1995: Fanatik

1996-2007: Gözcü

1996: Radikal

1999-2011: Milliyet (Korkmaz YİĞİT'ten satın aldı, Yıldırım DEMİRÖREN'e sattı.)

2002-2011: Vatan (Yıldırım DEMİRÖREN'e sattı.)

Aydın DOĞAN, Hürriyet çalışanları ile

Televizyon

1994 : Kanal D (Ayhan ŞAHENK'ten satın aldı.)

1996 : Euro D

1999 : CNN TÜRK

2005-2011: Star TV (TMSF'den satın aldı, Ferit ŞAHENK'e sattı.)

2008-2012: TNT (Ted TURNER ile ortak yapmıştır.)

2008 : Cartoon Network (Ted TURNER ile ortak yapmaktadır.)

2011 : NBA TV (Ferit ŞAHENK'ten satın aldı.) (Ted TURNER ile ortak yapmaktadır.)

2012 : TV 2

CNN TÜRK'ün kuruluşunun I. yıl dönümünde Aydın DOĞAN'ın konuşması

Dijital Platform

2007 : D-Smart

2007 : D-Smart Avrupa

Aydın Doğan Vakfı

Aydın DOĞAN'ın kendi adına kurduğu Aydın Doğan Vakfı, toplumun ve ülkenin her yönden kalkınmasına katkı sağlayacak girişimlerde bulunmak üzere 15 Nisan 1996 tarihinde kurulmuştur. Her türlü sosyal yardım işlerinde bulunan vakıf; eğitim, sağlık, bilimsel araştırma, kültür, sanat ve spora geniş kapsamda katkıda bulunmaktadır.

Vakıf, kuruluşundan bugüne ulusal ve uluslararası yarışmalar düzenleyerek, ödüller vererek, spor ve eğitim kurumları yaptırarak bu kurumlarda kaliteli eğitim verilmesi için destek sağlamaktadır. Güçlü bir idari ve mali yapıya sahip olmak, mevcut amaca yönelik faaliyetleri devam ettirmek, uluslararası platformlarda ilişkileri kuvvetlendirmek, vakfın öncelikli hedefleri arasındadır.

Aydın DOĞAN bir açılışta Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN ile

Aydın DOĞAN'ın Eğitim Projeleri

Aydın Doğan Vakfı, kuruluşundan itibaren Türkiye'nin çağdaş ve saygın bir toplum olması amacıyla eğitim alanında pek çok projeye imza atmıştır. Vakıf tarafından yaptırılıp Milli Eğitim Bakanlığı'na bağışlanan okul ve yurtlar şunlardır:

Köse Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu'nun Açılışı

Sema Işıl Doğan İlköğretim Okulu / Gümüşhane
 Atatürk Üniversitesi Aydın Doğan Özel İlköğretim Okulu / Erzurum
 Aydın Doğan İlköğretim Okulu / Göztepe-İstanbul
 Yaşar ve İrfan Doğan Endüstri Meslek Lisesi / Kelkit-Gümüşhane
 Milliyet Anadolu Öğretmen Lisesi / Erzincan
 Hürriyet Anadolu Otelcilik Meslek Lisesi / Erzincan
 Aydın Doğan Ticaret (İletişim) Meslek Lisesi / İstanbul
 Aydın Doğan Anadolu Sağlık Meslek Lisesi / İstanbul

Aydın DOĞAN, Hacı Hüsrev Doğan Kız Öğrenci Yurdu'nda kalan öğrencilerle

Gümüşhane Üniversitesi Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksekokulu /
 Gümüşhane

Nene Hatun Lisesi Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Erzurum
 Erzincan Üniversitesi Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Erzincan
 Hacı Hüsrev Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Kelkit – Gümüşhane
 Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Kürtün - Gümüşhane
 Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Köse – Gümüşhane
 Aydın Doğan Kız Öğrenci Yurdu / Şiran – Gümüşhane

Aydın Doğan Ödülü

Doğan Ailesi ve Doğan Grubu şirketlerinin sosyal sorumluluk çalışmalarını gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş olan Aydın Doğan Vakfı, ülkemizde kültür, sanat, edebiyat ve bilim alanlarında orijinal eser ortaya koyanları yüreklendirmek ve çalışmalarını ödüllendirmek amacıyla kurucusu Aydın DOĞAN adına bir ödül tesis etmiştir.

Aydın Doğan Ödülü, her yıl farklı dallarda bir kişiye verilmektedir. Ödül verilecek alanlar Vakıf Yönetim Kurulu tarafından titizlikle belirlenirken, seçici kurulların söz konusu alanın en yetkin ve kararlarında tarafsızlığa özen gösteren kişilerden oluşması sağlanmaktadır. Bugüne kadar Roman, Sosyal ve Beşeri Bilimler, Görsel Sanatlar, Şiir, Tarih, Klasik Batı Müziği, Arkeoloji, Türk Halk Müziği, Kent Mimarisi - Kent Dokusu, Resim, Moda Tasarımı, Heykel, Tiyatro ve Sinema dallarında ödüller verilmiştir.

Aydın Doğan Vakfı, kurulduğundan bu yana kültür, sanat, edebiyat, bilim gibi her yıl farklı alanlarda, alanının en saygın, tanınmış, ülkesine, dünyaya ve insanlığa katkılarda bulunmuş, mesleğinin zirvesinde olan kişileri ödüllendirmektedir. Ödül verilecek alanlar toplumun güncel konuları, tercihleri de göz önünde bulundurularak belirlenmektedir.

Doğan Vakfı'nın Düzenlediği Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

1. Dünya Çocuk Hakları Günü

Çocuklar arasında ortak duygular oluşmasını, ulusların barış içinde yaşama özelemlerinin pekişmesini amaçlayan Dünya Çocuk Hakları Günü, Aydın Doğan Vakfı tarafından düzenlenen organizasyonla, çocukların farkındalıklarını artırmak, kendi haklarını bilmelerini sağlamak amacıyla 20 Kasım 2009'da Sema ve Aydın Doğan Eğitim Parkı'nda Fatih İlçesi'nde eğitim gören ilköğretim öğrencilerinin katılımıyla kutlanmıştır.

Kutlama şenliklerine katılan öğrencilere tiyatro, sinema ve dizi oyuncuları Asuman DABAK, Ziya KÜRKÜT, Mehtap BAYRİ ve Atilla IRGILATA, bilgilendirici oyunlar ile çeşitli eğlendirici gösteriler sergiledi.

2. Kalender Metin Doğan Aşevi

Kelkit'te topluma hizmet hedefinin bir diğer halkasını oluşturan Aşevi'nde 150 kız öğrenciye ve 250 yoksul vatandaşa sıcak yemek verilmektedir.

3. Bayezid Devlet Kütüphanesi Restorasyon Projesi

Devlet eliyle kurulan ilk kütüphane olan Bayezid Devlet Kütüphanesi, Sultan II. Bayezid Külliyesi'nin aşhane-imaret kısmı olarak yapılmış, 1882 yılında Sultan II. Abdülhamid tarafından kütüphane olmak üzere tahsis edilmiştir.

1999 depreminde hasar gören binanın çağdaş bir kütüphane, araştırma ve kültür merkezi konumuna gelmesi ve kütüphanenin topluma yeniden kazandırılması için restorasyon projeleri Tabanlıoğlu Mimarlık Grubu ve Aydın Doğan Vakfı işbirliğiyle yaptırılmış ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'na başlanmıştır. Restorasyon inşaatı halen sürmektedir.

4. Afyonkarahisar Caz ve Klasik Müzik Festivalleri

Caz ve klasik müzik festivalleri çerçevesinde Afyonkarahisar'da bulunan Aydın Doğan Bilim ve Sanat Merkezi'nde verilen konserler, açılan sergiler ve yapılan söyleşiler, öğrencilerin kültürel ve sosyal açıdan zenginleşmelerine katkılarda bulunmaya devam etmektedir.

Afyon halkı tarafından büyük ilgi gören Afyonkarahisar Klasik Müzik Festivali ve Afyonkarahisar Caz Festivali'ne vakfın desteği sürmektedir. Ayrıca yurtiçi ve yurtdışından festivallere katılan müzisyen, ressam, karikatürist, yazar, sinemacı ve fotoğrafçılar da Aydın Doğan Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrencilerle birlikte çeşitli etkinliklere katılmakta ve öğrenciler bu sayede dünyaca ünlü sanatçılarla tanışma ve sohbet etme fırsatı bulmaktadırlar.

KAYNAKLAR

TOPUZ, Hıfzı. 1973. **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, Gerçek Yayınları, İstanbul.

Aydın DOĞAN Bey'in sekreterinin gönderdiği bilgiler. (Şubat 2013)

<http://www.aydindoganvakfi.org.tr/TR/Social.aspx>. (02.02.2013)

<http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp?kisiid=1183>. (03.02.2013)

<http://www.aydindoganvakfi.org.tr/TR/Organic.aspx>. (04.02.2013)

http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/donat/2009/08/24/aydin_doganin_kitabi. (05.02.2013)

BAKİ TUĞ

(HÂKİM ALBAY, MİLLETVEKİLİ: 1937-)

30.12.1937 tarihinde Gümüşhane'nin Şiran Kazasının eski adı Kuzan, yeni adı Örenkale olan köyünde doğdum. Oldukça şiddetli kışın yaşandığı, kurt seslerinin ve fırtına ve tipi seslerine karıştığı bir günde dünyaya gelmişim. O gün bu gündür fırtınalı hayatım devam etmektedir.

Dört kız ve dört erkek evlat sahibi olan babam bizleri büyütüp okutabilmek için ayı zamanda Şiran'da manifaturacılık yapmaktaydı. Babam bu arzusunu gerçekleştirdi ve her birimizi vatanına ve milletine bağlı birer birey olarak yetiştirdi. Şiran'ın yüksek tahsil yapan 3 öğrencisinden birisi de rahmetli Enver ağabeyimdi. O zamanlarda Şiran'ın yetiştirdiği önemli şahsiyetlerden ilki Dr. Husrev POLAT, CHP'den milletvekili oldu. İkincisi Yargıtay üyesi Nevzat DOĞAN, üçüncüsü ise Hâkim Tuğamiral olan ağabeyim Enver TUĞ oldu. O günün şartlarında babam zor olanı başardı ve daha sonra ben ve kardeşlerim ağabeyimi takip ederek babamın çabasını boşa çıkarmadık ve ona yakışan birer evlat olduk.

Bu arada ağabeyimden de kısaca bahsetmek istiyorum. Kendisi ortaokulu Gümüşhane'de liseyi Trabzon'da okudu. Hukuk Fakültesini Ankara'da okurken 3. sınıfta Deniz Kuvvetleri adına değişik yerlerde görev yaptı. 1987 yılından sonra Askerî Yargıtay üyesi iken görevini bırakarak Milli Savunma Bakanlığı Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanı olmuştur. Daha sonra terfi ederek, Tuğamiralliğe yükselmiş, dört yıl bu görevde kaldıktan sonra bir yıl daha görev süresini uzatılması teklifi almış ancak "Hakkım ise Tümamiral ya-

parsınız, hakkım değil ise uzatmayı kabul etmiyorum.” diyerek kadrosuzluk nedeni ile emekliye ayrılmıştır.

Ağabeyim üniversitede okurken ben 1943 yılında Şiran’da ilkokula başladım. İlkokulu bitirdikten sonra maddî sebeplerle babam benim köyde kalmamı ve kendisine kardeşlerimi okutabilmek için yardımcı olmamı istedi. Aynı zamanda hâfız olmamı da istiyordu. Babama karşı bir şey söyleyemedim. Ancak ikinci isteğini öncelikle gerçekleştirerek tahsil hayatıma devam etmek istiyordum. Nitekim de öyle oldu. İlkokulu bitirir bitirmez dört arkadaş köyümüzün hâfızı ve hocası Sefer GÜLAP Hocadan hâfızlık öğrenmeye başladık. Normal şartlarda iki yılda tamamlanabilen hafızlığı arkadaşlarımın bazıları yarıda bırakırken ve bazıları da çok uzun sürede bitirir iken ben 8 ay gibi kısa bir sürede tamamladım. İki yıl süreyle ramazanlarda ve evlerde mukabele okudum. Bu arada Şiran’da ortaokul açılmıştı. Üçüncü yıl babama Şiran’da ortaokul açıldığını ve okumak istediğimi söyledim. Babam bu hususta beni çok arzulu ve istekli görünce maddî olarak zorlanmasına rağmen isteğimi kabul ederek ortaokula yazdırdı. 1952-1953 yılında ortaokulu başarı ile bitirdim.

Ortaokul sonrası lise giriş sınavlarında başarı sağlayarak Trabzon Lisesi, Trabzon Öğretmen Okulu, Sağlık Meslek Lisesi, Maden Teknik Okulu gibi muhtelif okullara girmeye hak kazandım. O yaşlarda idealimde öğretmenlik olduğu için Trabzon Öğretmen Okulunu tercih ettim. Okulda “Kör Süleyman” isminde bir hoca vardı. Bir gün beni tahtaya kaldırarak mandolini eline aldı ve ses vermeme istedi. Ben uygun notalarda ses vermeye başladım ancak müzik öğretmenimiz olan Süleyman öğretmen “Oğlum sen bu sesle ayran bile satamazsın.” dedi. Hevesli girdiğim Öğretmen Lisesinde dönemin başlarında moralim bozuldu. Öğretmenimin bu sözleri karşısında ne yapacağımı şaşırdım, okul etrafımda dönmeye başladı. Arkadaşlarım “Bu öğretmenden geçemediğin sürece okulu bitirmen imkânsız.” deyince o zaman tek dostum olan tahta valizimi elime alarak Trabzon Lisesinin yatılı bölümüne kayıt yaptırdım. Trabzon Lisesinin ilk parasız yatılı öğrencisi oldum.

1956-1957 yılında mezun olarak Ankara’nın yolunu tuttum. Hukuk Fakültesine kayıt yaptırdım. Tıp Fakültesi imtihanlarına girdim. İmtihani kazandım. Askerî doktor olmak istiyordum. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesine kaydımı yaptırdım. Patoloji Bölümünde kadavra çalışan dayımın oğlu Haşim TUĞ, bir gün beni kadavra salonuna indirdi. Her masada bir ceset ve her cesedin başında birkaç öğrenci inceleme yapıyordu. Bu durum beni etkiledi, bayıldım. Kendime geldiğimde doktorluk yapamayacağıma karar verdim. Ankara’da Yenimahalle’de Yeşil Otel’de kalıyordum. Birkaç hafta kaldıktan

sonra yine tahta valizimi elime alarak Şiran'a baba ocağına döndüm. Bu durum beni fevkalade üzmüştü. Geleceğim ile ilgili karar vermekte güçlük çekiyordum. Babamdan yardım istedim. Babam "Oğlum madem Tıp Fakültesinde okuma şansın yok, o halde hazırlığını yap, Hukuk Fakültesinde oku, hâkim ol." dedi. Babamın bu teklifini uygun buldum ve Ankara'ya gelerek Hukuk Fakültesi sınavlarında başarılı oldum. Askerlik her Türk evladının ruhunda olduğu gibi benim de ruhumda vardı. Bu kez askerî hâkim olmaya karar verdim. Bu şekilde hem maddî olarak aileme yük olmayacak hem de ideallerimden birini gerçekleştirecektim. Jandarma Genel Komutanlığının açmış olduğu sınavı kazanarak Hukuk Fakültesi 2. sınıf öğrencisi iken askerî hâkim öğrenci oldum. Hukuk Fakültesinden iyi dereceyle mezun olduğum için tayin konusunda bana tercih hakkı tanıldılar. Kardeşlerimi rahat bir şekilde okutabilmek için Anakara'yı tercih ettim ve Jandarma Genel Komutanlığı Adlî Müşavirliğine tayin edildim. 1963 yılında yapılan kanun değişikliği ile Jandarma hesabına okuyan askerî hâkimler Kara Kuvvetleri Komutanlığı bünyesine dâhil edildi. Bu sebeple yeni tayin ile o tarihte casusluk ve siyasî suçlara bakan tek mahkeme olan Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askerî ve Siyasî Mahkemesinde yeni görevime başladım. Daha sonra 12 Mart 1971 Askerî Muhtırasını takiben Ankara Sıkıyönetim Savcılığına atandım.

Bulduğum görevlerin kronolojik sıralaması aşağıdaki şekildedir:

- 1961-1962: Jandarma Genel Komutanlığı Adlî Müşavirliğinde Hak. Ütğm.
- 1963-1971: Hâkim Üsteğmen ve Hâkim Yüzbaşı rütbesiyle KKK'lığı Askerî Siyasî Mahkemesinde Askerî Savcı.
- 1971: Hâkim Yüzbaşı olarak Ankara Sıkıyönetim Komutanlığında Askerî Savcı.
- 1974: Erzincan 3. Ordu Komutanlığı Askerî Savcı.
- 1977: Hâkim Binbaşı olarak Ankara 4. Kolordu Komutanlığında Askerî Savcı.
- 1980: Hâkim Yarbay olarak Kıbrıs Barış Kuvvetleri Komutanlığında Askerî Mahkeme Baş Hâkimliği.
- 1981: 1 yıl mastır, 1 yıl doktora, 1 yıl üstün sicilden 3 yıl kıdem alarak 3 yıl erken albaylık.
- 1983: Kendi isteğim ile emeklilik.
- 1983: Emekliliği takiben Büyük Türkiye Partisi ve Doğru Yol Partisi kuruculuğu, Büyük Türkiye Partisi'nin Genel Sekreterliği ve DYP'nin Genel Başkan Yardımcılığı.
- 1991: Ankara 4. Bölge Milletvekiliği.

• 51. Hükümette Devlet Bakanlığı.

Medeni Hukuk dalında mastırım, Ceza Hukuku dalında doktora çalışmam bulunmaktadır. Avukatım, İngilizce biliyorum. Evli ve 3 çocuk babasıyım.

ÇAĞIRGAN BABA

(MUTASAVVIF: XVI. YÜZYIL)

Çağırğan Baba hakkındaki bilgilerimiz türbesi, tekkesi ve soyundan gelenlerin isimlerinden ibarettir. Onun asıl adının "Seyyid Mahmud" yahut "Seyyid Hasan" olduğu şeklinde rivâyetler bulunmakla birlikte hangisinin olduğu kesin değildir. Türbesi, Gümüşhane'nin 13 km. doğusunda bulunan Tekke Köyü'nde, anayolun hemen kenarında yer almakta olup hâlen ziyârete açık durumdadır.

Çağırğan Baba'nın kabrinin yandan ve önden görünümü.

Haldun ÖZKAN, Çağırğan Baba Türbesi'nin mimarisini şöyle anlatmaktadır: "Asıl mekânı kare bir plan üzerine taştan yapılmış, sonradan batısına dikdörtgen planlı bir bölüm daha eklenmiştir. Türbenin her iki bölümünün de içinde birer sanduka yer almaktadır. Türbeye kuzey cephesindeki dikdörtgen düz lentolu bir giriş ile ulaşılmaktadır. Asıl türbe bölümüne batıdan sivri kemerli bir giriş açılmıştır.

Alınlık içerisinde 0.41x0.26 m. ölçülerinde mermer üzerine iki satır süslü yazılmış bir kitabeye yer verilmiş ve kitabe üzerinde bir rozet işlenmiştir. Bu bölümün üzeri içten kubbe, dıştan sekizgen bir piramit külahla örtülmüştür. Kubbeye köşelere yerleştirilen tromplarla geçilmiş, kubbenin oturduğu sekizgen kasnak dışarı yansıtılmıştır. İçerisinde 0.82x2.66 m. boyutlarında bir sanduka bulunmaktadır. Türbe son yıllarda onarım görmüştür." (Özkan, 2009, s.150).

Çadır Baba'nın Türbesinden Görünümler

İç kapı üzerinde yer alan Arapça kitâbe ise, iki satırdan müteşekkil olup şöyledir: "Hâzihi mezârü'ş-şerîf el-merhûm el-mağfûr Baba Çadır Evliyâu's-sâlikâti harrarahû fi mâh-ı Receb sene tis'ine vetis'amie". Yani "Bu mezâr-ı şerîf, merhûm, mağfûr, haber veren Çadır Baba'nındır. 990 yılı Receb ayında (Temmuz-Ağustos 1582) yazılmıştır." (Uslu, 1980, s.28; Yüksel, 1997, s.127).

Çadır Baba Türbesi'nin Kitâbesi

Murat YÜKSEL, bu türbenin, Sultân III. Murâd(1574-1595)'in İran Seferi sırasında gördüğü bir rüya üzerine yaptırdığını ve Gümüşhane, Samsun ve Tokat'ta vakıfları bulunduğunu da kaydetmektedir (Yüksel, 1997, s.126).

Çadır Baba'nın tekkesine gelince, kaynaklar onun zâviyesinin Kel-

kit Şurut (Kabaktepe) Köyü’de inşâ edildiğini söyleyerek 936/1530 yılında 20 hâne olduğu tespit edilen mezkûr köyün üç yüz üç akçe tutan vergi gelirinin bu zâviyeye tahsis edildiğini belirtir. Ayrıca bu tarihten on-on beş yıl sonra tutulmuş olan vakıf kayıtlarında bahse konu zâviye hakkında önemli sayılabilecek ayrıntılara yer verildiği göze çarpmaktadır: “Zâviye-i Baba Çağırğan, der-karye-i Şurut tâbi-i nâhiye-i mezbûre, meşîhat der-tasarruf-ı Şeyh İsmâil veled-i Şeyh Han Baba, bâ-berât /Evkâf-ı mezbûre karye-i Şurût el-mezbûr vakf-ı zâviye-i mezbûre ber- müceb-i defter-i atîk” (Bostancı, 2007, s.175).

Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere Kelkit nahiyesine bağlı Şurut Köyü bütünüyle Çağırğan Baba Zâviyesi’ne sultan beratıyla vakfedilmiştir. Bu tarihte köyün toplam geliri 3.103 akçedir. Zâviyenin başında Şeyh Han Baba oğlu Şeyh İsmâil bulunmaktadır. Köyün bu durumu 1516 tarihinde yazılmış olan vergi defterinde kaydedildiği şekliyle yeniden tescil edilmiştir. Kaydın devamında köyde oturan vergi mükellefleri ile Çağırğan Baba soyundan gelen kişilerin adlarına yer verilmiştir (Bostancı, 2007, s.175).

Çağırğan Baba Zâviyesi’nde sırasıyla şu zâtlar görev yapmıştır: Şeyh İsmâil’in oğlu Saru Baba, Şeyh Zor, onun kardeşi Yakup, onun kardeşi Hacı Baba, Şeyh İsmâil’in kardeşi Gavraz Baba, onun kardeşi Şeyh Yûsuf, onun kardeşi Şeyh Bayar (?), onun kardeşi Ömer, Ahmed Han’ın oğlu Mehmed, onun kardeşi Mahmûd (Bostancı, 2007, s.175-176).

Harun BOSTANCI, çalışmasında, mezkûr tapu tahrir defterini kaynak göstererek köyde otuz beş nefer kaydedildiğini, bunlardan on kişinin yetişkin bekâr erkek, kalanının hâne sahibi evli ve yirmi beşinin vergi mükellefi çiftçi, kalan on kişinin ise zâviye kurucusu şeyh efendi torunlarından olduğunu, diğer kişilerin de Çağırğan Baba’nın soyundan gelmedikleri hâlde “pir, abdal, derviş” gibi ön isimlerle yâd edildiğini, bu sebeple köyün bir derviş topluluğu tarafından kurulduğunu ve hâlen de bunların tasarrufu altında bulunduğunu açıkça gösterdiğini söylemektedir (Bostancı, 2007, s.175).

BOSTANCI, yine tapu tahrir defterine dayanarak Kovans nahiyesine –şimdiki Kale Köyü- bağlı Selekli Köyü’nde de aynı adla yani Çağırğan Baba adıyla bir tekkenin varlığından bahsetmekte, 936-46/1530-40 yıllarında söz konusu zâviyede Derviş Şah Hüseyin adında bir zâtın şeyh olduğunu belirtmektedir (Bostancı, 2007, s.175). Hâlbuki 1320/1904 tarihli Trabzon Salnâmesi’ne göre Kovans nâhiyesinde bir tekke vardır. Bu tekke muhtemelen Çağırğan Baba Tekkesi’dir. Eğer doğru ise tekkenin yirminci asrın başlarına kadar faaliyette olduğunu söyleyebiliriz.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri’nde Çağırğan Baba Zâviyesi ile ilgili bir-

çok kayıt mevcut olup bunlardan ilki 1172/1758 tarihlidir. Bu kayda göre, "Erzurum Kelkit kazasının Şurut Köyü'nde Çağırğan Baba Zâviyesi tevliyet ve nâzırlığının tevcihi" söz konusudur (BOA, C.EV., Dosya No: 463, Gömlek No: 23425, 29 Z 1172). İkincisi, 1255/1839 tarihli olup, "Kelkit kazasının Şurut köyündeki Çağırğan Baba Zâviyesi mütevelliliğine dair istida"dan bahsedilir (BOA, C.EV., Dosya No: 235, Gömlek No: 11743, 29 Z 1255). Bir diğeri ise, 1323/1905 tarihli olup, Trabzon'da Kelkit Kazası'nda Çağırğan Baba Zâviye ve tekkesinin aşarının tesviye-i muhasebesine dâir"dir (BOA, ŞD. Dosya No: 417, Gömlek No: 87, 27 Ş 1323).

Çağırğan Baba'nın soyundan gelenleri ise, yine BOSTANCI'nın mezkur çalışmasında tapu tahrir defterlerine dayanarak verdiği bilgilerden öğreniyoruz. BOSTANCI, söz konusu çalışmasında Çağırğan Baba'nın soyundan gelen otuz beş kişinin isimlerini bir tablo halinde vererek büyük bir çoğunluğunun çiftçilikle uğraştığını, diğerlerinin ise Çağırğan Zâviyesi'nde şeyhlik yaptığını nakleder ki şeyhlik yapanların isimleri şöyledir: Şeyh İsmâil'in oğlu Saru Baba, Şeyh Zor, onun kardeşi Yakup, onun kardeşi Hacı Baba, Şeyh İsmâil'in kardeşi Gavraz Baba, onun kardeşi Şeyh Yûsuf, onun kardeşi Şeyh Bayar (?), onun kardeşi Ömer, Ahmed Han'ın oğlu Mehmed, onun kardeşi Mahmûd (Bostancı, 2007, s.175-176).

KAYNAKLAR

BOA, C.EV., Dosya No: 463, Gömlek No: 23425, 29 Z 1172.

BOA, C.EV., Dosya No: 235, Gömlek No: 11743, 29 Z 1255.

BOA, ŞD. Dosya No: 417, Gömlek No: 87, 27 Ş 1323.

BOSTANCI, Harun. 2007. **Osmanlı Döneminde Doğu Karadeniz Bölgesinde Kurulan Tekke ve Zaviyeler**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, FÜSBE, Elazığ.

ÖZKAN, Haldun. 2009. "Gümüşhane'de Osmanlı Dönemi Türbeleri", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 41, Erzurum.

USLU, Gülyüz (Akagün). 1980. **Gümüşhane, Çevresinin Tarihi ve Sanat Eserleri**, İstanbul.

YÜKSEL, Murat. 1997. **Gümüşhane Kitabeleri**, Gümüşhane Valiliği Yay., İstanbul.

DİLÂVER CEBECİ

(ŞÂİR: 1943-2008)

Dilâver CEBECİ, 1943 yılında Gümüşhane iline bağlı Kelkit kazasının Dayısı köyünde dünyaya geldi. Babası 1946 yılında vefat edince annesi, Dilâver CEBECİ'nin amcalarından biri olan Mehmet CEBECİ ile evlenmiştir. 1948 yılında ise Dilâver CEBECİ 5 yaşında iken Ankara'nın küçük bir kazası olan Kırıkkale'ye yerleşmişlerdir. Gençlik yılları burada geçmiştir.

Dilâver CEBECİ, ilkokulu Kırıkkale'de Tınaz ve Atatürk İlkokullarında okuyarak bitirmiştir. Ortaokul tahsiline 1956-1957 ders yılında Merzifon 1. Astsubay Hazırlama Ortaokulunda başlamıştır. 1956 yılında Mersin 3. Astsubay Hazırlama Ortaokulunda son sınıfta iken askerî öğrencilikten ayrılmıştır. 1961 yılında Kırıkkale'de başladığı lise tahsilini çeşitli engeller dolayısıyla 1965-1966 ders yılında Erzincan Lisesinde tamamlamıştır. Üniversite tahsilini ise 1966-1970 ders yılları arasında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde gerçekleştirmiştir.

Dilâver CEBECİ, üniversite tahsilinin ardından Aydın İmam-Hatip Okuluna Meslek Dersleri Öğretmeni sıfatı ile atanmıştır. Aydın'da 1976 yılında Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü görevinde bulunmuş, aynı yıl İstanbul Ortaköy Eğitim Enstitüsüne tayin edilerek orada öğretmenlik görevine de-

vam etmiştir. 1978 yılında Diyanet İşleri Başkanlığına geçerek orada iki yıl neşriyat uzmanı olarak çalışmıştır. 1980 yılında tekrar öğretmenliğe dönmüş ve İstanbul'da Üsküdar Kız Lisesinde Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi öğretmeni olarak göreve başlamıştır. 1986 yılında İktisat Fakültesi Türk İktisat Tarihi Ana Bilim Dalında yüksek lisansını, 1989 yılında ise yine aynı fakültede Sosyal Yapı Sosyal Değişme Bilim Dalında doktorasını gerçekleştirmiştir. 1993 yılında Marmara Üniversitesinde Türk Dili Okutmanlığı vazifesi ile göreve başlamıştır. Marmara Üniversitesi Anadolu Hisarı Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulunda Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalında Yrd. Doç. Dr. unvanı ile görev yapmıştır.

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinde İktisat Tarihi Bölümünde "Osmanlı Devletinde İhtisab Ağalığı" konulu teziyle yüksek lisans ve aynı üniversitede sosyoloji alanında doktora yapmıştır.

Dilâver CEBECİ, 2000 yılında İzmir'de yapılan Türk Kurultayı'na giderken bir trafik kazasına maruz kalmış ve geçirdiği beyin ameliyatının ardından sekiz yıl daha yaşamıştır. 2008 yılı Mayıs ayında geçirdiği bir kalp krizi sonrası (29 Mayıs 2008) Dr. Siyami Ersek Göğüs Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde 65 yaşında iken vefat etmiş ve doğduğu Kelkit'in Dayısı köyüne defnedilmiştir.

Marmara Üniversitesi öğretim üyeliğinden emekli olan CEBECİ'nin sanat yönü özellikle şiir alanındadır. Millî ve tarihi motiflerle bezeli lirik şiirleriyle tanınır. Dilâver CEBECİ'nin ilk şiiri 1965 yılında Defne dergisinde yayımlanmıştır.

Şiirleri, hikâyeleri, masureleri ve mizah yazıları Devlet, Töre, Bozkurt, Türk Edebiyatı, Türk Yurdu, Güney Su, Ortadoğu, Hergün, Yeni Düşünce, Ayrintılı Haber, Türkiye dergi ve gazetelerinde yayımlanmıştır.

Şâir, yazar ve akademisyen vasıflarını kendinde toplayan Dilâver CEBECİ, edebiyatımıza "Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi" mizahî tipini kazandırdı. "Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi" imzasıyla yazdığı yazılarında Türk sosyal hayatına bir 16. yüzyıl Osmanlı vatandaşı gibi bakarak bu hayatın Türk kültürüne yabancı yönlerini latif bir üslupla hicvetti.

Adından da anlaşılacağı üzere Hun Aşkı, milliyetçi duyguların ağır bastığı bir eserdir ve zamanın siyasal atmosferi düşünüldüğünde oldukça cesur bir söylem taşır.

Altaylar'da ateş kanlı börüler,
 At üstünde doğup ölen çeriler;
 Bir bilseniz deli gönül ne diler;
 Tanrıdağı'n etrafını sarın ha!
 Namertlere zalimlere urun ha

Şâir, Hun Aşkı'ndan on bir yıl sonra (1984) bu kez Şafağa Çekilenler adlı kitabını yayımlar. Şafağa Çekilenler kısmen de olsa Hun Aşkı'nın karakteristik özelliklerini taşır. Ancak Cebeci bu çalışmasında Türk kimliğinin yanına bu kez keskin bir de Müslüman kimliği koyar. Şafağa Çekilenler diğer bir yönüyle de şâirin, yeni kafiye ve tür denemelerine ev sahipliği yapar.

"El uzanmaz yerinde bir uçurumun,
 Sessiz, kimsesiz, uykusuz,
 Günahattan korunmuş, sevgiden zorlu
 Ve kurşunca korkusuz,
 Çiçek yalnızlığım..."

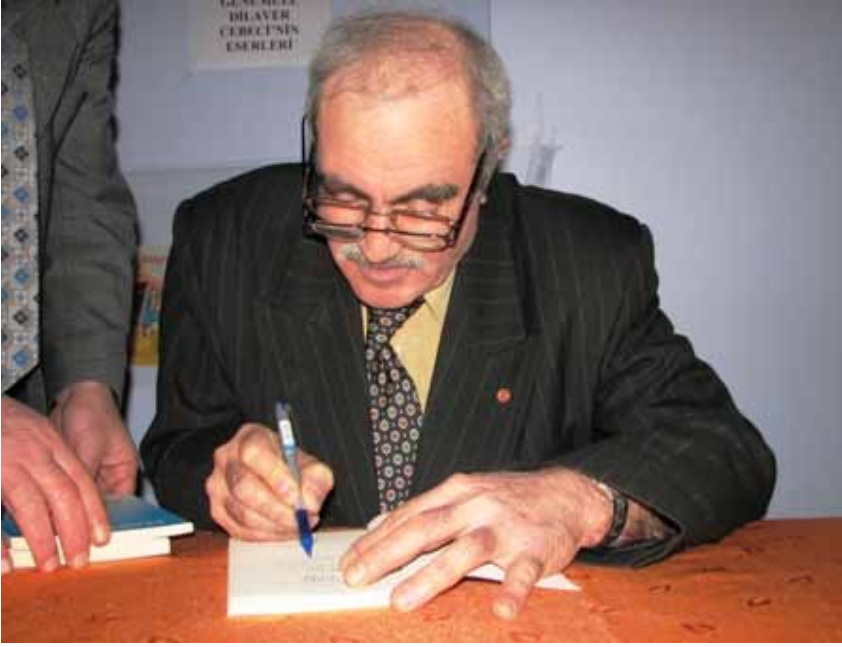
Şâir bu eserinde hem tür hem de kafiye dizilişi bakımından özgün arayışlar sergiler. Bununla birlikte şâir Şafağa Çekilenler'de olgunlaşmış; cemiyet hallerine duyarlı, yaraları sarmaya çalışan, tehlikelere karşı uyarıcı bir bilge kisvesine bürünür.

O çocuklar birer birer gittiler..
 Soylu sevda türküleri dudaklarında,
 Saçlarında kurt nefesi rüzgârlar,
 O çocuklar birer birer gittiler..

"Ve Sığınırım İçime" 1992 yılında yayımlanır. Şâir, bu eserde hem klasik şiirin gazel tarzını hem de halk şiirinin koşma biçimi özgün örneklerle yâder. Bununla birlikte "Ve Sığınırım İçime", akademisyen Dilâver CEBECİ'nin insanî yönlerinin ön plâna çıktığı eser olma özelliğini de taşır. Sevda, ölüm, inanç gibi hisler ustaca işlenir. Ama o yol arkadaşlarını hiçbir eserinde unutmaz. "Ve Sığınırım İçime"de Şimdiki Zaman Çekiminde Bir Mahkûma Mektup adlı eserini 12 Eylül darbesinin mağduru olan yol arkadaşları için kaleme alır.

"İstediğin o seccâdeyi hemen gönderiyorum
 Üstünde Kabe resmi ve anamın duaları var
 Ve bildiğin sebeplerden ben gelemiyorum
 Yine biliyorsun ki sevmedim ülküden başkasını"

Kahrolayım sevmedim ülküden başkasını
 Bir de seni çok seviyorum."

Dilâver CEBECİ, 1997 yılında ünlü şiiri Sitare'nin adını taşıyan kitabını yayımlar. Kitabın dikkat çeken en önemli özelliği, şâirin kitabın sonuna şiirleri için bir "Meraklısına Açıklamalar" kısmı eklemesidir. Şâir, Sitare'de özgüvenin şahikasındadır. Ve savunduğu şey artık tamamen Türk-İslâm Medeniyeti'dir.

"Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum
Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
Yoksa dudakların mı anlayamıyorum."

Şiiri için CEBECİ şöyle der: "Kelime" yerine "sözcük", "hayat" yerine "yaşam" demenin hiç bir mantığı ve mânâsı yoktur. Sitâre şiir yüklü bir kelime. Bu Farsça kelimeyi İngiliz "Star" şeklinde kullanıyor. Türk-İslâm medeniyetinin bu kelimesini ben niçin sahiplenmeyeyim?"

CEBECİ, 2000 yılında içinde Sitare adlı eserinin de yer aldığı "Asra Yemin Olsun ki"yi yayımlar. "Asra Yemin Olsun ki", şâirin şiir yolculuğunun özümsemesi bakımından en önemli eseridir ve bir anlamda bütün bir şiir yolculuğunun kazanımını bu eserde sergilemiştir.

"Susadım su diye içtim zamanı
Bindim bir huzmeye geçtim zamanı"
"Dediler ki "vakit kılıçtır, keser"
Davranıp ortadan biçtim zamanı"

Şâirliğinin yanında edebiyatımızda uzun ve hikâyemsi mensure türünü deneyen ve bu denemelerinde milli romantizmi vermeye çalışan Dilâver CEBECİ'nin basılan kitapları: Hun Aşkı, Sitare, Ve Sığınırım İçime, Şafağa Çekilenler, Asra Yemin Olsun ki, Tüm Şiirleri, Mavi Türkü, Devranname Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi, Seyranname Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi, Seyranname, Ben Kazana Gidiyorum, Evliya Çelebi Çocuk Kitapları Dizisi, Tanzimat ve Türk Ailesi, Men Kazanga Baramen, Türke Dair, Divan Şiirinde Kadın, Büyü.

Dilâver CEBECİ, ayrıca sözlerini yazdığı "Türkiyem" şarkısı ile gönüllere taht kurmuştur.

Şiirlerinden Örnekler

TÜRKİYEM

Baş koymuşum Türkiyemin yoluna
Düzlüğüne yokuşuna ölürüm
Asırlardır kır atımı suladım
Irmağının akışına ölürüm

Sevdalıyım yangın yeri bu sinem
Doksan yıldır çile çekmiş hep ninem
Pınarlardan su doldurur Eminem
Mavi boncuk takışına ölürüm

Düğünüm, derneğim, halayım, barım,
Toprağım, ekmeğim, namusum, arım
Kilimlerde çizgi çizgi efkârım,
Heybelerin nakışına ölürüm

OLUMSUZ KOŞMA

Yüreğime kör düğümler atıldı,
Çözemedim, çözülmüyor Sultanım,
Yıllar yılı kaderimin hükmünü,
Bozamadım, bozulmuyor Sultanım.

Yollarıma tuzak konmuş bir kere,
Güvenim yok haftalara günlere,
Zamanın tesbihi saçıldı yere,
Dizemedim dizilmiyor Sultanım.

Bu bendeki çölün suya çağrısı,
Fecir vakti yıldızların ağrısı,
Bu diyarlar güzel ama doğrusu,
Gezemedim, gezilmiyor Sultanım.

Barış umdum şu yılların kaçından,
Kan döküldü bulutların saçından.
Gök mâviyi, gün ışığı içinden,
Süzemedim, süzülüyor Sultanım.

Sana dert dökmeye yetmiyor bir gün.
Kâğıt bile mısralardan tedirgin.
Vakit gece, kalem hasta, göz yorgun,
Yazamadım, yazılmıyor Sultanım

HASRET TÜRKÜSÜ

Bekleme, ağlama, beni çağırma
Tükendi dermanım gelemiyorum
Bu dağlar harami, yollar ejderha
Yitirdim yönleri bulamıyorum

Ezel meclisinde divan kurmuşlar
Çamurumu çile ile karmışlar
Yazıp çizip ak alınma vurmuşlar
Hasret fermanımı silemiyorum

Gündüzler, ağ atıp tuttular beni
Geceler, zindana attılar beni
Çağdaş şehirlerde sattılar beni
Zincirlerden azat olamıyorum

SİTARE

“Çeşmek Be-zen Sitare
Ezmen Mekon Kenâre”

Nerden çıktın karşıma böyle Sitare
Efsaneler dökülüyor gülüşlerinde
Kırpiklerin yüreğime batıyor
Telaşlı bir kalabalığın ortasında

Ayaküstü konuşuyoruz
 Nedim'in nigezban nergisleri gibi
 Üstümüzde bütün nazarlar
 Çok utanıyorum Sitare
 Dün oturup hesap ettim
 Sen doğduğun zaman
 Ben bir askeri mektepte talebeymişim
 Sen bilmezsin Sitare
 Burada gündüzler çekip durduğumuz bir mercan tespih
 Geceler içinde uyuduğumuz birer siyah buluttu
 Her akşam dokuzda yat borusu çalardı
 Yat borusu baştan aşağı hüzün çalardı
 Bir derin uykuya atardım kendimi
 Siyah benli bir kız düşlerime kaçardı
 Ben de onu alır anamın düşlerine kaçardım

Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum
 Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
 Yoksa dudakların mı anlayamıyorum

Seninle konuşurken Sitare
 Aklıma yıldızlar dökülüyor
 Bir çaresiz Zühre oluyorsun Babil caddelerinde
 Ateş gözlü kâhinler koşuyorlar arkandan
 Binlerce meşalenin ışığı kımıldıyor saçlarında
 Gökyüzü salkım salkım
 Zigguratlar tıklım tıklım
 Dönüp dolaşıp dudaklarına takılıyor aklım
 Ah benim bu akıldan sıyrılmış aklım
 Kimi gün boşlukta konacak yer bulamayan
 Kimi gün inatçı yosunlar gibi kepez diplerine yapışan aklım
 Gözlerine baktığım zaman Sitare
 Bütün çöllere ay doğuyor
 Yoldaş ediyorum kendime İmrül Kays'ı, Antere'yi, A'sa'yı
 En kuytu vahaları dolaşıyorum
 Hangi vahaya gitsem çadırlar sökülmüş Sitare
 Çadırla su arasında bir cılga var
 O cılgada narin ayak izlerin var
 Durgun suya düşüp kalmış gözlerin var
 Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum

Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
Yoksa dudakların mı anlayamıyorum

Bazan sapsarı bir benizle geliyorsun
Yorgun çizgileri alnında uykusuzluğun
Biliyorum içinde bir sızı var
Bıçak ağzı gibi bir sızı var
Bu sızdır işte seni verimsiz kılan
Züheyr'in Suad'ı gibi keremsiz kılan
Kuzeyden güneye
Güneyden kuzeye
Heyy! Gidip geliyorum bu çöllerde
Kureyş'in heybetli ve inatçı develeri
Hiç aldırmadan benim esmer sevdama
Geviş getiriyorlar ufka bakarak
Ben kaçıp Yesrib'e sığınıyorum
Yesrib bahane, bir kitaba sığınıyorum
Dağda, ovada, badiyede okuduğum hep elif
Elif diyorum Sitare, sineme elif çekiyorum
"Ah minel-aşkı ve hâlâtihî.."
Çok eski bir gerçektir bu biliyorum

Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum
Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
Yoksa dudakların mı anlayamıyorum
Sinsi bir yağmur altında beraber yürüyoruz
Ve ikimiz de ıslanıyoruz
Ben ne yağmurlar gördüm Sitare
Ben kaç kez iliklerime kadar ıslandım
Bilmiyorum sen kaç yaşındaydın
Ben göğü hep bir kurşun gibi ağır
O şehirde sırlıklam gezerdim
Bölük bölük insanlar boşanırdı tapınaklardan
Tapınaklar insanları safra gibi atardı
Sonra hepsi bir yere toplanıp bana bakarlardı
Bir gün bu şehrin kirli yağmurları alıp götürdü beni
Gidip bir Uygur çadırında göğü dinledim
Kara bulutlar kükrerken bir Kaşkar sabahında
Oturup Aprunçur Tigin ile seni konuştuk
Bakışlarımı sunuyorum, tereddütsüz alıyorsun

Gizli bir tebessümle çağırıyorum, geliyorsun
Kaşı karam, gözü karam, saçı karam
Umay gibi yumuşak huylum
Nerden çıktın karşıma böyle
Sesin ılık bir bahar güneşi gibi ığıl ığıl akıyor içime
Asya'nın bozkırlarında ordular düşüyor peşime
Yığılıp kalmışım bu Anadolu toprağına Sitare
Adam akıllı yorulmuşum
Ellerin böyle olmamalıydı
Ellerine acıyorum
Ve kim bilir kaç zamandan beridir kalbimi öğütlüyorum
Durup durup ıssız yerlerde
"Güçlü ol ey kalbim, güçlü ol
Daha çok işimiz var." diyorum

Bu azgın kalabalıkta seni tam duyamıyorum
Gözlerin mi daha sıcak gülüyor
Yoksa dudakların mı anlayamıyorum

UÇLARDA DOLAŞAN BİR ÇAKIR KUŞUNUN YAKARIŞI

Konuş benimle ey Hümeýra
Seratan Burcuna dokunuyor kanatlarım
Oysa bir evim var yeryüzünde
Sabah akşam güneşe karşı gerinen

Yakala beni teleklerimden çek beni aşağı
Konuş benimle Hümeýra
Biliyorum dün gece odanda o eski yağ lambası yanıyordu
Pencerenden taşra kaçmış bir kaç ışık hüzmesi

Kumların üstünde can çekişiyordu
Uzaklarda kasemli zeytin dalları üşüyordu
Keşke ben de yanında olsaydım
İki keman kaş boyu yaklaştırıp gözlerimi lambaya

Fitilin ucunda raks eden aleve dalsaydım
Işık sana ne dedi gökyüzü ne fısıldadı
Konuş benimle Hümeýra
Işık sana ne dedi

Geçmişten mi haber verdi gelecekte mi
Yoksa küflü ekmek dilimine benzeyen halden mi
Gel sabah olunca seninle
Nisbetsiz bir savaş hazırlığına koyulalım

Korku kurnaz bir çöl tilkisidir sen aldırma
Konuş benimle Hümeysra
Bu çıplak tepeler bize çok lazım
Sonra Semave Deresi

Birşeyler umuyorum göllerden, ağaçlardan, kuşlardan
İşte onun için iniyorum burçlardan
Asya'nın ortasında bir ormana iniyorum
Şimdi bir atım var

Kalkan döşlü, çekiç başlı bir atım var
Sağrısını okşarım sabah akşam
Gözlerinden öperim
Bir göğrek at üç ayağı sekili
Sonrası Allah Kerim

Onunla geçiyorum İpek Yolunu baştan başa
Beni saygıyla karşılıyor kervansaraylar
Ufuklara ümitle kakıyor bezirganlar
Işık yollar için ne dedi

Atlar için ne söyledi Hümeysra
Şol atlar hakkı için ki
Seğirtirler ve soluklarıyla avaz verirler
Çünkü poyrazdan yaratılmıştır onlar

Kuruyup kökünden ayrılmış gevenler gibi
Rızkı önlerine katıp getirirler
Kararım yok durağım yok Hümeysra
Şimdi yeryüzündeyim

Medine önlerinde bir hendekteyim
Hendeğin ta dibindeyim
Bir kemend gibi uzat bana sesini
Vaha rüzgarlarını andıran nefesini

Hışımla seğırtip üstümüze gelen
Ulu fırtınalar görüyorum
Konuş benimle ey Hümeýra
Burada kalmak istemiyorum.

KAYNAKLAR

CEBECİ, Dilâver. 1999. **Sitare**, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

CEBECİ, Dilâver. 2009. **Bütün Şiirleri**, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.

CEBECİ, Dilâver., 2009. **Devrannâme. Seyyah-ı Fakir Evliya Çelebi**, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.

CEBECİ, Dilâver. 2009. **Evliya Çelebi ve 17. Yüzyıl Osmanlı Toplumu**, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.

CEBECİ, Dilâver. 2009. **Farklı Yönleriyle Türkler**, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.

ERTUĞRUL SAĞLAM

(FUTBOLCU, ANTRENÖR: 1969-)

Samsunspor ve Beşiktaş'ta uzun yıllar forvet mevkiinde oynayan ve 1993-1997 yılları arasında Türkiye A Milli Takımı'nın değişmez ismi, Türkiye'nin yetiştirmiş olduğu en güzide sporcu ve teknik adamlarından birisidir. Aktif futbol hayatını noktaladıktan sonra teknik direktör olarak çalışmaya başlamış olan Ertuğrul SAĞLAM, 19 Kasım 1969'da Zonguldak Ereğli'de doğdu. Aslen Gümüşhanelidir, işinden dolayı babası Zonguldak'a yerleşmiştir. İlk, orta, lise eğitimini Ereğli'de tamamlamıştır. Bu dönem içerisinde Ereğli Erdemirspor'un Minik, Yıldız, Genç ve Amatör takımlarında futbol oynar. Daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Metalürji Mühendisliği Bölümünü kazanır. Yıldız Teknik Üniversitesine kayıt yaptırırken o dönemde Fenerbahçe'nin alt yapısında görevli olan Yılmaz YÜCETÜRK'ün tavsiyesi ile Fenerbahçe Genç Takımına gider.

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Spor Akademisinde (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu) Antrenörlük Eğitimi Bölümüne kayıt olan SAĞLAM, bu bölümden başarıyla mezun oldu ve sonrasında aynı bölümde master derecesi

almaya hak kazandı. 1986 yılında Gaziantepspor'a transfer oldu. 1986-1988 yılları arasında Gaziantep formasını giydi. Bu aynı zamanda başarılı futbolcunun ilk 1. Lig deneyimiydi.

1988 yılında Samsunspor'a transfer olan SAĞLAM, 1994 yılına kadar bu takımın renkleri altında sahaya çıktı ve görev aldığı 138 maçta toplam 42 gol kaydetti. Samsunspor'daki başarısı sayesinde dört büyüklerin dikkatini üzerine çeken SAĞLAM, 1994-1995 futbol sezonunun başlangıcında Beşiktaş ile anlaşmaya imza atarak siyah beyazlı takıma transfer oldu.

Beşiktaş'ta forvet olarak görev yapan başarılı oyuncu, siyah beyazlı forma altında sahaya çıktığı 167 maçta toplam 103 gol kaydederek takımının efsaneleri arasına girmeyi başardı. SAĞLAM'ın forma giydiği son takım ise 2000-2003 yılları arasında kadrosunda 2.

kez yer aldığı Samsunspor oldu. Bu takımdaki ikinci sezonunda 75 lig maçında sahaya çıkan SAĞLAM, toplam 21 gol kaydetti ve 2003 yılının sonunda aktif futbol hayatını noktaladı. Lig maçlarının yanı sıra Milli Takım'ın da vazgeçilmez oyuncularından birisi olan sağlam, 1986 yılında 16 Yaş Altı, 1987-1988 yılları arasında 18 Yaş Altı, 1991 yılında 21 Yaş Altı ve son olarak 1993-1997

yılları arasında Türkiye A Milli Futbol Takımı'nın kadrolarında yer aldı. A Milli Takım'da sahaya çıktığı 30 maçta 11 gol kaydetti.

Aktif futbol yaşamını sonlandırmasının ardından teknik direktör olarak görev alan SAĞLAM, ilk olarak 2003-2004 futbol sezonunda eski takımı Samsunspor'u çalıştırdı. 2004-2005 futbol sezonuna takımının TSYD Kupası'nı almasıyla güzel bir başlangıç yapan teknik adam, klüp içerisindeki sorunlardan dolayı sezonun sonunda görevinden istifa etti.

Samsunspor'un ardından ligden düşmemek için mücadele eden Kayserispor'un çalıştırıcılığını alan SAĞLAM, takımın ligi 5. olarak bitirmesini sağladı. Kayserispor ligde 5. olmasının ardından tarihinde ilk defa Avrupa turnuvalarında oynama fırsatını buldu. Kayserispor'un ardından 2007-2008 sezonunda Beşiktaş'ı çalıştıran tecrübeli hoca, 2009 yılında Beşiktaş'tan ayrılarak Bursaspor'un başına geçti. SAĞLAM'ın çalıştırdığı Bursaspor 2009-2010 futbol sezonunda Türkiye Süper Ligi'nin şampiyonu oldu. Bu Süper Lig'de dört büyükler dışındaki bir takımın yaşadığı ilk şampiyonluk olurken, SAĞLAM'ın da antrenör olarak ilk şampiyonluk deneyimi oldu. Bursaspor bu derecenin ardından 5. **büyük** olarak anılmaya başladı. SAĞLAM'a ise taraftarlar "Adam gibi adam, Ertuğrul Sağlam." sloganları ile sevgi gösterilerinde bulundular.

Duygusal Veda

Bursaspor Teknik Direktörü Ertuğrul SAĞLAM, 28 Ocak 2013 tarihinde Özlüce Tesisleri'nde futbolcuların da katıldığı basın toplantısında, görevde bulunduğu süre içerisinde sayısız zaferlere, başarılarla, kırılması güç rekorlara ulaştıklarını söyleyerek 2009-2010 sezonunda tarihindeki ilk şam-

piyonluğu yaşattığı Bursaspor'daki görevinden ligde alınan kötü sonuçlardan dolayı istifa ettiğini açıkladı.

Ertuğrul SAĞLAM, evli ve iki çocuk babasıdır.

KAYNAKLAR

http://tr.wikipedia.org/wiki/Ertu%C4%9Frul_Sa%C4%9Flam#Futbol_Kariyeri (12.01.2013)

<http://www.sondakika.com/ertugrul-saglam/biyografisi/> (15.01.2013)

<http://skorer.milliyet.com.tr/ertugrul-saglam-istifa-etti/-/detay/1661097/default.htm> (27.01.2013)

<http://spor.mynet.com/haber/ertugrul-saglam-istifa-etti/59158> (27.01.2013)

<http://www.sabah.com.tr/SabahSpor/Futbol/2013/01/28/ertugrul-saglam-istifa-etti> (28.01.2013)

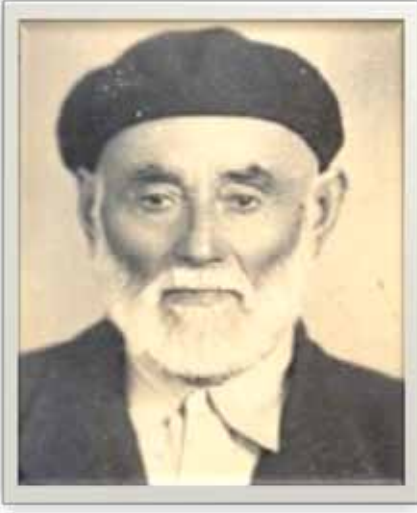
http://www.fanatik.com.tr/ertugrul-saglam-istifa-etti_3_Detayil_244_293578.htm (28.01.2013)

<http://www.haberler.com/bursaspor-da-ertugrul-saglam-in-istifasi-4330504-haberi/> (15.02.2013)

<http://www.biyografi.info/kisi/ertugrul-saglam> (20.02.2013)

HASAN FAHRİ POLAT

(MÜFTÜ: 1874-1950)

1874 yılında Gümüşhane'nin Şiran ilçesi Sarıca köyünde dünyaya gelir. 1905 yılında Şiran Fevziye Medresesi'nden icazet alan Hasan Fahri POLAT daha sonra Erzincan ve Trabzon medreselerinde yüksek tahsilini tamamlar. Trabzon Müftü Medresesi'nde müderrislik yapar. Bu yıllarda özellikle Mevlânâ'nın Mesnevî'si üzerine yaptığı şerhler ve verdiği tefsir dersleri ile çevresinde tanınır. Gençliğinin ilk dönemlerinde ayrıca milli mücadeleyle ilgilenir ve bir süre Teşkilât-ı Mahsûsa içerisinde faaliyetlerde bulunur. Mondros Mütarekesi'nden sonra Gümüşhane'deki dayanışma hareketinin organizasyonunda ve kurulmasında önemli katkılar sağlar. Sahip olduğu dinî bilgisiyle "Şiran Müftüsü" olarak anılır. 1919 yılında Erzurum Kongresi'ne Şiran temsilcisi olarak katılır.

1919'da Erzurum Kongresine her bölgeden delegelerin gelmesi kararlaştırılır. Şiran bölgesi temsilciliğine Hasan Fahri POLAT seçilir. Kongrenin vatana ve millete hayırlı olması için açılışında ve kapanışında dua edilecektir. Delegeler, özellikle tefsir alanındaki bilgisiyle bölgede nam salmış olan Hasan Fahri POLAT'ın duayı yapmasının daha münasip olacağını Kazım Karabekir'e iletir. Hasan Fahri POLAT henüz 45 yaşındadır. Kazım Karabekir'in önerisiyle kongrenin açılış ve kapanış duasını yapma vazifesi doğrudan Mustafa Kemal tarafından Hasan Fahri POLAT'a emredilmiş ve Şiran Müftüsü bir açış duası yapmıştır. Bunun üzerine Hasan Fahri POLAT'a bir tebrik ve teşekkür mektubu yazan Mustafa Kemal, bu duanın Türkçesinin çoğaltılarak her yerde okutulmasını istemiştir. Ardından Türkçesi hazırlanan dua, okutulmak üzere

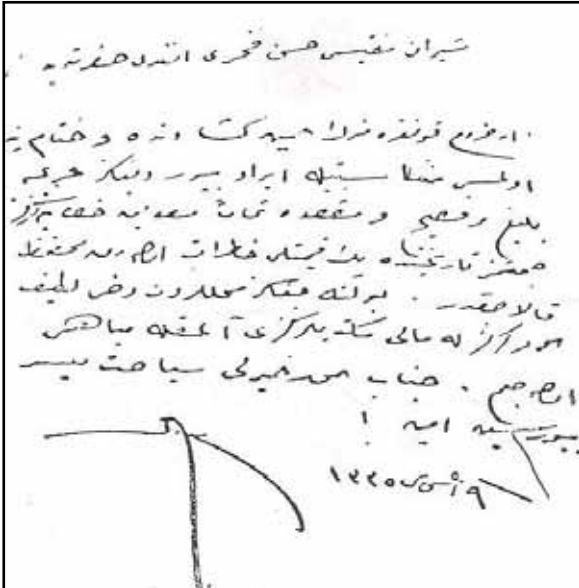
Erzurum ve diğer illere gönderilmiştir. Bu duada, Kur'ân hürmetine Allah'tan yardım dilenmiş ve Kur'ân-ı Kerîm'de yer alan birçok âyete yer verilmiştir. Dua ve ayetlerin geçtiği bölümler şu şekildedir: "Allah'a hamdolsun ki büyük kitabında, 'Onlar ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek isterler. Hâlbuki inkârcılar istemeseler de yine Allah nurunu/dinini tamamlayacaktır.' (Saf, 61/8; Tevbe, 9/32) buyrulmuştur. Salât ve selâm ol zâta ki, ona indirilen Kur'ân'da 'Kitabı biz indirdik onun koruyucusu elbette biziz' (Hicr, 15/9) buyurdu. Hudut boylarına sahip ve bolluk içinde olarak zamanımızın kısıra ve kayserlerinin boyunlarını kırmağa muvaffak eyle! 'Zaten onların hileleri kurdukları düzenleri boşa çıkar.' (Fâtır, 35/10) buyruğun güzel va'dinle ve kudretinle bu kongrede alınan kararları bize isabetli kıl."

Hasan Fahri POLAT'ın duasıyla neticelenen Erzurum Kongresi'nin ardından Mustafa Kemal Paşa "Şiran Müftüsü Hasan Fahri Efendi Hazretlerine" hitabıyla gönderdiği 9 Ağustos 1335 (1919) tarihli telgrafında onu şöyle taltif etmektedir: "Erzurum Kongremizin hîn-i küşâdında ve hitâm-pezîr olması münasebetiyle Arapça belîğ ve fasîh ve maksada tamâmen mutâbık hitâbeniz cemiyetimiz tarihinde pek kıymetli hâtırât olarak mahfuz kalacaktır. Bulunacağız mahallerden dahi latif sözlerinizle mali mektubunuzu almakla mübâhi olacağım. Cenab-ı Hak hayırlı seyâhat müyesser buyursun. Âmîn." (Sarıkoyuncu, 2007, s.37-38.)

Erzurum Kongresi'ne katılan delegeler

Kongrede yeni kurulacak devletin yönetim biçimi de konuşulur. Her delege kendi görüşünü ortaya koyar. Şiran delegesi Hasan Fahri POLAT, görüşünü cumhuriyetten yana belirtir. Uzun süren görüşmeler sonunda kongre sona erer. Hasan Fahri POLAT, kapanış duasını da aynı açılış duasındaki gibi yapar. Kongre bittikten sonra delegeler kendi memleketlerine döner. Hasan Fahri POLAT da Şiran'a doğru yola çıkmak üzere hazırlanmış, kurmaylarla vedalaşacaktır. ATATÜRK'le vedalaşırken Paşanın "Hasan Fahri sen dur hele!" demesiyle Şiran'ı temsilen kongreye giden Hasan Fahri POLAT şaşırır. Mustafa Kemal "Hasan Fahri sen ne güzel bir dua yaptın. Senin yaptığın dua çok muhteremdir. Bu savaş halkın, askerlerin mücadelesi ve senin gibi bilgili hocaların, âlimlerin duaları sayesinde kazanılacaktır. Senin duan bundan böyle çoğaltılacak, yurdun her tarafına dağıtılacaktır. Millî mücadelenin duası bundan böyle bu duadır. Her cephede her kongrede okunacaktır ve Şiranlı Hasan Fahri POLAT'ın bu millete, bu savaşa yaptığı duadır diye adın zikredilecektir. Seni şehrin çıkışına kadar uğurlamayı vazife bilirim." demiştir. Hasan Fahri POLAT, "Sağolun paşam. Milletimize katkımız geçtiyse ne mutlu bize." diye Paşa'ya teşekkür etmiştir. Hasan Fahri, şehrin çıkışına kadar Mustafa Kemal Paşa tarafından uğurlanmıştır. Kendisine ATATÜRK tarafından Heyet-i Temsiliye namına bir teşekkür, takdir ve kutlama mektubu sunulmuştur.

Mustafa Kemal Paşa'nın Şiran Müftüsü Hasan Fahri POLAT'a gönderdiği mektup

Hasan Fahri POLAT, Şiran'da görevdeyken de halka sürekli fıkıh, Kur'ân-ı Kerîm ve hafızlık dersi vermektedir. Bir gün cuma namazından sonra camide ahâli ile oturup Kurtuluş Savaşı ve kongreler ile ilgili sohbet vermektedir. Halkı cumhuriyet hakkında bilgilendirmektedir. Sohbetleri çaycı çocuğun kendisine mektup geldiğini belirtmesiyle kesilir. Mektup TBMM adına bizzat Ankara'dan Mustafa Kemal'den gelmektedir. Mektupta ATATÜRK Hasan Fahri POLAT'ın çok bilgili bir âlim olduğunu ve mecliste böyle bir âlimin bulunmasından şeref duyacağını belirtmiştir. Fakat Hasan Fahri POLAT, ATATÜRK'ün teklifini mücadeleyi mecliste halkı temsil ederek değil cahil halkı camilerde eğiterek sürdüreceğini, halkı bilinçlendireceğini, bunun millet için daha hayır-

lı olacağını düşünerek kabul etmemiş ve Mustafa Kemal'e şükranlarını arz etmiştir. Mektubunda şu cümleleri kullanmıştır: "Paşamız vatanın istikbali için büyük işler arifesindedir. Bizlerin kısmen halk içinde kalarak bu büyük teşebbüs ve hizmetlere fikirlerini hazırlama vazifemize devamımız, memleket için hayırlı, lüzumlu hatta zaruridir. Ben ömrümü vakfettiğim bu diyar insanları içinde irşat vazifemde kalmaya nâçiz şahsımdan vatanıma daha tatminkâr olacağım kanaatindeyim. Paşa hazretlerinin bu düşüncemi tasvip edeceklerine kâniim." der.

Hasan Fahri POLAT, 3 Aralık 1950 tarihinde 66 yaşında Ankara'da vefat eder ve Cebeci Asri Mezarlığına defnedilir.

KAYNAKLAR

KUTAY, Cemal. 1973. **Kurtuluşumuzun ve Cumhuriyetimizin Manevi Mirasları**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

SARIKOYUNCU, Ali. 2007. **Milli Mücadelede Din Adamları**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

VURAL, Orhan. "İstiklâl Savaşı'nda Müftülerin Hizmetleri", **Sebilürreşad**, C. 1, S. 12. (**Yeni Gazete**, 25.05.1919)

http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asp?haberID=122
(27.01.2013)

http://oadogann.blogspot.com/2012_10_01_archive.html(29.01.2013)

<http://www.errahman.com/islamiyet/islamiyet-genel/1053-milli-mucadele%5C'de-kuran-i-kerim%5C'in-yeri> (03.02.2013)

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ

(YAZAR: 1905-1975)

Yakın geçmişimizin önemli düşünürlerinden biri olan Hüseyin Nihal ATSIZ, hem çalışmalarıyla tarihimizin en eski dönemlerine kadar ışık tutabilen büyük bir tarihçi, hem atlıyı atından indirebilecek kadar güçlü bir yazar ve şâir, hem de Türklük Bilimi'nin ilgilendiği konularda kaynak sayılabilecek derecede önemli eserler veren bir Türkologdur.

12 Ocak 1905'te İstanbul Kadıköy'de doğan ATSIZ, baba tarafından Gümüşhane'ye bağlı Torul kazasının Midi köyündeki Çiftçioğulları ailesine, anne tarafından ise Trabzon'un Kadioğulları ailesine mensuptur. Hüseyin Nihal ATSIZ, Deniz Kuvvetleri'nde Deniz Güverte Binbaşılığı'ndan emekli olan Mehmet Nail Bey'in bir Deniz Yarbayının kızı olan Fatma Zehra Hanım ile 1903 yılındaki evliliğinden olan üç çocuklarından biridir. Kardeşleri Ahmet Necdet SANCAR ve Fatma Nezihe ÇİFTÇİOĞLU'dur.

ATSIZ, ilkokula altı yaşında Kadıköy'deki Fransız Okulunda başlar. Fakat çok geçmeden çıkan bir yangında okulun yanması sonucu aynı semttteki Alman Okulu'na verilir. İstanbul Sultanisinin 10. sınıfındayken sınavı kazanarak Askeri Tıbbiyeye girer. Ziya GÖKALP'in cenaze töreninin yapıldığı günün gecesi Türkçülük fikrine karşı öğrencilerle kavga ettiği ve daha sonrasında ise aralarında bir takım problemler geçen Arap asıllı Bağdatlı Mesut Süreyya Efendi adlı bir vermediği gerekçesi ile 4 Mart 1925 tarihinde 3. sınıf talebesiyken Askerî Tıbbiyeden çıkarılır.

Askerî Tıbbiye'den çıkarıldıktan sonra Kabataş Lisesinde 3 ay yardımcı öğretmenlik, sonrasında ise Deniz Yolları'na bağlı "Mahmut Şevket Paşa" adlı

vapurda katip yardımcısı olarak çalışmıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin "Yüksek Muallim Mektebi"ne girdikten bir hafta sonra askere alınmıştır. ATsiz, askerliğini 9 ay olarak 28 Ekim 1926-28 Temmuz 1927 tarihleri arasında İstanbul Taşkısla'da 5. Piyade Alayında er olarak yapmıştır. İstanbul'da askerliğini yaptıktan sonra yeniden okuluna dönmüş ve mezun olup aynı bölümde KÖPRÜLÜ'nün asistanı olarak kalmıştır.

1931 yılında Felsefe Bölümünde okuyan Mehpere Hanım ile evlenmiş fakat 1935'te ayrılmışlardır. 1936 yılında Bedriye Hanım ile evlenmiş ve bu evlilikten Yağmur ve Buğra adlı iki çocuğu olmuştur. ATsiz, ikinci eşi Bedriye Hanımdan da Mart 1975 tarihinde ayrılmıştır.

1931 senesinde aylık bir dergi olan "Atsız Mecmua"yı çıkarmaya başlamıştır. Çıkardığı bu dergi bir süre sonra mahkeme kararı ile kapatılmıştır. ATsiz, bir dönem Milli Eğitim Bakanlığı da yapan Reşit Galib'e Prof. Dr. Zeki Velidi TOGAN'ı ağır bir dille eleştirmesi üzerine, aralarında Pertev Naili BORATAV'ın da bulunduğu sekiz arkadaşıyla birlikte "Zeki Velidi'nin öğrencisi olmakla iftihar ederiz." diyen bir protesto telgrafı çekmiştir. Bu telgraftan sonra Reşit Galib, ATsiz'ı mimlemiş ve onu üniversiteden uzaklaştırmak için fırsat gözetmiştir. Nihayet ATsiz'in bir makalesi ile bu fırsatı yakalamış ve 13 Mart 1933 tarihinde onu görevden uzaklaştırmıştır. Üniversite görevinden uzaklaştırıldıktan sonra bir süre Malatya Ortaokulunda Türkçe öğretmeni olarak, daha sonra da Edirne Lisesinde Edebiyat öğretmeni olarak çalışmıştır. Bundan sonra değişik yerlerde Edebiyat öğretmenliği yapmaya devam etmiştir.

ATsiz, Atsız Mecmua'nın devamı niteliğindeki Orhun dergisinin 1 Mart 1944 tarihli 15. sayısında, İsmail Hakkı BALTACIOĞLU'nun Halkevinde verdiği konferansta komünistlerin küstah hareketleri ve sözleri nedeniyle, devrin başbakanı Şükrü SARAÇOĞLU'na hitaben bir "Açık Mektup" yayımlamıştır. Bu mektubunda SARAÇOĞLU'nun bir yıl önceki sözlerini hatırlatarak "solculuğun

müşamaha ve kayıtsızlıktan faydalanarak sinsi sinsi ilerlediğini” açıklamıştır. Bunu ikinci Mektup takip etmiştir. Yurdun her yerinden ilgi gören açık mektuplar, kısa zamanda ülkenin gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Bu durumdan tedirgin olan zamanın Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali YÜCEL tarafından Atsız'ın Boğaziçi Lisesindeki Edebiyat öğretmenliği görevine 7 Nisan 1944 tarihinde son verilmiştir. Hüseyin Nihal ATSIZ hakkında dava açılarak dergi kapatılmıştır.

Mektubunda “vatan haini” dediği Sabahattin Ali tarafından kendisine dava açılmıştır. İkinci oturumu 3 Mayıs 1944'te yapılan davanın sonucunda ATSIZ 6 ay hapse mahkûm edilmiş, bu ceza sonradan ertelenmiştir. Sonrasında açılan davada aldığı 6,5 yıllık ceza ise temyiz yoluyla bozulmuştur. Davaların sürdüğü bu süreç içerisinde ATSIZ çok kötü koşullarda yargılanmış, “tabutluk” adı verilen küçücük bölmelere bırakılmış, akrelerin yaşadığı dar yerlerde aç ve susuz bırakılmıştır.

7 Eylül 1944 tarihinden itibaren haftada 3 gün olmak üzere 65 oturum süren bu dava, 29 Mart 1945 tarihine kadar devam eder. Dava sonunda ATSIZ 6,5 yıla, arkadaşları da muhtelif cezalara mahkum edilmişlerdir. Temyiz üzere Askeri Yargıtay, kararı esastan bozmuş ve ATSIZ, 1,5 yıl kadar tutuklu kaldıktan sonra 23 Ekim 1945 tarihinde tahliye edilmiştir.

ATSIZ ile aynı dönemde, aralarında Alparslan TÜRKES, Orhan Şaik GÖKYAY, Zeki Velidi TOGAN, Reha Oğuz TÜRKKAN ve Osman Yüksel SERDENGEÇTİ gibi önemli isimlerin bulunduğu kişiler tutuklanmış, sonradan karar Askeri Yargıtay tarafından bozulmuştur. Bir dönem kendisine iş verilmeyen ATSIZ, sınıf arkadaşı Tahsin BANGUOĞLU'nun Milli Eğitim Bakanı olmasıyla birlikte 1949'da Süleymaniye Kütüphanesinde göreve başlamıştır. İş bulamadığı dönemde,

ekonomik anlamda çok büyük sıkıntılar çekmiştir. Bu nedenle, çok sevdiği kitaplarının bir kısmını satmak zorunda kalmıştır.

1950 -
1951 öğretim
yılında başında
Haydar Paşa Li-
sesi Edebiyat öğ-

retmenliğine atanan ATSIZ, burada iki yıl görev yapmıştır. Bu defa da görev yaptığı Ankara Atatürk Lisesinde Edebiyat öğretmenliği sırasında düzenlediği bir konferans bahane edilerek öğretmenlikten alınmıştır. Fakat mahkeme, konuşmanın bilimsel olduğu kararına varmıştır. Bu karar üzerine ATSIZ, 1952 senesinde Süleymaniye Kütüphanesindeki görevine iade edilmiştir. Burada 17 yıl çalıştıktan sonra 1969'da emekliye ayrılmıştır.

Memurluk görevi devam ederken aynı zamanda değişik sivil toplum kuruluşlarında ve dergilerde görevler almıştır. 1950-1952 yıllarında yayınlanan haftalık Orhun dergisinin başyazarlığını yapmıştır. 1962'de kurulan Türkçüler Derneğinin genel başkanlığını üstlenmiştir. 1964'den vefatına kadar Ötüken dergisini yayımlamıştır. Ötüken'de bölücülük hareketlerine karşı dikkatleri çeken yazıları sebebiyle kendisi "bölücülük" iddiası ile suçlanarak yargılanmıştır. Özellikle Doğu'daki bölücü oluşumlarla ilgili yazılar yazmış, sonrasında yeniden mahkemelik olmuştur. 15 ay hapis cezası almış, bir süre cezaevinde yatıktan sonra cezası Cumhurbaşkanı Fahri KORUTÜRK tarafından affedilmiştir.

ATSIZ, cezaevinde yatarken 1975 yılının Kasım ayında hastalanmıştır. Ancak yapılan muayene ve testler sonucunda bir hastalık bulunamamıştır. 10 Aralık 1975 Çarşamba gününün akşamı kalp krizi ge-

çirmiş, fakat doktor onun kalp hastası olduğunu anlayamamıştır. Ertesi akşam yeni bir kriz geçirmiş, 11 Aralık 1975 Perşembe günü vefat etmiştir. 13 Aralık 1975 tarihinde Kadıköy Osmanağa Câmii'nde kılınan ikinci namazını müteakip Karacaahmet Mezarlığı'nda defnedilmiştir.

Hüseyin Nihal ATSIZ, yoksulluk içinde geçen günleri, durmadan açılan mahkemeler ve geçirdiği bâdirelere rağmen hiçbir zaman kararlı duruşunu bozmamıştır. Çektiği o kadar çileye rağmen ömrünü davasına adanmış ve bu yolda gözünü kırpmamıştır.

Yazdıklarıyla "keskin ve sert" bir üsluba sahip olan ATSIZ, özel yaşamında ise bir o kadar "sakin, sevecen ve şakacı" bir insandır. Her türden insanla arkadaşlık kurabilen, gününü dolu dolu geçiren bir bilgedir. Fransızca, Arapça ve Farsçayı iyi derecede bilen ATSIZ, hayal ettiği eski Türk yaşantısı içinde yaşamayı başarabilmiştir. Türk dünyasına ve Türk diline çok büyük

önem vermiş, özellikle Türk gençliğinin bilinçlenmesi için çok çaba harcamıştır.

Eserleri

Türkçülüğün öncülerinden olan H. Nihâl ATsiz, Turancı çevreler tarafından aynı zamanda güçlü bir Türkolog olarak kabul edilir. Bu çevrelere göre Türk dilini, tarihini ve edebiyatını gayet iyi bilen ATsiz, özellikle Türk tarihinin Göktürk kısmında uzmanlaşmıştı. Çok sevdiği bu devreyi "Bozkurtların Ölümü" ve "Bozkurtlar Diriliyor" adlı iki eser ile romanlaştırmıştır. Şiirleri ise "Yolların Sonu" adı ile kitap halinde basılmıştır.

Romanları

- Dalkavuklar Gecesi, İstanbul 1941.
- Bozkurtların Ölümü, İstanbul 1946.
- Bozkurtlar Diriliyor, İstanbul 1949.
- Deli Kurt, İstanbul 1958.
- Z Vitamini, İstanbul 1959.
- Ruh Adam, İstanbul 1972.

Öyküleri

- "Dönüş", Atsız Mecmua, S. 2 (1931), Orhun, S. 10 (1943)
- "Şehidlerin Duası", Atsız Mecmua, S. 3 (1931), Orhun, S. 12 (1943)
- "Erkek Kız", Atsız Mecmua, S. 4 (1931)
- "İki Onbaşı, Galiçiya...1917...", Atsız Mecmua, S. 6 (1931)
- "Her Çağın Masalı: Boz Oğlanla Sarı Yılan", Ötüken, S. 28 (1966)

Makaleleri

- "Anadolu'da Türklere Ait Yer İsimleri", Türkiyat Mecmuası, S. 2 (1928)
- "Türkler Hangi Irktandır?", Atsız Mecmua, S. 1 (1931)
- "İzmir'den Sesler Hakkında", Atsız Mecmua, S. 4 (1931)
- "İzmir'den Sesler Hakkında", Atsız Mecmua, S. 5 (1931)
- "Hindenburg'un Sözleri", Atsız Mecmua, S. 8 (1931)
- "Bugünün Meseleleri: Aynı Tarihî Yanlışığa Düşüyor Muyuz?", Atsız Mecmua, S. 11 (1932)
- "Bugünün Meseleleri: Aynı Tarihî Yanlışığa Düşüyor Muyuz?", Atsız Mecmua, S. 12 (1932)
- "Bugünün Meseleleri: Millî Seciye Buhranı", Atsız Mecmua, S. 14 (1932)

- "Türk Vatanını Peşkeş Çekenlere", Atsız Mecmua, S. 15 (1932)
- "Sadri Etem Bey'e Cevap", Atsız Mecmua, S. 16 (1932)
- "Bugünün Meseleleri: Askerlik Aleyhtarlığı", Atsız Mecmua, S. 17 (1932)
- "Darülfünunun Kara Listesi", Atsız Mecmua, S. 17 (1932)
- "Vâlâ Nurettin Beyden Bir Sual", Atsız Mecmua, S. 17 (1932)
- "Dede Korkut Kitabı Hakkında", Azerbaycan Yurt Bilgisi, C. 1 (1932)
- "Kuş Bakışı: Orhun", Orhun, S. 1 (1933)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar I. Türkeli, II. İlk Türkler", Orhun, S. 1 (1933)
- "En Eski Türk Müverrihi: Bilge Tonyukuk", Orhun, S. 1 (1933)
- "Kuş Bakışı: Türk Dili", Orhun, S. 2 (1933)
- "Türk Tarihi Üzerine Toplamalar III. Yabancıların Türkeline Saldırısı, IV. Milâttan Önceki 5-4. Asırlarda Türkeline Doğudan Çinlilerin, Batıdan Yunanlıların Saldırısı", Orhun, S. 2 (1933)
- "X Meselesi", Orhun, S. 3 (1934)
- "Haddini Bil!", Orhun, S. 3 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar: V. Milâttan Önce 3-2. Asırlarda Türkler Arasında Dahilî Savaşlar", Orhun, S. 4 (1934)
- "Edirne Mebusu Şeref Bey'e Cevap", Orhun, S. 4 (1934)
- "Ahmet Muhip Bey'e Cevap", Orhun, S. 4 (1934)
- "Şarkî Türkistan", Orhun, S. 4 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar: VI. Kun Devletinin Dahilî Teşkilâtı, VII. Kun (Oğuz) Sülâlesi Devrinde Türk Birliği", Orhun, S. 4 (1934)
- "Komünist, Yahudi ve Dalkavuk", Orhun, S. 5 (1934)
- "İkinci Türk Müverrihi: Yulıg Tigin", Orhun, S. 5 (1934)
- "Alaylı Âlimler", Orhun, S. 5 (1934)
- "Edirne Mebusu Şeref ve Hâkimiyeti Milliye Muharriri A. Muhip Beylere Açık Mektup", Orhun, S. 5 (1934)
- "Alaylı Âlimlerden Sadri Maksudi Bey'e Bir Ders", Orhun S. 6 (1934)
- "Cihan Tarihinin En Büyük Kahramanı: Kür Şad", Orhun, S. 6 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar" Orhun, S. 6 (1934)
- "Edirne Mebusu Şeref Bey'e İkinci Mektup", Orhun, S. 6 (1934)
- "Gaza Topraklarının Gazi ve Şehit Çocukları", Orhun, S. 7 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar", Orhun, S. 7 (1934)
- "Edebiyat Fakültesi Talebe Cemiyetinin Değerli Bir İşi", S. 7 (1934)

- "Baş Makarnacının Sırtı Kaşınıyor", Orhun, S. 7 (1934)
- "İnkilâp Enstitüsü Dersleri", Orhun, S. 7 (1934)
- "Musa'nın Necip (!) Evlâtları Bilsinler Ki:", Orhun, S. 7 (1934)
- "Tavzih", Orhun, S. 7 (1934)
- "Yirminci Asırda Türk Meselesi I. Türk Birliği", Orhun, S. 8 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar", Orhun, S. 8 (1934)
- "Kanun Ahmet Muhip Efendiyi Çarptı", Orhun, S. 8 (1934)
- "Moyunçur Kağan Âbidesi", Orhun, S. 8 (1934)
- "İstanbulun Fethi Yılına Ait Bir Mezar Taşı", Orhun, S. 8 (1934)
- "Yirminci Asırda Türk Meselesi II. Türk Irkı = Türk Milleti", Orhun, S. 9 (1934)
- "Türk Tarihi Üzerine Toplamalar", Orhun, S. 9 (1934)
- "16. Asır Şâirlerinden Edirneli Nazmî ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti", Orhun, S. 9 (1934)
- "Namık Kemal", Millî Türk Talebe Birliği, S. 3 (1936)
- "On Beşinci Asıra Ait Bir Türkü", Halk Bilgisi Haberleri, Yıl.7, S. 84 (1938)
- "Dede Korkut", Yücel, C.VIII, S. 84 (1939)
- "Cihan Tarihinin En Büyük Kahramanı: Kürşad", Kopuz, S. 3 (1939)
- "Atalarımızdan Kalan Eserleri Yıkma Vatana İhanettir", Kopuz, S. 5 (1939)
- "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", Çınaraltı, S. 1 (1941)
- "Koca Ragıp Paşa, Haşmet ve Fitnat Hanım Arasında Şakalar", Çınaraltı, S. 3 (1941)
- "Dilimizi Türkçeleştirmek İçin Amelî Yollar", Çınaraltı, S. 5 (1941)
- "Türk Ahlâkı", Çınaraltı, S. 7 (1941)
- "10 İlkteşrin 1444 Varna Meydan Savaşı", Çınaraltı, S. 15 (1941)
- "Büyük Günler", Çınaraltı, S. 16 (1941)
- "İki Mühim Eser", Çınaraltı, S. 17 (1941)
- "En Eski Zamana Ait Türk Destanı. Alp Er Tunga Destanı", Çınaraltı, S. 19 (1941)
- "Namık Kemal", Çınaraltı, S. 22 (1942)
- "Mühim Bir Dergi", Çınaraltı, S. 27 (1942)
- "Millî Şuur Uyanıklığı", Çınaraltı, S. 33 (1942)
- "Türk Gençliği Nasıl Yetişmeli?", Çınaraltı, S. 35 (1942)

- "İran Türkleri", Çınaraltı, S. 36 (1942)
- "Dil Meselesi", Çınaraltı, S. 38 (1942)
- "Rıza Nur", Çınaraltı, S. 42 (1942)
- "Yeni Bir Selçukname", Çınaraltı, S. 52 (1942)
- "Günümüzün Baş Müverrihi ve Büyük Bir Eseri", Çınaraltı, S. 58 (1942)
- "Osmanlı Padişahları", Tanrıdağ, C.1, S. 10 (1942)
- "Osmanlı Padişahları II", Tanrıdağ, C.1, S. 11 (1942)
- "Yeni Eserler: «Adana Fethinin Destanı", Çınaraltı, S. 82 (1942)
- "Türk Milletinin Şeref Şehrahi", Kopuz, S. 1 (1942)
- "Fatih Sultan Mehmet", Çınaraltı, S. 88 (1942)
- "Azim Tevetoğlu", Kopuz, S. 7 (1942)
- "Türk Sazı", Türk Sazı, S. 1 (1942)
- "Türkiye'nin Millî Futbol Maçları", Türk Sazı, S. 1 (1942)
- "Türkçülük", Orhun, S. 10 (1942)
- "Türkçülere Birinci Teklif", Orhun, S. 10 (1942)
- "İki Büyük Yıl Dönümü", Orhun, S. 10 (1942)
- "Türk Gençlerine Düşündürücü Levhalar: 1", Orhun, S. 10 (1942)
- "Türkiye'nin Millî Futbol Maçları", Orhun, S. 10 (1942)
- "Büyük Bir Yıl Dönümü", Orhun, S. 10 (1942)
- "Türkçülere İkinci Teklif", Orhun, S. 11 (1942)
- "Türk Gençlerine Düşündürücü Levhalar: 2", S. 11 (1942)
- "Türkiye'nin Millî Atletizm Maçları", Orhun, S. 11 (1942)
- "Savaş Aleyhtarlığı", Orhun, S. 12 (1942)
- "İki Şanlı Yıl Dönümü", Orhun, S. 12 (1942)
- "Türkçülere Üçüncü Teklif", Orhun, Sayı: 12,
- "Türk Gençlerine Düşündürücü Levhalar: 3", Orhun, S. 12 (1942)
- "Türkiye'nin Millî Kılıç Maçları", Orhun, S. 12 (1942)
- "Şanlı Bir Yıl Dönümü", Orhun, S. 13 (1944)
- "Türkiye'nin Balkanlararası Millî Güreş Maçları", Orhun, S. 13 (1944)
- "Türk Kızları Nasıl Yetiştirilmeli", Orhun, S.13 (1944)
- "Türk Gençlerine Düşündürücü Levhalar: 4", Orhun, S. 13 (1944)
- "Türkçülere Dördüncü Teklif", Orhun, S. 13 (1944)
- "Türkçülere Beşinci Teklif", Orhun, S. 14 (1944)
- "Yabancı Bayraklar Altında Ölenlere Ağıt", Orhun, S. 14 (1944)

"Ülküler Taarruzîdir", Orhun, S. 14 (1944)

"Varsağı", Orhun, S. 14 (1944)

"Başvekil Saracoğlu Şükrü'ye Açık Mektup (20 Şubat 1944)", Orhun, Sayı: 15 (1944)

"Başvekil Saracoğlu Şükrü'ye İkinci Açık Mektup (21 Mart 1944)", Orhun, Sayı: 16 (1944)

Diğerleri

Divan-ı Türkî-i Basit, Gramer ve Lugati, Mezuniyet Tezi, Türkiyat Enstitüsü, No. 82, İstanbul 1930

Sart Başına Cevap, İstanbul 1933.

Çanakkale'ye Yürüyüş, İstanbul 1933.

XVI. Asır Şâirlerinden Edirneli Nazmî'nin Eseri ve Bu Eserin Türk Dili ve Kültürü Bakımından Ehemmiyeti, İstanbul 1934.

Komünist Don Kişot'u Proleter Burjuva Nâzım Hikmetof Yoldaşa, İstanbul 1935.

Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar, I. Bölüm, İstanbul 1935.

XV. asır tarihçisi Şükrullah, Dokuz Boy Türkler ve Osmanlı Sultanları Tarihi, İstanbul 1939.

Müneccimbaşı, Şeyh Ahmed Dede Efendi, Hayatı ve Eserleri, İstanbul 1940.

900. Yıl Dönümü (1040-1940), İstanbul 1940.

İçimizdeki Şeytanlar, İstanbul 1940.

Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1940.

En Sinsi Tehlike, İstanbul 1943.

Hesap Böyle Verilir, İstanbul 1943.

Türkiye Asla Boyun Eğmeyecektir, İstanbul 1943.

"Ahmedî, Dâstân ve Tevârîh-i Mülûk-i Âl-i Osman", Osmanlı Tarihleri I, İstanbul 1949.

"Şükrullah, Behcetü't Tevârîh", Osmanlı Tarihleri I, İstanbul 1949.

"Âşıkpaşaoğlu Ahmed Âşıkî, Tevârîh-i Âl-i Osman", Osmanlı Tarihleri I, İstanbul 1949.

Türk Ülküsü, İstanbul 1956.

Osman (Bayburtlu), Tevârîh-i Cedîd-i Mir'ât-i Cihân, İstanbul 1961.

Osmanlı Tarihine Ait Takvimler I, İstanbul 1961.

Ordinaryüs'ün Fahiş Yanlışları, İstanbul 1961.

Türk Tarihinde Meseleler, Ankara 1966.

Birgili Mehmed Efendi Bibliyografyası, İstanbul 1966.

İstanbul Kütüphanelerine Göre Ebüssuud Bibliyografyası, İstanbul 1967.

Âî Bibliyografyası, İstanbul 1968.

Âşikpaşaoğlu Tarihi, İstanbul 1970.

Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nden Seçmeler I, İstanbul 1971.

Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nden Seçmeler II, İstanbul 1972.

Oruç Beğ Tarihi, İstanbul 1973.

KAYNAKLAR

ATABAY, Mithat. 2005. **2. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye'de Milliyetçilik Akımları**, Kaynak Yayınları, İstanbul.

ATSIZ, Yağmur. 2005. **Ömrümün İlk 65 Yılı**, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul.

BELGE, Murat. 2002. **Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce**, Cilt 4, İletişim Yayınları, İstanbul.

DELİORMAN, Altan. 2000. **Tanıdığım Atsız**, Orkun Yayınları, İstanbul.

GÜNGÖR, Erol. 1976. **Atsız Armağanı**, Ötüken Yayınevi, İstanbul.

HACALOĞLU, Yücel. 2001. **Atsız'ın Mektupları**, Orkun Yayınları, İstanbul.

KESKİN, Nilüfer. 1999/1. "Hüseyin Nihâl Atsız (12 Ocak 1905 - 11 Aralık 1975)", **Orkun**.

ÖZDOĞAN, Günay Göksu. 2001. **"Turan"dan "Bozkurt"a: Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946)**, İletişim Yayınları, İstanbul.

SEFERCİOĞLU, Necmettin. 2000/5. "Türkçü Şâirler: Atsız", **Orkun**, S. 27.

TÜZÜN, Süleyman. 2005. **İkinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'de Dış Türkler Tartışmaları (1939-1945)**, Fakülte Kitabevi, Isparta.

PROF. DR. İHSAN GÜNAYDIN

(REKTÖR: 1969-)

-Sayın Rektörüm! Akademik özgeçmişinizi anlatır mısınız?

-1991 Yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünden "pekiyi" derece ile mezun oldum. 1994'te Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalında yüksek lisansımı tamamladım. 1998 yılında aynı üniversitede İktisat Ana Bilim Dalında doktora bitirdim ve KTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Maliye Teorisi Ana Bilim Dalında "yardımcı doçent" olarak göreve başladım. 2000 yılında "doçent" ve 2006 yılında "profesör" kadrosuna atandım. Ana Bilim Dalı Başkanlığı, Fakülte Kurulu Üyeliği, Teknopark Denetim Kurulu Üyeliği ve Bölüm Başkanlığı görevlerinde bulundum. 10 Eylül 2008'de Gümüşhane Üniversitesi'ne kurucu rektör olarak, 6 Eylül 2012'de yeniden rektör olarak atandım.

-10 Eylül 2008'de Gümüşhane'ye geldiniz. Dört yıl sonra yapılan Rektörlük seçiminde 157 öğretim üyesinin (3'ü hariç) hepsinin teveccühü size yöneldi. % 98'lik bu sonuç, Türkiye'de yüksek öğretim tarihinde pek rastlanmayan bir vâkıyı gösteriyordu. Bu dört yıl içinde neler yaptınız?

-10 Eylül 2008'de kurucu rektör olarak atandığım Gümüşhane Üniversitesinde dört yılı tamamlayarak bu yıl ikinci dört yıllık döneme başladım. İşe başladığım ilk günlerde işin boyutu ve zorluğunu düşünmeden coğrafi şartların müşkil olduğu, imkanların kıt olduğu ve genç olmam nedeniyle "acaba" düşüncesinin hâkim olduğu bir ortamda bir yüksek öğretim kurumu oluşturma

mak için işe koyuldum. Öğretim üyeliğim döneminde üniversitelerde yanlış gittiğini düşündüğüm ve bunların nasıl olması gerektiği konusunda belirli bir düşünce ve bakışa sahip olduğum için bocalamadan ve acemilik çekmeden çalışmaya başladım. Yaşımın genç olması, değişmez kalıplarımın olmaması, yeniliğe açık olmam, kendime güvenmem, yapabileceğime inanmam ve işin üzerine heyecanla gitme anlayışım bu yolda en büyük avantajlarım olmuştur.

Yeni bir üniversite oluşturmak, mevcudu yönetmekten çok zordur. Göreve geldiğimde elimizde teknolojik altyapı, fiziki altyapı ve tecrübeli personel yoktu. Bir fakülte sekreteri ile bütün işlemleri yapmaya başladık. Hem idari işleri hem bütçe işlerini hem fiziki yapılaşmayı hem personel alımı işlerini hem de YÖK ve diğer kurumlarla yazışmaları bizzat gece geç saatlere kadar çalışmak suretiyle yürüttük. Duraksamadan ve ümitsizliğe kapılmadan çalışmaya devam ettik ve kısa zamanda önemli mesafe alarak kendi ayakları üzerine duran bir yükseköğretim kurumu oluşturduk. Dört yılın sonunda 5 fakülte, 3 yüksek okul, 8 meslek yüksek okulu, 2 enstitü ve 2 araştırma merkezinde 480 akademik ve 230 idari personeli ile 10500 öğrencisi olan bir yüksek öğretim kurumu haline geldik. Göreve geldiğimizde çalışmalarımızı üç ana ekseninde başlattık. Bunlardan birincisi akademik yapılaşma. Bilindiği gibi akademisyenler üniversiteler için olmazsa olmazlardır. Bunun bilincinde olarak mümkün olduğu kadar nitelikli akademik personeli üniversitemize kazandırmaya çalıştık. İkincisi, idari yapılanma. Akademik ve fiziki yapılanmanın sağlıklı ve hızlı yürüyebilmesi için nitelikli idari personel büyük önem taşımaktadır. Bu konuda da önemli bir mesafe aldığımızı söyleyebiliriz. Üçüncüsü ise fiziki yapılaşmadır. Kaliteli bir

eğitimin temel koşullarından biri de fiziki yapılanmanın yeterli bir şekilde hazırlanması olduğu söylenebilir. Bütün bunları dikkate alarak başta fiziki yapılanma olmak üzere eğitim öğretimin alt yapısı, idari ve akademik kadromuzun hızla tamamlanması için görev süresinin sonunu ve sonucunu düşünmeden çalıştık ve dört yılımızı tamamladık. Bu süre içinde üniversiteyi bir seçim ortamına sokmamaya azami özen gösterdim. İkinci döneme devam edip etmeme konusunu iç dünyamda hep sorguladım. Yapılanların sekteye uğramaması ve daha da önemlisi bizimle çalışan arkadaşlarımızı bırakıp gitmenin onlara haksızlık olacağı hissi ağır basmıştır. Bunun yanı sıra göreve başladığım ilk günkü heyecanımın devam edip etmediğini sorguladım. Çünkü, heyecanın bittiği yerde işgalci konuma düşüleceği inancındayım. Heyecanımızda bir azalma hissetmiyor olmamız da devam kararımızda etkili oldu. Ağustos 2012’de yapılan rektör adayı belirleme seçiminde akademisyen arkadaşlarımız bize rekor düzeyde teveccühte bulundu. Bu bizim sorumluluğumuzu daha da artırmıştır. Bu teveccühün temel nedeninin sonucu düşünmeden özveri ile çalışmamızı akademisyen arkadaşlarımızın takdir etmeleri, üniversiteye atandıkları günden itibaren üniversitede olmazsa olmaz olduklarını ve huzurlu bir ortamda hayatlarını kolaylaştırmak için gayret göstermiş olmamızı takdir etmeleri olduğunu düşünüyorum.

-Ayrıca bu çalışmalarınız dolayısıyla uluslar arası iki ödüle lâayık görüldünüz. Bu ödüllere bahseder misiniz?

-Kısa zamanda göstermiş olduğumuz performans, uluslar arası ödül veren iki kuruluş tarafından ödüle layık görüldü. Bunlardan biri, Business Ini-

tiative Directions (İş İnisiatifi Yönelimleri) Organizasyonu tarafından, "altın kategori" dalında Uluslararası Kalite Yıldızı Ödülü'dür. 29-30 Eylül 2012'de İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenen törenle tarafıma verildi. İkinci ödül ise, Avrupa İş Konseyi (EBA) tarafından yılın yöneticisi ödülüdür. 25-27 Ekim 2012'de İngiltere'nin Oxford kentinde yapılan ödül töreni ile tarafıma verildi. Gelişmekte olan ülkelerde öne çıkan ve hızla gelişen kurum ve kişilerin belirlendiği ve ödüllendirildiği bu organizasyonların, motivasyonun artırılması ve farkındalığın tespiti adına önem taşıdığını düşünüyorum.

-2012-2016 yılları arasında Gümüşhane Üniversitesinde hangi hizmetleri yapmayı düşünüyorsunuz?

-2012-2016 dönemini kapsayan ikinci dönemde fiziki yapılaşmanın yanı sıra teknolojik altyapı ve kaliteye ağırlık vermeyi düşünüyoruz. Gelecek iki yılda fiziki altyapı büyük oranda tamamlanmış olacaktır. Merkezi Kütüphane ve Kongre Merkezinin yapımı ile kampüsümüz önemli ölçüde tamamlanmış olacaktır. Eğitim-öğretim ve araştırmanın yanı sıra kamu yararı oluşturmaya yönelik teknolojik ve bilimsel altyapıyı oluşturmaya çalışacağız.

-Gümüşhane Üniversitesi; Gümüşhane, Türkiye ve dünya için ne anlama gelmektedir?

-Üniversiteler evrensel bir kurum olduğu için kuruldukları il, bölge ve ülkeye katkı sağladığı gibi ürettiği ve ticari etkinlik haline getirdiği bilgi dolayısıyla tüm insanlığa hizmet etmektedir. Bu nedenle her düzeyde bu kurumlar büyük

önem taşımaktadır. Zira içinde yaşadığımız bilgi çağının en önemli sermayesi bilgi ve teknolojidir. Bunların üretildiği yerler ise üniversitelerdir.

-Sizce "bilim adamı" kimdir?

-Bilim adamı, bir bilim dalında yetişmiş, fikrî faaliyette bulunan, araştırmalar yapan, evrensel düşünen, eğitim-öğretim ve bilimsel yayınlarda objektif olan, etik değerleri yüksek olan, ufku geniş, dürüst, topluma öncülük

eden, öngörüsü ve bilimsel yönü yüksek olan kişidir.

-Bilgi toplumuna geçişte üniversitenin işlevi ne olmalıdır?

-İçinde yaşadığımız 21. yüzyılda bilgi toplumu ve bilgi ekonomisi adı verilen yeni bir küresel yapı oluşmuştur. Bu yapının oluşumunda üniversiteler merkezi bir rol oynamış ve oynamaya devam etmektedir. Bu yapıda bireylerin ekonomik gücü, bilgi ve öğrenim düzeyleri ile; ülkelerin rekabet gücü ise, beşeri ve sosyal sermayeleri ile ölçülür hale gelmiştir. Bu süreç, bilginin üretilmesi ve paylaşılmasından birinci derecede sorumlu olan üniversitelerden beklentileri artırmıştır ve hemen tüm ülkelerde yüksek öğretim toplumların ilgi odağı haline gelmiştir.

-Bilim ahlâkının ana özellikleri nelerdir?

-Bilimi ve bilim adamını ahlaktan uzak düşünmek mümkün değildir. Bilimin insanlığın ve dünyanın refah ve mutluluğunu artırmaya yönelik olması gerekir. Dolayısıyla ahlaktan uzak bilimsel bir çalışma düşünülemez. Bilimsel çalışmalar tamamen orijinal ve yeni bir bilgi ve uygulama ortaya çıkarmaya dönük olmalıdır. Mevcut bilgi ve çalışmanın kendine mal edilerek ortaya konması ahlakla ve bilimle bağdaşmaz. Yapılan çalışmaların bilim ahlakı ile bağdaşması için bilim adamının uğraşı ve düşüncesi sonucu ortaya çıkmış ve insanlığın hayatını olumlu yönde etkilemiş olması gerekir. Makam ve mevki elde etmeye dönük olarak başkalarına ait fikir ve çalışmayı kendine mal etmek ahlakla ve bilimle bağdaşmaz. Bu anlamda gerek ülkemizde gerekse dünyada önemli aksaklıklar ve çözümler yaşanmaktadır. Objektif, dürüst ve ahlaklı olması gereken bilim adamının yaptığı çalışmalarda da bilim ahlakına büyük önem vermesi gerekir.

LÜTFİ DOĞAN

(DİYANET İŞLERİ BAŞKANI: 1930-)

Lütfi DOĞAN, 1930 yılında Gümüşhane'nin Kelkit ilçesine bağlı Salyazı beldesinde doğdu. Annesi Pullu Hatun'un ahlâkî terbiyesiyle yetişmiş, ilk olarak Kur'ân-ı Kerîm eğitimini babası Mehmet Fehmi Efendi'den almıştır. Sonrasında küçük yaşta beldesindeki Hafız Ali Efendi'de hafızlık eğitimine başlamış ve hafızlığını büyük dayısı Hafız Fevzi Efendi'de 1942 yılında tamamlamıştır. Ayrıca Hacı Hasan Efendi'den tecvid dersleri almıştır.

Türkiye'nin 10. Diyanet İşleri Başkanı olan Lütfi DOĞAN, 1944 yılında Samsun'a gitmiş ve Hafız Muhyiddin Efendi'den kıraat dersleri almıştır. Aynı yıl memleketi Salyazı'ya gelmiş ve Müderris Abdurrahman İncesulu Efendi'den özel olarak Arapça'yı öğrenmeye başlamış, takip eden yıllarda Gümüşhane Eski Müftüsü M. Ragıb İMAMOĞLU'ndan Arapça, fıkıh, tefsir, hadis alanlarında dinî bilgisini güçlendirmeye yönelik dersler almıştır. 1950-1952 yılları arasında askerlik görevini tamamlamıştır. Askerlik hizmetinden sonra memleketine dönmüş yine M. Ragıb İMAMOĞLU Hocaefendi'den Arapça ve dinî ilimlerle ilgili dersler almaya devam etmiş ve hocasından icazet almıştır.

1954 yılında müftülük imtihanını kazanarak aynı yıl içinde Kemah ilçesi müftülüğüne atanmıştır. İlkokulu dışarıdan sınavlara girerek bitirmiş, Kemah ve Erzincan müftülüğü sırasında Erzincan Ortaokulu ve Lisesini açık öğretim sınavlarına girerek bitirmiştir. 1961-1962 öğretim yılında Ankara

Üniversitesi İlahiyat Fakültesine girmiş, 1964-1965 yılında bu fakülteden birincilikle mezun olmuştur.

Lütfi DOĞAN, Gümüşhane Özcan Mahallesi İmam Hatipliği, Kemah Müftülüğü, Erzincan Müftülüğü, Ankara Müftü Yardımcılığı, Ankara Merkez ve gezici vaizliği, Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişliği, Din İşleri Yüksek Kurulu üyesi, Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı ve 15.01.1968 tarihinden 25.08.1972 tarihine kadar Diyanet İşleri Başkanlığı (vekâleten) görevlerinde bulunmuştur. Ayrıca Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde başkan müşavirliği de yapmıştır.

1973 yılında siyasete girerek Millî Görüş hareketinin önemli isimlerinden olan Lütfi DOĞAN, 1973 ve 1980 yıllarında iki defa Erzurum Senatörü olarak seçilmiş ve 12 Eylül 1980 darbesine kadar bu görevini yürütmüştür. Darbe sonrası Necmettin ERBAKAN ve arkadaşlarıyla beraber yargılanan Lütfi DOĞAN, kurdukları partiyle İslam'ın hükmünü hâkim kılmayı amaçladıkları gerekçesiyle söz konusu partinin kurmaylarıyla beraber hapse mahkum edilmiştir.

Ekim 1991 seçimlerinde Refah Partisinden Gümüşhane milletvekili seçilmiş ve 19., 20., 21. dönem TBMM'de görev yapmış ve milletvekilliği 2002 tarihine kadar devam etmiştir. Ayrıca oğlu Yahya DOĞAN, babasından sonra siyasete girmiş ve 23. dönem Gümüşhane milletvekili seçilmiştir.

1987 yılında arkadaşlarıyla kurdukları «İslâmî İlimleri Araştırma ve Yayma Vakfı»nda ilerleyen yaşına rağmen büyük bir aşk ve heyecanla ilmî faaliyetlerine devam eden Lütfi DOĞAN, halen Ankara'da ikamet etmektedir. Dinî ve ilmî konularda muhtelif dergi ve gazetelerde yüzden fazla makalesi yayımlanmıştır.

1947 yılında 17 yaşındayken Sabire Hanımla evlenen DOĞAN, dört kız ve dört erkek olmak üzere sekiz çocuk babasıdır. Arapça, Farsça ve Fransızca bilmektedir.

Eserleri

Sünnet Işığında İslam Ahlakının Esasları (63 Hadis-i Şerif ve Açıklamaları), İslami İlimleri Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara 2004.

Cihad ile İlgili Âyet-i Kerime ve Hadis-i Şerifler, İslami İlimleri Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara 1989.

Toplumun Temelini Sarsan Belli Başlı Problemler (Huzur ve Saadetin Esasları), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1986.

Ramuz-el Ehadis Dersleri-5. Cennet ve Cehennem, Gonca Yayınevi, İstanbul 1984.

Kütüb-ü Sitte Müelliflerinin Hal Tercümeleri.

El-Hucurat Sûresinin Tercüme ve Tefsiri.

Makalelerim I-II.

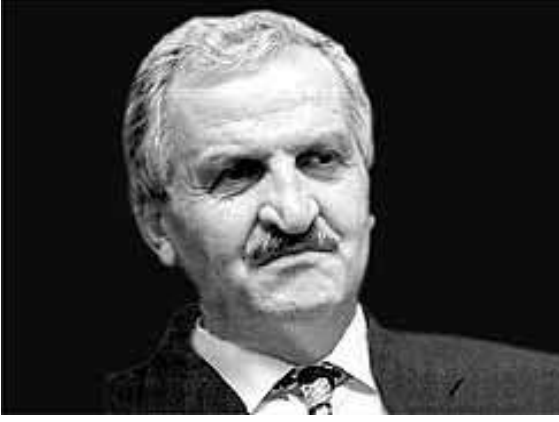
KAYNAKLAR

DOĞAN, Lütfi. 1986. **Toplumun Temelini Sarsan Belli Başlı Problemler (Huzur ve Saadetin Esasları)**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

DOĞAN, Lütfi. 2004. **Sünnet Işığında İslam Ahlakının Esasları (63 Hadis-i Şerif ve Açıklamaları)**, İslami İlimleri Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU

(BAKAN: 1936-)

Mahmut Oltan SUNGURLU, 24 Ağustos 1936'da Gümüşhane'nin Hasan Bey Mahallesi'nde Harşit Çayı ile karayolu arasında bulunan bahçeli bir konakta dünyaya geldi. (Daha sonra bu konak Karayolları tarafından istimlak edilmiştir.) Babası eski şâir ve devlet adamlarından Mahmut Radî'nin torunu Süleyman Faik SUNGURLU, annesi Hadice Hanım'dır. 7 çocuklu bir ailenin 6. çocuğu olan SUNGURLU, ilkokula Kalederesi'ndeki Dumlupınar İlkokulunda başladı. Ortaokulu da buradaki yanan okulda okudu.

Yörede sayılan ve sevilen bir ailede yetişen SUNGURLU, "Evimiz çocukluğumda bütün ilçelerden, köylerden gelen misafirlerin ağırlandığı bir evdi." demektedir. Çocukluğunda bazen ailesinin rızası üzerine bazen de kendi isteği ile sık sık Mescitli, Yeşildere, Rüfene, Bağlarbaşı, Çamlıköy, Bayburt'un Arpalı, Aydıntepe köylerine giderdi. Çevre mahalle ve köylerden gelen çocuklarla iç içe büyüdü. Gençlik yıllarında Bayburt, Kelkit, Şiran, Torul ve Kürtün'ü gezme imkânı buldu.

Liseye 1950'de Giresun'da başladı, ancak daha sonra parasız yatılı imtihanlarını kazanarak Bursa Erkek Lisesine nakloldu. Liseyi Bursa'da tamamladıktan sonra İstanbul Hukuk Fakültesini kazandı. Öğrencilik yıllarında zaman zaman çalışma ihtiyacı duyduğu için üniversitede kayıpları oldu. 1960 senesindeki askeri harekâttan sonra Gümüşhane'ye ailesinin yanına döndü. Burada bir seneyi aşkın kaldıktan sonra 1961'de askere giderek askerliğini yedek subay olarak yaptı. Burada gösterdiği başarılarından dolayı terhis olunca kadar 1. Zırhlı Tümeni'nin bütün birliklerinde örnek bölük komutanı olarak resmi asıldı ve 3 defa takdirname aldı.

Askerlik hizmetini tamamladıktan sonra 1963 yılında Gümüşhane'ye dönerek burada avukatlığa başladı. Gümüşhane'de 1983'e kadar avukat olarak çalıştı. Avukatlığı boyunca Gümüşhane'nin ilçelerini, köylerini

ve insanlarını adeta ezberledi. Ne yediklerini, ne içtiklerini, ne konuştuklarını, neden zevk aldıklarını, problemlerinin neler olduğunu yakından gördü. Komşu illerden dâvalar aldı, bütün civar illerin insanlarını ve özelliklerini tanıdı.

1966 yılında Gümüşhane çarşısının kurucularından Mahmut SAN'ın kızı tarih öğretmeni Ayfer Hanım ile evlendi. Ayfer Hanım, önce Öğretmen Okulunda daha sonra Eğitim Enstitüsünde ve Meslek Yüksekokulunda Tarih öğretmeni olarak görev yaptı. Evliliğinden Avşar Radi adında bir çocuğu dünyaya geldi.

Siyasî Hayatı

Fertleri arasında belediye başkanları, milletvekilleri ve parti başkanları bulunan politikacı bir ailenin çocuğu olan SUGURLU'nun ailesinin Demokrat Parti ve Yeni Türkiye Partisi'nin kurulmasında önemli katkıları olmuştur. Adalet Partisi'nin kurulmasında ise eşinin ailesinin katkıları vardır. Avukatlık yıllarında politikayı yakından takip eden, politikacıların doğru ve yanlışlarını kendisine göre gözden geçiren SUGURLU'nun en büyük hedefi milletvekili olmaktı. 1975 senesinde yaşını büyüterek senatör adayı oldu ancak veto edildi. Bunun üzerine bir daha aday olmamayı düşündü. 1980 darbesinden sonra şartların değişmesi üzerine bu düşüncesinden vazgeçerek tekrar politikaya atılmaya karar verdi. Bu kararı vermesinde etkili olan olayı şu şekilde ifade etmektedir: "1982 yılıydı Gümüşhane'de solcu olarak bilinen 3 genç kapımın önünde dolaştılar. 'Gelin bakayım, ne var?' diye çağırdım. Geldiler ve dediler ki 'Oltan Abi, biliyorsun biz solcuyuz, sen de milliyetçi. Sen Gümüşhane'yi temsil hakkına sahipsin, artık bu defa geri durma, lütfen hakkını kullan. Biz sana yine oy vermeyeceğiz ancak sen terör döneminde bile kötülüğü önlemek için çalıştın, herkese doğruyu söyledin, bu güne kadar ki hayatınla

Gümüşhane'yi temsil senin hakkın ve görevin. Bundan kaçamazsın.' Onlara renk vermedim, ancak niyetim bu yöneydi."

1983'te Gümüşhane'de Anavatan Partisi Teşkilâtını kurdu ve aynı yıl yapılan seçimlerde aday oldu. Bu seçimlerde halka vaatlerini açıklarken "Size ciğit bile vaat edemem. Neye gücümün yeteceğini bilmem, ancak ben kendimden sorumluyum. Size 3 şey vaat ediyorum: Namuslu kalacağım, çalışacağım ve önünüzden kaçmayacağım." ifadelerini kullanmıştır. Türk siyasetinin alışık olmadığı bu samimi söylemler üzerine yapılan seçimlerde çok yüksek oy alarak kendisi milletvekili seçildiği gibi partisi de Gümüşhane'deki 3 milletvekilliğinin tamamını kazandı. Aktif, başarılı, samimi ve güvenilir bir kişiliğe sahip olan SUNGURLU, Meclis'te Sayıştay ve Milli Savunma Bütçe Komisyonları'nda görev aldı. 17 Ekim 1986'da I. Özal Hükümeti döneminde Adalet Bakanlığı'na getirildi. Bu görevine 15 Eylül 1987 tarihine kadar devam etti. Aynı yıl yapılan seçimlerde ikinci kez Gümüşhane'den milletvekili seçildi. II. Özal Hükümeti döneminde ilki 21 Aralık 1987-26 Haziran 1988 tarihleri arasında ikincisi ise 31 Mart 1989-24 Haziran 1991 tarihleri arasında olmak üzere iki kez Adalet Bakanlığı'na getirildi. 9 Kasım 1989'da kurulan Akbulut Hükümeti döneminde de aynı görevini sürdürdü. 1991 seçimlerinde üçüncü kez Gümüşhane'den milletvekili seçildi. II. Yılmaz Hükümeti döneminde 6 Mart 1996-28 Haziran 1996 tarihleri arasında Milli Savunma Bakanlığı görevini üstlendi. 1995 seçimlerinde dördüncü kez Anavatan Partisi'nden Gümüşhane Milletvekili seçildi. Son olarak III. Yılmaz Hükümeti döneminde 30 Haziran 1997-4 Ağustos 1998 tarihleri arasında 5. kez Adalet Bakanı oldu ve 1999 yılında meclis dışında kaldı.

Bundan sonra Anavatan Partisi Genel Başkan Baş Yardımcısı ve Teşkilat Başkanı olarak görev yaptı. Muhalefet yıllarında da Meclis Grup Başkan Yardımcılığı ve Anayasa Komisyonu üyeliği görevini üslendi. Uzun yıllar Meclis Partiler Arası Uyum Komisyonunda görev aldı. Meclis'te ağırlıklı Anayasa ve yasa çalışmalarını yürüttü. Ayrıca Bilim ve Sanat Vakfı (BİSAV) tarafından kurulan İstanbul Şehir Üniversitesi'nin Mütevelli Heyeti Başkanı'dır.

Siyasete atıldığı tarihten itibaren Gümüşhane'de parti politikası yapmamaya özen gösteren, bulunduğu parti içerisinde hiçbir zaman hizip adamı olmayan SUGURLU, Türkiye'de tüm siyasî hayatı boyunca şahısları muhatap olarak, şahısları tenkit ederek politika yapmaktan ziyade işine odaklanmaya dikkat etmiştir. SUGURLU'nun, meselelere bakış açısı her zaman "Burada benim ne kusurum var, ne eksiğim var? Benim ne yardımım olabilir? Buraya nasıl yardım edebilirim?" şeklinde olmuştur. Bu nedenle Gümüşhane halkının omuzlarına yüklediği sorumluluk yükünü hep sırtında hissetmiştir.

KAYNAKLAR

SAN, Sabri Özcan. 1991. "Gümüşhane Müstakil Sancağındaki Mahalleler Aileler ve (Efsaneler, Hikâyeler)", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane**, Ankara.

ÜÇÜNCÜOĞLU, A. Güngör. 2002. **Tarihsel Süreçten Günümüze Trabzon-Gümüşhane Halklar, Sülaleler, Aşiretler, Oymaklar, Lakablar**, Celebiler Matbaası, Trabzon.

2009. **Gümüşhane İş Adamları ve Bürokratlar**, Ankara.

2010. **TBMM Albümü 1920-2010**, C. 2, Ankara.

Mahmut Oltan SUGURLU ile yapılan görüşmeler. (Ocak 2013)

MUHAMMED NAYİR

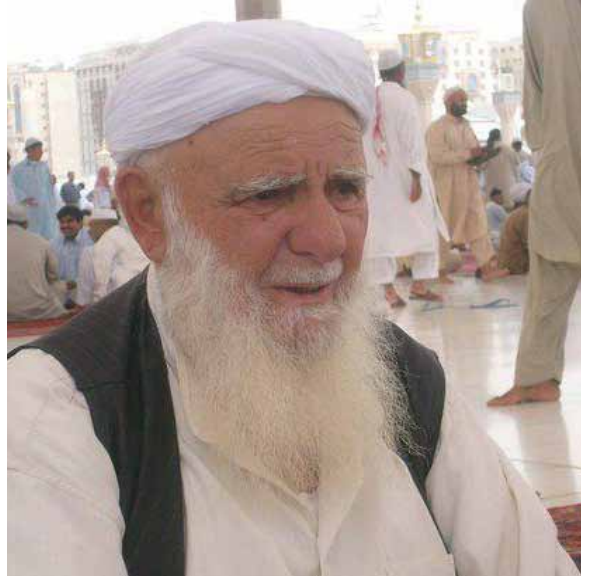
(MUTASAVVIF: 1930-)

Muhammed NAYİR Hazretleri 1930 yılında Şeyh Ahmed Ziyaüddin Gümüşhanevî Hazretlerinin de memleketi olan Gümüşhane'nin Çayırardı köyünde dünyayı teşrif etmişlerdir. Babası Abdülkadir Efendi, annesi Arife Hanımdır. Doğumu ile ilgili olağanüstü hâllerini kendisi şöyle anlatmıştır: "Doğduğum zaman ağabeyim bir buçuk, iki yaşındaymış. Hattâ dedem, ağabeyimin sütünü yarım bıraktım diye kızıyormuş. Allah rahmet etsin Abdülkadir babam, anneme 'Bu çocuğa abdestsiz olarak süt emzirme!' demiş. Böylece doğumumdan itibaren annem, beni abdestsiz bir halde emzirmemiş."

ÇOCUKLUĞU: Ailesi 1934 yılında, İskân Kanunuyla Çayırılı kazasının Çaykent köyüne yerleşmiştir. Burada ailece çiftçilik yaparak geçimlerini temin etmişlerdir. 5-6 yaşlarında iken, o sırada köye gelen Oflu Fikri Hoca adında bir zattan, hafızlık tedrisine başlamıştır. Ağabeyisi ile her gün 1,5-2 sahife ezber yaparken gözlerinde başlayan bir rahatsızlık sonucu, çalışmalarını yarıda bırakmıştır. O günleri şöyle anlatır: «O zamanlar ilim tahsil etmek çok zordu. Abimle beraber Fikri Hoca'dan ders almağa başladık. Sesim güzel olduğu için ebeveynim hafız olmamı istiyordu. Her gün 1.5-2 sahife ezber yapıyorduk. Bir ara gözlerimde bir rahatsızlık hâsil oldu. Kur'ân'a bakarken gözlerimden yaşlar boşanıyordu. Artık okuyamıyordum. Tedavi etme imkânı olmadı. Demek ki nasibimiz o kadarmış. O ara, Hâce-i Ahrar Ubeydullah Hazretlerini (K.S.) okuyor ve onunla teselli buluyorum. Şeyh Şahabeddin Hazretleri, bu zatın babasını ikaz ederek 'Bu çocuk ilerde çok büyük zat olacak. Bunun terbiyesine dikkat edin!' buyurmuş. Annesi, babası bu söz üzerine hazretin

terbiye ve âdabına özen göstermişler. Ancak o da Misbak'tan birkaç sahife okumuş, gerisini getirememiş. Sonra evliyauallahı, meşayih ve medreseleri gezmeye başlamış. Onu gören âlimler 'Bu, ilerde büyük bir adam olur.' derlermiş. kuduğu az olduğu halde, âlimler arasında vuku bulan bir meselenin altından yalnız o çıkabilmiş. Hâfızlığı bırakınca bu olayla teselli buluyorum. Hazret, hafızlığı bırakmış, ama okumayı terk etmemiştir. Bu sırada çiftçiliğe devam eder. Ama

içinde hafız olamamanın acısı vardır. Bu acıyı şöyle anlatır: «Küçük yaşında çiftçilik yapıyorum. Bu sırada abim hâfızlığa devam ediyordu. Ama her fırsatta Jandarmalar başlarımızdaki beyaz takkeleri aldılar. Henüz 12 yaşlarındaydım. Çok ağlamıştık abimle. Zaten medreselerde okurken kapıya bekçi koyardık. Ezanı da uzun süre Türkçe okumak mecburiyetinde bırakılmıştık.» Efendi Hazretleri 1952 yılında İstanbul'a gider. Bundan sonra yazları köyde rençperlik yaparak, kışları İstanbul'da okuyarak geçirir. İstanbul dönemlerini şöyle anlatır: «İstanbul'da Abdullah Efendiden Nûru'l-İzâh okuduk. Edirnekapı camisinin medreselerinde kalırdık. Biraz Kızılay'ın yardımcılarıyla, biraz kendi gayretlerimizle geçimimizi temin ediyorduk. Kızılay, sabah kahvaltısı veriyordu. Kahvaltıya yetişemeyince, o gün öğleye kadar aç kalırdık. 5 kuruş verip de tramvayla yolculuk yapacak durumumuz yoktu. Bazen 5-10 kuruş karşılığında pasta alır, onu yiyerek idare ederdik. Köyde, İslam Hocadan her ne kadar okuduksa da İstanbul'un talimi, kıraati karşısında bizim okuduğumuz elif, minare gibi oldu.» Hazret, Fatih Dülgerzâde Camisinde Kesik Bacak İsmail Efendi'den ta'lim dersleri alır, Abdullah Efendi'den Arapça, Mahmud Efendi'den Kâfiye okur. Medresede talebelik yıllarını şöyle anlatır: "Okuyorum. İçimde bir aşk, bir muhabbet var. Ben, kendimi unutmuşum; rüyalarda ağlıyorum, beyitler söylüyorum. Büyük zatlara ziyaret ediyorum, ama içimi okuyamamanın acısı sarmış. Hatta anneme, babama 'Abimi okuttunuz, beni okutmadınız. Ben sizden hakkımı alırım!' diyerek sitem ediyorum. Bir gece babaannemle misafir odasında uyurken bir rüya görüyorum. Abim okumak için Of'a gidiyor. Ben de gideceğim diye tutturuyorum. Kendi kendimi hazırlıyorum. O ara baltayı almak için eve girip çıktığımda abimler gitmiş oluyorlar. Başladım rüyada ağlamaya. Uyandığım zaman hâlâ ağlıyordum ve annem

beni susturabilmek için epeyce uğraşmıştı. Ama sonuçta kendi köyümüzdeki Fikri ve Abdürrahim Hocalardan Arapça okumağa başladım.»

GENÇLİĞİ: Hazret bir yandan çiftçilik yaparken, diğer yandan köyde Arapça okumağa devam eder. Bu arada İslam Hoca adında bir zattan da Sarf-Nahiv dersleri almaya başlamıştır. Bu dönemler siyasi açıdan çalkantılı Millî Şef dönemidir. Güçlükler, zorluklar, engellemeler vardır. «Abimle bir gün köye gittik. Babam bir iş için göndermişti. Oradan dönüşte Çamurdere içinden geçerken "İsmail hoca, hiçbir zaman makam yapmazdı, hurufat üzere okurdu. Arkadaşlarım gider, gezer dolaşırlardı. İstanbul'da gezilecek yer mi yok. Ben kışın o soğuk günlerinde yorganı dizlerime alır, ders çalışır ve o dersi teslim ederdim. Güzün gider, baharda köye dönerdim. Sühbâneke'yi bir haftada geçtim. Halbuki arkadaşlarım en az bir ay çalışmışlardı. Ben işimi artık kolaylaştırmıştım." Hacı Süleyman Efendi'yle ilgisini şöyle anlatır: «Bu sırada Hacı Süleyman Efendi, Usûl-i Tefsir okutuyor. Talebesi arasında vaizler, müftüler, hocalar vardı. Onu dinlemeye gidiyordum. Dinlerken yüzüne bakıyorum. Mübarek insan, metni birine okutuyor; sonra kendisi o metni açıklıyor. Sesi, sanki bir perde arkasından gelircesine etkili oluyordu. Hacı Süleyman Efendi'nin mürşit olduğunu bilmiyordum. O günlerde, bendeki eski haller tekrar başladı. Bir aşk, bir muhabbet... Biri tatlı bir Kur'ân okuduğunda etkileniyorum; binlerce kişinin arasında bile ya ağlıyorum, ya da bağıriyorum. Muhammed Maşuk Hazretleri'ne gittiğimde şunu söylemişti: 'Senin buraya gelmen, helâl lokma, helâl lokma.' Evet annemin, babamın helâl lokması ile olacak, ben sürekli cezbeye kapılıyorum. Bir gün vaiz İsmail Efendi'ye dedim ki «Bu haller, güzel haller. Bu halleri ustasına teslim edelim ki eğitsin. Böylece bir şeyler kazanalım, kaybetmeyelim. Bana böyle bir meşâyih göster. Vali İsmail Efendi, 'Hacı Süleyman Efendi meşâyih'tandır. Ondan okuyanlar, onun mürididir.' dedi. Ben de ona mensubum.» Kalktık, birlikte Arpacılar'da Sirkeci'deki damadının evine gittik. Böylece tarikata dahil oldum. Hattâ bana, başıma örtmem için bir bere vermişti. Verdiği emirler üzerine çalışıyordum." Muhammed Nayir Efendi, gençliğinde vücutça yapılı, gürbüz bir insandır. Akranlarına göre oldukça iri ve güçlüdür. Bu dönemdeki hatıralarını Hazret şöyle anlatır: «Edirnekapı Camiinin medreselerinde kalırken Esat GEREDELİ de bu caminin imamlığını yapıyordu. Bu medreselerde kalan talebeler çoktu. Değişik vilayetlerden gelenler vardı. Gönenli Mehmet Efendi, bizim üzerimizdeydi. Bu arkadaşlardan bazıları, akşamları geç saatlerde dönüyorlardı. Esat GEREDELİ Hoca, bir gün bizi topladı: 'Bu böyle olmaz. Bu talebeler neden geç geliyor?' dedi. 'İçinizden birini seçeceğim. Akşam sekizden sonra odaları dolaşacak ve kimi bulamazsa, adını bildirecek.' Sonra beni seçti. Dedi ki 'Buna iyi bakın; bir tokat attığı zaman sizi düşürür mü düşüremez mi?' O zamanlar gelişmiştim. Arkadaşlar «Buranın halkına yalnız sen benzedin.» derlerdi. Talebeler, Rama-

zan ayını İstanbul dışındaki köylerde geçirirler. Böylece teoride öğrendiklerini uygulamada güçlendirmek isterlerdi. Bunun için gittikleri köylerde imamlık yaparak, vaazlar vererek, hatimler okuyarak Ramazan'ı değerlendirirlerdi." O yıl. Efendi Hazretleri de İstanbul dışına çıkar.

ASKERLİĞİ: Askerliğini 1955 yılından itibaren 24 ay olmak üzere Erzurum'a bağlı Kandilli nahiyesinde yapmıştır. Burada piyade eğitimi gördü. Ancak askerliği sırasında subaylara Kur'ân-ı Kerîm dersleri okutur. Hazret, askerlikle ilgili hatıralarını şöyle anlatır: «Piyade eğitimi görürken subaylar okumuş olduğumu öğrendiler. Subayları, bilhassa yedek subayları okutmağa başladım. Herkes talim yaparken, ben subaylara Kur'ân-ı Kerîm'i öğrettim. Ramazan yaklaşmıştı. Yüksek rütbeli subaylar, bir arkadaşımın beni çağırdılar. Bana ezan okuttular. Ben ezanı henüz bitirmeden «Tamam!» dediler. "Bundan sonra Tugayda ezanları sen okuyacaksın.» Tugayda Topçu Taburunda Cemal adında bir üsteğmen vardı. Lakabı Kulakçeken'di. Yani kulak çeker, çeker; sonra arka üstü düşürürdü. Bir tabur, ondan korkardı. Ramazan ayı gelince, o da beni görevlendirdi. Askerlere Cuma namazında ve akşamları vaaz ediyor, Cuma namazlarını ve Teravihleri kıldırıyordum. Piyade eğitimi bitti; ateşe gittik. Bir üsteğmen var, hiç ayık gezmez. Ateşe gittiğimizde 70 kişiydik. Üsteğmen esip savuruyordu. Onun birinci çadırda olduğunu görünce ben üçüncü çadıra gittim. Bizi yetiştiren teğmen, çavuş hedefi pek vuramıyorlar. Bunun için de kızıyorlar. Ateş etme sırası bana gelmişti. Bir mermi attım, tam ortadan vurmuşum. İkinci mermi, üçüncü mermi... Gene aynı hedeften... Yanımdakilerin yüzü gülmeye başladı. Artık dördüncüyü nereye atarsan at. Dördüncüyü de attım, o da tam hedefe isabet etti. Sarhoş üsteğmen yukardan bağırdı : «Üçüncü çadırda ateş eden kim?» «Hoca!» dediler. Beni yanına çağırdı. Askerlere hitaben «Bakın!» dedi. Bu asker hem dinî vazifesini yapıyor, hem de askerî vazifesini. Siz ikisini de yapmıyorsunuz.» Bana o zaman bir lira bahşış verdi. Dağıtım esnasında, yine bu üsteğmenin söylemesiyle 2. Batarya'da kaldım. Bir müddet sonra 18-20 arkadaşla birlikte beni Aşkale'ye çavuş kursuna gönderdiler. Burada 3 ay kurs gördük. Eğitimin sonunda ben kurs birincisi olarak çavuş olmuştum." Bu sırada Efendi Hazretleri rahatsızlanmış, fitik olmuştur. Erzurum Mareşal Çakmak Hastanesinde fıtıktan ameliyat olur.

ASKERLİK SONRASI: Efendi Hazretlerinin ağabeyi, Bayırbağ köyünde imam olarak görev yapmaktadır. Ağabeyinin daveti üzerine Karakaya köyünde imamlığa başlar. Bir yandan imamlıkla beraber köy çocuklarına ders verir, diğer yandan küçük çapta çiftçilik yaparak geçimini temin eder. Bu arada Arapça derslerine devam etmektedir.

ŞEYH MUHAMMED MAŞUK HAZRETLERİNE İNTİSABI: Karakaya köyündeki görevi esnasında Süleyman Hilmi TUNAHAN Efendi Hazretleri vefat

eder. Muhammed NAYİR Hazretleri, bu vefat sonrasında tarikat tazelemek ister. Bu dönemi Hazret şöyle anlatır: «Hacı Süleyman Efendi vefat edince, tarikat tazelemek istedim. Babamın şeyhi olan Şeyh Ahmed Efendi, beni küçüklüğümde severdi. Ondandır ders almak istedim. Şeyh Ahmed Efendi'nin köyü, bizim köye 2-3 saat uzaklıktaydı. Yürüyerek köyüne kadar gittim. Beni görünce «Git, Cuma namazını kıldır, vaaz et!» dedi. Camiye vardığımda bir hoca efendi Kur'ân'ı okuyarak vaaz ediyordu. Vaazı bana bıraktı. Meğer şeyh efendiyle bu hoca arasında bir mesele varmış. Ben vaazımda bu konuya bilmeden değinerek meseleyi çözmüşüm. Cuma namazından sonra Şeyh Ahmed Efendi'nin yanına vardım. Ama o zat, bana ders vermedi. Halbuki değişik yerlerden çağrı alıyordum. Şeyh Efendi şöyle demişti: «Benden daha büyük bir zattan dersini tazelemeni tavsiye ederim. Demir ayakkabı, demir değnek alıp yıpranana kadar gezeceksin. Ama o zatı en yakınında bulacaksın.» Evet, anladım ki bizim nasibimiz başka bir yerdedir ve bu yere Şeyh Ahmed Efendi işaret etmiştir.» Böylece Muhammed NAYİR Hazretleri, işaret edilen müşidini aramağa başlar. Muhammed NAYİR Hazretleri, Muhammed Maşuk Hazretleriyle ilk tanışmasını şöyle anlatmaktadır: «Köye döndükten sonra rüyalar görmeğe başladım. İnsanlar bir araya toplanıyor, halkalar yapıyor. Bu halkalara ben de giriyorum ve aşk ve muhabbetten kendimi kaybediyorum. Artık kimseyi tanıyamıyorum. Bir gün rüyamda meşâyıhtan birini gördüm. Cemaat olarak bir yere gidiyoruz, herkes abdest alıyor. Yukarıdan bir su akıyordu. Ben yukarıya gittim ve oradan abdest aldım. Uyandıktan sonra yukarıların Nursen yöresi olduğunu anladım. Çünkü Piri Sami Hazretleri oralardaydı. Yukarıdan abdest almak buydu. Ve artık ışığı görmüştüm. Bu ışık, Piri Sami Hazretlerinin şeyhinin torunu olan Muhammed Maşuk (K.S.) Hazretleriydi.

Babamla beraber Erzurum'a gittik. Mevsim güzdü. 1960 inkılâbının akabindeydi. Biz bir kamyonun şoför mahallinde Nursen'e ulaştık. Muhammed Maşuk Hazretlerinin evi, Nursen'den 3 kilometre kadar uzaktaydı. Oraya gidecek olan birkaç kişi daha vardı. Onlarla birlikte evine geldik. Kapıda dikilen birine kiminle konuşacağımızı sorduk. Bu, sonradan halife olan Molla Hasan'dı. Mol-

la Hasan, bize şeyhi ve şeyhin babasını gösterdi. Babam sonradan derdi ki "Gözlerim şeyh efendinin gözlerine takılınca, ben babasını unuttum." Gençlik zamanımızdı. Sakal yok, elbiseler çok gösterişli. Bu halimizden Molla Hasan

şüphelendi. Neyse biz halimize bakmadan Üstadla sohbet ettik. Sohbetle beraber yemekler yenildi, çaylar içildi. Ertesi gün Üstad-ı Azam beni tekrar kabul etti. Tövbe ve niyet ederek tarikata dâhil oldum. Sabahleyin tövbe guslü yaptım. Üstad-ı Azamın emriyle Molla Hasan dersimi verdi. Oradan ayrılırken Muhammed Maşuk Hazretleri kapının önünde bizi uğurladı ve 6 ay ile 2 yıl arasında gelmemi buyurdu. Böylece Erzincan'a döndük. Dönüşte Muş üzerinden bir kamyonla gelirken Varto ile Hınıs arasında Hanıurpet Dağında kar yağmaya başladı. Araba, dağı tırmanamadı. Orada 24 saat kaldık. Allah'tan dergâhta ekmek koymuşlardı. Özel bir ekmekti; ekmekleri idareli yiyorduk. Ben Alvarlı Mehmed Efendi'nin bir gazelinin söyleyince şoför ve muavinin çok hoşuna gitti. Çok tatlı bir âlem oldu. Gerçekten Allah yolunda yapılan her çalışma, eziyetle de dolu olsa bir sevince, bir bayram havasına dönüşür. Bir mürit, mürşidini ziyarete giderken acı çekerse pişmanlık duymamalıdır. O acıyı da bir rahmet olarak kabul etmelidir.»

Şeyh Muhammed Nayir Hazretleri çağımızda İslâmın nurunu, Allah ve Resulunun bir aşkı olan tasavvufu anlatan Allah dostlarından biridir. Nurşen'den Muhammed Maşuk Hazretlerinden aldığı ışığı şerha şerha çevresine saçan bir Allah dostu...

O, bir Aşk-ı Cânân'dır.

O, Bülbül-ü Cihan'dır.

O, bir Ehl-i Figân'dır.

Ve o, Sürur-u Mürîdân'dır.

KAYNAKLAR

ALTAY, A. 1996. Muhammed Nayir Hazretleri. **Millî Gazete**, 5 Mart 1996

TARİKTAROĞLU, A. 2008. **Erzincanlı Muhammed Nayir Hayatı ve Fikirleri**, Doğu Yayınları, Erzincan.

<http://www.islamseli.com/buyuk-islam-alimleri/30019-muhamme-nayir-erzincani-kdsrh.html> (09.01.2013)

http://www.rahiask.com/index.php?option=com_content&view=article&id=373:es-seyh-muhammed-nair-erzincani-ks&catid=90:tahiler (09.01.2013)

<http://www.islam.info.tr/hayatimizda-islam-4/allah-dostlari-113/sahabe-ikiram-70/26072-muhamme-nayir-erzincani-kd-srh.html> (13.01.2013)

<http://www.google.com.tr/search?q=m Muhammed+Nayir+erzincani+kimdir&hl=tr&tbo=u&tbm=isch&source=univ&sa=X&ei=cHwgUYwIhYzgBNLxgJAO&ved=0CDIQsAQ&biw=1366&bih=576> (13.01.2013)

<http://www.facebook.com/pages/Muhammed-Nayir-Erzincan-i-ks-Muhibleri/128781077175897?sk=info> (13.01.2013)

DR. MUSTAFA ÇALIK

(YAZAR: 1956-)

Bazı insanlar vardır ki karamsarlık mikrobu taşırlar; dünyayı felaketin eşiğindeymiş gibi görmeniz için onlarla beş on dakika beraber olmanız yeter. Bazılarının da heyecanları sârîdir; sislerin dağılıp ufkunuzun açılmasını ve geleceğe dair ümitlerinizin canlılık kazanmasını sağlarlar. Mustafa ÇALIK ikinci gruba girer. (Ayvazoğlu, 1995)

Türkiye Günlüğü Dergisi Genel Yayın Yönetmeni olan Mustafa ÇALIK, 1956'da Gümüşhane'nin Çalık köyünde doğdu. Babasının adı Fâzıl, annesinin adı Muazzez'dir. Beş çocuklu bir ailenin baştan ikinci ferdidir. İlk ve orta öğrenimini Gümüşhane'de tamamladı. 1972 yılında Türk Ülkücüler Teşkilatı Gümüşhane Şubesi'nin Denetleme Kurulunda bulundu. 1975'te Elmadağ MHP İlçe Gençlik Kolları Başkanlığı'na seçildi. 1977'de Ülkü Ocakları Genel Merkez Yönetim Kuruluna seçildi. Propaganda Masası sorumluluğuna getirildi. 1978-1979 yıllarında MHP Araştırma Merkezi ve Parti Okulu'nda vazife yaptı. 1978 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun oldu.

12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra bir grup arkadaşıyla beraber Yeni Sözcü dergisinin kuruluşunda bulundu. Fazıl Mustafa müstearıyla köşe yazıları yazdı. 1983'te Hamle dergisinin çıkışına katkıda bulundu. Müstear isimle bu derginin yazar kadrosunda yer aldı. 1980 yılında Uzman Yardımcısı olarak çalışmaya başladığı Devlet Planlama Teşkilatında 1984'te uzman oldu.

1985-1987 yılları arasında ABD’de Denver Üniversitesine bağlı Milletlerarası Çalışmalar Lisansüstü Okulu(GSIS)da milletlerarası politika mastırı yaptı. 1989 yılına kadar DPT’de çalıştı. Aynı yıl görevinden istifa ederek bir grup arkadaşıyla birlikte Türkiye Günlüğü dergisini yayınlamaya başladı.

1981 yılında SBF’de başladığı siyaset ilmi doktorasını “MHP Hareketi’nin Siyasi, Sosyolojik ve Kültürel Kaynakları” başlıklı tezi savunarak 1992 yılında tamamladı. 1983-1984 ders yılında Ankara ve Hacettepe üniversitelerinin muhtelif bölümlerinde Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersleri verdi. 1996-1997 ders yılında Hoca Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi’nde “Değişim ve Yenileşme Tarihimizin Temel Problemleri” başlıklı lisansüstü bir ders okuttu. Halen Türkiye Günlüğü dergisinin Genel Yayın Müdürlüğü’nün yanı sıra Türk Ocakları Yüksek Hars Heyeti azalığı da yapmaktadır.

18 Nisan 1999 genel seçimlerinde MHP’den Gümüşhane (ikinci sıra) milletvekili adayı oldu ve az bir oy farkıyla seçilemedi. Yeni Ufuk (1997) ve Ayyıldız (1999-2000) ve Bugün (2006) gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. Bir ara BBP Genel Başkan Yardımcılığı görevinde bulundu.

Halen Türkiye Günlüğü dergisinin Genel Yayın Müdürlüğü’nü ve kendi kurduğu Cedit Neşriyat’ın editörlüğü’nü yürütmektedir.

Eserleri

İlmî toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler:

1. “Türkiye–Avrupa Münasebetlerinin Felsefî-Kültürel Temelleri,” T.C. Merkez Bankası İnsan Kaynakları Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından 10-14 Nisan 2000 tarihleri arasında tertiplenen AB ile İlişkiler ve Türkiye haftasında 11.04.2000’de verilen konferans metni.

2. “Gümüşhane’deki Milletvekili Seçimlerinin (1950-1987) Yansıttığı Siyasî Kültürel Temalar ve Merkez-Kenar İlişisine Dair Bazı Gözlemler”, 13-17 Haziran 1990 tarihinde Gümüşhane Valiliği tarafından tertiplenen Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane Sempozyumu’nda sunulmuştur.

3. “Türkiye’nin Stratejik Hedefleri ve AB’ye Tam Üyelik”, Türkiye – Avrupa Birliği İlişkileri 16-17 Mart 2001 tarihlerinde düzenlenmiş olan sempozyumun bildirileri, soruları ve cevapları, ss.187-190, Türk Ocakları Genel Merkezi ve ATO Yayınları, (Ankara 2001).

4. “Yeni Dünya Düzeni ve Milli Devlet”, Yeni Dünya Düzeninin Getirmek İstedikleri, 15 Nisan 2001 tarihinde yapılmış olan sempozyumun bildirileri, soruları ve cevapları, ss.17-20, (Gökçe Ofset, Ankara 2001).

Diğer Yayınlar

1. Siyasî Kültür ve Sosyolojinin Bazı Kavramları Açısından MHP Hareketi-Kaynakları ve Gelişimi 1965-1980, Cedit Neşriyat, ikinci baskı, Ankara 1995.

2. Teorik Denemeler, Cedit Neşriyat, Ankara 1999.

3. Siyasî Kültür ve Siyasî Hürriyetler, Cedit Neşriyat, Ankara 1993.

4. Türkiye’de Modernleşme Sürecinin Bazı Meseleleri, Ankara 1984.

5. Millî Kimlik, Milliyet, Milliyetçilik, Ankara 2008.

6. Köşe Yazıları- “Memlekete Dair”

Evli, üç oğlu, iki kızı, bir de torunu olan Mustafa ÇALIK’ın, türküler, atlara, güvercinlere, muhabbeti vardır. Tarihten, siyasetten, İttihad-Terakki’den, Fenerbahçe’den bahsetmeyi seviyor. Mustafa ÇALIK İngilizce bilmektedir.

KAYNAKLAR

AYVAZOĞLU, Beşir. 1995. **Aksiyon Dergisi**, S. 951, 04.11.1995.

26.02.2013 tarihinde Dr. Mustafa ÇALIK’la yapılan söyleşi.

<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/yazar-139-mustafa-calik.html>
(28.01.2013)

<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/yazar-139-mustafa-calik.html>
(10.02.2013)

<http://www.kocaeliaydinlarocagi.org.tr/KonferansVeren.aspx?ID=70>
(14.02.2013)

MUZAFFER DEMİRHAN

(KAYAKÇI: 1932-2002)

Muzaffer DEMİRHAN, 1932 yılında Gümüşhane'nin Yayladere köyünde doğdu. İlk ve orta öğretimini Gümüşhane'de tamamlayan DEMİRHAN, ortaokul sıralarında Beden Eğitimi Öğretmeni Nadir ÜLKÜ'nün yönlendirmesiyle kayak sporuna başladı. Azimli bir mizaca sahip olan DEMİRHAN, 16 yaşında millî oldu. 1948, 1956, 1960 ve 1964 Kış Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil etme başarısı gösterdi. 15 yıl üst üste Türkiye şampiyonu olan Muzaffer DEMİRHAN, 107 kez Türkiye'yi çeşitli organizasyon ve olimpiyatlarda temsil etmiştir. 1948-1968 yılları arasında sürekli millî forma sahibi olmuş, Kış Olimpiyatlarında, Balkanlarda ve çeşitli şampiyonalarda Türkiye'yi başarıyla temsil etmiştir.

Gümüşhane'de kısıtlı imkanlarla kayak sporu yapan DEMİRHAN, azim, inanç ve kararlılığıyla çeşitli uluslararası organizasyon ve şampiyonalarda birincilik, ikincilik, beşincilik, 25.lik, 32.lik, 40.lık gibi dereceler elde etmiştir.

Türk sporunun örnek insanları arasında gösterilen DEMİRHAN, cesareti ve kararlılığı yönüyle "Deli Muzaffer" lakabıyla da tanınır:

"Eski kayakçılar hiç kimsenin kayakla uğraşmadığı zamanlarda dağda geçirdikleri günleri anlatırken o kadar mutlular ki. Şimdi aralarında olmayan ama kayak denince Erzurumluların gönlünde ayrı bir yeri olan Deli Muzaffer'den (Demirhan) de bahsediyorlar bize. "Avrupa'ya yarışmaya giderdik. Yabancı gazeteciler hep onun fotoğraflarını çekerdi." diyor Hilmi Bey. "Hepimizden farklı bir stili vardı." diye devam ediyor Metin Bey. "O zamanlar kayaklar ince uzundu, şimdiki gibi kısa ve geniş değildi. Muzaffer iki ayağıyla kayardı, Av-

rupalılar ve bizler ise tek ayak üzerinde kayardık. Bugün dünyada herkes Muzaffer'in 50 yıl önceki stiliyle kayıyor. Bilmeden doğru stille kayıyordu o."

Gümüşhane'nin ve kayak sporunun unutulmazları arasında yer alan Muzaffer DEMİRHAN örnek tavırlarıyla da Gümüşhanelilerin ve milletimizin gönlünde önemli bir yer edinmiştir. Millî kayakçılığının yanı sıra Bursa'da kayak öğretmenliği yapmıştır. Ferdî olarak bu sporu yapmakla yetinmeyen DEMİRHAN, kardeşinin, iki oğlunun ve birkaç Gümüşhaneli sporcunun millî olmasına öncülük etmiştir. Muzaffer DEMİRHAN'ın oğlu Göksay DEMİRHAN şu anda kayak millî takımının önemli sporcularındandır ve ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı dereceler elde etmektedir. Halen yetiştirdiği sporculardan Bursa Uludağ'da kayak öğretmenliği yapanlar bulunmaktadır.

Muzaffer DEMİRHAN, bir yarışta "start" alırken.

2002 yılında 74 yaşında hayatını kaybeden kayak sporumuzun ünlü ismi Muzaffer DEMİRHAN'ın adı Uludağ'daki bir kayak pistine ve Gümüşhane'deki bir sokağa verilmiştir.

Muzaffer Demirhan'ın 1968 yılına ait bir resmi ve arkadaşına ait ifadeler.

KAYNAKLAR

KILIÇ, Behram. 2010. **Aksiyon Dergisi**, 27 Aralık 2010.

KIRCALI, Hüseyin. 1976. **Milliyet**, 28.01.1976.

YÜCEL, Dursun. 2009. **Cılga Dergisi**, Ağustos-Eylül 2009, S. 6-7.

PROF. DR. NECMETTİN TOZLU

(EĞİTİM FELSEFECİSİ: 1945-)

1945 yılında Gümüşhane'nin Kocayokuş köyünde doğdu. İlkokulu Kale beldesinde, ortaokul ve liseyi Gümüşhane'de okudu. Anne tarafından Ömer Efendi olarak şöhret bulan bir âlimin torudur. Babası erken yaşta vefat eden TOZLU, çocukluk ve gençlik yıllarını çileli geçirir. Bu durumu şöyle anlatır:

"Çocukluğum köyümde geçti. Ailemiz, altı çocuk bir ana-babadan ibaretti. Biz iki erkek kardeşi, diğer kız kardeşlerimiz pek severdi. İmkanlar ölçüsünde bütün isteklerimiz karşılanırdı. Zaten babam merhum olunca, ailenin geçimi anam ile birlikte onlara yüklendi.

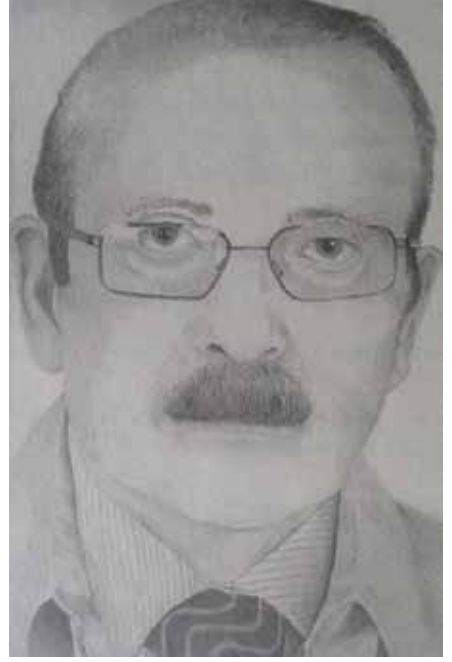
Evimiz köyü ikiye bölen derenin tam kenarında idi. Yağmur yağıp da seller baş verince, evi sel ha aldı ha alacak diye içimiz titrer dururdu. Doğrusu odanın pencere camından selin vahşiliğini, önüne gelen her şeyi katlayarak sürüklemesini, sarı toprakların rengine boyanmış olarak köpürüp kükremsini unutmak ne mümkün!

Okula gitme zamanım gelmişti. Babam Kur'ân okumamı istiyordu. Ancak o yıl hastalandı ve vefat etti (1955). Hastalığı esnasında anama, «Oğlanı okula ver.» demiş. Babamın ölmesiyle kâbus yılları başladı. Hayatımız darmadağın oldu. Bu dönemde dayılarım Şefkı ve Fevzi (Alaaddin) Efendiler

işimize el attı...

Okul hayatımda birçok taşra okumuşunda olduğu gibi, hep sınıfları birincilikle bitirdim. En çok sevdiğim derslerden birisi resim idi.”

Eğitim felsefecisi olarak tanınan Necmettin TOZLU, ilkokul sıralarından itibaren Türkiye’deki eğitim sürecini ve eğitimcileri tahlil etmeye başlar. Daha sonraki yıllarda ise yazılarında bilim ve eğitim felsefesi üzerinde durur. Türk eğitim sisteminin sorunlarından ve çözüm önerilerinden bahseder. Türkiye’de eğitim üzerine felsefî değerlendirmeler yapan ender bilim adamlarından biri olan Necmettin TOZLU «Hayat Yolunda Anlam Arayışı» adlı kitapta bu yola girişini şöyle anlatır:

«Fikrî gelişmem, fikrî hareketlere iştirakim ortaokul sıralarında başlar. Türkçe öğretmeni Şükrü Bey’in Batı klasiklerine beni aşına kılması, bu dönemin öğretmen okullarındaki kurslarda okuduğum romanlarla beslenmesi, Yüksek Öğretmen Okulunda da devam etti. Hatta bu okulda bir grup idealist gencin ön-ayak olduğu ve fikrî potansiyelin geliştirilmesine yönelik çıkarılan dergilere, yayın faaliyetlerine de iştirak ettim.»

Uzun yıllar öğretmenlik ve akademisyenlik yapan TOZLU, bu yıllarda çeşitli sıkıntılarla ve olaylarla karşılaşır. Her ne kadar olgun ve sabırlı bir tavır sergilese de haksızlıklara uğramadan kurtulamaz. Fakat her zaman ve zeminde hakkı söyleme ve haklının yanında olma azim ve kararlılığında bir karakteri vardır. Yukarıda adı geçen kitapta geçmişte karşılaştıklarıyla ilgili şu değerlendirmede bulunur:

«Hayatım boyunca karıştığım olaylarda kendimi tamamen masum görmediğimi ifade etmişim. Ama olayları başlatan ben değildim. Aceleciliğim, öfkem, onuruma düşkünlüğüm, özellikle başkalarına «kul olmayı» bir türlü kabullenmeyişim, bunların hazırladıkları ruh hallerinin davranışa dönüşmesi, söz konusu hadiselerdeki payımdır. Fakat niyetim asla kötü olmamıştır. Başkalarına zarar verecek herhangi bir oyuna girmedim ve bu tür tuzaklara asla eğilmedim.»

1969 yılında Ankara Yüksek Öğretmen Okulu / Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden mezun olan TOZLU, ardından öğretmen oldu. 1977'de Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde pedagoji asistanı olarak göreve başladı.

«İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Hayatı ve Eserleri» konulu yüksek lisans tezi hazırlayan Necmettin TOZLU, 1980 yılında «İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerine Bir Araştırma» adlı teziyle doktor unvanını aldı. Doktora sonrası Amerika Birleşik Devletlerine Michigan Üniversitesi Felsefe Bölümü'ne gönderildi (1984-1985). Burada daha çok eğitim felsefesi üzerine çalıştı.

Bir yılı aşkın kaldığı ABD'de farklı Müslüman ülkelerden gelen birçok kişiyle tanıştı. Yaşadığı bu yurt dışı tecrübesi ve eğitimi TOZLU'nun eğitim felsefesi alanında daha iyi yetişmesini sağladı. Bu süre içerisinde birçok makale

yazdı ve dönüşünde doçentliğe müracaat etti ve Türkiye'de eğitim felsefesi alanının ilk doçenti oldu (2 Kasım 1987). Annesinin vefatının ardından Ocak 1989'dan itibaren Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde doçent olarak akademisyenliğe devam eden TOZLU, 1993 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde «İbn Tüfeyl'in Eğitim Felsefesi» takdim teziyle profesörlüğe yükseltildi.

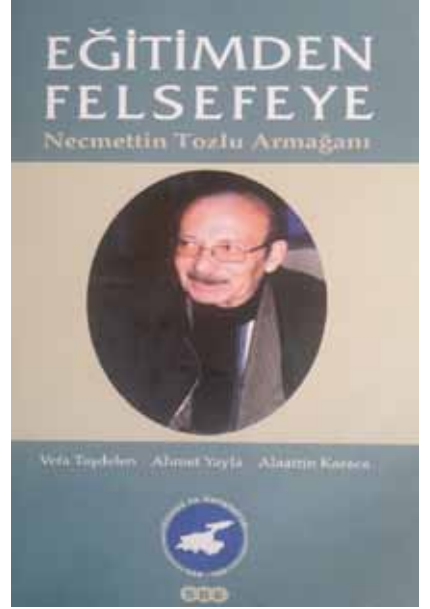
Eğitimimiz, eğitim felsefemiz, kültürümüz, batılılaşma serüvenimiz vs üzerine pek çok makale, bildiri ve eser veren, çeşitli programlara ve sanatsal faaliyetlere katılan Necmettin TOZLU, alanıyla ilgili yüksek lisans ve doktora dersleri vermiş, yine alanıyla ilgili çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezi yaptırmıştır.

Kültürel, toplumsal ve manevî değerleri eğitim anlayışında ön plâna çıkaran Necmettin TOZLU, eğitim anlayışı bakımından gelenekçi çizgiye yakın olsa da katı değildir. Çağın ve uygarlığın getirdiği sorunları kabul eder, fakat bu sorunlara yine günümüz şartlarına uygun çözümler getirilebileceğini düşünür. Uygarlık ve medeniyetlerin hem birikim, hem gelişme hem de yenileşme süreçlerinden olduğunu hissettirir. Eğitimi tarih bilgisiyle desteklemeye

çalışır ve bazı konularda tarihsel bir perspektife sahiptir.

TOZLU, eğitimin merkezinde insanı görür. Ona göre «insan yetiştirmek», eğitimin en temel görevidir. TOZLU'nun eğitim görüşleri hep ideal arayışın bir yansımasıdır. O eğitim sorunlarına asla kayıtsız kalmamış, her konuda yeni bir yaklaşım önermiştir. Onun eğitsel ideallerinin başında öğretmen yetiştirme anlayışı yatmaktadır. TOZLU, öğretmen yetiştirme politikasının toplumdaki fikrî gelişmelerden ayrı düşünülmemeyeceğini savunur. Ona göre öğretmenlik ideal toplum arayışının en temel ögesidir. TOZLU'ya göre öğretmen yetiştirme sistemi yeniden ele alınmalıdır. Öğretmen yetiştirmenin köklü bir politikayla kurulacak öğretmen akademileriyle yapılmasını savunur.

Refik BALAY, bir yazısında TOZLU'nun eğitim problemlerine ilişkin düşünceleri ve çözüm önerileri olarak şu maddeleri özetler: «Eğitim düşünmeyi öğretmelidir.», «Eğitim önce aileden başlamalıdır.», «Eğitim özgür toplumu oluşturmalıdır.», «Eğitim olumlu bir kültürel bakış kazandırmalıdır.», «Eğitim, değerleri yönetme yeteneği kazandırmalıdır.», «Eğitim bireye eleştirme yeteneği kazandırmalıdır.», «Eğitim ideal gelişme ve değişmeyi esas almalıdır.»

Mütevâzi ve münzevî bir insan olan Necmettin TOZLU, aynı zamanda güler yüzlüdür. Ehl-i dünya olmak yerine ehl-i âhiret olmayı tercih eden bir duruş sergiliyor bakışları. Makam ve mevkilerin gelip geçici olduğunu düşünen bir gönül eri olarak karşımızda duruyor. Kendini, nefsinin kemâle erdiremediği bahanesiyle suçluyor. İnsanların kendisine verdiği değerden ziyade Yaraticının ona verdiği değeri önemseyen bir anlayışa sahip. 2012 yılında atandığı Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığını halen devam ettiren TOZLU, evli ve dört çocuk babasıdır. Mehmed Âkif'in «Toprakta gezen gölgeme / Bir gün toprak çekilince / Günler, er-geç bu heyulayı da silecektir / Rahmetle anılmak, ebediyet budur amma / Sessiz yaşadım, kim beni nereden bilecektir?» mısralarına vurgu yaparak «hayat yolundaki anlam arayışı»nı aslında kimse için değil sadece kendini eğitmek için yaptığını ve sessiz, mütevâzi bir hayat çizgisini tercih ettiğini göstermektedir.

Eserleri

Bilim ve Hayat, TDV Yayınları, Ankara 1998.

Erdemli Toplum Yolunda, 21. Yüzyıl Yayınları, Ankara 1998.

Eğitim Felsefesi, MEB Yayınları, İstanbul 2003.

İnsan Yolunda Davranışlar İlişkiler-İletişim, Bilimadamı Yayınları, İstanbul 2005.

Eğitim Felsefesi Üzerine Makaleler, Okul Yayınları, Ankara 2003.

İnsandan Devlete Eğitim, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2003.

İbn Tufeyl'in Eğitim Felsefesi, İnkılap Yay., İstanbul 1993.

Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler. Mikro Yayıncılık, Ankara 2003.

Kültür ve Eğitim Tarihimizde Yabancı Okullar, Akçağ Yayınları, Ankara 1991.

Felsefe Yolunda (Veysel SÖNMEZ, Necmettin TOZLU, Selami SÖNMEZ, Kemal DURUHAN, Âdem SOLAK), Bilim Adamı Yayınları, Ankara 2005.

Toplum Yolunda (Veysel SÖNMEZ, Necmettin TOZLU), Bilim Adamı Yayınları, Ankara 2005.

Hayat Yolunda Anlam Arayışı (Âdem SOLAK), Serya Yayıncılık, Ankara 2009.

Orta Öğretimde Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi - Yüksek Öğretime Geçişe Yönelik Bir Model - YYÜ Yay., Van 1992.

Eğitimden Felsefeye -Necmettin Tozlu Armağanı-(Vefa Taşdelen, Ahmet YAYLA, Alaattin KARACA), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları, Ankara 2011.

KAYNAKLAR

BOLAY, S. H. 1998. "İnsan Haklarının Felsefi Temelleri", İnsan Hakları Özel Sayısı, **Yeni Türkiye Dergisi**, S. 21.

2005. **Felsefe Yolunda** (Veysel Sönmez, Necmettin Tozlu, Selami Sönmez, Kemal Duruhan, Âdem Solak), Bilim Adamı Yayınları, Ankara.

2005. **Toplum Yolunda** (Veysel Sönmez, Necmettin Tozlu), Bilim Adamı Yayınları, Ankara.

2009. **Hayat Yolunda Anlam Arayışı** (Âdem Solak), Serya Yayıncılık, Ankara.

2011. **Eğitimden Felsefeye** -Necmettin Tozlu Armağanı-(Vefa Taşdelen, Ahmet Yayla, Alaattin Karaca), Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yayınları, Ankara.

NURETTİN ÖZDEMİR

(ŞÂİR: 1927-)

1927 yılında Gümüşhane'nin Kelkit ilçesinde doğdu. Hüseyinbeyoğlu ailesine mensup, ilçenin yerel yöneticilerinden Fikri ÖZDEMİR ile Kezban Rukiye Hanım'ın 4 çocuğundan ikincisidir. Nurettin ÖZDEMİR, ilkokulu Kelkit'te okudu. Annesinin okuma ve yazması olmadığı hâlde, Nurettin ÖZDEMİR'in yetişmesinde önemli bir payı vardır.

Nurettin ÖZDEMİR, Gökhan EVLİYAĞLU ile yaptığı ve televizyonda yayınlanan bir mülakatında annesinin kendisi üzerindeki etkisini belirtirken şu ifadeleri kullanır: "Annem ümmi bir insan olmasına rağmen yani okumamış bir insan olmasına rağmen benim yetişmemde hem de çok o dar imkânlardan bugünkü mevkiye gelişimde büyük payı olan, büyük çile çekmiş, büyük fedakârlık yapmış bir kimse idi. Mesela benim kitap merakım, ilkokul, ortaokul, lise çağlarını bizim okuyuşumuz. Gümüşhane'de bir tek ortaokul var. Gümüşhane'ye gidiyoruz. Annem beni ortaokulda okutmak için dar imkânlar içerisinde orada bir ev tutup okuttu. Trabzon Lisesini okuduğum zaman yalnızca Trabzon'da lise vardı. Artvin'de lise yoktu, Gümüşhane'de de lise yoktu, Erzincan'da da, Ordu'da da, Giresun'da da lise yoktu. Samsun'da vardı, Kastamonu'da, Zonguldak'ta, Trabzon'da vardı. Yani bütün Türkiye'de 18 lise vardı. Bütün bu bölgenin çocukları orada okuduk." (Hirik, 2008, s.119).

Ortaokul tahsilini yapmak için 1936 yılında annesiyle Gümüşhane'ye gelir. Bu yıllarda merhum Sabri Özcan SAN ile tanışır. Eski Bahçe, Bahçeler Şehri, Yetim İstanbul adlı şiirleri bu yıllarda olgunlaşır (Hirik, 2008, s.26).

"Bahçeler Şehri ve Eski Şarkı" adlı şiirleri Gümüşhane'deki gençlik yıllarının mahsulüdür. ÖZDEMİR, lise öğrenimini Trabzon Lisesinde tamamlar. Lise müdürü Faik DRANAZ'ın teşvikleri ÖZDEMİR'in edebî kişiliğinin gelişmesinde büyük katkıları olmuştur. Lise bünyesinde yer alan Boztepe isimli edebiyat dergisinde ilk şiirlerini yayınlar.

Nurettin ÖZDEMİR, Trabzon'da geçirdiği ilk gençlik yılları ile ilgili izlenimlerini şu şekilde aktarır: "Yıllar sonra Trabzon Lisesinde canlı, güzel bir gün. Yılların geçmesine, mahalli işlerimizin aksamasına rağmen iki yılı aşkın bir süredir Kelkit'e gidemiyorum. Aradan geçen yıllara rağmen Trabzon benim için yabancı bir şehir sayılmazdı. Liseyi, bir yıl kaybı ile son sınıfa kadar orada okudum. Basınla, geniş imkânlarla tanışım orada başladı. Sanat çalışmalarım, bilhassa şiir anlayışım orada yeni ufuklara açıldı ve yeni unsurlar kazandı. Memlekette başlayan demokratik siyaset çalışmaları ile ilk temasım orada oldu. Hatta Trabzon basınında ve Trabzon dışında polemiklere girişmeyi orada denedim. Velhasıl fikrî ve hissî gelişmem üzerinde Trabzon Lisesinin, öğretmen ve arkadaş kadrosunun, bilhassa Rahmetli müdürümüz Faik DRANAZ'ın çok olumlu tesirleri olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi içinde ve dışında geçen kırk yılı aşkın siyaset hayatımda Trabzon, konuları ve sorunları ile büyük bir yer tutmuştur." (Hirik, 2008, s.32-36).

1951 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olur. Nurettin ÖZDEMİR, üniversite eğitimi süresince İstanbul'un değişik mahfillerinde birçok şâir, yazar ve düşünürle tanışır. Bu dönemde Yahya Kemal ve Necip Fazıl'ın bulunduğu meclislere katılır. Özellikle dönemin ünlü şâirlerinin iştirak ettiği Şadırvan dergisi, ÖZDEMİR'in uğradığı mekânların başında gelir. Nurettin ÖZDEMİR'in şiire olan ilgisinin artmasında Çınaraltı ve Şadırvan dergilerinin önemli bir payı vardır. Bu mekânlarda dönemin ünlü şâirlerinin şiirlerinin yayımlandığı yıllarda o, kendi üslubunu oluşturur (Hirik, 2008, s.40).

Çalışma hayatına serbest avukat olarak başlayan ÖZDEMİR, çocukluk arkadaşı Hikmet ODABAŞIOĞLU ile evlendi. Askerlik görevini, Piyade Yedek Subay Okulunda 1959 yılında Ankara'da yaptı.

1961 yılında Gümüşhane'den Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili seçilerek Parlamento'ya girdi. 1961-1965 ve 1969-1972 yılları arasında iki dönem Gümüşhane Milletvekiliği görevinde bulundu. 1972 yılına kadar TBMM'de Gümüşhane'yi temsil etti ve bu arada TBMM Başkanlık Divanı'nda <idare amiri' olarak görev yaptı. 1980 yılında Kültür Bakanlığı müşavirliğine atandı ve bu görevinden emekli oldu.

1988 yılında Türkiye Kızılay Derneği Genel Merkezi Kurulu üyeliğine

getirilen Nurettin ÖZDEMİR, 3 yıl sonra da Kızılay Derneği genel başkan yardımcısı olarak görev yapmıştır.

Nurettin ÖZDEMİR, ömrünü şiire adamıştır. Şâir, şiire Yahya Kemal'in çizgisinde başlamış, uzun yıllar Ahmet Hamdi TANPINAR şiirinin ulaşılmaz estetik değerlerine bağlı kalmıştır. Bu nedenle Nurettin ÖZDEMİR'in şiirlerinde Yahya Kemal ve Ahmet Hamdi TANPINAR'ın etkisi görülür. Şâirin bugüne kadar 5 şiir kitabı yayımlandı ve bazı şiirleri de bestelendi. Ayrıca, çeşitli gazete ve dergilerde siyaset, sanat, ahlak konuları ile ülkenin ekonomik sorunları üzerine makale ve mektupları yayımlandı.

İlk şiiri 1944'te Trabzon Halkevi dergisi İnanç'ta yayımlandı. 1945'ten itibaren Trabzon'da Halk ve Yeni Yol gibi gazeteleri ile kendi yönettiği Boztepe dergisinde şiirlerini yayımlamaya devam etti. Daha sonra şiirlerini Varlık, İstanbul, Şadırvan, Hisar ve Çağrı dergilerinde yayımladı.

Şiirlerinde Fikri Nur ve Tanrıdağlı lakaplarını da kullandı.

1981 yılında Yugoslavya'da <Struga Şiir Akşamları Festivali'nde, 1992 yılında da <12. Dünya Şâirler Kongresi'nde ülkemizi temsil etti. ÖZDEMİR'in şiirlerinin bir bölümü Yusuf MARDİN ve Talat HALMAN tarafından İngilizceye çevrildi. Bazı şiirleri de Sekip Ayhan ÖZİŞİK, Selahattin İÇLİ, Erol SAYAN ve Faruk ŞAHİN tarafından bestelendi. Hakkında Atatürk ve Fırat Üniversitelerinde mezuniyet tezleri hazırlandı.

Edebî Şahsiyeti

Nurettin ÖZDEMİR'in şiirlerinde kendine has bir özgünlük ve RİLKE'nin etkisi görülür. Ülke sevgisi, Türk insanının yaşama sevinci, aşk ve gurbet temaları Nurettin ÖZDEMİR şiirlerinin ana dokusunu oluşturur. Şiirlerinin arka planında zamanlar arası bir geçişkenlik ve bütün zamanlara hitap etme arayışı vardır. O şiirlerindeki esinlemelerle düşünceleri, duygularıyla yaşanan an içindeki bir yapı için geçmişe gider ve şiirini geçmişten aldığı değerlerle inşa eder. Nurettin ÖZDEMİR'in şiirinde ve estetik anlayışında Yahya Kemal BEYATLI ve Ahmet Hamdi TANPINAR'ın kuvvetli bir tesiri görülür. Ali Coşkun HİRİK, Nurettin ÖZDEMİR'in şiiri hakkında "Nurettin ÖZDEMİR'in şiiri, bir bakıma Ahmet HAŞİM, Yahya Kemal, A. H. TANPINAR ve R.M. RİLKE sentezidir." ifadelerini kullanır. (Hirik, 2008, s.65).

Nurettin ÖZDEMİR, Gökhan EVLİAYOĞLU ile yaptığı bir mülakatta etkilendiği kişiler ve edebî anlayışı ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanır: "Kendimizden evvelki mimariyi, ben Hamdi Bey'in şiirinin mimarisini yakalayabilmek için çok uğraştım. Ben bugün bile 110 mısralık Eşik şiirini ezbere

okuyorum, Hamdi TANPINAR'a gidip de okuduğum zaman böyle projekte tutulmuşçasına heyecanlandı, telaşlandı ama o da bana kendisinden 50 sene sonra hüküm ifade edebilecek RİLKE'yi tanıttı. Yetişmemde yeni ufuklar açtı. Beni bırak dedi, beni bırak. Benden büyük şâirler var. RİLKE'yi öğretti, tanıttı ve ben ondan sonra Hamdi Bey'in şiiri ile Yahya Kemal'in şiiri ile RİLKE arasındaki sentezi kendi şiirlerimde yakalamaya çalıştım... Benim şiirimin mimarisinde ve oluşumunda RİLKE'den sonra ben şiirimin muhtevasını zaman ve mekândan tayin ederek yazmaya çalışmışımdır. Benim gönül armağanlarım ve beni ayakta tutan yani beni sanatkâr olarak, insan olarak gelecek zamanlara taşıyacak olan yakın aile çevrem, karım, çocuklarım, torunlarım, onların mutlulukları, onların bana verdiği hazlar içerisinde yahut çok yakın yani oğlum gibi kardeşim ama 50 sene içerisinde yaşayan Gökhan gibi ve onun gibi daha ve her sanatçıyı okurken baktım Yahya Kemal'de de var, Hamdi Bey'de de bu tarz şeyleri var..”(Hirik, 2008, s.130-134).

1950'li yıllarda Garip şiirine tepki olarak doğan ilk hareket "Hisar" dergisi etrafında toplanan şâirler topluluğudur. Hisar şâirleri, II. Meşrutiyet'le başlayan Milliyetçi Edebiyat Hareketinin ve Cumhuriyetin ilk yıllarında etkisini sürdüren "Memleketçi Şiir" in geleneğine bağlı kalırlar. Nurettin ÖZDEMİR, Hisar dergisinde Mehmet ÇINARLI ve İlhan GEÇER'den sonra en fazla şiir yayımlayan şâirler arasındadır.

Mektupları

Nurettin ÖZDEMİR, yaşadığı dönem ve bulunduğu kültür ve sanat mahfilleri gereği son dönem Türk şiirinin hemen hemen bütün ustalarıyla tanışmıştır. Mektuplarını yazdığı kişiler arasında Ahmet Hamdi TANPINAR, İsmet İNÖNÜ ve Süleyman DEMİREL gibi dönemin ünlü siyaset adamları ve yazarları vardır.

Nurettin ÖZDEMİR'in Şiirlerinde İstanbul

Nurettin ÖZDEMİR için İstanbul, şiir denen tılsımlı büyüün büyüyüp geliştiği, büyük ustaların yanında kökleşip derinleştiği bereketli bir topraktır. İstanbul'un tarihî dokusu ve coğrafyası onu derinden etkilemiştir. O, İstanbul üzerine ölümsüz şiirler yazan diğer şâirler gibi İstanbul'u derinden hisseder. Nurettin ÖZDEMİR, dönemin ünlü şâirlerinin de uğradığı Şadırvan dergisine sık sık uğrar. Behçet Kemal ÇAĞLAR'ı burada tanır. Haftada üç gün de Çınaraltı dergisine uğrar. Çınaraltı gibi Şadırvan dergisi de Nurettin ÖZDEMİR'in yetişmesinde önemli rol oynamıştır. Batı sanat dünyasının ölümsüz sanatçısı olan RİLKE ile Türk edebiyatında Ahmet Hamdi TANPINAR ve Yahya Kemal BEYATLI, üslup, ses ve muhteva olarak Nurettin ÖZDEMİR'in şâir kişiliğinin oluşmasında aynı derecede etkili olmuşlardır. "Yetim İstanbul, Kubbeler Şeh-

ri, Renklerin Dünyası” adlı şiirleri ÖZDEMİR’in İstanbul’u bir duygu ve duyarlılık şadırvanında bütünleştiren şiirlerinden sadece birkaçıdır.

İLESAM üyesi olan ve elli yılı aşkın bir süre şiirle uğraşan beş çocuk babası Özdemir, bütün şiirlerini ‘Zaman ve Aşk’ isimli son kitabında toplamıştır.

Yayınlanmış Şiir Kitapları

Hayat Şiiri (1949)

Yağmur Sonrası (1955)

Yitik Sevgi (1959)

Vakit Geçti Yorgunum (1981)

Zaman ve Aşk (1997).

VATAN I

Vatan,

Antalya’da bir mavi su,

Posof’ta bir çorak tarla,

Gümüşhane’de bir yemyeşil bahçedir.

Vatan,

Sivas Yaylası’nda

Yıldız bakışlarıyla aydınlanan

İpissiz bir gecedir.

Vatan,

Kelkit’te bir kardeş mezarı,

Zonguldak’ta bir maden işçisi,

Rize’de çay toplayan bir gelin

Ve seccadesinde namaz kılan bir ihtiyar annedir.

Vatan,

Aydın tebessümüyle Aslıhan

Ve duru bakışlarıyla Emine’dir.

Vatan,

Ceylanpınar’da bir ince ceylan,

Edirne’de bir ince minaredir.

Vatan,
Hudut boylarında dalgalanan
Güzel bayrağımızda
Hare haredir.

Vatan,
Küçük ellerinin avuçladığı
Sade bir toprak parçası değil, çocuğum!

VATAN II

Vatan
Isparta halısında bir gül
Ve Kütahya çinisinde
Ateşten bir laledir.

Vatan
Hazar Gölü'nde şiirli bir akşam
Ve eski Harput'ta
Burcu yıkılmış bir kaledir.

Vatan
Ayder Yaylası'nın yeşilliğinde
Dağların bulutların gözyaşı
Bir şelaledir.

Vatan
Hakkâri'de sıra dağlar
Ki bölünmez;
Yürek yüreğe el eledir.

Vatan
İzmir yollarında doludizgin bir süvari
Ve yağız atların boynunda
Zaferle uçuşan köpüklü bir yeledir.

Vatan
Ankara'da Anıtkabir'de
Yanıp da
Sonsuza dek
Sönmeyecek bir meşaledir.

KAYNAKLAR

HİRİK, Ali Coşkun. 2008. **Hisarda Bir Burç, Nurettin Özdemir**, Gümüşhane Belediyesi Kültür Yayınları, Gündüz Kitabevi Yayınları, Ankara.

<http://www.gumusportreler.com/web/video.asp?videoID=30>
(25.01.2013)

<http://blog.milliyet.com.trhttp://blog.milliyet.com.tr/sair-nurettin-ozdemir-ve-bir-siiri/Blog?BlogNo=314627>(28.01.2013)

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=4672> (29.01.2013)

NÛRİ BABA (ÂŞIK İLHÂMÎ)

(SÛFÎ, HALK ŞÂİRİ: 1908-1992)

Nûri Baba'nın asıl adı İlhâmî'dir. 15 Şubat 1323/28 Şubat 1908 tarihinde Köse'nin Salyazı (Posus) beldesinde dünyaya gelmiştir. Onun okuma-yazma bilmediği ve âilesinin yoksul olduğu belirtilir. Devrin şartları gereği âilesi Kırşehir'e göçmüş, buradan Ardahan, Çıldır, Ahırçelik, Ahıska gibi yerlere giderek belirli sürelerde ikâmet etmiş, bir başka deyişle ömrü gurbet ellerde geçmiştir. Rusça ve Ermenice'yi ana dili gibi konuştuğu da ifade edilen Nûri Baba'nın, okuma yazması yoktur. Nakşî-Hâlidî sûfî ve şâirlerinden Büyük İrşâdî Baba (1795-1865)'dan mânâ aleminde, "Ağlar Baba" nâmıyla meşhûr Küçük İrşâdî Baba (1880-1958)'dan bizzat el almış, hatta İrşâd Baba onu, Kelkit yöresine vekil tayin etmiştir. Onun kendisine mânâ âleminde bin üç yüz ders verdiği belirtilmektedir (Tozlu, 1991, s.609-617; Tozlu, 1995, s.5; Kömürcüoğlu, 1998, s.36; Hayal, 2010, s.437).

Nûri Baba'nın şeyhi olan Ağlar Baba, 1880 yılında Bayburt'un Oruçbeyli (Siptorus) köyünde dünyaya gelmiştir. Asıl adı İrşâdî olup babası Nakşî-Hâlidî tarikatından Ahmed Küşâdî Baba (1840-1911)'dir. Esasen Nakşî-Hâlidî şeyhi Erzincanlı Muhammed Hayyât Vehbî (Terzi Baba)'den el almış olan büyük dedesi Selim Baba (1764-1837)'dan kendisine gelinceye kadar âilesi aynı tasavvuf yoluna müntesiptir. Ağlar Baba'nın şeyhi, kendisinden otuz iki sene önce yaşamış olan Terzi Baba olup ondan mânen el almıştır. Dolayısıyla o, Nakşî-Hâlidî ve Üveysî'dir. Aynı zamanda şâir olup Dîvân'ı vardır (Yılmaztürk,

2009, s.176-177).

Nûri Baba'nın üveysî meşrep bir sûfi olduğunu ve mânen İrşâdi Baba'dan feyz aldığı söylemek mümkündür. Onun hemen her konuda deyişi olup Hz. Peygamber'e övgü, aşk, sevgi, vatan, gurbet, sıla, hasret temalarını sıkça işlediği görülür. Onun yüzlerce deyişi olmasına rağmen bunların çoğunun talan edildiği söylenir (Tozlu, 1991, s.609-617; Hayal, 2010, s.437). İsmail HAYAL, onun Âşık Hicrânî (1908-1970) ile şehir şehir dolaşarak toplantı ve şenliklere katıldığını söyler (Hayal, 2010, s.437). Elimize az miktarda şiiri ulaşmıştır.

KÖMÜRCÜOĞLU ise Nûri Baba'nın çağdaşlarından oldukça etkilendiğini, hemen onların dizelerini yinelediğini, dolayısıyla söyleyişlerinde bir yenilik olmadığını, hattâ sözcükleri bozup anlamsızlaştırdığını, daha sade ve usta şiirler söyleyen arkadaşı Hicrânî'ye göre onun sönük kaldığını ifade etmektedir (Kömürcüoğlu, 1998, s.36).

Nûri Baba hakkında Necmettin TOZLU tarafından bir makale (Tozlu, 1991, s.609-617) ile kitap (Tozlu, 1995, s.1-95) yayımlanmıştır. Üç kez evlenen ve soyadı Kanunu'ndan sonra "UÇAR" soyadını alan Nûri Baba, 14 Temmuz 1992'de İstanbul Ümraniye'de vefat etmiştir (Tozlu, 1995, s.14; Kömürcüoğlu, 1998, s.36; Hayal, 2010, s.437).

Yûnus Emre'nin bazı şiirlerine nazîre yazmıştır ki ikisi şöyledir:

Yûnus:

Aşkın aldı benden beni

Bana seni gerek seni

Ben yanarım dünü günü

Bana seni gerek seni

Nûri Baba:

Ben hakîkat dost bulmuşam

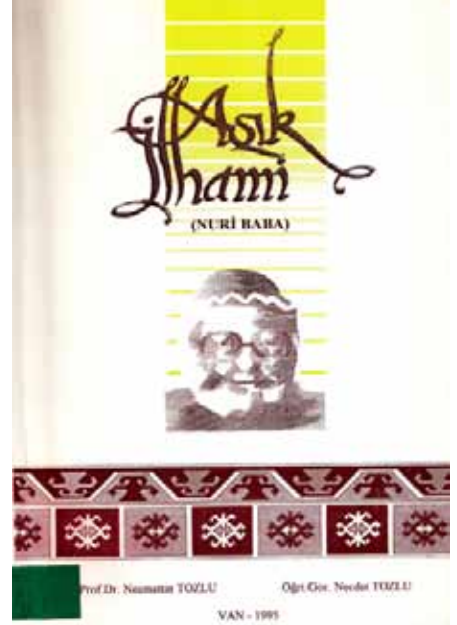
İsterem ben senden seni

Gayri ağyârı neylerem

İsterem ben senden seni

Yûnus'un "Gönül" redifli gazeline ise şu nazireyi söylemiştir:

Düşün bunda neye geldük

Şadlığ nedür ağla gönül
Hakkını bilmeğe geldük
Şadlığ nedür ağla gönül
(Tozlu, 1991, s.615-616; Kömürcüoğlu, 1998, s.38)

KAYNAKLAR

HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Gümüşhane.

KÖMÜRCÜOĞLU, Sabahattin. 1998. **Gümüşhaneli Ozanlar**, Ulusal Yayınlar, İstanbul.

TOZLU, Necmettin. 1991. "Aşıklar Tükenmez, Tükenen Bizim Gayretimiz ve Himmetimizdir. Yıllarıyla Yağmalanan Bir Hazine: Salyazı (Posus)lı Nûri Baba", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane Sempozyumu** (13-17 Haziran 1990), haz. N. Ünal Karaaslan, Gümüşhane Valiliği Yay., Gümüşhane.

TOZLU, Necmettin-TOZLU, Necdet. 1995. **Aşık İlhami (Nûri Baba)**, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Matbaası, Van.

YILMAZTÜRK, Mehmet Fahri. 2009. **Bayburt'un Mânevî Bekçileri**, Bayburt Eğitim Kültür ve Hizmet Vakfı Yay., İstanbul.

OSMAN NEBİOĞLU

(ŞÂİR: 1952-)

Osman NEBİOĞLU, 1951 yılında Gümüşhane merkeze bağlı Dörtkonak (Edire) köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gümüşhane’de tamamladı. Doğduğu köy, Gümüşhane’nin İkisü deresi diye tabir edilen vadisinde yer alır.

Dörtkonak köyü Gümüşhane’nin köklü köylerinden biridir. Okuryazarı ve sanatkâr meşrepli insanları ile tanınır. Hüseyin Nihal ATSIZ’ın aile kökünün de bu köye dayandığını biliyoruz.

NEBİOĞLU, 1972 yılında Erzurum iline bağlı Yağmurçuk köyünde öğretmenlik görevine başlar. Oradan gene Erzurum iline bağlı Güngörmez köyü öğretmenliğine, oradan da Gümüşhane iline bağlı Akçahisar köyü öğretmenliğine atanır. Öğretmenlik görevini 1982 yılına kadar sürdürür.

Öğretmenlikten ayrılışı şiirlerine de yansıyan acı bir olay nedeniyledir. Yedi yaşındaki oğlu Alper’in elektrik çarpması sonucu ölümü şâir ve eşi için büyük bir yıkım olur. Bu yıkım, öğretmenlik mesleğinden istifa ederek Trabzon’da “unlu mamüller” üzerine ticarete başlamasına sebep olur. Öykü şâiranedir: Bir bayram günü çalıştığı köyden kendi köyüne dönen şâir eşini evlat acısıyla çökmüş bulur. Eşinin ölüm karşısındaki tükenmişliği diğer çocuklarını da etkileyecek kadar baskındır. Evdeki matem havasına dayanamayan şâir alır eline sazını ve bir bayram türküsü söyler.

Türkü yas havasını dağıtmadığı gibi hayat arkadaşının saçlarının üç ay içinde bembeyaz olmasına sebep olur. Ama şâir gönlü bayram dinlemez. Hüznü ezgiye dönüştürüp döker mısralara. Çünkü gönülde hüznün de sevdanın da neşenin de ne zaman dem tutacağı belli değildir. Söz konusu türkünün sözleri şöyledir:

Dert gönlüme düştü, hüzün yüzüme
 Durup durup ağlayasım geliyor
 Yoldum saçlarımı bir de dizime
 Vurup vurup ağlayasım geliyor

Ana oğul hasretiyle yanarken
 Bir de kardeş aldın hem de çok erken
 Dert yumağı günden güne büyürken
 Sarıp sarıp ağlayasım geliyor

Hışır derler kaldın kemikle deri
 Bilmezler ki içimdeki kederi
 Gökten uçan kuşa oğlum Alper'i
 Sorup sorup ağlayasım geliyor.

Trabzon'da 12 yıl süren ticari hayatını 1994 yılında Gümüşhane'ye nakleder. Halen Gümüşhane'de "unlu mamüller" üreten bir işletmeyle meşgul olmakta ve dost meclislerinde şiirlerini ve türkülerini terennüm etmektedir.

Osman NEBİOĞLU'nun şâir ve müzisyen kimliği, biraz da onun mütevâzi kişiliği nedeniyle pek bilinmez. Onu tanıyanların çoğu dinledikleri birçok türkünün söz yazarı ve bestekârı olduğunu öğrenince hayretlerini ifade ederler. Hayata bakışı ve dünya nimetlerine karşı tavır alışıyla rind meşrep bir yapıda oluşu, bunun en belirgin sebebi olsa gerektir.

Âşıklığı

Osman NEBİOĞLU'nun şâirliği türkülerle yoğrulmuş bir çocukluğun üzerine kurulur. Türkü repertuarının engin genişliği, sesinin ve yorumunun güzelliği, ortaokul yıllarından beri dost meclislerinde türkü söyleyen kişi konumunda tutar NEBİOĞLU'nu. Türkülerle örülü bu hayat saz çalma merakını da kamçılar. Derken dost ve ahbap düşünlerinin solisti oluverir.

Lise yıllarından itibaren yazmaya, türkü formunda besteler yapmaya başlar. Lakin yazdıklarını ne bir yerde yayınlattır ne de birileriyle paylaşır. Bunun bedelini de hem kendisi öder hem şiir severlere ödetir. Çünkü yazıp da özel bir defterde tuttuğu çok sayıda şiir bir yangında kül oluverir.

Osman NEBİOĞLU, gelenekte tanımlanmış âşık tiplmesiyle tam ola-

rak örtüşmez. Onu elinde sazla gören insan sayısı pek azdır. O, özel dost meclislerinin şâiridir, türkü yorumcusudur. Bir ustaçırak ilişkisiyle edinilmiş bir uğraş değildir onun saz şâirliği. Denilebilir ki onun ustası türkülerdir. Ve bu yüzden bütün şiirleri türkü tadındadır. Hemen hemen bütün şiirleri bestelidir. Bir kısmı notaya alınmış ve radyo repertuarına girmiş, kasetlere okunmuştur.

Kendisine saz çalmayı öğretecek bir ustası da olmamıştır. Kâzım adlı bir arkadaşıyla ortak bir saz alırlar. Gece yaralarına kadar, saz telleri parmaklarını iş görmez hale getirinceye kadar uğraşırlar. Sonunda –kendi deyimiyle- hayat ona saz çalmayı da öğretir. Saz çalmayı kavrayınca yazdığı şiirleri saz eşliğinde yorumlamaya başlar. Nota bilgisi yoktur, ürettiği besteleri kaydetmek gibi bir kaygı da taşımaz ve bu yüzden birçok bestesi zamanın boşluğunda unutulur gider.

Şiirlerinde ana temalar olarak duran “felek” ve “kader” kavramlarıyla arasının açılması, 1974 yılında oluşur. Önce genç yaşta annesini kaybeder, ardından askere gitme hazırlığındaki kardeşi bir trafik kazasının tuzağında ecelin pençesine düşer. Henüz bu acılar çok tazeyken oğlu Alper’i ecel alır, yer gizler. Şâirin dünyası alt üst olmuştur. Acılara isyanı, türkü geleneğimizin de önemseydiği temalardan biri olan “felek” kavramıyla ifadesini bulur. Bu isyan, şâiri dünyanın boş ve fani olduğu geleneksel kabulüyle buluşturur.

NEBİOĞLU’nun şiir ve bestelerinin en azından bir kısmının kayda geçmesine, notaya alınmasına Erzurum eşrafından Avni KILIÇ Bey’in katkısı sebep olur. Bir dost meclisinde NEBİOĞLU’nun türkülerini dinleyen Avni Bey, bunları saklı tutmaya hakkın yok diyerek bir dost azarıyla şâiri teşvik eder.

Erzurum’da sıkça tekrar edilen dost meclislerinde, o yıllarda Erzurum Radyosu saz sanatçısı olan Nurullah AKÇAYIR’ın sazı eşliğinde türküler paylaşılır. Nurullah AKÇAYIR’ın bir kaset hazırlığı içinde olduğu yıllardır. Avni Bey, dostluk ve ağabeylik nazıyla bir emr-i vâki yaparak Nurullah Bey’e “Çıkaracağın kasetin parçalarını biz seçeceğiz.” der. Nurullah Bey, dost ve ağabey teklifini kabul eder. Ve Osman NEBİOĞLU’nun iki bestesi kasete okunur.

AKÇAYIR'ın 1992'de çıkan "Yazın Yağar Kar Başıma" adlı kasetine ismini veren türkü ile Gel Benden Yana adlı parçalar NEBİOĞLU'na aittir.

Türkü Yakıcılığı

Osman NEBİOĞLU, Türk halk müziği geleneğindeki "Türkü Yakıcısı" kimliğiyle karşımıza çıkar. O gerek kendi hayatında, gerek dostlarının gönül dünyasında izler bırakan olaylar üzerine türküler yakmış, şiirler yazmıştır. Bazı türkülerinin yakılış öyküleri gönül ülkesinde tatlı bir hüznü demleyecek güzelliكتedir.

"Muhtacım" adıyla kitapta yer alan şiir, annesinin ölümü üzerine yakılmıştır. Daha kırk üç yaşında iken yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayan annesinin acısı ezgi olup dökülür bu şiirde. Hastane odasında anası son anlarını yaşamaktadır. Acıdan kıvranan hastayı gece boyunca yatakta bir o yana bir bu yana çevirir şâir. Anası "Oğul, sen yoruldun, biraz da baban çevirsin." der ve yumar gözlerini. Baba o an orda değildir. Hasrete karışan ölüm acısı "Sar sevdiğim, sar ki cana muhtacım." dizesiyle şiire basamak olur.

Çevirdin Ya başlıklı şiir bir arkadaşının intihar eden eşinin geride bıraktığı acıyı dillendirir. Genç yaşta canına kıyan bir insanın sebep olduğu hüznler, şâir yüreğinden ezgi olup dökülmüştür.

"Ne Çare ki" başlıklı şiir de bir ağıttır. Halk edebiyatındaki anonim türler arasında yer alan ağıtlar, kültürel arka planında bir de gelenek barındırır. Şâirler toplumun önemli isimleri için bazen gönüllerinden koptuğu bazen de sipariş edildiği için ağıt yakarlar. Ağıt yakıcılığı halk şiirinin çok seçkin ürünlerinin üretildiği bir geleneğe dönüşür. Osman NEBİOĞLU'nda sipariş şiir yoktur. O hissetmediğini yazmaz, yazamaz. Hayatında derin izler bırakan ölümleri şiirleştirmiştir sadece. "Ne Çare" başlıklı şiir de bu türden bir örnektir.

"Melisa" adlı şiirin yakılış öyküsü şiir lezzetindedir. Melisa, bir kız ismi zannedilir şiiri ilk okuyanlar tarafından. Oysa o bir çiçek için yazılmıştır. Melisa adlı çiçek, gündüz bir çalı gibidir. Gece çiçeğini açar. Ve çok yakınında duranı bayıltacak derecede bir de kokusu vardır. Türkü tutkusuyla dost oldukları ve çok özel ve güzel meclisler paylaştıkları Avni KILIÇ Bey çiçeklere âşıktır. Evinin terası bir çiçek bahçesidir. Avni Bey'i ziyarete gittiği bir gün şâir, masanın üstünde yeni bir çiçek görür. Çiçekten çok çalıya benzetir bu bitkiyi. "Bunun ne işi var bu çiçeklerin arasında?" diye sorar Avni Bey'e. "Sen o çalıyı akşam görürsün." der Avni Bey. Akşam olur. Türkülerle paylaşılan anlarda masa üstündeki çalının dallarında açan sarı çiçekler süsler meclisi. Ve bir koku karışır ezgilere. NEBİOĞLU, çalıya benzettiği çiçekten özür dilercesine soluklar

çeker çiğnerlerine. "Uzak dur!" uyarılarına aldırılmaz. Ve çiçeğin kokusuyla sızıp kalır. Sabah kalktığında çiçek gene bir çalıya dönüşmüştür. Çiçeği kendisine benzetir NEBİOĞLU. Ve döker mısralara yüreğini:

Çokları var ama nerde sen gibi
Dizilmiş çiçekler bir desen gibi
Öyle bakma bana, ben de sen gibi
Çalıyı koluna takan melisa

Mahlası

Asıl adı Osman NEBİOĞLU olan şâir, ilk şiirlerinde "Perişan", "Perişan Osman" mahlaslarını kullanır. Gerçi bu mahlasla yazdığı şiirlerin büyük bir kısmı bir yangında içinde buldukları defterle birlikte kül olmuştur. Kitapta yer alan şiirlerinin tamamı "Hışır", " Hışır Osman" mahlasıyladır.

"Hışır kelimesi", Türkçe Sözlük'te halk ağzındaki kaydıyla şu manalarla yer almaktadır:

1. Olmamış meyve.
2. Taşkınlık gösteren, yaramaz
3. Aptal, sersem(argo).

Lakin Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük'te yer alan bu anlamlar şâirin mahlasıyla uyuşmaz. Çünkü Gümüşhane ve Bayburt yöresinde bu kelime halk ağzında "hurda" kelimesiyle eşanlamlı olarak kullanılır. Şâirin mahlasındaki anlamı da budur: Parçalanmış, döküntü durumuna gelmiş, işe yarayamayacak derecede bozulmuş, zarar görmüş.

Şâir, "Hışır" mahlasını almasına sebep olan olayı şöyle anlatır:

"Öğretmenlik yaptığım köyde, öğrencilerle top oynarken ayağımı burktum. Köy ahalisinin 'Hayrola Hoca?' suallerine, ayağım incindi manasında 'Hışır oldu.' türünden cevaplar verdim. O köyde daha önce mukallit kimliğiyle öyküleri anlatılan 'Hışır Osman' lakaplı bir adam yaşamış. Bu durum, verdiğim cevabın bir lakap olarak bana yakıştırılmasına sebep oldu. Ben de bana yakıştırılan bu ismi benimsedim. Artık aile içinde bile bana 'Hışır' diye hitap edilir oldu. Mahlas değil öz ismim gibi. Torunların dilinde bile ben 'Hışır Dede'yim."

Osman NEBİOĞLU'nun şiirlerinden birkaç tadımlık dörtlük:

Yıkıp hilal kaşın sitemkâr yârim
Eller gibi bakma yüzüme benim
Ağustosta donar kışta yanarım
Zemheri yel olur közüme benim

Hışır Osman yanar bitmez
Ocak içte baca tütmez
Kahpe felek sanki yetmez
Bir de vurur yar başıma

Sığamadım şu dünyaya bir türlü
Bana göre sanki biraz dar gibi
Ne hastaya ilaç, ne derde derman
İçi başka dışı başka nar gibi

Bilmem yorgunluk mu ihtiyarlık mı?
Dosttan gelen güle taş diyer oldum
Kara kışta karlı dağlar aşarken
Nisan yağmuruna baş eğer oldum

Gülüürken ihtiyarla genç ile
Fark etmeden geçti ömür hınç ile
Tartılmazdım altın ile tunç ile
Şimdi üç beş pula eşdeğer oldum

Derde müptelayım naz bilmedim
Hışır'a çok diye az dilemedim
Kardelenler gibi yaz göremedim
Gayri her mevsime kış diyer oldum

KAYNAKLAR

ÜLKER, Talat. 2009. **Hışır Osman Hayatı Sanatı ve Şiirleri**, Gümüşhane Kültür Sanat Derneği Yayınları, Gümüşhane.

www.hisirosmannet.net (03.02.2013)

OSMAN YAĞMURDERELİ

(YAPIMCI: 1953-2008)

Osman Gazi YAĞMURDERELİ, 6 Şubat 1953 tarihinde Trabzon'un Yenice Mahallesi'nde dünyaya geldi. Selma-Zeki çiftinin Faik Levent, Nesime Yasemen'den sonraki üçüncü çocuğuydu. Yağmurdereli ailesi, soyadlarını asıl memleketleri olan Gümüşhane'nin Yağmurdere köyünden almışlardı. Aile, Erzurum Tortum ve Trabzon'a dağılmıştı.

Osman YAĞMURDERELİ'nin babası Zeki Bey, sorgu yargıcı Ahmet Kâşif'in oğluydu ve memurdu. Trabzon'un zengin armatör ailelerinden Deteoğulların kızı Selma ile evlendi. Zeki Bey, zamanla memurluğu bıraktı; Trabzon'da yerel gazetesi ve matbaası olan bir işadamı oldu. Siyasete atıldı, Demokrat Parti Trabzon İl Başkanı oldu. 27 Mayıs 1960 askeri müdahalesi gelince gözaltına alındı. Yine de siyasetten kopmadı; Adalet Partisi Trabzon İl Başkanı oldu. TBMM'ye 12. dönem milletvekili olarak girdi.

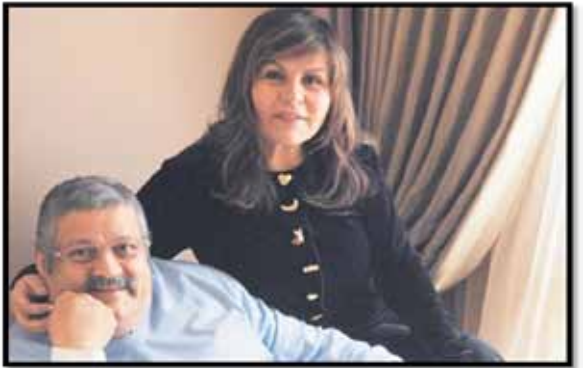
DemokratPartiveAdaletPartisikurucularındanZekiYAĞMURDERELİ'nin oğlu Osman YAĞMURDERELİ, ilkokulu 3. sınıfa kadar Trabzon Kurtuluş İlkokulunda, daha sonra Ankara Kavaklıdere İlkokulunda, ortaokulu Nami Kemal Ortaokulunda ve liseyi ise Yenişehir Kolejinde bitirdi. Osman YAĞMURDERELİ'nin çocukluğu ve gençliği siyasetin merkezi Ankara'da geçti. O, müziği seçti. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümüne girdi. YAĞMURDERELİ, 1973 yılında Gazi Eğitim Enstitüsünü bitirdi. Ankara'da gündüzleri okulda müzik öğretmenliği yaparken geceleri kulüplerde şarkı söylemeye başladı.

Yakın arkadaşı Faruk TINAZ'ın İstanbul'a gitme yönündeki ısrarlarına dayanamayıp 26 yaşında İstanbul'a taşındı. Faruk TINAZ ve Kâmil SÖNMEZ'le Şişli'de tek odalı bir evde kalmaya başladı. Bir süre sonra, onlara Asım EKREN de katıldı. İşsizlik, parasızlık, İzmir Fuarında tutmayan programlar derken hayatının teklifi Vahdet VURAL'dan geldi. Boğaziçi Gazinosu'nda İstanbul sahnelerine 'merhaba' dedi ve bir daha da işsiz kalmadı. Bir süre sonra gazino devri kapanmaya yüz tutmuştu. Osman YAĞMURDERELİ de yaptığı işten memnun değildi. Bir gün Maksim'den çıkarken "Allah'ım sana bir gün iyi kulluk ettiysem beni bir daha sahneden para kazanmak zorunda bırakma!" diye dua etmiş ve hayatına televizyon ekranları sayesinde yeni bir yön vermişti.

Osman YAĞMURDERELİ, sık sık televizyonda boy göstermeye başladı. Onu "ailemizin şarkıcısı" iken "ANAP'ın tonton damadı" yapacak tanışmayı ise arkasında davul çalan Asım EKREN'e borçluydu. Asım EKREN'in, Turgut ÖZAL'ın kızı Zeynep ÖZAL'la evlenmesinin ardından önce Özal ailesiyle yakınlaştı. Ardından 1986 yılında dönemin Ulaştırma Bakanı Veysel ATASOY'un kız kardeşi, İş Bankası'nda müdür olarak çalışan Esin ATASOY ile evlendi. Hatta çiftin nikâh şahitliğini Semra ve Turgut ÖZAL yaptı.

"Baba-oğul gibi olduk." dediği Turgut ÖZAL'ın iktidarı döneminde, hayatının en parlak günlerini yaşadı. Bu günlerini ve popülaritesini "110 kiloluk bir adam olarak tek başıma sahneye çıkıyorum ve alkışlanıyorum. Üstelik erkek şarkıcılardan hiçbirinin almadığı yevmiyeyi alıyorum.» sözüyle nakletmiştir.

YAĞMURDERELİ, halk tarafından gösterilen bu ilgiyi fırsata dönüştürüp oyunculuğa başladı. Önceleri "İz Peşinde" adlı dizinin Komiser Esat'ı

olarak pek sevildi, 'sem-patik' imajı perçinlendi. Televizyon dünyasını yakından tanıma imkânı bulan YAĞMURDERELİ, yapımcılığa başladı. Kerime Nadir'in «Samanyolu» adlı eserini bir dizi haline getirdi. Dizi-nin TRT'de gösterilmeye başlamasından sonra 1988'de Yağmur Ajansı'ı kurdu. "Samanyolu" di-zisini TRT için yaptığı ve tam 550 bölüm süren "Bizim Mahalle" adlı dizi takip etti. Star Tv'ye yaptığı "Evdekiler" adlı dizi ise YAĞMURDERELİ'nin özel televizyon macerasının ilk adımı oldu.

YAĞMURDERELİ, yapımcılık alanında oldukça başarılı oldu. Dizi izleyici-lerinin eğilimlerini, beğenilerinin iyi süzerdi. O sıralar popüler olan, şarkıcı tür-kücü destekli dramatik diziler yapmayı 1998'e kadar sürdürdü. Artık dizilerin farklı hikâyelerde ve türlerde çekilmesi gerektiğini düşünen YAĞMURDERELİ, bu yeni dönemde "Kınalı Kar", "Melekler Adası" gibi uzun süreli dizileri ekra-na taşıdı. Döneminin en ses getiren yapımı "Yılan Hikâyesi" olmuştur.

Bir dönem, Trabzonspor Basın Sözcülüğünü de yapmış olan YAĞMURDERELİ'nin siyasete ve siyasilere ilgisi her zaman oldu. Daha 1990 yılında po-litikaya atılacağına haberini verdiğinde, "Hangi partiden?" so-rusuna "SHP'den değil herhalde!" diye cevap vermiş, o dönem için kastettiği ANAP olsa dahi zaman içerisinde siyasi eğilimlerin de değişimler olmuştur. ANAP, DYP, MHP gibi

partiler arasında gidip gelen YAĞMURDERELİ, son olarak AKP'de karar kıldı ve 22 Temmuz 2007 seçimlerinde AK PARTİ'den İstanbul 2. bölgede aday gösterilerek 23. dönem milletvekili seçildi.

Osman YAĞMURDERELİ; gerek mafya liderleriyle ilgili olarak "Beni severler, ben de onları severim." gibi açıklamasıyla, gerek katıldığı Genç Bakış programında kendisini "göbeğini kaşıyan adam" olarak nitelendiren Fazıl SAY'la tuttuğu münakaşayla ülke gündeminde yerini sık sık alıyordu. Magazinciler arasında onun kanser hastalığına reklâm diyenler, "Kendini gündemde tutmak için hastayım diyor." iddasında bulunanlar da çıkmıştı. Ama Osman YAĞMURDERELİ'nin böyle yöntemlerle gündem olmaya hayatının hiçbir döneminde ihtiyacı olmamıştı. Sanatçı, 2 Ağustos 2008'de pankreas kanserinden hayatını kaybetti ve Aşiyân Mezarlığına defnedildi.

"Devlet Sanatçısı" unvanı da taşıyan yapımcı Osman YAĞMURDERELİ, 5 yıl üst üste "Altın Kelebek / En İyi Yapımcı Ödülü"nü, 5 kez Magazin Gazetecileri Derneği ödülünü aldı. "Nişan Yüzüğü" (1990 / Nilâ Plak) ve "Sarışın" (1992 / Elanor Plak) adlı iki albümü bulunan sanatçı, en çok "Bir Bir Biri Biri-lerine" ve "Eller Eller" sözlerini içeren şarkılarıyla tanındı.

45'lik Plakları: Ne Güzeldi O Günler/ Ne Delisin Ne Divane (Göksoy Plak)

Oynadığı Filmler: Karımı Gördünüz mü (1984), Sevgi Çıkmazı (1986), Biraz Neşe Biraz Keder (1986), Kıbrıs'ta Vuruşanlar(1988), İz Peşinde (1990- TV Dizisi), Bizim Mahalle (1993- TV Dizisi), Evdekiler (1995), Bir Aşkın Bittiği Yer (1996- TV Filmi), Yeni Bir Yıldız (1997- TV Filmi), Keloğlan Kara Prens'e Karşı (2005)

Oynadığı Diziler: Kıbrıs'ta Vuruşanlar (1988), Bizim Mahalle (1993), Evdekiler(1995)

Yapımcılığını Üstlendiği Televizyon Filmleri ve Dizileri: Samanyolu (1989), Duygu Çemberi (1990), At Kestanesi (1991), Bizim Mahalle (1993), Bir Kadın Düşmanı (1993- Film), Gizli Aşk (1995), Evdekiler (1995), Geceler(1996), Nefes Alamıyorum (1996- Film), Bir Aşkın Bittiği Yer (1996- Film), Ay Işığında Saklıdır (1996- Film), Yeni Bir Yıldız (1997- Film), Sâkin Kasabanın Kadını (1997- Film), Sırtımdan Vuruldum (1997), Acı Günlerim (1997), Yalan (1997), Hain Geceler (1998- Film], Marziye (1998), Kerem(1999- Film), Sır (1999- Film),

Nilgün (1999), Yılan Hikâyesi (1999), Dedem Gofret ve Ben (2000), Gelinlik Kız (2000), Baldız Geliyorum Demez (2001), Hırsız(2001), Benim İçin Ağlama (2001), Cinlerle Periler (2001), Aşkım Aşkım (2001), Zeybek Ateşi (2002), Kınalı Kar (2002), Kumsaldaki İzler (2002), Pembe Patikler (2002), Serseri (2003), Çaylak (2003), Hırçın Menekşe (2003), Baba (2003), Taştan Kalp (2004- Film), Size Baba Diyebilir miyim (2004), Melekler Adası (2004), Beni Bekledinse (2004- Film), Yürek Çılgılığı (2004), Sensiz Olmuyor (2005), Masum Değiliz (2005), Misi (2005), Köpek (2005), Kuşdili (2006), Evet Benim (2006), Sev Kardeşim (2006)

KAYNAKLAR

HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Koza Altın İşletmeleri A.Ş. Yayınları, Gümüşhane.

SÜSOY, Yener; BAŞARAN, Sami; TUNCA, Hulusi. 1978. **Türk Pop Müzik Sanatçıları Ansiklopedisi**, Yener Yayınları.

<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/8017069>.

[asp?yazarid=218&gid=61&sz=79209](http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/8017069.asp?yazarid=218&gid=61&sz=79209) (27.12.2012)

<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=238339> (27.12.2012)

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/9569594.asp> (27.12.2012)

RAFET ATAÇ

(AVUKAT, İŞ ADAMI: 1936-)

Gümüşhane'nin köklü ailelerinden Kadirbeyoğulları-Ataç soy ailesindedir. Bu ailenin aslı Amasyalıdır. II. Bayezid, Amasya valisi iken komutanlarından Gaye Paşa, Otlukbeli Savaşına katılmış, gösterdiği yararlılıklara karşılık kendisine Gümüşhane yöresi timar olarak verilmiştir. Gaye Paşa, Pontus Savaşlarına da katıldıktan sonra oğlu Kadir Bey'i Gümüşhane'de bırakarak geri dönmüştür. Bugünkü Kadirbeyoğulları bu Bey'in soyundan gelenlerdir. Aile, 1950'li yıllara kadar şehrin yönetiminde söz sahibi olmuştur. Kadirbeyoğulları bu uzun tarihleri boyunca çok sayıda mutasarrıf, milletvekili ve belediye başkanı çıkarmıştır. Kudüs valisiyken II. Meşrutiyet Meclis-i Mebusanı'nda milletvekili olan İbrahim Lütfi Paşa, Milli Mücadele döneminde toplanan Erzurum Kongresi'nde Gümüşhane delegeşi ve Büyük Millet Meclisi'nde Gümüşhane milletvekili olan oğlu Zeki Bey, Her iki Meşrutiyet Meclisinde ve ardından Ankara'da açılan mecliste Gümüşhane'yi temsil eden ve Maliye ile Tarım Bakanlıkları görevlerinde bulunan Hasan Fehmi Bey (1879-1961) ve belediye başkanlığı yapan Muhsin Bey ailenin yetiştirdiği devlet adamlarından ve mümtaz şahsiyetlerden yalnızca birkaçıdır. Soyadı Kanunu'nun kabulünün ardından ATATÜRK, Hasan Fehmi Bey'e "ATAÇ" soyadını vermiş böylece ailenin bir kısım fertleri bu soyadı benimsemiştir. Fakat 1950'li yıllarda, ATAÇ soyadını alan ailenin bazı mensupları tekrar KADİRBEYOĞLU soyadına dönmüşlerdir. Bu nedenle bir ailede bazen hem KADİRBEYOĞLU hem

Amcası Cemal ATAÇ ve yengesi.

de ATAÇ soyadını kullanan kardeşlere rastlamak mümkündür. Aile, günümüzde birkaç bin kişilik bir sayıya ulaşmıştır. İstanbul'da "bayrak toplantıları"nda bir araya gelmekte, aile içerisinde Gümüşhanelilik duygusunu yaşatmakta, örf ve adetlerini sürdürmeye gayret göstermektedirler.

Kadirbeyoğlu-Ataç ailesinin bir mensubu olan Avukat Rafet ATAÇ, 1936 yılında Kars'ın Göle kazasında dünyaya gelmiştir. (Göle kazası 1992 yılında 3806 Sayılı Kanunla Ardahan iline bağlanmıştır.) Babası I. Dünya Savaşı'nda Göle'de askeri tabyada takım komutanı olan İzzet Bey'dir. Baba İzzet Bey,

savaş sonrasında Göle'nin büyük köylerinde pek karlı olduğu söylenemeyen okul müteahhitliği işleriyle uğraşmıştır. Annesi ise Kudret Hanımdır. Rafet Bey'in neredeyse hiç hatırlayamadığı annesi, ilaç ve doktor yokluğunun hüküm sürdüğü bu yıllarda hayata veda etmiştir. Annesinin ölümü onu yıkmış olsa da babasının bir müddet sonra "Öz annemizi hiç aratmadı." dediği Hidayet Hanımla evlenmesiyle anne şefkatinden mahrum kalmamıştır. Babası ikinci evliliğini yaptığında Rafet Bey on altı yaşına gelmiş fakat köylerinde okul olmadığı için henüz okuma yazma öğrenememiş bir delikanlıdır. Müşfik anne Hidayet Hanım geceleri çıra ışığı altında onu ve kardeşlerini sabahlara kadar çalıştırarak onlara okuma yazma öğretmiştir. Bir süre sonra köyde ilkokul açılmış, genciyle ihtiyarıyla, küçüğüyle büyüğüyle, kadını erkeğiyle tüm köylü okuma yazma öğrenebilecek olmanın verdiği heyecanla okulun tek sınıflı sıralarını doldurmuştur. Bu yokluk günlerini Rafet Bey şu cümlelerle anlatmaktadır: "Okulumuz yapılıp açıldığında bütün köy yedisinden yirmi ikisine kadar hepimiz birden tek sınıflı okula gittik. Biz küçükler, ablaların ve ağabeylerin uzun boyları, saçlı sakallı hallerinin yanında bücür kalıyorduk. Ancak biz hocamız Hüseyin ÖZTÜRK'ün okuma-yazma bilen gözbebeği öğrencileriydik. Köyümüzde, kazamızda elektrik, gaz yağı, şeker yoktu. Çıra yakılır ve onun ışığında ders çalışırdık. 1000 hanelik köyde yalnızca bizim evde pille çalışan bir radyo ile bir de gaz lambası vardı. Radyo sabah, öğlen ve akşam haberleri için açılırdı. Lüks gaz lambası da ancak bir devlet memuru geldiğinde yakılırdı. Başkaca bir aydınlatma aracı, gazete, mecmua, yiyeceklerden ise elma, armut, yaban çileği ile fasulye, mercimek ve nohut dışında meyve ve sebze yoktu".

İlkokulu Göle’de tamamlayan ATAÇ, kazada ortaokul olmadığı için tahsilini devam ettirememiş, kardeşi Zekai ile birlikte günlerce süren zorlu bir otobüs yolculuğunun ardından Gümüşhane’ye, amcası Cemal ATAÇ’ın yanına gelmiştir. Burada yengesi ve nenesi bu iki kardeşe

sadece evlerini değil, gönüllerini de açmışlar ve onları kendi öz çocuklarından ayırmamışlardır. Rafet Bey memleketinde geçirdiği yılları hasret kokan şu cümlelerle anlatmaktadır: “Gümüşhane’ye 1953 yılında kardeşim Zeki ile birlikte ortaokulu okumak için gelmiştim. Daha önce bahsettiğim ortaokul ve liseler, o zamanlar küçük vilayetlerde bile yoktu. İlkokullar da çok ender olarak büyük köylerde, nahiye ve kazalarda vardı. Biz kardeşimle ilkokulu birincilikle bitirmiştik, kendimize güvenimiz vardı. Bu güvene sahip olmamızı sağlayan rahmetli hocamız Hüseyin GÜNDÜZ, çok iyi bir pedagoğdu.

Gümüşhane’de ailemizden amcam ve ninemin yanına geldiğimizde kendimizde bir gariplik hissettik. Biz konuştuğça, onlar konuşmalarımızı hafif bir tebessümle karşılıyorlardı. Bu durum; amcam, yengem ve amcamın kızı Selma’ya sert bir şekilde bakınca düzeldi, ikinci kez tekrarlanmadı. Amcam çok hızlı konuşurdu, sözlerini takip etmek çok zordu. O zamanlar ben de hızlı konuşuyordum, bana göre bu çok iyi bir şey idi. Fakat amcam bana öncelikle yavaş konuşmamı, yavaş konuştuğum takdirde herkesin ne dediğimi rahatlıkla anlayabileceğini sıkı ve net bir şekilde tembihledi. Sonraki öğüdü daha etkili ve emredici idi: ‘Sizin konuşmalarınıza gülenlere sakın aldanmayın, kızmayın, onlarla kavga etmeyin. Sizin konuşmalarınız Kürtçe ile Kars ve Erzurum şivelerine benzer. Zamanla şu şekilde düzeliyor: Okuyun, sınıfınızın en iyisi olun. O zaman herkes size yakın olur.’ Gerçekten de amcamın söylediği gibi oldu.

İlk gün dağ başındaki ortaokula komşumuzun oğlu Ergündüz ile birlikte gittik. Ergündüz, tatlı ve komik bir çocuktur. Bizim konuşmalarımıza başlarda gülse de, okula gidene kadar bize alıştı. Okula gider gitmez herkese amcamın ismini vererek bizim onun yeğeni olduğumuzu alenen söyledi. Amcam Gümüşhane’de sevilen, herkesin takdir ettiği, Gümüşhane’nin çocuklarının

çoğunu okumaya teşvik eden, disiplinli biri olduğu için çocukların babaları Cemal Bey'den gelecek şikâyetten çekinirlerdi. Sınıfa girdiğimizde okulumuzun müdürü Sabri Özcan SAN (sonra Gümüşhane milletvekili, yazar, şâir ve mümtaz insan) sınıfa geldi. Sınıf hocamız olan öğretmen hanıma bizim ayağa kalkmamızı söyledi. Kalktığımızda, hepimize isim ve numaralarımızı sordu. Bu çok sert, emredici tarzda konuşan efendiden hepimiz korktuk. Ben şahsen Özcan Bey'den hayatımın her safhasında korktum ve fakat ona hep saygı duydum. Bizi bizler yapan bu hocalarımızdı.

Müdür Bey, bizim Kars/Göle'den geldiğimizi, Cemal ATAÇ'ın kardeşi İzzet Bey'in çocukları olduğumuzu söyledi. Bunu sınıfa söylemek, tüm Gümüşhane'ye duyurmak demektir. Çünkü Gümüşhane'nin o tarihlerdeki nüfusu zannederseniz 2000 kişi ya vardı ya yoktu. Biz sınıfta ön sırada oturuyorduk. Herkes arkalara doğru giderken ön sıralarda oturmayı marifet zannederdik. Sonradan öğrendik ki bu hiç de iyi bir şey değilmiş. Hocanın gözü önündesin, her hareketin hemen anlaşılır. Bir defa önde oturdun mu, bir daha arkalara zor gidersin.

İlk dersimiz edebiyattı. Hocamız, ismini hatırlayamasam da balıketinden ziyadece bir hanımefendiydi. Hoca hanım konuştuğumuzda biz 'evet', 'tamam' gibi ifadelerle onun söylediklerini tasdik ediyorduk. Alışılmadık bu halimiz hocaya ters geldi. Yapmamamız için bizi ikaz etse de birkaç dakika sonra kendimizi tutamayıp aynı teraneye devam ettik. Hoca bizi kırmadan bu durumu düzeltmek için bir çözüm aradı. Anlattığı konulardan bize sualler sordu. Biz soruları cevaplandırdıkça bu sefer bir sonraki dersten ve dersle ilgili başka konulardan sorular sormaya başladı. Biz de o kendimize has şivemizle sorduğu suallere cevap verdik. Hoca hanımın tatlı tatlı, kıs kıs gülümsemesini halen anımsıyorum. Hoca hanım bu sefer bize sorduğu suallerin benzerlerini arkadaşlara sordu. Aradığı cevapları alamadıkça, biz bir marifetmiş gibi hemen aradan cevaplandırmaya çalışıyorduk. Susma terbiyesini tam bilemediğimizden hoca hanım da bizi zor susturabiliyordu. Hoca hanım, geldiğimiz ilkokulu sordu. İkimiz birden, Göle-Sınat İlkokulundan mezun olduğumuzu, hocamızın Hüseyin GÜNDÜZ olduğunu söyledik.

Öğretmenimizin bu hareketi daha ilk günden sınıftaki arkadaşlarımızı etkiledi. Herkes bizimle alay etmektense arkadaş olmayı yeğledi. Zaten biz de bunu istiyorduk. Ortaokulun diğer sınıflarında da arkadaşlar arasında durumumuz hızla yayıldı. Sınıftan çıkışımızda Sami Şefik ÖZTÜRK ile bakkalın oğlu Kenan bizimle birlikte okulu gezdiler. Ergündüz de iki çocukla yanımıza geldi. Birinin ismi Alparslan, ötekinin ismi ise Erol'du. Bu iki efendi, ortaokul boyunca en yakın arkadaşlarımız oldular.

Alparslan ÖZDENOĞLU, şâir Şinasi ÖZDENOĞLU'nun kardeşiydi. Ankara Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra uzun yıllar Türkiye Petrolleri baş hukuk müşavirliğini yaptı. Kendisini genç yaşta kaybettik. Çok büyük bir hukukçu idi. Belagat sahibi ve fevkalade güzel ve düzgün konuşurdu. Bizim konuşmalarımızı duyunca gülmemeye çalışarak "Ne güzel konuşuyorsunuz, birkaç lisan bir arada." demişti. İnce alayın zarafetine bakınız. Alparslan, bizim ailenin de yakını idi. Üç sene boyunca konuşmamızın düzelmesine büyük ölçüde yardımcı oldu.

Gümüşhane, 1953 yıllarında birkaç ilkokul, bir de eski şehre giden dağ başında bu ortaokul ile şehrin içinde Tango köprüsünün karşısında Sanat Okulu'na sahipti. Şehrin çarşısı şimdiki Karakoç Otel'in oradan Tango köprüsüne kadardı. Karabeylerin manifatura dükkânı, Kenan'ın babasının bakkal dükkânı, Samilerin dükkânları, Sarhoş Kâmil Amcanın lokantası, Halkevi, Transit Oteli, Arasların bir iki ufak dükkânı, Tango Hüseyin Bey'in mağazası, Berber İhsan'ın yeri ve en mühimi kolsuz Ahmet Amca(Kadirbeyoğlu)'nın gazete - kırtasiye dükkânı, kasap dükkânı Gümüşhane Çarşısının mühim yerleriydi.

Gazeteyi Gümüşhane'ye gelince elime aldım ve sevdim. Gazete, Gümüşhane'ye haftada 2 gün gelirdi. Pazartesi 3, Cuma günü de 4 günlük gazete bir arada gelirdi. Sayfa sayısı başlarda dördtü, galiba sonraları Hürriyet sayfa sayısını altıya çıkardı. Mecmuaların içinde galiba Ses, 7 Gün ve Radyo mecmuaları vardı. Bırakın hepsini, birini bile alacak parayı zor denkleştirdik. Galiba Gümüşhane'de Demokrat Gümüşhane Gazetesi haftada bir gün çıkıyordu. Daha sonraları bu gazetede çok yazılar yazdım.

Bir gün okuldan dönerken Alparslan'la Tango Köprüsünden onların evine doğru gidiyorduk. Bu sırada Alparslan'a Amerika Başkanı EİSEHOWER'in öldüğünü söyledim. Alparslan "Ulan Kürtçede bile bu adamın adı AYZENHAVUR'dur EİSEHOWER değil." diye bana bağıınca, o günden sonra bu isimlerin söylenmesine dikkat ettimse de hâlâ daha arada aynı hataları yapmıyor değilim. Hani "Kırk yıllık Hani, olmaz Kâni". Gümüşhane Ortaokulunda Matematik hocamız Mustafa YERLİ'nin de yetişmemizde Özcan Bey'in disiplini kadar etkisi olmuştur. İlk yılda biz iki kardeş orta sınıfı iftiharla geçtik. Yaz geldi. Kardeşim Zekai

hastalanınca Göle'ye gitmek istedi, orada vefat etti.

İlkbahar geldi. Gümüşhane'nin evlerinin %60'ı, büyük meyve bahçeleri içinde 2'şer 3'er katlı konaklardı. Evlerin çatıları dik üçgen şeklindeydi. Kar yağınca aşağı inmesi kolay olsun diye... Bizim evle Ergündüz ÖZTÜRK, Kemal, Ünal ATAÇların bahçelerinin dibinde, elektrik santralinin kanalı boyunca Harşit çayı akardı. Su billur gibi, pırl pırl... Harşit'e hiçbir yabancı kanal karışmaz. O zamanlar kanal suyu zaten yok, her evin tuvaleti kendi kuyu suyuna bağlıydı.

Bir gün öğlene doğru Ergündüz bana seslendi: (Bu Ergündüz ÖZTÜRK, -sonra Orman Mühendisi oldu- bir gün Özcan Beyin edebiyat imtihanında sorulan suale dalgınlıkla Fenerbahçe-Galatasaray maçını anlatarak cevap yazdığına fena halde dayak yemişti. Bu olay uzun süre herkesin sohbet mevzuu olmuştu.) "Şortunu al da dereye gel." dedi. Şort nedir, neye yarar, bilmeden gittim. Ergündüz şort denen donla dereye atladı. Suyun üzerinde çarpınarak karşıya geçti, boğulmadan geri geldi. Durdukça suyun üzerinde kayboluyordu. Ben bastım çığılığı. Bir de baktım tekrar suyun üzerine çıkıverdi. Fena halde çuvalladım. Mahallenin çocukları da beni don paça dereye atarak bana yüzmeyi öğrettiler.

Gümüşhane 1953-1960 arası dönemde Türkiye'nin tahsil seviyesi en yüksek olan yerlerindendi. Artvin bu konuda hep başı çekmiştir. O dönemde ailelerin çocuklarının çoğu üniversitelerde mühendis, doktor, avukat, öğretmen okullarında okuyordu. Yurt dışında okuyanların evlendikleri hanımlar Gümüşhane'ye geldiklerinde Türkçe öğreniyorlardı.

Ali Fuat KADİRBEYOĞLU'nun torunları Gültekin ve Gürbüz Beyler İsviçre'de mühendislik tahsili görmüşlerdi. Gürbüz Ağabeyin hanımı Leyla, çok güzel Türkçe konuşurdu. O konuştuğumuz biz gülerdik. Onu hep konuştururduk. Konuşması bana Gümüşhane'ye ilk geldiğim zamanları hatırlattı. Gümüşhaneli olmama, Gümüşhane'nin yetiştirdiği değerlerden Metin AKAGÜN, Çetin KANTEK ve Yılmaz YILDIRIM'ın okuldan sonra da epeyce katkıları oldu. Gümüşhane 1953 yıllarında tartışmasız Türkiye'nin en modern şehirlerindendi ve hanımları da modayı iyi takip ederlerdi. Hanımlar şapkalı, ehram, yüksek topuklu ama hepsi bir armoni içeren bir güzelliğe sahipti.

Gümüşhane meyve diyarıydı. Pestil, evlerde evin ihtiyacı ve Gümüşhane dışındaki akrabalar için yapılırdı. Bizim evde dut ağacını ben silkelerdim. Dutlar beyaz bir örtüye düşerdi. Oradan kazanlara konur, kaynadıkça içine un, galiba biraz da şeker atılır. Pelte haline gelince, tertemiz beyaz bir bezin üzerine serilir, serilirken içine kırılmış cevizler atılır. İşte pestil bu şekilde yapılır. Bir temiz ipi içine alacak şekilde lokum haline getirilmesiyle de

köme yapılır. Ben her ikisini de yapmayı öğrendim. Şimdiki köme ve pestil sanayisinin aslı bu şekildedir.

Gümüşhane elması dünyaca meşhur bir üne sahiptir. Duyduğuma göre bir zamanlar İngiliz kraliyet ailesine gönderilmiş. Gümüşhane evlerinin hepsinin bahçesi vardı. Ali Bey'in bahçesi (şimdiki vilayet evi civarı) fevkalade güzel ve modern bir bahçeydi.

Ben ve eşim hemen hemen bütün dünyayı gezdik. Gümüşhanemiz tarz olarak ve tabiatı ile İsviçre'nin Cenevre'sine, tahsil ve tedrisat ile İngiltere'nin Oxford'una, dağları ile Avusturya'nın kayak merkezlerine benzemekte, bağ ve bahçeleri ile dünyanın paha biçilmez ayrıcalıktaki yerlerinden biri olmaktadır. Gümüşhane'nin şimdiki mimari durumu hakkında bir şey söyleyemem. Rahmetli Muzaffer DEMİRHAN Ağabey (Türkiye'nin en büyük milli kayakçısı) hayatta ve gurbette olsa idi, Gümüşhane'ye bir daha gitmem diyebilirdi".

Gümüşhane Ortaokulunu iftiharla bitiren ATAÇ, lise eğitimine devam edebilmek için o dönemde lisenin bulunduğu az sayıdaki şehirlerden biri olan Erzurum'a gitti. Yatılı olarak yerleştiği Erzurum Lisesinin Fen Kolu'ndan üç yıllık bir eğitimin ardından 1956 yılında mezun oldu. Okulun bu dönemki yirmi altı mezunun tamamı girdikleri imtihanları başarıyla geçerek Teknik Üniversitenin (İTÜ) farklı bölümlerine girmeye hak kazandılar. Üniversitenin o tarihte henüz adı bile duyulmayan Elektronik Bölümüne girmeyi başaran Rafet Bey buraya kayıt yaptırmamış, aynı yıl sınavlarına girdiği Hukuk Fakültesine kayıt yaptırmıştır. Tüm bu başarıların yakalandığı yıllarda Türkiye'deki üniversite sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdı. Hukuk eğitimini Sıddık Sami ONAR, Ragıp SARICVA ve II. Dünya savaşı sırasında Türkiye'ye davet edilen ve alanında dünya ölçeğinde söz sahibi olan hocalardan alan ATAÇ, o günleri şu dikkat çekici ifadelerle anlatmaktadır: "Bu zorlu tahsil, kırk yıllık hukuk hayatımda bazen yıllarca bir kanun maddesine bakmama gerek duymadı. Çünkü hocalarımız bize hukuk düşünce tarzını öğretmişlerdi".

Hukuk Fakültesinin başarılı ve aktif bir öğrencisi olan Rafet Bey, henüz ikinci sınıftayken Talebe Cemiyeti yöneticiliği teklifi alır. Türkiye'nin en küçük vilayetinden gelen bir öğrenci olarak bu teklif karşısında çok şaşırır. Aldığı teklif ve destek üzerine arkadaşlarıyla birlikte girdiği seçimleri başarıyla kazanarak cemiyet yöneticiliğine seçilir. Cemiyette bir dönem başkanlık yapmasının ardından okulu bitirmek üzere sonraki dönem için aday olmaz. Nitekim 1961 senesinde fakülteyi zamanında tamamlayabilen az sayıdaki öğrenciden biri olur.

Hukuk tahsilini başarıyla itmam eden Rafet ATAÇ, Tekirdağ Çerkezköy'deki askerliğinin ardından meslek hayatına başlamıştır. Avukatlık stajını amcazadesi Sezai ATAÇ'ın arkadaşı Avukat Mithat ÖZKÖK'ün Karaköy Mertabanı Sokak'taki hukuk bürosunda yapmıştır. Çok dikkatli ve usta bir hukukçu olarak tanımladığı Mithat Bey'le birkaç yıllık teşriki mesaiden sonra Sezai Bey'in aynı sokakta bulunan hukuk bürosuna dâhil olmuştur. Rafet Bey avukatlık stajı sonrasında yedek subayken alay kooperatifinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere İstanbul'a geldiği bir günde, Beyoğlu'nda o dönemde yeni moda olan bir sandviççide üniversiteden arkadaşı Cangül Hanımın yanında gördüğü ve tanıştığı Aysin Hanımla evlendi. Aysin Hanım, Osmanlı Devleti'nin maliye nazırlarından Hâsip Paşa ahfâdından İstiklal Madalyası sahibi Jandarma Yarbayı Cevdet AK'ın kızıdır.

Eşi Aysin Hanım ve
Av. Mithat ÖKSÖK ile birlikte

Rafet ATAÇ, yarım asrı geçen Holding olmak üzere ülkemizin sayılı büyük şirketlerinin hukuk müşavirliğini yürütmektedir. Amcazadesi Sezai ATAÇ'la beraber kurdukları hukuk bürosunda bugün on avuktan oluşan bir ekiple hizmet vermeye devam etmektedir. Meslek hayatı boyunca pekçok defa en yüksek gelir vergisi ödeyen avukatlar arasında yer almıştır.

Hukuk mesleğinin yanı sıra kültürel faaliyetlerle yakından ilgilenmektedir. Eşiyle birlikte kurdukları "Aysin-Rafet Ataç Kültür ve Eğitim Vakfı" çatısı altında gençlik yıllarından itibaren toplamaya başladığı binlerce kaynağı, Şişli'deki iş hanının üç katında araştırma-

meslek hayatında, başta Çukurova

cuların hizmetine sunduğu bir kütüphane kurmuştur. Vakfın eğitim çalışmaları çerçevesinde memleketi Gümüşhane’de vakfın adını taşıyan ve kendini yoğuran topraklara duyduğu şükran duygusunun nişanesi olan bir ilköğretim okulu yaptırmıştır. Aynı zamanda ihtiyaç sahibi öğrencilere vakıf tarafından burs da sağlanmaktadır. Rafet ATAÇ ve eşi, dünyanın neredeyse tamamına yakınını gezmişlerdir. İstanbul Burgazada’da Ağa Han mimarlık ödülü sahibi merhum Turgut CANSEVER ve kızına yaptırdığı, Osmanlı mimarisinin özelliklerini taşıyan evi ise bir Gümüşhane özlemidir.

Burgazada’da inşa ettirdiği ev

Ataç Kütüphanesinin içinden bir görüntü

KAYNAKLAR

ATAÇ, Rafet (Ocak-Şubat 2013'te kendisiyle yapılan görüşmeler.)

SAN, Sabri Özcan, 1991. "Gümüşhane Müstakil Sancağındaki Mahalleler, Aileler, Efsaneler, Hikayeler", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane (Sempozyum) 13-17 Haziran 1990**, Gümüşhane Valiliği Yay. Ankara.

2010. **TBMM Albümü 1920-1950**, TBMM Yayınları, Ankara.

http://archnet.org/library/sites/one-site.jsp?site_id=1039 (28.01.2013)

<http://www.cumhuriyetarsivi.com/monitor/index.xhtml> (30.01.2013)

<http://www.atakutup.com/kutuphanemizden-goruntuler> (05.02.2013)

RUHİ SARI

(SİNEMA SANATÇISI: 1972-)

18 Mayıs 1972 tarihinde Trabzon'da doğdu. Aslen Torul, Yurt (Zaga) köyünden olan Ruhi SARI, sanat hayatında şimdiye dek çok sayıda sine-ma filmi, televizyon dizisi, tiyatro oyunu, televizyon filmi ve kısa filmde rol aldı. "Sen de Gitme Triandafilis", "Üçüncü Sayfa", "Hiçbir yerde" ve "Made in Europe" adlı filmlerdeki performansıyla birçok ödüle layık görüldü.

İki yaşına girdiğinde babasının memuriyetinden dolayı İstanbul'a taşınan Ruhi SARI, ilköğrenimini Kartal Eczacıbaşı İlkokulunda, orta ve lise öğrenimini de Ortadoğu Kolejinde tamamladı.

Lise yıllarında ilgilendiği folklor sayesinde genç yaşta neredeyse tüm Avrupa'yı gezme şansı elde etti. Yine lise yıllarında başladığı tiyatro hayatına Kartal Lisesinden mezun olan gençlerin kurduğu Kartal Sanat Tiyatrosu'nda devam etti. Tiyatro serüvenini, Sadri Alışık Tiyatrosu, Akla Kara Tiyatrosu'nun ardından halen Oyun Atölyesi'nde Testosteron oyunu ile sürdürmektedir.

Rol aldığı tiyatro oyunları:

Testosteron (Oyun Atölyesi 2013), Fare Kapanı (Tiyatro Akla Kara 2011), Sınır (Kartal Sanat Tiyatrosu 2010), Çapraz Aşklar (Sadri Alışık Tiyatrosu 2007), Ağır Roman (Sadri Alışık Tiyatrosu 2003), Havadan Sudan (Kabare Taksim 2000), Abbas Yolagiden (Kartal Sanat Tiyatrosu), Kördüğüş (Kartal Sanat Tiyatrosu), Zortlangalı (Kartal Sanat Tiyatrosu), Sınır

(Kartal Sanat Tiyatrosu), Ölüler Konuşmak İster (Kartal Sanat Tiyatrosu), Carrar Ananın Tüfekleri (Kartal Sanat Tiyatrosu).

Konservatuar sınavlarına girdi ve 1995 yılında Selçuk Üniversitesi Tiyatro Bölümünü kazandı. Aynı yıl Tunç BAŞARAN'ın Ayla KUTLU'nun kitabından sinemaya aktardığı "Sen de gitme Triyandafilis" filmindeki Rifat rolüyle sinemaya merhaba dedi. Bu filmdeki performansı ile 1996 yılı Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde "Yılmaz Zafer Onur Ödülü"ne, Adana Altın Koza Film Festivali'nde "Yılmaz Güney Onur Ödülü"ne ve 1997 yılı Ankara Film Festivali'nde "Umut Veren Yeni Erkek Oyuncu" ödülüne layık görüldü.

1998 yılında Zeki DEMİRKUBUZ'un yönettiği "Üçüncü Sayfa"da Başak KÖKLÜKAYA ile başrolleri paylaşan SARI, filmde Beyoğlu'nun eski apartmanlarından birinde parasızlık ve çaresizlik içinde sıkışıp kalmış İsa karakterini canlandırıyor. Bu filmdeki başarısıyla da ÇASOD, Sadri ALIŞIK ve Orhan ARIBURNU «En İyi Erkek Oyuncu» ödüllerini aldı.

2001 yılında gösterime giren "Maruf"ta başrol oyuncusu olarak yer aldı. Aynı yıl İtalyan yönetmen Alberto RONDALLI'nin "Derviş" filminde dergâhta eğitim gören, sürekli her şeyi sorgulayan genç derviş adayı Yusuf'u canlandırdı.

2002 yılında ise Tayfun PİRSELİMOĞLU'nun yönettiği "Hiçbir Yerde" filminde de Zuhul OLCAY'la birlikte kamera karşısına geçti.

2007'de senaryosunu Yavuz TURGUL'un yazdığı ve Ömer VARGI'nın yönettiği Kabadayı'da mafya adamı rolüne büründü. Aynı yıl İnan TEMELKURAN'ın "Made in Europe" filminde Ali adında uyuşturucu bağımlısı bir gurbetçiyi canlandırdı. Filmin diğer 17 erkek oyuncusuyla birlikte Adana Altın Koza Film Festivali'nde "En İyi Erkek Oyuncu" ödülüne layık görüldü.

Filmografi

Barcelona'nın Şifresi Temel (2013), Moskova'nın Şifresi Temel (2012), Sümela'nın Şifresi Temel (2011), Gişe Memuru (2010), Adab-ı Muâşeret / Ertunç (2009), Pus (2009), Türkler Çıldırılmış Olmalı (2009), Güz Sancısı

/ Nümayişçi (2008), Kabadayı / Devran'ın Sağ Kolu (2007), Made in Europe / Ali (2007), Neredesin Firuze / Seyfi (2003), Maruf / Maruf (2001), Derviş / Yusuf (2001), Hiçbir yerde / Veysel (2001), Üçüncü Sayfa / İsa (1998), Sen de Gitme Triandafilis / Rifat (1995).

Deneyim kazandığı ilk dizilerin ardından televizyondaki ilk önemli işiyse Mahinur ERGUN'un çektiği "Şaşıfelek Çıkmazı" ve ardından "Sıdıka" dizisi oldu. Uzun süre devam eden "Yeditepe İstanbul" sonrasında "Sultan Makamı", "Bahar Dalları" "Aşk Yakar" dizilerinde rol aldı. Televizyonda ilk Azeri rolünü Azeri kapıcı "Huşenk" olarak "Yarım Elma" dizisinde o oynadı.

Rol Aldığı Televizyon Dizileri

Mavi Kelebekler / Rasko Markoviç (2011), Yerden Yüksek / Cumali (2010), Bahar Dalları / Halil (2009), Aşk Yakar / Tarantino (2008), Ezo Gelin / Recep (2006), Kerem ile Aslı (2006), AB'nin Yolları Taştan / Serkan Çekirdek (2005), Almanya Almanya / Adem (2005), Hırsız Polis (2005), Haziran Gecesi (2004), Ruhun Duymaz / Zarif (2004), Saçsaça Başbaşa / Kâmil (2004), Sultan Makamı / Eko (2003), Yarım Elma / Huşeng (Azeri) (2002), Yeditepe İstanbul / Ömer (2001), Sıdıka (2000), Şaşıfelek Çıkmazı (2000), 7 Numara / Satılmış Ballıoğlu (2000), Yılan Hikayesi (1999), Zilyoner / Engin (1999), Figüran (1999), Yalan (1997).

Kısa filme olan ilgisi onu pek çok kısa film ve öğrenci filminde oynamasının yanı sıra, birçok kısa film jürisinde yer almasına da vesile oldu. 1997'de Unutmadım, 2003'te Bakış, 2005'te Çarpışma, 2010'da Cafe adlı dört kısa filmde oynadı.

Öğrencilik yıllarında kısa bir süre yaptığı radyo programcılığını yıllar

sonra Radyo 1903'te yapmayı sürdürdü.

Kariyerine TV dizilerinde, sinema filmlerinde ve tiyatro oyunlarında rol alarak, ara sıra da sunuculuk yaparak devam etmektedir. Sanat yönetmeni Natali YERES'le evli olup bir erkek çocuk babasıdır.

KAYNAKLAR

http://ruhisari.com/#!/?page_id=2 (01.01.2013)

http://tr.wikipedia.org/wiki/Ruhi_Sar%C4%B1 (01.01.2013)

<http://www.imdb.com/name/nm0765179/> (01.01.2013)

http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asp?haberID=175
(02.01.2013)

SABRİ ÖZCAN SAN

(MİLLETVEKİLİ: 1912- 1997)

Gümüşhane’de doğan Sabri Özcan SAN, doğum tarihiyle ilgili olarak, aslında 1912 doğumlu olduğunu ancak kütüğe 1914 olarak yazıldığını, askerî ortaokula girmek için yaşını küçültmesi gerektiğinden mahkemeye başvurup yaşını kütüğe göre dört, ana yaşına göre iki yaş büyüttüğünü, böylece nüfus kayıtlarında 1910 doğumlu görüldüğünü ifade etmektedir. SAN, bu ifadelerden sonra doğum tarihini 25 Şubat 1912 olarak belirtmektedir.

Babasının adı Esat, annesi Fatma Hanım’dır. İlk ve Ortaokulu Gümüşhane’de, Öğretmen Okulunu Trabzon’da bitirdi. Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Şubesi ile Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsünde eğitimini tamamladı. Vatanî görevini Topçu Yedek Subay olarak Erzincan’da yaptı. Torul Merkez Okulunda, Gümüşhane Merkez Gazipaşa İlkokulunda, Beşkilise Köyü Etem Aykut Okulunda ve Gümüşhane Ortaokulunda Türkçe öğretmenliği yaptı. Son olarak da Gümüşhane Ortaokulu Müdürlüğü görevinde bulundu. Toplam 22 yıl Gümüşhane’de öğretmenlik ve okul idareciliği yaptı. 10. ve 13. dönemlerde Gümüşhane’den Milletvekili seçildi. Evli olan Sabri Özcan SAN, biri kız olmak üzere toplam 3 çocuk babasıdır.

Sabri Özcan SAN, öğretmenlik ve milletvekilliği görevlerinin yanı sıra değişik kurum ve kuruluşlarda murakıplık, üyelik, başkanlık ve yazı işleri müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. Görev yaptığı bu kurum ve kuruluşlar şunlardır:

Denizcilik Bankası'nda Murakıplık,
 Karabük Demir Çelik İşletmesi Yönetim Kurulu Üyeliği,
 Türk Dil Kurumu Üyeliği,
 Türk Parlamenterler Birliği Üyeliği,
 Demokratlar Kulübü Üyeliği,
 Kemalist Atılım Birliği Üyeliği,
 Türkiye Kültür ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği Folklor Araştırmaları Kurumunda Üyelik,
 Gümüşhane Halkevi Kültür Edebiyat ve Folklor Kolu Başkanlığı,
 Kızılay Derneği Gümüşhane Şubesi Başkanlığı,
 Gümüşhane Türk Hava Kurumu Üyeliği,
 Verem Savaş Derneği'nde Yönetim Kurulu Üyeliği,
 Gümüşeli Gazetesi'nde Yazı İşleri Müdürlüğü,
 Türk Ocakları ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyeliği.

SAN, bu kurumlar haricinde 1946'da Gümüşhane Lise Açma, Yaptırma ve Yaşatma Derneği, 1949'da Öğretmenler Derneği ile 1954'te Gümüşhane Yüksek Öğrenim Kültür ve Yardımlaşma Derneklerini kurarak uzun yıllar bu derneklerin başkanlıklarını yapmıştır.

Gümüşhane kültürüne çok değerli eserler kazandıran Sabri Özcan SAN, 5 Şubat 1997 tarihinde vefat etmiştir.

Kitapları

Âşık Hicrani, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

Gümüşhane Kültür Araştırmaları ve Yöre Ağızları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Gümüşhaneli Eski Şâirler ve Türküler, Adalet Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Rusların Gümüşhane İlini İşgali, MEB Yayınları, Ankara 1993.

Trabzon Salnamelerinde Gümüşhane Sancağı, Gümüşhane Valiliği Gümüşhaneliler ve Gümüşhane'yi Sevenler Hizmet Vakfı Yayınları, (tsz) 1993.

Cenap Şehabettin'in Avrupa Mektupları, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1996.

SAN'ın ölmeden önce yayına hazırladığı, ancak yayınlamaya ömrünün vefa etmediği "Bugünkü Gümüşhane Şehri'nin Kuruluş Yılları" adında bir eseri daha bulunmaktadır. Bu kitabın kendisi öldükten sonra basılması görevini yeğenine vermiştir.

Makaleleri

"Gümüşhane Müstakil Sancağındaki Mahalleler, Aileler ve Efsaneler, Hikâyeler", Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane, Ankara 1991.

"Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi'nin Hayatı Hakkında Kaynaklarda Bulunmayan Mahalli Tespitler ve Şahsi Tereddütlerimiz", Ahmed Ziyâüddin Gümüşhânevî Sempozyum Bildirileri, Seha Neşriyat, İstanbul 1992.

KAYNAKLAR

ALKAN, Ahmet Turan. 2012. "CHP'den İstifa Eden İlk Milletvekili: Halit Akmansu", **Aksiyon**, S. 942, 30 Aralık 2012.

AYDOĞDU, Rukiye. 2008. **19. yy. Osmanlı Toplumunda Tasavvuf-Hadis İlişkisi Ahmet Ziyaeddin Gümüşhanevi Özelinde**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Hadis Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

SAN, Sabri Özcan. 1991. "Gümüşhane Müstakil Sancağındaki Mahalleler, Aileler ve Efsaneler, Hikâyeler", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane**, Ankara.

TUĞLU, Turan. 1997. "Bir Gümüşhane Sevdalısının Ardından Sabri Özcan San", **Kültür Vadisi Gümüşhane**, S. 12, Gümüşhane.

ÜÇÜNCÜOĞLU, A. Güngör. 2002. **Tarihsel Süreçten Günümüze Trabzon-Gümüşhane Halklar, Sülaleler, Aşiretler, Oymaklar, Lakablar, Celebler**, Matbaası, Trabzon.

2010. **TBMM Albümü (1920-2010)**, C. 1, Ankara.

SEYDİ (SEYYİD) BABA

(MUTASAVVIF: XII. YÜZYIL)

Seydi Baba'nın asıl adı, Seyyid Nûrullah Kuddûsî olup Horasanlıdır. Hz. Ebûbekir'in soyundan geldiği nakledilmektedir. Selçuklular zamanında önce bir ilim ve irfan merkezi olan Erzurum'a Horasan'dan gelmiş, ardından fetih hareketleri dolayısıyla Şiran'ın Atik Aluçlu adı verilen beldesine yerleşmiştir ki geldiği bu tarih 1078-1128 yıllarına tekabül etmektedir. Seydi Baba'nın Atik Aluçlu beldesine yerleştikten sonra Erzurum'da yerleştiği bölgenin kendisine vakfedildiği de kaydedilmektedir (Balyemez vd. 2011, s.52). Bu sebeple Seydi Baba'yı, bir zâviye kurarak halkı İslâm'a dâvet eden, böylelikle yörenin fethinde, Türkleşmesi ve İslâmlaşmasında onu büyük katkılarda bulunan kolonizatör Türk dervişlerinden biri olarak göstermek mümkündür.

Seydi Baba'nın türbesinin dıştan görünümü.

Seydi Baba'nın buradaki yoğun faaliyetlerinden olsa gerek ki Atik Aluçlu beldesinin adı daha sonra Seydibaba olarak değişmiştir. Onun Ali (Balyemez vd. 2011, s.59) ve Şa'bân adında bir oğlunun ve Şeyh Yûsuf Efendi adında bir torunun olduğu kaydedilmektedir. Bazı kaynaklarda tapu tahrir defterine dayanılarak Seydi Baba'nın oğlunun adı Hamza, torununun adı Mûsâ olduğu belirtilmiştir (Bostancı, 2007, s.171).

Haldun ÖZKAN, Seydibaba köyünde yapmış olduğu incelemeler sırasında, köyün tarihçesi ile ilgili olarak muhtarın elinde bulunan bir fermanın yeni harflere aktarılmış metin kısmında, "Seyyid Nurullah kuddise sirruhû hazretleri, Ebu Bekir-i Siddîk radiyallahu anh hazretlerinin nesli-i pâkından olup Horasan diyarından teşrif buyurmuş, Atik Aluçlu isimli karyesinde va-

tan tutmuştur. Bu zât-ı âli-kadrin vatan tutmasıyla Aluçlu ismi, Seydibaba nâmına tebdil olmuştur. Halen bu ad ile yâd olunmaktadır. Azîz-i muşârûn ileyh kendisi zâviye açtığına dair umûmen fermânlarda meşâyih-ı kirâmdan kutbu'l-ârifin Seyyid Nurullah Baba kuddise sirruhû hazretlerinin tekke-yi şerîfi vakf-ı mülhakâtından Erzurum eyaletinde Şiran kazasına tâbi' Seyyid Baba karyesi ile âhiri cümleleri delâlet eder vâzih delîldir. Şu kadar ki Şiran'a teşrîf tarihine ait ma'lûmâta muvaffak olamadım. Fakat ahfâd-ı pâkinden ve ekâbir-i ehlullâhdan Şeyh Yûsuf bin Şa'bân kuddise sirruhû hazretleri, 834/1430 târîhinde hudûd içine alarak evkâf-ı mülhakâtını yaptırıp zâviyesini açmışdı..." şeklindeki ifâdeleri gördüğünü yazmaktadır (Özkan, 2009, s.157-158). Şiran'ın Tasavvuf Mimarları adlı eserde, Şeyh Yûsuf b. Şa'bân'ın söz konusu vakfiyesinin orijinali ve yeni harflere aktarılmış şekli yayımlanmıştır (Balyemez vd., 2011, s.53-56, 61).

Seydi Baba'nın türbesi içinde yer alan kabri ve mihrab kısmından görünüm.

ÖZKAN, yine mezkûr çalışmasında mezarlık içerisinde Seydi Baba'ya ait olduğu ifade edilen kabrin önüne bir mihrap yerleştirilerek üzeri açık, etrafı duvarlarla çevrilmiş bir namazgâh düzenlemesinin varlığından bahsederek bu yapıyı alışılmışın dışında bir uygulama gördüğünü ve girişinin kuzeybatı köşeden olup doğrudan yola açıldığını, içinde kesme taştan yapılmış küçük bir mihrap bulunduğunu, mihrabın düz kavsaralı, çevresi silmelerle sınırlandırılmış, sade bir düzenlemeye sahip olduğunu, kuzeybatı köşesinde Seydi Baba'nın mezarı bulunduğunu, doğu duvarının orijinal, batı duvarının ise yenilendiğini ve kuzey duvarının dışına da Muharrem ŞEKER tarafından yapılmış sanatsal özeliği olmayan basit bir hayrat çeşme konulduğunu ifade etmektedir (Özkan, 2009, s.158).

Seydi Baba adına hayrat için yaptırılan çeşmeden görünümeler.

Seydi Baba'nın zâviyesine gelince, kaynaklarda Seydibaba köyünün, 976/1569 tarihli vergi defterinde Karahisâr-ı Şarkî (Şebinkarahisar) Sancağı'na bağlı gözüksüğünü, bu tarihten bir süre sonra Şiran nâhiyesinin Gümüşhane'ye bağlanmasıyla da, ayrı bir sancak içinde kaydedildiğini biliyoruz. BOSTANCI, Seydi Baba Zâviyesi'nin 936/1530'da ve daha sonraki defterlerde kendi adıyla anılan köyde kurulduğunu belirterek zâviye ile ilgili olarak vergi defterinde şu ifâdeye yer verildiğini söyler: "Vakf-ı zâviye-i Seydi Baba dîvânî tımar meşîhat der-tasarruf-ı Mûsâ veled-i Hamza bâ-berât-ı sultânî ber-mûceb-i defter-i atîk hâliyâ der-tasarruf-ı Mûsâ veled-i Himmet, bâ-berât-ı sultânî" (Bostancı, 2007, s.171).

BOSTANCI'ya göre, Sultân II. Selim döneminde yazılmış vakıf defterindeki bilgiler ile örtüşen yukarıdaki kayıttan anlaşılmaktadır ki Seydi Baba 976/1569'da hayatta olmayıp ancak zâviyenin "defter-i atik" şeklinde eski deftere göndermede bulunduğu dikkate alınırca çok eskiden de var olduğu anlaşılmaktadır. Muhtemelen Hamza adlı oğlundan torunu Mûsâ zâviyedâr olarak kaydedilmiştir (Bostancı, 2007, s.171).

976/1569'da köyde yirmi üç hâne mevcuttu ve 936/1530'da gelirleri zâviyeye tahsis olunan köyün yıllık vergi geliri dokuz yüz akçeye, 976/1569'da iki bin akçeye yükselmiştir. Dlayısıyla benzerleri gibi Seydi Baba Zâviyesi mensupları da gelirlerini artırmak için çevrede atıl durumda bulunan alanları ekip biçmeye başlamışlardır (Bostancı, 2007, 171).

Seydi Baba köyünün ve türbenin yer aldığı giriş kapısı. Seydi Baba Türbesinin tamir edilmeden önceki hali.

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde Seydi Baba Zâviyesi ile ilgili de pek çok kayıt mevcut olup 1179/1765 tarihli kayıta, "Karahisâr-ı Şarkî (Şebinkarahisar) dâhilinde Şiran'da Bektâşî Tarîkatı'ndan Seydi Baba Zâviyesi Vakfı tevliyetinin tevcihi" (BOA, C.EV., Dosya No: 547, Gömlek No: 27602, 29 Ra 1179), 1198/1783 tarihli kayıta, "Şark-i Karahisâr'a tâbi Şiran'da Seyyid Baba Zâviyesi Vakfı'nın tevliyeti hakkında i'lâm" (BOA, C.EV., Dosya No: 569, Gömlek No: 28702, 29 L 1198), 1235/1819 tarihli iki kayıta, "Karahisâr-ı Şarkî'deki Şiran'da Seydi Baba Zâviyesi vakıflarına müteveli tayini" (BOA, C.EV., Dosya No: 453, Gömlek No: 22908, 22 Ş 1235; BOA, C.EV., Dosya No: 176, Gömlek No: 8787, 22 Ş 1235) ve 1270/1853 tarihli olanda ise, "Karahisâr-ı Şarkî'de Şiran'da bulunan Seydi Baba Zâviyesi Vakfı'ndan muayyen vazife ile tevliyet cihetinin meşrutun lehine tevcihi hakkında" (BOA, C.EV., Dosya No: 281, Gömlek No: 14302, 29 Z 1270) bilgi vardır.

Seydi Baba'nın hangi tasavvuf yoluna mensup olduğu bilinmemekle beraber zâviyesinin Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki bir kayda göre, 1179/1765 yılında Bektâşîyye tarîkatına mensup olduğu kaydedilmiştir (BOA, C.EV., Dosya No: 547, Gömlek No: 27602, 29 Ra 1179). Bu kayıttan yola çıkarak Seydi Baba'nın mensup olduğu tarîkatın Bektâşîlik olduğu söylemek ihtimal dâhilinde gözükse de zâviyesinin XVIII. asırda Bektâşîliğe mensup olduğu kesindir.

KAYNAKLAR

BALYEMEZ, Oltan vd. 2011. **Şiran'ın Tasavvuf Mimarları**, Yıldızlar Ofset, Çorum.

BOA, C.EV., Dosya No: 547, Gömlek No: 27602, 29 Ra 1179.

BOA, C.EV., Dosya No: 569, Gömlek No: 28702, 29 L 1198.

BOA, C.EV., Dosya No: 453, Gömlek No: 22908, 22 Ş 1235.

BOA, C.EV., Dosya No: 176, Gömlek No: 8787, 22 Ş 1235.

BOA, C.EV., Dosya No: 281, Gömlek No: 14302, 29 Z 1270.

BOA, C.EV., Dosya No: 547, Gömlek No: 27602, 29 Ra 1179.

BOA, C.EV., Dosya No: 281, Gömlek No: 14302, 29 Z 1270.

BOSTANCI, Harun. 2007. **Osmanlı Döneminde Doğu Karadeniz Bölgesinde Kurulan Tekke ve Zaviyeler**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, FÜSBE, Elazığ.

ÖZKAN, Haldun. 2009. "Gümüşhane'de Osmanlı Dönemi Türbeleri", **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 41, Erzurum.

ŞEREF AKDİK

(RESSAM: 1899-1972)

Şeref AKDİK (Kendi portresi 1971 34x42 yağlıboya)

Şeref AKDİK, 12 Mayıs 1899 tarihinde İstanbul Fatih'te dünyaya gelir. Aslen Gümüşhane'nin Mescitli Köyündendir. İlk sanat bilgilerini dönemin ünlü hat sanatçılarından olan ve Sâmi'den celî, dîvânî, rik'a, sülûs, nesih gibi yazı türlerinde büyük başarılar göstererek 1915 yılında "Reîsü'l-hattâîn" payesi verilen babası Kâmil AKDİK'ten almıştır. Şeref AKDİK'in iki amcasından biri olan Gümrük Mümeyyizi İsmail Hakkı Bey, bir süre hat ile uğraşmış ve icazet almıştır. Diğer amcası Lütfi Bey ise Harbiye'yi bitirmiş, resim biriminde çalışmasının yanı sıra müzikten de anlayan biri olarak çevresinde başarılı bilinen bir kişi olmuştur. (Altıntaş, 1988, s.1)

Şeref AKDİK'in sanata olan eğiliminde babasının büyük etkisi vardır. Oğlunun ressam olmasını isteyen babası, eve o dönemin iyi ressamlarının resimlerini getirir ve oğlunun bu ilgisini canlı tutmaya çalışır.

Şeref AKDİK'in daha beş altı yaşlarında iken babasının hat çalışmalarını dikkat ve merakla izlediği görülür. Babası Kâmil Efendi, ondaki bu merakı ve bu istidadı görünce oğlunun ressam olmak istediğini anlar ve oğlunu bu yönde teşvik etmeye başlar. 1911 yılında "Osmanlı Ressamlar Cemiyeti» mecmuasının çocuklar için düzenlediği "Odanın Bir Köşesi" yarışmasında

ikincilik ödülünü kazanarak mecmuanın altı aylık abone hakkını kullanır. Aynı yıllarda resim gereçlerini aldığı Zuhal Mağazası sahibi aracılığı ile 1913'te Hoca Ali Rıza ve 1914'te de İbrahim ÇALLI ile tanışırılır.

Babası Kâmil AKDİK'in portresi (81x99 cm tuval üzerine yağlıboya)

Şeref AKDİK, ilk ve orta öğrenimini Fatih'te tamamlar. 1915 yılında Sanâyi-i Nefîse Mekteb-i Âlîsine girmek için başvuruda bulunur. Yaşının küçük olmasına rağmen Sanâyi-i Nefîse Mektebi ve Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'nü yapan Halil Ethem Bey'in gayretleri sonucunda iki yaş büyütülmesi neticesinde mektebe kabul edilir (Altıntaş, 1988, s.1).

Bu yıllarda Sanâyi-i Nefîse Mektebinde Warnia ZARZECKİ, Ömer Adil, İbrahim ÇALLI ve Hikmet ONAT ile çalışır. Akademide öğrenciyken 1916'da Türk Ressamlar Sergisi'ne, ardından da 1921'den başlayarak Galatasaray Sergileri'ne katılmaya başlar. 1924 yılında mezuniyetinden sonra Gazi Osman Paşa Lisesinde bir yıl öğretmenlik yapar.

Sanâyi-i Nefîse Mekteb-i Âlîsinin "Avrupa Konkuru" adındaki yarışmada "Yusuf'un Kuyudan Çıkarılması" adlı tablosuyla Avrupa sınavını kazanır. Sınavı başaranlar arasında kendisiyle birlikte Muhittin SEBATİ, Mahmut CUDA, Cevat DERELİ ile Refik EPİKMAN da vardır. 1925 yılında Paris'e gider. 1926'da Julian Akademisinde Albert LAURENCE ile çalışır. Paul Albert LAURENCE'nin derslerini takip eder. 1928 sonuna kadar Paris'te kalan AKDİK, Julian Akademisinde Albert LAURENCE'nin atölyesine devam eder. AKDİK'in Paris'teki ilk günleri zorluklarla geçmiştir. Bu günlerini şu şekilde anlatır: "Sonra otelde kalmaktan kurtuldum. Sultan Hamit'ten kaçmış

ve Mısır'ın himayesinde bulunan yaşlı, ihtiyar ressam Galip Bey ile tanışmıştım. Bizi sevmişt, BYRULLE'ün atölyesinde çalışmamı istemesi üzerine buraya bir ayı aşkın bir süre gittim ama beğenmedim. Tekrar Academie Juliana döndüm. Paris'te girip çıkmadığımız yer kalmamıştır, sergilere yetişemezdik. Galeri ve müzelere iyi yetiştik... Akademideki çalışmalarımız muntazamdı. Arada peyzajlar da yapıyorduk. Ben Paris'te hiçbir sergiye katılmadım. Durmamacasına çalışırdık." (Elibal, 1973, s.16).

Şeref AKDİK, 1928'de İstanbul'a döner. İlk olarak Sivas Lisesine tayin edilir. Fakat daha sonra İsmail Hakkı BALTACIOĞLU ve Fuat KÖPRÜLÜ'nün yardımlarıyla Gazi Terbiye Enstitüsüne naklolur. 1928 yılı sonlarında Sara AKDİK ile tanışır ve 1929'da evlenir. Sara AKDİK, Şeref AKDİK'e sanat hayatı boyunca yardımcı olmuştur.

Türk Ressamlar Cemiyetinin düzenlediği "Galatasaray Sergileri"ne katılır ve ilk ürünlerini verir. 1929'da Ankara Erkek Lisesinde öğretmenlik yapar. Aynı yıl Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliğinin kurucuları arasında yer alır. 1930 yılında Ankara Musiki Muallim Mektebine atanır. Bu yıllarda Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliğinin hemen hemen bütün sergilerine katılır. CHP'nin yurt gezisi programı çerçevesinde 1940'ta İçel'e, 1943'te Erzincan'a gider.

1932'de Ankara Halkevinde ilk kişisel sergisini açar. Aynı yılın sonunda İstanbul Erkek Öğretmen Okulunda, 1933'te Kadıköy Erkek Lisesinde ve 1934'te Haydarpaşa Lisesinde resim öğretmenliği yapar.

1940 yılında "Halkevleri Yurt Gezisi» programı kapsamında 3. Yurt Gezisi'ne katılır ve Mersin'e gider. Burada yaptığı eserleri "İkinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi" bünyesinde yer alır. 1939-1940'lı yıllar Şeref AKDİK için yoğun çalışma yıllarıdır. Bu dönemde AKDİK, resmî ve özel sergilerin birçoğuna katılır. Bunların arasında Devlet Resim-Heykel Sergileri ve Güzel Sanatlar Birliği'nin sergileri vardır. 1948'de İstanbul Öğretmen Okuluna ve 1951'de de İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisine atanır.

1939, 1957, 1961 ve 1970 yıllarında İstanbul'da değişik galerilerde şahsî sergiler açar. 1945'te Devlet Resim Heykel Sergisi birincilik ödülünü kazanır. 1950'den sonra Moda'da kurduğu özel atölyede resim dersleri verir. 1957'de İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi'nde Retrospektif sergi açar.

Güzel Sanatlar Akademisi'nden 1964 yılında emekli olan sanatçı, 1972'de İstanbul'da vefat eder.

Sanatçı Kişiliği

Şeref AKDİK, 1930 kuşağının izlenimci eğilimli ressamı arasında yer alır. AKDİK, akademik bilgi ve deneyimlerini yöresel gözlemleriyle birleştirir. Mehmet KAPLAN, AKDİK'in sanat anlayışı ile ilgili olarak şu ifadeleri kullanır: "Şeref AKDİK bu bilinçle kendi yaşama ülküsünü resmine katarak beğeni şartlanmışlığı ve hazır reçetelerin etkisi altına girmeden yerli karakter üzerinde olgun bir anlayışa varmıştır. O Paris'te gördüklerini Paris'te bırakan, kendi toprağına bağlı, samimi, içten, canlı bir kişiliktir. AKDİK, hiçbir zaman gösterişli büyük konuların peşine düşmedi." (Kaplan, 1976, s.205)

AKDİK, yağlıboya figür ve portrelerinde klasik anlatıma bağlı kalırken, suluboya ve karakalem manzara ve desenlerinde klasik anlayışından ödün vermeden izlenimci anlayışa yaklaşır. Desen ve portrelerinde yerel giyim özellikleriyle birlikte yöre insanının iç yaşantısını da yansıtmaya çalışır.

Resimlerinde genellikle portre, manzara ve natürmort konularına yönelir. Serbest fırça vuruşlarıyla ve izlenimciliğe yakın bir teknikle çalışır. 1930'daki toplu sergisine Ankara manzaralarından oluşan resimlerle katılan Şeref AKDİK'in gerek söz konusu resimlerinde, gerek daha sonraki çalışmalarında, plan ve hacim kaygısının öne çıktığı görülür. Cumhuriyet Türkiye'sinin kültür oluşumuna, özellikle 1930 yıllarında büyük bir coşku ve duyarlıkla katılan sanatçının "Harf İnkılâbı" tablosu, söz konusu dönemin başlıca ürünleri arasında yer alır.

Şeref AKDİK'in 1950'ye doğru resimlerinde İstanbul çevresini sürekli ve değişmeyen bir konu olarak işlediği görülür. Çamlıca, Salacak, Kalamış manzaraları, şiirsel bir palet ve rahat bir kompozisyon beğenisiyle karşımıza çıkar. 1945'teki yedinci devlet sergisinde birincilik ödülünü kazanan "Küçük Binici" adlı tablosu, kendi çizgisi içinde yeniliklere açık bir sanatçı olduğunu gösterir. 1951'de İtalya ve Fransa'ya gitmesi, ondaki bu eğilimleri daha da güçlendirmiş, öte yandan titiz gözlem duygusu, manzara ressamlığına da önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. 1956'daki «Vilâyet Tabloları» sergisinde gösterilen "Kütahya Kalesi"

Harf İnkılâbı, yağlıboya

adlı tablosu, İçel ve Erzincan resimleriyle başlamış olan dönemin uzantısıdır.

Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliğinin kurucu üyeleri arasında yer alan Şeref AKDİK, hayata bakışını, mutlu ve huzurlu bir iç dünyanın yansıdığı ressamca bir duyarlıkla buluşturan önemli bir yorumcudur. Daha çok derinlik ve hacimle ilgili sorunlara ilgi duymakla birlikte, Çallı Kuşağı'na atıflı renkçi bir peyzaj geleneğini de sürdüren Şeref AKDİK, bir geçiş sürecinin de temsilcisi gibidir. Özellikle İstanbul peyzajları, 1960'lara doğru iyice belirginleşen renkçi bir yaklaşımla; çok net, kararlı belge niteliğindeki görünümüyle buluşturur bizi. Çoğu kez de, doğa görünümünün resme dönüşme süreci, yöresel aidiyeti yok eden müdahalelerle anonimleştirilmiş ve resim eyleminin kendisi olarak önerilmiştir.

Çeşitli yurt manzaralarını konu edinen peyzajlarında AKDİK, yer yer bir MONET, bir SİSLEY, DEGAS, bir PİSARRO kadar duygulu ve kuvvetli olabilmektedir. Güneş ışığının bütün şiddeti ile yansıtıldığı Boğaziçi ve Orta Anadolu manzaralarında coşkulu, lirik bir kişiliğin ürünlerini ustaca veren sanatçı, cismi yok etmek yerine, sanatın kendine has değişimleriyle onu koruma yolunu seçmiştir. Sanatı nesneden bütünüyle soyutlamak yerine onu sanatın ve hayatın tabii bir uzantısı olarak görme eğilimi AKDİK'in sanatının önemli bir yönünü teşkil eder. (Altıntaş, 1988, s.20)

Şeref AKDİK, ışık ve gölgeyi resimde gerektiği kadar önemsemiştir. Işık, onun resimlerinde bütün nesnelere belirleyen, yaşatan bir unsur olmuştur. Işık ve gölge onun resminde iki ayrı dünyanın güzelliklerini kendi ayırım çizgisinde tattırmaktadır. (Altıntaş, 1988, s.28)

Aldığı Ödüller

- 1911 Osmanlı Ressamlar Cemiyetinin çocuklar için düzenlediği yarışmada "ikincilik" ödülü.
- 1939 San Fransisco Resim yarışmasında «madalya».
- 1945 7. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde «Küçük Binici» adlı eseriyle «birincilik» ödülü.

Kişisel Sergileri

- 1932 Ankara Halkevi.
- 1955 New Jersey, Fairleigh Dickinson College.
- 1957 İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi, Retrospektif Sergisi.
- 1965 Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Salonları, Retrospektif Sergisi.
- 1968 Harbiye Modern Galeri.

- 1970 Harbiye Modern Galeri.
- 1971 Harbiye Modern Galeri.

Gümüşhane (yağlıboya 26x 35 cm)

Bir hat çalışması

Karma Sergiler

- 1928 Ankara Etnografya Müzesi, Genç Ressamlar Birliği.
- 1933 1. İnkılap Sergisi, Ankara.
- 1934 2. İnkılap Sergisi, Ankara.
- 1935 3. İnkılap Sergisi, Ankara.
- 1937 Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği Rusya ve Yugoslavya/Belgrad Karma Türk Sergisi.
- 1938 1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi.
- 1940 Güzel Sanatlar Birliği Sergisi.
- 1941 3. Devlet Resim ve Heykel Sergisi.
- 1942 CHP Resim Sergisi.
- 1944 Kadıköy Halkevi Karma Resim Sergisi.

- 1945 7. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Ankara.
- 1946 UNESCO Uluslararası Modern sanatlar Galerisi Sergisi, Paris.
- 1947 8. Devlet Resim ve Heykel Sergisi.
- 1949 Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi, Ankara.
- 1950 11. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Atina Parnassos Resim Galerisi.
- 1956 Vilayet Tabloları Sergisi, Ankara.
- 1959 Kadıköy Gençlik Kitapevi.
- 1960 İstanbul Amerikan Haberler Servisi, Kadıköy Gençlik Kitapevi.
- 1961 İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi, Kadıköy Gençlik Kitapevi.
- 1965 26. Devlet Resim ve Heykel Sergisi.
- 1967 Kütahya Sanat Galerisi.
- 1971 MEB Güzel Sanatlar Galerisi, Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi.
- 1972 33. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, GSB.

KAYNAKLAR

ALTINTAŞ, Osman. 1988. **Şeref Akdik**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ELİBAL, Gültekin. 1973. **Şeref Akdik, Hayatı-Sanatı-Eserleri**, İstanbul.

KAPLAN, Mehmet. 1967. **Nesillerin Ruhü**, Hareket Yayınları, İstanbul.

<http://www.msxlabs.org/forum/sanat-tr/267642-seref-akdik-seref-akdik-kimdir-seref-akdik> (29.01.2013)

<http://turkiyekulturportali.gov.tr> (29.01.2013)

<http://www.edebiyadvesanatakademisi.com> (29.01.2013)

ŞEYH İSMÂİL EFENDİ

(MUTASAVVIF: XIX. YÜZYIL)

Şeyh İsmâil Efendi hakkındaki bilgilerimiz sınırlıdır. Arşiv kaynaklarından elde ettiğimiz bilgiye göre, 1277/1860 yılında Çağırğan Baba Türbesi şeyhi olup (BOA, A.}MKT.UM. Dosya No: 476, Gömlek No: 50, 29 Za 1277), 1275/1858 yılında Kelkit kazasında Şeyh Mustafa Efendi ile birlikte Avâriz-ı Dîvâniyye ve Tekâlîf-i Örfiye vergilerinden muaf olup olmadıklarının kayıtlardan araştırılarak ortaya çıkarılması hususunda kayıt vardır (BOA, A.}MKT.MHM. Dosya No: 148, Gömlek No: 7, 27 R 1275).

Burada Şeyh İsmâil Efendi'nin Kelkit Şurut köyünde bulunan Çağırğan Baba Zâviyesi şeyhi olabileceği hatıra gelse de onun, arşiv kaydında "Çağırğan Baba Türbesi Şeyhi" olduğunun açıkça belirtilmesi konuyu aydınlatmaktadır. Çünkü gerek Kelkit Şurut köyü, gerekse Kovans nahiyesine –şimdiki Kale köyü- bağlı Selekli köyünde bulunan Çağırğan Baba zâviyelerinde bir türbenin olmadığını biliyoruz (Bostancı, 2007, s.175-176).

Fakat Şeyh İsmâil Efendi'nin, Kelkit Şurut köyü Çağırğan Baba Zâviyesi'nde 1516'lı yıllarda Şeyh Han Baba oğlu Şeyh İsmâil ve soyundan gelen Saru Baba, Şeyh Zor, Yakup, Hacı Baba, Gavraz Baba, Şeyh Yûsuf, Şeyh Bayar (?), Ömer, Ahmed Han'ın oğlu Mehmed, Mahmûd (Bostancı, 2007, s.175-176) gibi şeyhlerin torunlarından olması mümkündür.

Yine arşiv kaynaklarında ayrıca 1269/1852 yılında öldürülen bir Kelkitli Şeyh İsmâil'den bahsedilmektedir ki (BOA, A.}MKT.NZD. Dosya No: 67, Gömlek No: 103, 17 Ş 1269) bu zâtın 1277/1860 yılında Çağırğan Baba Türbesi şeyhi olan İsmâil Efendi olması görüleceği üzere tarihen mümkün değildir. Bu durumda o dönemde Kelkit'te Şeyh İsmâil adında bir başka şeyhin yaşadığını da söylemek mümkün olmaktadır.

KAYNAKLAR

BOA, A.}MKT.UM.. Dosya No: 476, Gömlek No: 50, 29 Za 1277.

BOA, A.}MKT.MHM. Dosya No: 148, Gömlek No: 7, 27 R 1275.

BOA, A.}MKT.NZD. Dosya No: 67, Gömlek No: 103, 17 Ş 1269.

BOSTANCI, Harun. 2007. **Osmanlı Döneminde Doğu Karadeniz Bölgesinde Kurulan Tekke ve Zaviyeler**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, FÜSBE, Elazığ.

ŞEYH MEHMED EFENDİ

(MUTASAVVIF: XIX. YÜZYIL)

Şeyh Mehmed Efendi hakkındaki bilinenler de Başbakanlık Osmanlı Arşivlerine dayanmaktadır. Bu arşivde bulunan biri 11 Şevvâl 1309/9 Mayıs 1892, diğeri 11 Cemâziye'l-âhir 1328/20 Haziran 1910 tarihli iki kayıttan elde ettiğimiz bilgiye göre, Şeyh Mehmed Efendi, Hâşimî soyundan gelmekte olup Kürtün nahiyesine bağlı Taşlıca karyesinde oturmaktadır.

BOA'da ayrıca 1309/1892 ve 1310/1893 yıllarında kendisine Hazîne'den maaş tahsis olunduğu (BOA, DH.MKT., Dosya No: 1931, Gömlek No: 69, 11 Ş 1309; BOA, BEO, Dosya No: 64, Gömlek No: 4762, 14 S 1310) belirtilirken 1322/1905, 1323/1906 ve 1328/1910 yılına ait iki kayıttan bu maaşın artırıldığı kaydedilmektedir (BOA, DH.MUİ., Dosya No: 96/-1, Gömlek No: 33, 11 Ca 1328; BOA, BEO, Dosya No: 2497, Gömlek No: 187255, 26 Za 1322; BOA, BEO, Dosya No: 2525, Gömlek No: 189347, 06 M 1323; BOA, BEO, Dosya No: 3755, Gömlek No: 281583, 15 Ca 1328).

Bu kayıtlardan anlaşılacağı üzere Şeyh Mehmed Efendi, Hz. Peygamber'in soyundan gelmekte olup 1892-1910 yıllarında Kürtün'e bağlı Taşlıca köyünde şeyhlik yapmıştır. Kendisine bu yıllarda maaş bağlanmıştır. Mensup olduğu tarikat ve tekkesi hakkında ise bir bilgi yoktur.

KAYNAKLAR

- BOA, DH.MKT., Dosya No: 1931, Gömlek No: 69, 11 Ş 1309.
- BOA, DH.MUİ., Dosya No: 96/-1, Gömlek No: 33, 11 Ca 1309.
- BOA, DH.MUİ., Dosya No: 96/-1, Gömlek No: 33, 11 Ca 1328.
- BOA, BEO, Dosya No: 2497, Gömlek No: 187255, 26 Za 1322.
- BOA, BEO, Dosya No: 2525, Gömlek No: 189347, 06 M 1323.
- BOA, BEO, Dosya No: 3755, Gömlek No: 281583, 15 Ca 1328.

ŞEYH OSMAN BABA

(MUTASAVVIF, ŞÂİR: 1884-1968)

Şeyh Osman Baba, 1300/1884 yılında Köse merkezde dünyaya gelmiştir. Babası Mevlüd Efendi, annesi Melek Hanım'dır. Birinci Dünya Savaşı'nda asker olduğu, Hasankale Ablar –doğrusu Alvar olması gerekir- köyünde Ruslara esir düştüğü, bir zaman sonra İran Konsolosluğu'na müracaat ederek Acem olduğunu söylediği, pasaport çıkartarak gemi ile Giresun Tirebolu limanına vardığı, burada Osmanlı ordusuna katıldığı, askerlik sonrası kendisini tamamen tasavvuf yoluna verdiği ve bu yolda Nakşibendiyye'nin Üveysiyye koluna sülûk ettiği belirtilmektedir.

Biz Osman Baba'nın Hasankale'de bulunduğu sırada Nakşî-Hâlidî şeyhlerinden Alvarlı Muhammed Lutfi Efendi (1868-1956) ile görüşüp ondan el aldığı tahmin etmekteyiz. Zira Alvarlı Efe, 1312/1894 yılında Nakşî-Hâlidî şeyhlerinden Hâce Pîr-i Muhammed Küfrevî'den hilâfet alarak Hasankale'ye gelmiş, 12 Şubat 1916'da Ruslar'ın Erzurum ve havâlisini işgâl etmesi üzerine babasıyla birlikte Erzurum'a gitmiştir (Mazlumoğlu, 1974, s.508; Kıyıcı, 1989, s.552; Ersöz, 1991, s.17-26).

Şeyh Osman Baba'nın beyit ve deyişleri olup elli yaşında gözlerini yitirdiği ve 1968 yılında seksen dört yaşında iken bu fâni âlemden göçtüğü de kaydedilenler arasındadır. Soyadı Kanununu müteakip "KELEŞ" soyadını alan Şeyh Osman Baba'nın kabri, Köse Merkez Mezarlığı'ndadır (Hayal, 2010, s.248).

Nakledildiğine göre bir gün uyuduğu sırada deyiş okumaya başlar. Oğlu onu uyandırarak "Baba bu halin nedir?" diye sorar. O da "Rüyamda Medine'de buldum. Peygamber Efendimizi alarak buraya getirdim. Uyanıldığımda rüya olduğunu anlayıp duygulandım." der. Rüyada okuduğu deyişlerinden bir örnek:

Rûhânî bedende gördüm bir güzel
Leblerin nûruna bakmaya kıymaz
"Nasrun minallâh"dan çalmış hoş mir'ât
Mürşidi yüzüne bakmaya kıymaz

"Ve'ş-şemsi ve'd-duhâ" çırağı yanar
Kevkebin dürrin ve Çin'de parlar
"Kel-kevser" suları zebânda damlar
Gafgaf buhayına bakmaya kıymaz

KAYNAKLAR

ERSÖZ, Ahmet. 1991. **Alvarlı Efe Hazretleri**, Nil Yay., İzmir.

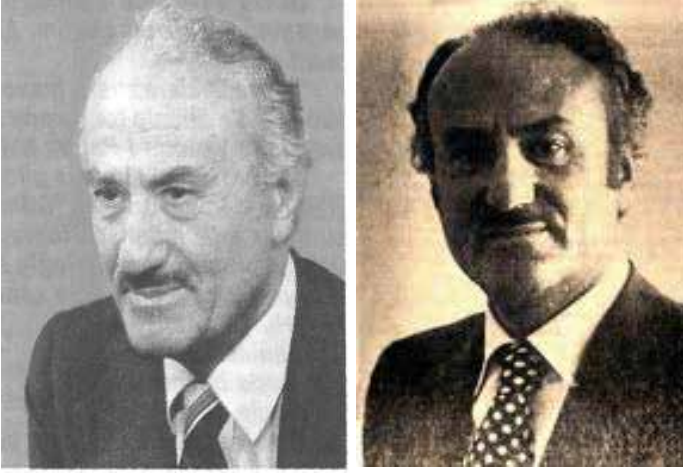
HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Gümüşhane.

KIYICI, Selahattin. 1989. "Alvarlı Muhammed Lutfi Efendi", **T. Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, İstanbul, c. II.

MAZLUMOĞLU, Hacı Seyfeddin. 1974. "Hidâyet Bahçeleri: Meşâhir-i Ulemâ-i Kibârînden Hâce Muhammed Lutfî, Lâkab-ı Meşhûriyle Efe Hazretleri", **Hulâsatu'l-Hakâyık ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lutfî** (İçinde), İrfan Matbaası, İstanbul.

ŞİNASI ÖZDENOĞLU

(ŞÂİR, MİLLETVEKİLİ: 1922-)

30.08.1922 tarihinde Gümüşhane’de doğdu. Babası Hüseyin Hikmet Beydir. ÖZDENOĞLU, ilköğreniminin ilk üç yılını Gümüşhane’de Sadettin İlkokulunda, son iki yılını da aynı ilde Gazipaşa İlkokulunda sürdürür. Ortaokul öğrenimini ise Gümüşhane Ortaokulunda tamamlar. Şinasi ÖZDENOĞLU, lise öğrenimini ise bölgenin tek lisesi olan Trabzon Lisesinde görür. 1940 yılında mülkiye sınavlarına girer ve kazanır. ÖZDENOĞLU, bu yıllarda Ankara Halkevine üye olur. Ankara Halkevi çatısı altında toplanan dönemin şâir ve yazarlarının da katıldığı toplantılara devam eder. Bu yıllarda ilk şiir kitabı olan “Teselli” yayımlanır. 1944 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinden mezun olur. İçişleri Bakanlığı Teftiş Kurulunda “stajyer memur” olarak göreve atanır. 1945’te İstanbul ili maiyet memurluğuna atanır. 1946’da “Anaforda Dönen Adam” adlı şiir kitabını yayımlar.

ÖZDENOĞLU, 1946 yılında Göksun’a, ardından memleketi olan Gümüşhane’ye il maiyet memuru olarak atanır. Kısa bir süre sonra kaymakam vekili olarak Kelkit’e, daha sonra maiyet memuru olarak Rize’ye atanır. ÖZDENOĞLU’nun stajyerliği Rize’de sona erer. Katıldığı kaymakamlık kursunda başarılı olur. Kurs bitiminde girdiği sınavda başarılı olur ve Konya’nın Hâdim ilçesine kaymakam olarak atanır. 1950–1952 yılları arasında Trabzon’un Sürmene, Yozgat’ın Sorgun ve Kırklareli’nin Lüleburgaz ilçelerinde kaymakamlık yapar.

1952’de Ankara Polis Enstitüsüne müdür yardımcısı olarak atanır. Bu yıllarda Hukuk Fakültesinden mezun olmak için fark dersleri alır ve mezun olur. 1953’te Ankara Hukuk Fakültesinde yükseköğrenimini tamamlar. 1954 yılında Ankara’nın Anafartalar’ında ünlü İşkur Hanı’nda yazıhane açar ve

avukatlığa başlar. 1955 yılında Perihan ÖZDENOĞLU ile evlenir.

Sovyet ordusunun 1956'da Macaristan'a girişi, özgürlük şâiri ÖZDENOĞLU'nun duygu dünyasında büyük tepkiler oluşturur. Şâir, bu haksızlığı içine sindiremez ve Macar özgürlük savaşçıları için "Macar Rapsodisi" adlı şiirini yazar. Bu yıllarda 27 Mayıs Devrimi gerçekleşir. CHP Genel Merkezinde tüm parti örgütü delegelerinin katılımıyla yapılan seçimde Temsilciler Meclisi Üyesi olarak Kurucu Meclis'e girer. 1961 ve 1965 genel seçimlerine katılır. CHP'nin beklenenin altında oy alması nedeniyle bu seçimleri kazanamaz. 1969 yılında CHP'den Ankara milletvekili seçilir. 1968-1969 yılları arasında Fransa'da anayasal kuruluşlar üzerinde incelemeler yapar. 1969-73 yılları arasında Türkiye-AET Karma Parlamento üyesi olarak yurtiçi ve yurtdışında ortak pazar çalışmalarına katılır. TBMM'de milletvekili ve senatör sayısının azaltılması konusunda çaba sarfeder. Çalışmaları "parlamento reformu" adıyla basında yayınlanır. Başkentte hava kirliliğine karşı başlattığı mücadele sonrasında Ankara'nın hava kirliliğine çözüm üretir ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla kendisine "Başkent Onur Ödülü" verilir. TBMM'de halk iradesini yansıtacak adaletli bir seçim sistemine gidilmesi gerektiğini belirtir. 1973'ten sonra tekrar avukatlığa döner.

1975 yılında Halkevleri Genel Sekreterliğine seçilir. Türk Parlamenterler Birliği Başkan Yardımcısı olarak dört yıl "Parlamento" dergisinde başyazı yazar.

Mutlu bir dünya özlemi için hakkın ve doğruluğun savunuculuğunu yapan ÖZDENOĞLU, Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin 1940 kuşağı içinde seçkin bir konuma sahiptir. Şiirleri ve düz yazıları Varlık, Ülkü, Hisar, Çınaraltı, Unesco, Çağrı, Kemalist Ülkü gibi dönemin sanat ve kültür dergilerinde yayımlanmıştır. Şiirlerinde barış ve özgürlük temalarını, Anadolu insanının çektiği acıları işlemiştir.

ÖZDENOĞLU Konağı

1946'da yayımladığı "Anaforda Dönen Adam" adlı eseriyle şiir alanında geleneksel kalıplar dışında yepyeni bir imgesel söylemle kendisinden sonraki kuşağı etkilemiştir. Anadolu'daki hizmet yıllarında ülke insanının gerçeğiyle bütünleşen şâir, kimi eleştirmenlerce Anadolu şiirinin entelektüel ve lirik bir temsilcisi, kimilerince de destansı söyleşiye öne çıkaran bir şâir olarak nitelendirilmiştir. Çoğu şiir olmak üzere deneme, öykü ve siyaset üzerine yayımlanmış 19 eseri bulunmaktadır.

Cumhuriyetin 75. Yıl Şiiri, Kültür Bakanlığınca marş olarak kabul edilmiştir. İngilizce ve Almancayı bilen ÖZDENOĞLU, evli ve bir çocuk babasıdır.

ÖZDENOĞLU'nun Sanat Anlayışı

Şinasi ÖZDENOĞLU, çocukluk yıllarından itibaren belli bir kültür evresini yaşadktan sonra da şiirin taşıması gereken iletisi üzerinde kafa yorar. Genç şâirlik günlerinden başlayarak şiirin nitelikleri ve ilkeleri üzerinde yazılar yazar, yorumlar, söyleşiler yapar. Çağdaş Türk şiirinin içerik bakımından geniş boyutlu, güçlü imgelerle kucaklaşan, düşündürücü ve kültür ağırlıklı bir şiir olduğunu fakat toplumsal ve lirik öğelerden yoksun olduğunu belirtir. Çağdaş Türk şiiri üzerine yaptığı eleştirilerde günümüz şiirinin "soyutla başlayıp Postmodernizme yürüyen bir süreç" olduğunu, bu yönüyle gittikçe toplumdan uzaklaştığını belirtir. Cemal SÜREYA, "Mülkiyeli Şâirler" adlı seçkinde ÖZDENOĞLU için şu ifadeleri kullanmıştır: "ÖZDENOĞLU, yenilik şirine katılmış, genç şâirlerin en yetkinlerinden biriydi. Küçük şeyleri anlatmakla yetinmeyerek daha geniş bir gökyüzünde soluk almaya yönelmişti. Bu değişik tutumu dolayısıyla bir ara kendine büyük umutlar bağlanmıştı. Ne var ki ÖZDENOĞLU, ilk çıkışındaki hızı sürdürmedi. Bunun en büyük nedeni, belki de politika sorunlarına şiirden daha çok önem vermesidir. Kendisinden pek çok şeyin beklendiği bir sırada sustu. Şiirle ilgisini gevşetti. Bununla birlikte, ÖZDENOĞLU, Cumhuriyet şiiri ile Hece Şiiri'ni Anadolu'nun özünde bağdaştırmaya çalışmıştır."(Aydın, 1996, s.5-9)

Şinasi ÖZDENOĞLU'nun şiir serüveni dört aşamada ele alınabilir. Delikanlılık dönemi şiirlerine hüzünlü duyumsamalar, ayrılık düşünceleri ve özlem temaları hâkimdir. Gençlik dönemi şiirlerinde evrenselliğe ve felsefeye şiiri yedirerek, şiiri sığıktan derinliğe ulaştırma çabası görülür. Bunun yanında kardeşi Güneş'i o yıllarda yitirmesi nedeniyle ölüm temasının bu dönem şiirlerinde sıkça kullanıldığı görülür. ÖZDENOĞLU, ilerleyen süreçte Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yöneticilik yapar. Anadolu insanının yoksulluğu ve toprakla savaşı, trajik yaşamı sürüp giden acıları karşısındaki duyumsamaları şiirlerinde yansımıştır.

"Anadolu hem bizim toprağımız, hem de çok eski uygarlıkların beşiği, ölçülemez değerlerin beşiğidir. Anadolu'nun mitolojisini yazmak istesek bir ömür yetmez. 20 yaşlarında olsam tüm Anadolu'nun uygarlıkları için şiirler yazmak isterdim. Anadolu benim için kutsal bir toprak. Bir de bu denli eski parlak medeniyetlerin yaşadığı bir toprak üzerinde insanların bu denli yoksul, geri kalmışlığı var ya o akıl almaz bir tezat gibi geliyor bana. Gidiyorsunuz bir Ege kıyısına göklere sütunlar yükseliyor, çok ileri bir kent kalıntısı görüyorsunuz, uygar.. Tiyatrosu var, alt yapısı var, her şeyi var.. Şimdi o kıyılarda oturan benim insanım en doğal ihtiyaçlarını bile karşılamaktan uzak bir yaşantı içindeler. Ve o derece geri bir görünüm sergiliyorlar. Demek ki insanlık o günden bugüne çok geri bir yere gitmiş. Teknoloji ilerlemiş ama o benim köyüme, kasabama girmemiş. Ankara'nın civarında hâlâ yüzyıl öncesini yaşayanlar var. Başkent burası. Haymanalılar bugün hâlâ Türkçe konuşmıyorlar. Bir yandan o büyük zenginliği düşünürken, bir yandan da bugünkü yoksulluğu, geri kalmışlığı düşünüyorum... Çaresiz Anadolu halkının yarasını sarmayı ben bir görev sayıyorum kendime." (Aydın, 1996, s.5-9)

Demokratik ve özgürlükçü hareketler, ÖZDENOĞLU'nun son dönem şiirlerinin ana temasını oluşturur. Özgürlük kavgaları üzerine birçok şiir yazmıştır.

"Şâirlerin başlıca görevi, yalnız kendi toplumun sorunlarına değil, tüm insanlığın sorunlarına eğilmek olmalıdır. Başlangıçta böyle olmuyor tabii. Ben de başlangıçta bütün şâirler gibi, aşk ve sevgi şiirleri yazdım. Şâir, tüm insanlığın mutlu olma mücadelesini üstlenen bir kişidir. Şâir, toplumla kendisi arasında, şiiri arasında çok sağlam bağlantılar kurmalıdır. Ancak böylece kendisini ciddiye alabilir. Ancak böylece saygınlık kazanabilir. Bunu yapmadığı zaman, topluma karşı sorumluluğunu yerine getirmeyen insan konumuna düşer. Bir sanatçının, şâir olsun, yazar olsun, tiyatrocusu olsun, romancı olsun, başlıca görevi toplum karşısındaki görevinin bilincine varmaktır. Tabii ulusal bakış açısının ötesinde evrenseli yakalayabilmelidir. Kendi toplumu için bir şeyler yapan insan sanmıyorum ki sadece kendi toplumu için bir mesaj veriyor. Hayır, onun dışında tüm insanlığa mesaj veriyor. Gerçekten kendi toplumunu sevmeyen insan, insanlığı da sevemez. Başka insanları da sevemez. (Aydın, 1996, s.5-9)

1956 yılında Macaristan'ın haksız işgali, Macar halkının direnişi, bir avuç Macar kahramanının yazdığı destan, onu derinden duygulandırmıştır. Bu olay üzerine ünlü "Macar Rapsodisi" adlı şiiri yazmıştır. Macar Ulusal Örgütü Nemzetör'ün uluslararası ödülünü kazandı.

Eserleri

Şiir: Vatanım Benim (1973), Özgürlük İçin Ölmek (1974), Acısıyla Yanmak Türkiye'nin (1975), Memleketi Sevmek Suçu (1978), Şâirler Böyle Sever (1986), Yasaklar Cehennemi (1991), Özgürlük Tek Sevgilim (1992) Sımsıcak Dostluğunda Ölümün (1993), Sevdim Savaştım (1995), Uzak Şiirler (1997), Türkiye Sevdası (1997), Her Aşk Bir Titanik (2003)

Deneme: Önce İnsan Olmak (1988), Suskunlar Ülkesi (1988)

İnceleme: Teselli (1943), Anaforda Dönen Adam (1946), Edebiyatımızın Beş Ana Meselesi (1949)

Öykü: Seninle Bir Yılbaşı (1989)

Anı: Anılar ve Portreler (2000)

MACAR RAPSODİSİ

Dr. Hartha'ların ölümsüz anılarına

Macar ovalarında ve Tuna kıyısında
Martha'nın gözlerinde ve bütün şarkılarda
Ve kurşuna dizilen gençlerin avucunda
Barut isine batmış bayraklarla beraber
Peşte sokaklarında tankların çiğnediği
Genç yürekler içinde üç renkli şafak
Sen gözyaşları, alın teri, en büyük sevda...

Sen, yirminci yüzyılda hukuk kitaplarında
Ve tekmil nutuklarda ismi geçen
İnsanoğlunun beyninde, namlu arpacığında
Doğacak çocuğumun gelecek ninnisinde
Ve güzelim denizlerin tuzundaki lezzet
Şakaklarımızda zonklayan kavga
Ve cümle mahkûmların rüyası
Ey hürriyet!

Ve sen, gerçek insanı yaratamayan insan
Sen, ey kardeş kanıyla beslenen insanoğlu!

Yangın başladı Peşte'de... Kardeşim, yangın!
Taze göğüsler üstünde tanklar horada
Sevgilim alevler içinde, sevgilim orada

Tutulmuş bütün caddeler, tutulmuş
 Yanına varamıyorum
 Sanırsın anacığım boğazlanıyor
 Kurtaramıyorum...
 El yordamıyla, tıkanmış sokaklarda
 Ey ölümsüz şarkı, ey merhamet
 Seni bulamıyorum!

Utaniyorum kendimden, petekteki arıdan
 Bir başka yıldıza göç etmek istiyorum...
 Utaniyorum buluttan, kımıldanan topraktan
 Dağdaki kurttan, kuştan
 Aslan yavrusu emziren ceylandan
 İnsanlığımdan utaniyorum

Oysaki insanlığın tek mil antenleri
 Peşte üstündedir...
 Oysaki insanlığın Magna Carta'dan bu yana
 Nice özgürlük antlaşmasına kanıyla imza koymuş
 En yakışıklı oğullarını bu yola kurban etmiş
 Ve bir zerresi için
 Nice can satmıştır..
 Utaniyorum kendimden kardeşim
 Aynalara bakamıyorum!

Nerde kaldı çigan havaları, o çılgın kemanlar
 Nerde dudak dudağa sevgililer?
 Duyuyor musunuz şâir Petöfi'nin sesini
 Duyuyor musunuz tankların homurtusunda
 Macar Rapsodisi'ni?

Biç beni, makineli tüfekte biç
 Öldüremezsin!
 Çıkar şarkılardan ve cümle kitaplardan adımları
 Yine de silemezsin!

Ben, hayır ve şer misali insan kanındayım
 1789'da ve Türk İhtilali'ndeyim!
 Bugün bir tomurcukta, yarın darağacındayım
 Ben, ne satılacak dâva, ne kemik, ne etim
 Ben, ölümsüzlüğün elindeki bayrak,
 Ben, hürriyetim!

KAYNAKLAR

AYDIN, Ayhan. 1996/12. "Şinasi Özdenoğlu-Hüzünler Diyarında", **Damar**, S. 69.

DEMİR, Sezgin. 1994/1. "Ayın Konuğu: Şinasi Özdenoğlu", **İlkyaz**, s. 19.

İNAL, Yaşar Faruk. 1993/10. "Şinasi Özdenoğlu'nun Şiiri Üzerine", **Çağrı**.

ÖZER, Ahmet, 1996/4. "Şiirimizin Kavgası Bitmez Şövalyesi: Şâir Şinasi Özdenoğlu", **Kıyı**, S. 121.

ÖZER, Ahmet; UYGUNER, Muzaffer. 2000. **Cumhuriyet Şiirimizin Korkusuz ve Coşkulu Şâiri: Şinasi Özdenoğlu**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

UYGUNER, Muzaffer. 1987/5. "Özdenoğlu'nun Şiirleri, (Şâirler Böyle Sever)", **Kıyı**.

[http://www.degisim-sanat.com/gumushaneli-sairler/sinasi-ozdenoglu\(23.01.2013\)](http://www.degisim-sanat.com/gumushaneli-sairler/sinasi-ozdenoglu(23.01.2013))

[http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asphaberID=131\(25.01.2013\)](http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asphaberID=131(25.01.2013))

[http://www.siir-defteri.com/sairler/turk-sairler/%C5%9Einasi%C3%96zdeno%C4%9Flu/sair-130.aspx\(25.01.2013\)](http://www.siir-defteri.com/sairler/turk-sairler/%C5%9Einasi%C3%96zdeno%C4%9Flu/sair-130.aspx(25.01.2013))

[http://blog.edebiyatdefteri.com/abdulkadir-guler/oku/2361/sair-sinasi-ozdenoglu-ve-her-ask-bir-titanik\(26.01.2013\)](http://blog.edebiyatdefteri.com/abdulkadir-guler/oku/2361/sair-sinasi-ozdenoglu-ve-her-ask-bir-titanik(26.01.2013))

ŞİRANLI HACI MUSTAFA EFENDİ

(NAKŞÎ-HÂLİDÎ ŞEYHİ, ÂLİM: 1838-1899)

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, Şiran halkı arasında "Şeyh-i Şeyrânî" ve Giresun Alucra'da "Kara Şeyh" diye tanınmış olup, Hz. Ömer'in soyundan gelmesi "Fârûk-ı Şîrânî" ve hilâfet aldıktan sonra Anadolu'ya görevlendirilmesiyle dolayısıyla da "Mustafa Rûmî-i Şîrânî" diye nitelendirilmiştir.

1254/1838'de Şiran'ın Sarıca köyünün Belen Yaylası'nda dünyaya gelmiştir (Hayal, 2007, s.13; Özköse-Şimşek, 2009, s.397). Babası Ömer Efendi, annesi Babacan köyünde Nasuli sülâlesinden Havvâ Hâtun'dur (Ertekin, 1998, s.407). Âilesi aslen Bayburtlu olup, 1929'da Ruslar'ın burayı işgali üzerine Şiran'a göç etmek durumunda kalmıştır. Üç kez evlendiği belirtilen Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin ilk eşinin, Mekke'den ayrılışı sonrası memleketi Şiran'a uğradığında evlendiği Güllü Hanım olduğu, bu evliliğinden Abdullah, Ali adında iki oğlu ve Ayşe adında bir kızının, İskipli Emine Hanım'la evliliğinden Hacı Hilmi Efendi ve Hacı Fâik Efendi adlarında iki çocuğunun dünyaya geldiği ve üçüncü eşinin ise Tokatlı zengin bir hanım olduğu ve servetini Şiranlı Mustafa Efendi'nin hizmetine sunduğu kaydedilmektedir (Haksever, 2008, s.70-71; Balyemez vd. 2011, s.72-73).

Memleketinde on seneye yakın tahsilden sonra, önce amcasının oğlu Ahmed'le birlikte Trabzon'a giderek medreseye kaydolmuş, âlet ilimlerinden icâzet alarak Şiran'a dönmüştür. Sonra babası, kendisini daha çok geliştirmesi için yine amcasının oğlu ile Tokat'a göndermiştir. Burada dört yıl kadar tahsili müteakip hocasının önerisi üzerine Uşak'a giderek iki yıl medrese öğrenimi görüp icâzetini almıştır (Ertekin, 1998, s.407). Zâhirî ilimlerde kendisini iyiden iyiye yetiştiren ve bu sırada yirmi yaşlarında olduğu kaydedilen Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, tasavvufî sahada da kendisini yetiştirmek istemiş bu nedenle hac farızası eda için Mekke'ye gitmiştir. Mekke'ye vardığında barınma vb. sıkıntılarla karşılaşan Mustafa Efendi, tanıştığı bir sûfi vasıtasıyla Abdullâh-ı Mekkî (Erzincânî) Efendi'nin halifesi Yahyâ Dağıstânî'ye (Özköse-Şimşek, 2009, s.395-396) bîat etmiştir. Yahyâ Dağıstânî'nin silsilesi, Abdullah Mekkî vasıtasıyla Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî'ye vâsıl olmaktadır (Uludağ, 1997, s.297; Memiş, 2000, s.193; Özköse-Şimşek, 2009, s.398-399).

Yahya Dağıstânî'nin yedi sene sohbetine katılarak hizmetinde bulunan Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, hilâfet aldıktan sonra bir süre Medine ve Mekke'de faaliyette bulunmuşsa da şeyhinin bir işaretiyle Anadolu'ya avdet

etmiş (Alıcı, 2001, s.16), memleketi Şiran'a gelerek bir tekke kurup hizmetlerini burada sürdürmeye başlamıştır. Bir süre sonra köyündeki Telli sülalesinden Ali Çavuş ile bir tartışmadan dolayı araları bozulmuş, böyle bir ortamda kalmak istemeyen Hacı Mustafa Efendi, Şiran'ı terk ederek önce Niksar'a, sonra da Çorum'a gitmiştir. Menkıbe tarzında bazı nakillerde onun şeyhinin emriyle Mekke'den Çorum'a geldiği belirtilmekteyse de bazı tarihî veriler onun söz konusu hâdiseden dolayı Şiran'dan Çorum'a gittiğini doğrulamaktadır (Özköse-Şimşek, 2009, s.395).

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, 1870-71 yıllarında Çorum'a gelmiş, yaptığı faaliyetlerle geniş bir etkiye sahip olmuştur. Nitekim burada üç tekkede irşad hizmetlerini yürüttüğü kaydedilen Mustafa Efendi'ye Mekke'de iken tanıştığı bir zengin tarafından kendisine bugün Milönü Caddesi'nde tarihî Kellegöz Câmii'nin çaprazında bulunan bir yerde dergâh inşâ ettirilmiştir. Üst kısmı Hacı Mustafa Efendi'nin evi olan bina, hâlen bakımsız durumdadır. Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin Çorum'da bundan başka bir evi daha olup -Aynı zamanda tekkesidir ve Kulaksız Mahallesi'ndedir- burası da yine bakımsız bir hâldedir. Onun bu dergâhlarda üç yüzün üzerinde halîfe yetiştirdiği ve Tokat'tan Afyon'a kadar faaliyet göstermesi yanında ders de okuttuğu, özellikle tekkesinde Mevlânâ'nın Mesnevî'sini okutup sohbetlerde bulunduğu kaydedilmektedir (Haksever, 2008, s.71-74; Özköse-Şimşek, 2009, s.400; Bal-yemez vd. 2011, s.79, 82).

Yetiştirdiği halifelerden bazıları şunlardır: Oğlu Hacı Fâik Efendi (ö. 1950), amcasının oğlu Bayburtlu Ahmed, Tokat Başçiftlikli Hacı Sâlih Efendi (ö. 1329/1911), Mustafa Hâkî Tokadî (ö. 1920), Niksarlı Ahmed Efendi (Zarakol, ö. 1935), Mustafa Takî Sivasî (ö. 1925), Haçkalı Baba diye meşhur Mustafa Tarhan (ö. 1949), Benseköslü Sarializâde Ahmed, Kelkitli Hacı Ömer Efendi (ö. 1906), Torullu Hacı Osman Efendi ve Kelkitli Hacı Sâlih Efendi (ö. 1910) (Özköse-Şimşek, 2009, s.403-404).

Devrin müderrisleriyle iyi ilişkiler içinde olduğu kaydedilen Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'ye Çorum müderrislerinden "Kürt Mustafa" lakaplı Mustafa Efendi'nin, Sivas-Mesudiye-Bensekös köyünden Müderris Sarializâde Ahmed Efendi'nin intisab ettiği, hattâ Sarializâde'nin Şeyh'in isteği üzerine 1889 yılında Niksar'a gelerek Yağbasan Medresesi'nde tedrise başladığı belirtilmektedir (Fatsa, 2000, s.116).

Çorum'daki şehit ve sahabe kabirlerinin bulunduğu Hıdırlık bölgesine ayrı bir tutkusu olduğu belirtilen Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, yedi defa hacca gitmiş olup oğulları ve Tokatlı hanımıyla yaptığı son hac yolculuğunda 1314/1899 (Hayal, 2007, s.13), yahut 1323/1906 yılında Medine'de bekâ

âlemine göçmüştür. Bu eşi de kendisinden üç gün sonra vefât etmiştir (Hak-sever, 2008, s.71; Balyemez vd. 2011, s.73). Şiran'ın Tasavvuf Mimarları adlı eserinde, Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin vefat tarihi hususunda iki farklı tarihin verildiği, bunlardan birincisinin İhsan SABUNCUOĞLU'nun Şeyh Efendi'nin torunlarından Hakkı AKYOL'un beyanına dayanarak onun vefat tarihini 1315/1899 olarak söylediği ve Hamdi ERTEKİN'in de 1886 doğumlu olan Hacı Fâik Efendi'nin o tarihlerde yirmi yaşında olduğuna istinaden Şeyh'in 1906 yılında vefat ettiğini ileri sürdüğü, aslında bunun bir yazım hatası olduğu, çünkü aynı eserin ilk baskısında Şeyh'in 1899 yılında vefat ettiğinin yazılı olduğu belirtilmektedir (Balyemez vd. 2011, s.89).

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi, yetiştirdiği şahsiyetler kadar edebî yönüyle de dikkat çekmektedir. İsmail HAYAL, onun Dilistân, Bedestân ve Gülistân isiminde üç eserinin olduğunun söylendiğini kaydetmişse de (Hayal, 2007, s.13) hakkında araştırma yapan ilim adamları tarafından onun geriye bir yazılı eser bırakmadığı ve "Böyle bir deryânın yazılı eser bırakmayıp etrafındakileri aydınlatmakla yetinmesi, sonraki nesiller için büyük bir kayıptır." dediklerini (Yücer, 2003, s.335) biliyoruz.

İsmail HAYAL, mezkûr eserinde, onun "Daha Dönmem Ben Şiran'a" adlı bir şiirini kaydetmiştir ki şöyledir:

Yeter artık bu hasretim
Aşk ile halvetim
Sana gelmektir niyetim
Daha dönmem ben Şiran'a

Er geç âkıbetim budur
Şefâ`at kânım bu mudur
Bu yol âşıklar yoludur
Daha dönmem ben Şiran'a

Kabûl eyle ümmetini
Alsın pîrden himmetini
Ver bakayım cennetini
Daha dönmem ben Şiran'a

Mustafâ'yım Mustafâ'ya
Varayım o pür-safâya
İlticâ kıldım Mevlâ'ya
Daha dönmem ben Şiran'a

Erdim şefâ'at kânına
Kabûl edip ol yanına
Misafirim Osmân'ına
Daha dönmem ben Şiran'a

Bu cân cânânı arz eder
Garip kulun niyâz eder
Ümmet Muhammed'e gider
Daha dönmem ben Şiran'a

Yüzüm sürdüm eşiğine
Sen sahip ol âşığına
İlticam var böyle sana
Daha dönmem ben Şiran'a

Âşık isem yâre erem
Canlı pâkını görem
Eşiğine yüzler sürem
Daha dönmem ben Şiran'a

Fâni dünyada daraldım
Hasretin ile bunaldım
İlticâyı sana kıldım
Daha dönmem ben Şiran'a

Cismi canım arzuluyor
Hasret yaralar sızlıyor
Gönlüm Muhammed'e dönüyor
Daha dönmem ben Şiran'a

Burada tamam olsun ömrüm
 Vuslat olsun hem bugünüm
 Sultânıma gider gönlüm
 Daha dönmem ben Şiran'a

Bir ilticâ niyâzım var
 Dilde bin bir va'zım var
 Kabûl eden Feyyâz'ım var
 Daha dönmem ben Şiran'a

Bir cânım var sana kurbân
 Yeter artık bana bu hâl
 Gel de bana emrin sultân
 Daha dönmem ben Şiran'a

Son nefesim Allâh
 Bulurum felâh inşâallâh
 Kabûl eyle Resûlullâh
 Daha dönmem ben Şiran'a (Hayal, 2007, s.14-15)

Kadir ÖZKÖSE-Halil İbrahim ŞİMŞEK ise mezkûr çalışmasında Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin tasavvufî içerikli birkaç şiiri ve bir de silsilenâmesini tespit edilebildiklerini kaydederek silsilenâmesinin otuz iki beyitten teşekkül ettiğini, şiirlerinin ise gazel, münâcât ve rubâî tarzında olduğunu, ulaşabildiklerini bir araya getirdiklerini ve şiirlerinde zühd, kalp/gönül, ilâhî aşk, fenâ ve bekâ, varlık ve tevhîd vb. tasavvufî konular işlendiği haber vermektedir (Özköse-Şimşek, 2009, s.403 vd.). Hacı Mustafa Efendi'nin söz konusu "silsilenâmesi" şu şekildedir:

Hakîkat bahrının dürrin deren mahbûb-i Sübhânî
 K'erişdi "kâbe kavseyn"e "ev ednâ"da bulup kânî

O dürrü derc edip siddîk oluban mahzen-i esrâr
 Zihî sıdkında sâdıkdır o yârın gârda yârânî

O genci feth edip Selmân saçıldı ravh ile reyhân
Nice cânlar olup mestân unuttu hûr u gılmânı

Erişdi Kâsım-ı Ebvâb bu bâbda oldu çün bevvâb
Erip tâ sâhile gark-âb döşedi hân-ı rûhânı

Çü onun hân-ı bezminde bulunup Ca'fer zinde
Acâyib oldu ferhunde buluban sıdk-ı Hakkânî

Onun sıdk u safâsının nesîmin buldu çün Tayfur
Ziyâsının safasında nice görürdü Sübhânı

Çü ol bûydan alıp şemme geçirdi seyr-i imkândan
Ki hark etdi hayâlâtı Ebu'l-Hasan el-Harakânî

Onun ol himmetin görüp Ebû Alî olup çâlâk
Urûc etdi ulâya tâ ola mahrem-i Yezdânî

Onun dâmânını tutup ona der-pey revân oldu
Çü vâkıf oldu sırrına Şeyh Yûsuf el-Hemedânî

Gelip gavsu'l-halâyık çün ona dil-bend edip her dem
Bulup bilip görüp Rabbin Abdulhâlık el-Gucdevânî

Çü şeyh-i ârif-i dâna sülûkünde olup binâ
Erişdi kasr-ı îkâna açılıp bâb-ı irfânı

Senâ kıldı ona Mahmûd ki nezdinde ol mahbûb
Muhabbetde olup mağlûb bilüp hayretde hayrânı

Alî a'lâ makâm buldu onun sohbet-i yümnünde
Çünân himmetle ki oldu Ebû Alî Ramitânî

Dediler kutbu'l-evliyâ Muhammed Baba Semâsî
Geçüp a'lâdan a'lâyâ urûc etdi onun cânı

Urûcunun burûcunda tulû' etdi bir mâh-tâb
Ona Seyyid Külâl dendi gönüller kıldı nûrânî

Muhammed Şâh-ı Nakş-bend tulû' eyledi çün hûrşîd
İhâta etdi âfâkı onun nûr-ı feyzânî

Muhammed Alâüddîn onun o nûr-ı feyzinden
İtrlar saçdı cânlara verüben derde dermânî
(Özköse-Şimşek, 2009, s.406-408)

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin manzûm Silsilenâmesi (Milli Ktp., No: A 8473), vr. 4a.

Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'nin tasavvufî terbiyede sükût/sessizliğe önem verdiği, kişinin hâlini sözünden daha güzel gördüğü, gerek ferdî zikir/günlük virdde gerekse toplu olarak yapılan hatm-i Hâcegân'da bu esaslara titizlikle riayet edip müridlerine de aynı şekilde yapmalarını tavsiye ettiği kaydedilmektedir (Özköse-Şimşek, 2009, s.406).

KAYNAKLAR

- ALICI, Lütfi. 2001. **İhramcı-zâde İsmail Hakkı Toprak Efendi**, Somuncu Baba Araştırma ve Kültür Vakfı Yay., Ankara.
- BALYEMEZ, Oltan vd. 2011. **Şiran'ın Tasavvuf Mimarları**, Yıldızlar Ofset, Çorum.
- ERTEKİN, Hamdi. 1998. "Son Dönem İskilipli Alimler", **Türk Kültüründe İz Birakan İskilipli Âlimler Sempozyumu**, TDV Yay., Ankara.
- FATSA, Mehmet. 2000. **Tasavvufta Mekkî Kolu**, Mavi Yayıncılık, İstanbul.
- HAKSEVER, Ahmed Cahid. 2008/1. "Çorum'da Nakşbendîliğin Tarihi Süreci ve Temsilcileri", **Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, c. 7, Sayı: 13.
- HAYAL, İsmail. 2007. **Gümüşhaneli Şâirler Antolojisi**, Gümüşhane Valiliği Yay., İstanbul.
- MEMİŞ, Abdurrahman. 2000. **Halid-i Bağdadî ve Anadolu'da Halidîlik**, Kitabevi Yay., İstanbul.
- ÖZKÖSE, Kadir-Şimşek, Halil İbrahim. 2009. **Altın Silsile'den Altın Halkalar**, Poyraz Ofset, Ankara.
- ULUDAĞ, Süleyman. 1997. "Hâlidîyye (Anadolu'da Hâlidîlik)", **T. Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, c. XV, İstanbul.
- YÜCER, Hür Mahmut. 2003. **Osmanlı Toplumunda Tasavvuf (19. Yüzyıl)**, İnsan Yay., İstanbul.

TACETTİN ŞİMŞEK

(ŞÂİR: 1961-)

26.04.1961'de Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Altınpınar köyünde doğdu. İlkokulu Altınpınar'da, ortaokulu Torul Lisesinde okudu.

Ortaokul 1. sınıfta Halk Eğitim Merkezi salonunda izlediği ve yazarının Faruk Nafiz ÇAMLIBEL olduğunu yıllar sonra öğrendiği Yangın adlı mektep temsiliyle tiyatroya ilgi duydu. Kısa oyunlar yazıp sahnelemeye başladı. Mizahi öyküler yazdı. Şiir okuma yarışmalarına katıldı. Harşit'in kenarında gezindi. Harşit'te çimdi ama yüzmeyi asla öğrenemedi. Tercüman Çocuk dergisine abone, Tercüman Çocuk Kulübü'ne üye oldu.

İlkokul yılları

Lise yılları

Çocukluğu babaannesinden deyişler, pehlivan hikâyeleri ve masallar dinlemekle, yaylada ocakta kaynatılıp kenara alınmış sütlerin kaymağını gizli gizli parmaklayıp yemekle geçti. Yetişmesinde, kişiliğinin oluşmasında babaanesi çok önemli rol oynadı.

Ali Ekber ÇİÇEK'in "Başı Pâre Pâre Dumanlı Dağlar", Âşık Mahzûnî Şerif'in "Yalancısın İnanmam" türküleriyle; güftesi Nihat AŞAR'a, bestesi Teoman ALPAY'a ait hicaz makamındaki "Nasıl Geçti Habersiz O Güzelim Yıllarım?"; güftesi Mehmet EBRULAN'a, bestesi Saadettin ÖKTENAY'a ait acem-kürdi makamındaki "Aşkın Kanununu Yazsam Yeniden" şarkıları, en çok seslendirdiği eserlerdi.

At binmeyi çok sevdi.

El becerileri üst düzeydeydi. Minyatür saban ve boyunduruklar, iskemeleler yaptı.

Üç yıl boyunca Akçaabat Halk Oyunları ekibinde oynadı.

Ortaokulu bitirdiği yılın yaz tatilini Almanya’da anne ve babasının yanında geçirdi. Dönüşte İstanbul’da okumayı, özellikle de Pertevniyal Lisesine kaydolmayı hayal ediyordu. Haznedar’da hemşehrisi Şen Bakkal amcağı buldu ve velisi olmasını istedi. Birlikte gittiler, ancak Güngören’de oturdukları, Aksaray’a gitmek ve Güngören’e dönmek için sabah akşam her gün iki vasıta değiştirmeleri gerektiğini ileri sürerek kaydetmediler. Büyük bir hayal kırıklığı yaşadı.

Güngören’de İzzet Ünver Lisesine kaydoldu. Ancak devam edemedi. İkinci dönem, Gümüşhane Lisesine geçiş yaptı. Daha sonra okumaya ara verdi. Tekrar Almanya ve İstanbul derken, 1978-1979 öğretim yılında Konya Ereğli Cumhuriyet Lisesinde okumaya başladı. İdeolojik kavgalar yüzünden 2. sınıfın 2. döneminde tasdiknameyle okuldan uzaklaştırıldı. Konya Gazi Lisesi ve Erzurum Tortum Lisesine bir süre devam ettikten sonra son sınıfta gündüzlü olarak kaydolduğu Konya Ereğli İvriz Öğretmen Lisesinden mezun oldu.

Üniversite sınavında Erzincan Eğitim Enstitüsünü kazandı. Eğitim Enstitüsünde bir yıl okuduktan sonra tekrar sınava girdi ve Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı.

1982’de başladığı Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü 1986’da bitirdi. Fakülte yıllarında Orhan OKAY, Şerif AKTAŞ, Halûk İPEKTEN, Hüseyin AYAN, Mustafa İSEN, Saim SAKAOĞLU gibi hocalardan ders aldı. Özellikle OKAY ve AKTAŞ’tan yüksek lisans ve doktora öğrenimi sırasında da çok istifade etti. Fakülte son sınıfta Sedat POLAT, Alptekin DURSUNOĞLU ve Mehmet ÖZDEMİR’le “Cemre Düşünce” adlı tek sayılı dergiyi çıkardı.

Mezuniyet Gecesi’nde kendi yazdığı “Bugünü Yaşamak” adlı oyunu sahneye koydu.

Üniversite yılları

Öğretmenlik yılları

Aralık 1986'da atandığı Siirt-Eruh Lisesinde edebiyat öğretmeni olarak dört yıl görev yaptı. Edebiyat yanında Güzel Konuşma ve Yazma, Türkçe, Sanat Tarihi, Felsefe Grubu Dersleri (Felsefe, Sosyoloji, Mantık), Psikoloji, Resim, Müzik, İş ve Teknik gibi derslere girdi.

1987'de evlendi. 1988'de Merve Vildan, 1991'de Havva Ahsen, 1994'te Safa Muhsin dünyaya geldi.

Öğretmenlik yaptığı dönemde sosyal ve kültürel faaliyetlere ağırlık verdi. "Vatana Kurban", "Başlık Parası" gibi oyunlar; "Şehit Mektupları", "Emanetin Bekçileri" gibi şiir koroları yazdı ve öğrencileriyle sahneledi.

1990'da Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi'ne araştırma görevlisi olarak girdi. Yrd. Doç. Dr. Numan KÜLEKÇİ yönetiminde Fedaî Dede'nin Mantıklul-Esrâr'ı üzerine yaptığı tenkitli metin ve inceleme adlı yüksek lisans çalışmasıyla 1993'te bilim uzmanı oldu.

Ağustos 1994'te Amasya'da 15. Piyade Tugayı Roketatar Bölüğünde başladığı kısa dönem askerlik görevini Nisan 1995'te Kahramanmaraş 172. Mekanize Tugayı Karargâh Bölüğünde bitirdi.

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ yönetiminde başlayıp Prof. Dr. Yakup ÇELİK danışmanlığında devam ettiği "Fazıl Hüsnü DAĞLARCA'nın Hayatı ve Şiiri" konulu çalışmayla doktorasını tamamladı (1999).

Aynı fakültenin Türkçe Eğitimi Bölümünde öğretim üyesi oldu.

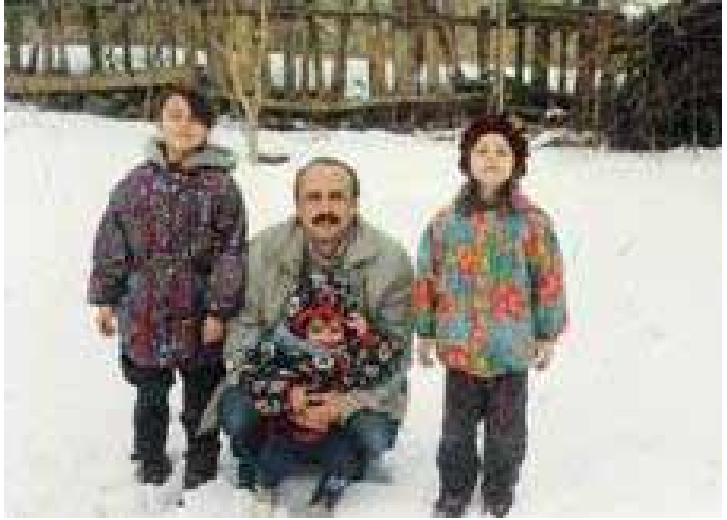
2000 yılı Bahar döneminden bugüne Yeni Türk Edebiyatı ve Çağdaş Türk Edebiyatı dersleri yanında, Çocuk Edebiyatı, Tiyatro ve Canlandırma, Tiyatro ve Drama Uygulamaları, Yazı Yazma Teknikleri, Yazılı Anlatım, Sözlü Anlatım, Konuşma ve Yazma Eğitimi, Fen Bilgisi Öğretiminde Drama, Okul Öncesinde Drama, İlköğretimde Drama, Türk Dili, Anlama Teknikleri: Okuma ve Dinleme, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı gibi lisans Cumhuriyet Dönemi Şiir Düşüncesi, Müsamere ve Temsil Eğitimi, Uygulamalı Yaratıcı Yazma Yöntemleri gibi yüksek lisans dersleri okuttu.

2009-2010 ve 2010-2011 öğretim yıllarında iki dönem Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesinde İlk Okuma ve Yazma Öğretimi, Ses ve Yapı Bilgisi, Çocuk Edebiyatı, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Güzel Yazı Öğretimi gibi derslere girdi.

31 Mart 2008'de Gümüşhane Valiliği tarafından hazırlanan "Gümüşhane Değerlerini Tanıyor" projesi çevresinde hakkında bir etkinlik gerçekleştirildi.

Mehmet Âkif ERSOY, Necip Fazıl KISAKÜREK, Türkçeye Sevgi ve Saygı konularında seri konferanslar verdi.

Başta Millî Eğitim, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları ve Sosyal Bilimler dergileri olmak üzere çeşitli bilimsel dergilerde yayımlanmış çok sayıda makalesi yanında, kitaplarda bölüm yazarlığı; ulusal, uluslararası birçok kongre ve sempozyumda sunulmuş bildirileri vardır.

1999: Vildan, Ahsen ve Muhsin'le

Yazı Hayatı

İlk şiiri ortaokulu bitirdiği yıl, Yeni Asya gazetesinin kültür ilavesi Elif'te yayımlandı. Lisede okuduğu yıllarda aynı gazetenin Pencere adlı köşesinde hiciv-taşlama rubaileri yayımladı. Hece ölçüsüyle yazdığı bu rubailer büyük yankı uyandırdı.

1980'de Niyazi BİRİNCİ'nin yönetiminde çıkan Can Kardeş çocuk dergisinin yazar kadrosuna dahil oldu. Dergide çocuklar için şiirler, hikâyeler ve mini tiyatrolar yazdı. "Elmas Nineden Masallar" başlığı altında Niyazi BİRİNCİ ile dönüşümlü olarak manzum masallar yayımladı.

1981'de yazdığı "Zeytin Gözlü Nazlı" adlı komedi, Ereğli Kız Meslek Lisesinde sahnelendi. 24 Kasım 1981'de Erzincan Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün düzenlediği "Öğretmen" konulu şiir yarışmasında "Öğretmenim De ki" adlı şiiriyle birinci oldu.

1981-1982'de Erzincan'da okurken Demokrat Gümüşhane gazetesinde asıl ismi yanında Necmi TUNA, Cihangir ASYA, Muhsinoğlu gibi takma adlarla şiirler yayımladı.

1982'de Sadık YALSIZUÇANLAR'ın yayına hazırladığı Yeni Şiir Antolojisi'nde sekiz şiiriyle yer aldı.

1990'lı yıllarda Nurullah GENÇ, Hakan Hadi KADIOĞLU, Nazir AKALIN, Münir DEDE gibi dostlarıyla Karçıçeği dergisinin yayın faaliyetlerine katıldı ve derginin sanat danışmanlığını üstlendi. Hanifi İSPİRLİ'nin yönetiminde çıkarılan Palandöken dergisinin yayın kurulunda görev aldı.

Anne ve babasıyla kardeşi Said'in askerî birliğinde

1991'de Şaban ABAK ve Hüseyin ATLANSOY'un birlikte hazırladığı Güldeste adlı antolojide şiirlerine yer verildi.

Dolunay Şiir Şöleni, Hazar Şiir Akşamları, İznik Göl Akşamları gibi etkinliklere katıldı.

Hasan PİR'in yayına hazırladığı Gümüşhane Şiirleri Antolojisi (1996) ve İsmail HAYAL'in hazırladığı Gümüşhaneli Şâirler Antolojisi'nde (2007) şiirlerine yer verildi.

2005'te Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim 7. Sınıf Türkçe ders kitabına "Yeşil Gözlü Kardan Adam" adlı hikâyesi dinleme metni olarak alındı.

Akademik araştırmaları ve makaleleri yanında şiir, hikâye, deneme, tiyatro gibi türlerle ilgilendi. Çocuklar için şiir, hikâye, oyun ve masallar yazdı. Şiir ve yazıları Köprü, Zafer, Türk Edebiyatı, Doğu Edebiyat, İlk yaz, Mina, Yedi İklim, Hece, Karçıçeği, Palandöken, Taşra, Sühan, Harşit, Beyazdoğu, Beyazşehir, Cümle, Değirmen, Herfene, Elif gibi dergilerde yayımlandı.

Ahmet Mithat Efendi'nin Felâton Bey ile Râkım Efendi, Samipaşazâde Sezaî'nin Sergüzeşt, Mehmed Murad'ın Turfanda mı yoksa Turfa mı? adlı romanlarını aslına uygun olarak yayına hazırladı.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (Osman GÜNDÜZ ve Yakup ÇELİK'le, 1999), Çocuk Edebiyatı (2002), İlköğretimde Drama-Kuramsal Bilgiler ve Uygulama Örnekleri (2004), Teoriden Uygulamaya Okul Tiyatrosu

(2005, Potin ve Şiir-Emin Hâkî'nin Hayatı ve Eserleri (Erdoğan ERBEY ve Selahattin TOZLU ile, 2005), Eylülce (Şiir, 2005), Okul Öncesinde Drama ile Matematik Öğretimi (Mustafa ALBAYRAK'la, 2010), Uygulamalı Okuma Eğitimi (Osman GÜNDÜZ'le, 2011), Uygulamalı Yazma Eğitimi (Osman GÜNDÜZ'le, 2011), Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı (Editör-yazar, 2011) yayımlanmış kitaplarından bazıları.

Âdem'in Cennetleri adlı hikâye kitabı yanında, yayına hazır Aruz Dersleri adlı uygulama kitabı ve Düşük Sedefin Kalbine, İstanbul Rubaileri, Gümüşhane Rubaileri gibi rubai kitapları var.

Tacettin Şimşek'le Yapılan Bir Söyleşiden Alıntı

"Şiir her yerde şiidir ve şâir, her mekânda şâir"

-Şiire nasıl başladınız? Çalışmalarınız ilk olarak ne zaman ve nerede yayınlandı? Kimlerin teşvikini gördünüz?

-İlk şiirimi ortaokul birinci sınıftayken yazdım. Yakın çevreye yönelik duygulanışları dile getiriyordum. Bunların şiir olup olmadığı değil, kulağa hoş gelen sözler oluşu ilgimi çekiyordu. İlk şiirim 1977'de İstanbul'da haftalık kültür dergisi Elif'te çıktı. "Akşam Olurken" başlığını taşıyordu. "Ufka bakıyordum akşam olurken/ Gözyaşım yoğurdu ruhumu birden" diye başlıyordu. Teşvikini gördüğüm insanların başında öğretmen amcam Mustafa ŞİMŞEK gelir.

Henüz ilkokul üçüncü sınıftaydım. Amcam, Bayburt Sanat Okulunda okuyordu. Hani Tahir Kutsi MAKAL'ın

"Babanız Yine Âşık Çocuklar" diye bir şiiri vardır ya! Amcam da o günlerde âşıktı galiba. Galiba değil, düpedüz âşıktı. Yoksa o sıırıslıklam özlem kokan, bağlılık tüten şiirleri nasıl yazabilirdi? Çizgili küçük boy defterleri şiirle dolduruyordu amcam. Akrostişler yazıyordu. Her yazdığı şiiri de önce bana okuyordu. Bu sayede ben, akrostişin ne olduğunu daha ilkokul üçüncü sınıfta öğrenmiştim. Şiirle ileri derecede ve ciddî anlamda uğraşmaya başladıktan sonra, amcama hep tatlı bir sitemde bulunmuşumdur: "Beni bu belâyaya sen bulaştırdın." diye.

Şaka bir yana, iyi ki şiirle bir okuyucu olarak erken tanışmışım. Sınırsız bir açlıkla elime geçen bütün şiir kitaplarını okudum. Yalnız şiir kitaplarını mı? Amcam, aynı zamanda iyi bir roman okuyucusuydu. O sayede meselâ Orhan Kemal'in Devlet Kuşu'nu, Kerime Nadir'in Hıçkırık'ını ilkökul dördüncü sınıfta okumuşumdur. Beni Kemalettin TUĞCU'nun romanlarıyla tanıştıran da amcam olmuştur. Bu konuda ona çok şey borçlu olduğumu düşünüyorum.

Yeri gelmişken bir ismi daha şükranla anmalıyım. Ortaokulu bitirdiğim yıl tanıdığım, yıllar sonra aynı üniversitenin aynı fakültesinin aynı bölümünden mezun olduğum Hasan PİR. Gümüşhane Lisesinde edebiyat öğretmeni idi. Zengin kütüphanesi kitap okuma serüvenime kaynaklık etmiştir. Şâirdi. Şiir yazma konusunda yakın teşviklerini gördüm. Kendisine şükran borcum var. Almanya, İstanbul, Gümüşhane, tekrar Almanya, sonra Konya derken 1978'de liseye başladım. O sırada Köprü, Zafer gibi ulusal dergilerde şiirlerim, yazılarım yayımlanıyordu. Günlük bir gazetede "Pencere" başlığı altında çoğu politik içerikli hiciv-taşlama dörtlükleri yazıyordum. Edebiyat dünyasına ciddî anlamda girişim ise 1981'de Türk Edebiyatı dergisiyle oldu.

-Edebiyata merak salarken ilk olarak sevdiğiniz ve etkilendiğiniz şâirler arasında kimler vardı?

-Benim çocukluğumda köy hayatının mahalle kültürü içinde akşamları bir evde toplanılır; Kesikbaş ve Güvercin hikâyeleri, Köroğlu destanları okunur, dinlenirdi. Ortaokul yıllarında ben de hikâye ve destan okuyanlar arasındaydım artık. Hiç unutmam, o yaşlı nineler, teyzeler yemenilerini göz çukurlarına bastırıp ağlardı. Bir de rahmetli babaannem, dağarcığında masallar, pehlivan hikâyeleri, destanlar, türküler, deyişler taşırdı. Köroğlu'nun koşmalarından, koçaklamalarından örnekler söylerdi. Bunların etkisiyle olsa gerek, Halk şiiri örneklerinden çok etkilendiğimi söylemeliyim. Ortaokul yıllarında Abdurrahim KARAKOÇ'un şiirlerini döne döne okurdum. Sonra Faruk Nafiz'i, Arif Nihat ASYA'yı ve Necip Fazıl'ı keşfettim. Ve tabîî Yahya Kemal'i, TANPINAR'ı.

Lise yıllarında, diyebilirim ki içim dışım Necip Fazıl olmuştu. Sözün burasında Necip Fazıl'ın bir özelliğini söylemeliyim. Necip Fazıl, çok şiir yazdırır insana. Okursunuz, şiir yazma isteği duyarsınız. Yazarken bakarsınız ki sizin kaleminizden Necip Fazıl'ın sesi duyuluyor. Onun kelime servetiyle konuşuyorsunuz.

Lise üçüncü sınıftaydım sanıyorum. Günümüzün en önemli hikâye yazarlarından Sadık YALSIZUÇANLAR bir antoloji hazırlığı içinde olduğunu bildirdi, benden de birkaç şiir istedi. Gönderdim. Cevabî mektubunda birkaç

şiiirimde Necip Fazıl, birkaç şiiirimde de Faruk Nafiz etkisine vurgu yaptı, "Aynı şeyleri belli ki sen de hissediyorsun, ama sesine Necip Fazıl ve Faruk Nafiz karışıyor." diye yazdı. NECATİGİL'li ve Sezai'yi okumamı tavsiye etti. Dikkatle okudum. Gerçekten her iki şâirde de inanılmaz söyleyişler buldum. YALSIZUÇANLAR, hazırladığı kitabı 1982'de "Yeni Şiir Antolojisi" adıyla yayımladı. Bu antolojide benim de şiirlerime yer verdi.

2007: İznik Göl Akşamları Şiir Şöleni

-Birçok şâir, birçok edip, birçok mütefekkir şiiri kendince tarif etti. Bu "soylu sanat"a dair yapmış olduğunuz tarifi bir cümle ile ifade edecek olursanız şiir sizce nedir?

-“Soylu sanat” tabiri ne kadar güzel! Yalnız bu “soylu sanat”ı tanımlamak çok zor benim için. Şiiri tarif etmek, mevcut tanımlara doğru ama eksik bir tanım daha ilâve etmekten başka bir anlam taşımayacak. Çünkü şiirin tam ve eksiksiz bir tanımını yapmak bugüne kadar mümkün olmadı. Bundan sonra da mümkün olacağını sanmıyorum. Bu, biraz körlerin fili tarif etmesine benziyor. Hepsi doğru, ama hiçbiri tam değil. Problem, şiirin güzellik dediğimiz soyut kavramla akraba olmasından kaynaklanıyor. Güzellik kavramını da tam ve kesin olarak tarif edemiyoruz.

Hadi bir tanım da bizden olsun diyeceksek eğer, şöyle bir cümle kurmak mümkün: Şiir, insan ruhunda doğuştan saklı güzellik cevherini keşfetme ve dili üst düzeyde kullanarak ifade etme sanatıdır. Laf aramızda, şiiri tanımlamaya uğraşmaktansa şiir yazmak bana her zaman daha cazip gelmiştir.

-Bugün insanımızın genelde şiir ikliminden uzaklaştığı söylenebilir mi? Bunu telâfi etmek için neler yapılmalı?

-Öncelikle ekonominin şiirle barış içinde yaşayabileceğini hiç sanmıyorum. O yüzden insan ruhunu ekonomi biliminin insafına terk etmeyi doğru bulmuyorum. Özellikle kapitalist ekonomi anlayışının insan ruhunda gizli güzellikleri örseleyeceği, duyarlıkları körelteceği gibi bir vehim taşıyorum. “İnsan, insanın kurdudur.” cümlesiyle ifade edilen çıkar duygusuna uyarlanmış bir yaşama tarzı içinde şiir yeşerecek zemin bulamaz. İnsanların maddesinden yana yoğunlaşması, şiir ikliminden uzaklaşmaya

yol açıyor. Bugün böyle bir tehlikenin varlığından söz etmek mümkün. Tabii gerçek şiirden söz ediyorsak. Bize bir olay anlatan, düzyazının sularında yüzen, daha çok devrik cümlelerin alt alta dizilmesinden oluşmuş şiirsel metinleri saymıyorum. Şiir adı altında sunulan inadına sığ örnekleri dillerde sakız etme tavrını gerçek şiirin aleyhine bir gelişme olarak görüyorum. Necip Fazıl, o tür metinleri, nesrin yatay çizgisine göre yazılması gerekirken, şiirin dikey düzenine uydurulan cümleler olarak görür. Bence de öyle.

Peki ne yapalım? İnsanımız şiir kasetlerinden uzak mı dursun? Kendisine şiir diye sunulan örnekleri okumasın/dinlemesin mi? Hem ne kadar güzel, şiir daima gündemde kalıyor. Hayatımızın ana unsurlarından biri olarak yaşamaya devam ediyor. Böyle düşünenler de var tabii. Kendi açılarından haklı olabilirler.

Ben, seçkin bir şiirden ve rafine bir şiir zevkenden bahsediyorum. Onun için de işe çocukluktan başlamak gerekiyor. Erken yaşlarda nitelikli şiir örnekleriyle tanıştırılan çocuk, hayatının sonraki dönemlerinde nitelikli örnekler arayacaktır. Bu, müzik kulağı klâsik ezgilerle eğitilen çocuğun, seviyesiz şarkıları dinlemekten hoşlanmamasına benzer. Özellikle şiir yazma konusunda hevesli insanlarda şiir kültürünün oluşmasına ihtiyaç var.

-Şiirde ses ve ahenk hakkında ne düşünüyorsunuz? Bugün özellikle daha genç olan şâirlerimizin bu konuda eksik olduğu söylenebilir mi?

-Şiir önce sestir. Şiirin önce ritmi ve ahengiyle tanışırız. Ahmet Hâşim'in ünlü cümlesini bilirsiniz: "Şiir bir hikâye değil, sessiz bir şarkıdır." TANPINAR da buna benzer şeyler söyler: "İnsan biraz da sestir. Sesimiz nabzımızla beraber değişir. Hislerimiz, heyecanlarımız, bütün iç varlığımız sesimizdedir. Bu, adım adım yani mısra mısra olur." vs. Yine TANPINAR, VALÉRY'den naklen "şâirde kulağın daima uyanık bulunması gerektiğini" söyler. Bu, aslında şiirle müzik arasındaki akrabalıktan kaynaklanıyor. Eski şâirlere baktığınızda müzikle bağlarının bulunduğunu görürüz. Bazı şâirler ayın zamanda bestekârdır. Yani şâirde gelişmiş bir müzik kulağı var.

Vezin elbette önemli. Vezin dediğimiz şey, şiiri müziğe yaklaştıran unsur. Genç şâirlerimiz, şiirle müzik arasındaki bağ üzerinde ne kadar düşünüyorlar? Aruz ya da hece vezni konusunda bilgi birikimleri ne kadar? Bunları sorgulamakta yarar var. "Ben serbest şiir yazıyorum, heceyle aruzla işim yok." diyemezsiniz. Çünkü şiirde kelimeye, dizeye dokunmanız yetmez, anlamı gözetmeniz de kâfi değildir. Kelimeyi, dizeyi kulağınıza tutup bir de sesini duyacaksınız. Ancak o zaman Orhan Veli'nin "Ağlasam sesimi duyar

mısınız / Mısralarımda” ifadesindeki “s” seslerinin duyurduğu yalnızlığı hissedebilirsiniz. Yahut “Uçtuk Mohaç ufkunda görünmek hevesiyle / Canlandı o meşhur ova at kişnemesiyle” dizelerindeki nal seslerini duyabilirsiniz.

-İstanbul’un uzağında yaşayan ve çalışan bir şâir olarak İstanbul’un uzağında olmak bir talih mi, bir şanssızlık mı? Anadolu’da sanatla şiirle uğraşmak daha mı zor?

-Bahsini ettiğiniz, sanatı besleyen ana kaynak olarak dış çevre ise, İstanbul’da yaşamak bir şâir için talih sayılabilir. Belki Yahya Kemal’in en büyük şansı buydu. Üsküp gibi bir Türk şehriden kalkıp İstanbul’a gelmek, ardından Paris’i tanıdıktan sonra tekrar İstanbul’a dönmek. İlgi çekicidir: Bazı insanlar Paris’i görünce gözleri kamaşmış ve İstanbul’u unutuvermişlerdir. Buna karşılık, Yahya Kemal, “Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.” derken İstanbul’un medeniyet boyutunu görmüştür.

Erzurum Tortum Şelâlesi 2005:
Şâir Bahaettin KARAKOÇ’la

Mekân, elbette önemlidir, ama aynı mekânın Tevfik Fikret’e “Sis” şiirini yazdırdığını da unutmamalıyım. Şunu söylemek istiyorum: Sonuçta şiir, sanatkâr “ben”inde yoğrulur. İşin içine mizacınız girer, tecrübeniz girer, kitaptan ve hayattan gelen birçok unsur girer. Siz bunlardan bir terkibe ulaşırsınız. Kaldı ki İstanbul’u özlemek de şiirin ta kendisidir. Attilâ İLHAN’ın “şehirler padişahı” dediği İstanbul’u yalnızca bir koca kent olarak algılamak son derece yanıltıcıdır. O, geçmişte bizim kızıl elmamızdı. Peygamber muştusuyla aradık, ulaştık, fethettik. Otoritenin merkezi yaptık. Giderek medeniyetimizin bütün güzellikleriyle yansıdığı bir aynaya dönüştürdük. Mimarîsi, şiiri, musikisi, ebrusu, tezhibi, minyatürü, hattı, tabîî güzelliğiyle bizim özetimiz oldu. “Kur’an-ı Kerim Mekke’de nazil oldu, Kahire’de okundu, İstanbul’da yazıldı.” sözünün derin anlamı üzerinde düşünülmesi.

-Anadolu’da, hadi adını söyleyelim, taşrada sanatla uğraşmak insanın kendi ruhunu diri tutmasını sağlıyor. Ama canlı, dinamik bir edebiyat dünyasında soluk almak ve belki de yazdıklarını eser olarak paylaşmak herhalde farklı bir şey olsa gerek.

-Taşrada yaşıyor ve yazıyor olmaktan şekvacı değilim elbette, ama

İstanbul başka.

Böyle bir soruyu benim gibi bir İstanbul âşığına sordunuz mu, taraf-sızlığıma gölge düşecek demektir. Aslında şiir her yerde şiiirdir ve şâir, her mekânda şâir.

-İlk şiir kitabınızın adı "Eylülce". Bu isimlendirmeyi yaparken düşünceğiniz neydi?

-Eylül, sanıyorum herkeste uyandırdığı ortak izlenimle hüznün diğer adı. Belki de hüznün müteradifi, yani eş anlamlısı. "Hüzün ki en çok yakışandır bize." diyor Hilmi YAVUZ. "Ve hüzün en soylu muhalefettir şimdi." diyor. Tabii hüznü "üzüntü, ağlamak" gibi sığ anlamlarda düşünmemek kaydıyla. Onu, hayata anlam kazandıran soylu bir duygu olarak düşünmeliyiz. Aksi hâlde ülkemizin ya da dünyanın neresinde bir acı varsa, bizim yüreğimize de o acıdan bir parça nasıl düşer? İnsan onurunu inciten olaylar karşısında yüreğimize nasıl diken batar? Kim bilir belki de bu hüznü vurgulamak istedim. Bütünüyle bireysel bir tepkidir bu. Bir de biz, 12 Eylül kuşağıyız. Sırat köprülerinden geçtik. Acılar yaşadık. Kitapta Eylül metaforu çevresinde dönen birkaç şiir var. Şiirlerde olduğu gibi, kitabın adında da yaşanan kimi acıları sezdirmek istedim.

-Edebiyat çevrelerinde sizce şâir kimliğiniz mi yoksa akademik kimliğiniz mi ağır basıyor? Neden?

-Akademik, daha doğru bir adlandırmayla öğretmen kimliğimin bir adım önde gittiğini söyleyebilirim. "Çocuk Edebiyatı" ve "Drama" alanlarında sağlam bir yapı oluşturduğumu söyleyebilirim. Bilkent'in Kültür Bakanlığı tarafından basılan Türk Edebiyatı Tarihi adlı 4 ciltlik külliyyatında Çocuk Edebiyatı bölümünü ben yazdım. Söz konusu alanların öğretiminde özgün çalışmalara imza attım. Biri yazar, diğeri editör ve yazar olarak imza attığım iki tane Çocuk Edebiyatı kitabı yayımladım. İlköğretimde Drama ve Okul Öncesi Eğitimde Drama kitaplarımda hem kuramsal bilgilere hem de çok sayıda özgün uygulama örneğine yer verdim. Ayrıca Mustafa ALBAYRAK'la ortak yazdığımız Okul Öncesinde Drama ile Matematik Öğretimi adlı kitap hem kuramsal bilgileri hem de uygulama örnekleriyle ilginç bir kitap olarak literatüre girdi.

Ancak dışarıya karşı hiçbir iddia taşımamakla birlikte kendi içimde galiba şâirim. TANPINAR, "Antalyalı Genç Kıza Mektup" yazısının üçüncü cümlesinde kendini "şâir, muharrir ve üniversite hocası" diye tanıtır ya! Aynı sıralama benim için de geçerli. Ne var ki, üniversite hocalığı günlük hayatımın neredeyse tamamını doldurduğu için şâirliğim arka planda kalıyor.

Bu benim öncelikli tercihim değil. Hatta bu durumdan bir parça şikâyetçi olduğumu bile söyleyebilirim. Ancak kaderin adil olduğuna bütün kalbimle inanıyorum. Şiirin gündelik hiçbir şeyi kendine ortak kabul etmediğini düşünürseniz, bunun benim için ne kadar zor bir durum olduğunu takdir edersiniz. Aprinçur Tigin yüzyıllar öncesinden bana tercüman oluyor: "Gitmek istesem / Gidemiyorum da / Merhametlim." O, sevgili için söylüyordu, ben şiire hitaben söylüyorum. Fark sadece bu.

-Rubaî geleneğinin son temsilcilerinden Bekir Sıtkı ERDOĞAN'dan icazet almış biri olarak rubaî şâirliğinizi nerede görüyorsunuz?

-Hatırı sayılır bir rubaî birikimim var. Türkçeyi güzel ve yalın bir biçimde kullanmaya çalıştığımı ifade etmeliyim. Aruzu iyi kullandığımı farkındayım. Ayrıca aruzla yazabilmek için eski, terkipli, anlaşılmaz bir dil kullanmak şartmış gibi bir yaklaşımı yıktığıma inanıyorum. "Dize, sözcük, ritim, duyarlık, öykü, günce, gizem" gibi kelimeleri aruzla yazılmış şiir örneklerinde ilk kez kullanan şâir galiba benim. Öyleyse bu alanda bir iddianın sahibi olmalıyım. İyi yazdığımı, sözü bize emanet edene şükran vesilesi olarak kaydetmek isterim.

Öte yandan Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde sadece rubaî yazan ve rubaî şâiri olarak tanınan Fuad BAYRAMOĞLU, Cemal YEŞİL gibi şâirlerin toplam rubaî sayılarını çoktan geçtiğimi görünce, bu gidişle, 21. yüzyıl Türk şiirinin en önemli rubaî şâiri olabilirim diye düşünüyorum. Ki Fuad BAYRAMOĞLU'nun 150, Cemal YEŞİL'in 204 rubaisi vardır. Şu anda Türk edebiyatında yaşayan şâirler içinde 800'e yakın rubaî yazmış başka bir şâir yok. Elbette nicelik değil, nitelik önemli. Arif Nihad ASYA 1834 rubai yazmış, bu alanda bir rekorun sahibi. Talat Sait HALMAN'ın 367, Ümit Yaşar OĞUZCAN'ın 156 rubai yazdığını biliyoruz.

Ancak dediğim gibi nitelik çok önemli. Yahya Kemal'i hatırlayalım. Ömer Hayyam'dan tercüme ettiği 54 rubaîyi saymazsak, kendisi toplam 41 tane rubaî yazmış. Kimi araştırmacılar rubaîlerini diğer şiirleri kadar başarılı bulmasa da "41 buçuk kere maşallah!" dedirten rubaîlerdir yine de.

Peki ben rubaînin neresindeyim? Bir kere, nicelik olarak da nitelik olarak da edebiyat tarihine geçmemi sağlayacak rubaîler yazma konusunda kararlıyım. Bekir Sıtkı ERDOĞAN'ın ustalık onurunu lâıyk görüp bayrağı bana devrettiğini söylemesi doğru yolda olduğumun tescilidir bir bakıma. Üstelik henüz rubaîlerden oluşan şiir kitabım çıkmadan. İltifat ve teveccüh ustadan gelince, mutluluk ikiye, üçe katlanıyor. Özgüven pekişiyor. Sonra

da mizacınıza ters olsa da giderek bir iddianın sahibi oluveriyorsunuz.

-Son olarak şiirle uğraşan genç şâirlere ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz?

-Çok okusunlar, az yazsınlar. Okurken açgözlü davransınlar, yazarken perhiz yapsınlar. Şiirin öncelikle bir birikim, bilgi ve kültür işi olduğunu unutmasınlar.

Fuzulî ustamızın "İlimsiz şiir, temelsiz duvar gibidir." sözünü kulaklarına küpe etsinler. Geleneğimizdeki usta-çırak ilişkisini takip etsinler. Kendilerine bir usta seçsinler, bir süre onun gibi söylemeye çalışsınlar. Etkilenmekten, taklitten korkmasınlar. Okudukça ve yazdıkça, şiiri ciddiye

aldıkça, onu boş zaman doldurma aracı olarak görmedikçe, bir gün kendi seslerini bulacaklarından emin olsunlar. Sanatın bir adının da sabır olduğunu göz ardı etmesinler. (Öğr.Gör. Serap UZUNER YURT'un Tacettin ŞİMŞEK'le yaptığı söyleşiden alınmıştır.)

TORULLU HACI OSMAN EFENDİ

(ÂLİM, MUTASAVVIF: XX. YÜZYIL)

Hacı Osman Efendi, Müderris Ahmed Oğulları'ndan olup, Torul'un Beşkilise (Güzeloluk) köyünde dünyaya gelmiştir. Dedesi, 1370 yılında Horasan bölgesinden bu köye gelen Seyyid Molla Ahmed Efendi, babası Seyyid Murad Molla Mustafa Paşa'dır. Dede ve babasının isimlerinden de anlaşılacağı üzere soyu "Seyyid"dir. İlk tahsilini "Hocazâde" olarak nitelendirilen âile içerisinde alan Hacı Osman Efendi, daha sonra medreseye giderek devrin ilimlerini tahsil etmiş, Zıhar (Fevzi Çakmak köyü) İmâmı diye meşhûr Hacı Hasan Efendi'den dersler almıştır. İcâzetnâme silsilesinde yer alan son üç âlimin adı şöyledir: Muhammed Gâlib b. Kadı Muhammed Emîn İslâmbolî, Ahmed Şâkir İslâmbolî, Hacı İsmâil Hakkı Efendi.

Hacı Osman Efendi, hocası Hacı Hasan Efendi gibi tasavvuf yoluna intisab etmiş, bu yolda Çorum'da faaliyet gösteren Nakşî-Hâlidî şeyhi Şiranlı Hacı Mustafa Efendi'den el almış, tarîkat terbiyesi görerek hilâfete nâil olmuştur (Erkoç, 2005, s.209; Özköse-Şimşek, 2009, s.404). Ardından şeyhi Hacı Mustafa Efendi'nin emri ile Şam'a giden Hacı Osman Efendi, burada bir süre irşad faaliyetinde bulunmuş, sonra memleketi Beşkilise'ye dönmüşse de bir süre sonra buradan Alucra'ya göçüp yerleşmiştir.

Alucra'ya yerleştikten sonra "Alucralı" olarak da tanınan ve bu yöredeki medreselerde müderrislik yapmaya başlayan Hacı Osman Efendi'nin, Hoca Yûsuf (Dellülü Hoca), Molla Hasan, Molla Receb gibi pek çok talebe yetiştirdiği, Sultan Abdülhamid zamanında ihtilaf ve isyanı önlemek için aracı ola-

rak Mekke vâlisi Şeriflerle görüşmeye gönderildiği, Cemal Paşa'nın Şam'da bulunduğu sırada (1916'lı yıllar) sık sık ziyaretine gidip elini öptüğü, yapı olarak celâlli bir zât olduğu, silahını kuşanıp yalnız seyahat etmeyi sevdiği nakledilmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte yeni kurulan Diyanet İşleri Başkanlığına teklif edilmişse de onun görevi kabul etmediği, daha sonraki yıllarda Mekke'ye gidip yerleştiği, son yıllarını Kâbe'ye komşu olarak geçirdiği ve Taif'te altmış üç yaşında iken vefat ettiği, mezarının hâlen burada olduğu kaydedilmektedir.

KAYNAKLAR

ERKOÇ, Ethem, 2005. **Âşık Paşa ve Oğlu Elvan Çelebi**, Pegasus Görsel İletişim Hizmetleri, Çorum.

ÖZKÖSE, Kadir-ŞİMŞEK, Halil İbrahim. 2009. **Altın Silsile'den Altın Halkalar**, Poyraz Ofset, Ankara.

<http://www.alucra.com/manevi-deerler/1654-muederris-hac-osman-efendi.html> (31.12.2012)

<http://muratdursuntosun.wordpress.com/tag/alucra/> (31.12.2012)

VASFİ MAHİR KOCATÜRK

(YAZAR: 1907-1961)

Yedi Meşaleciler Hareketi'nin içinde yer alan Vasfi Mahir KOCATÜRK, halk şiirlerinin biçimsel özelliklerinden yararlanarak hece ölçüsüyle millî, epik, lirik şiirler yazmış bir **şâir**dir. Manzum oyunlar da denemiş olan KOCATÜRK, bir sanatçı olmaktan çok edebiyatla ilgili kitap ve araştırmalarıyla tanınır. Hayatı boyunca ülkenin değişik şehirlerinde edebiyat öğretmenliği, okul müdürlüğü, milli eğitim müfettişliği yapan müellif, politika ile de uğraşmış ve Demokrat Parti Gümüşhane milletvekili olarak 9. dönem TBMM'de görev almıştır.

1907 yılında Gümüşhane'de dünyaya geldi. Babası, Gümüşhane'nin yerlilerinden Şehit Arif Efendi'dir. Memur olan babasını I. Dünya Savaşı sırasında Kafkas Cephesinde kaybetti. Çocukluğu Gümüşhane'de geçti. Ailece İstanbul'a göç ettikleri için ilköğrenimini İstanbul Koca Mustafa Paşa Nüme Mektebinde tamamladı. Orta tahsili için 1921 yılında Darüşşafakaya girdi ve 1927'de mezun oldu. Mülkiye'de yüksek öğrenim gördü ve 1930 yılında mezun olarak doğrudan maarif mesleğine girdi. Ankara, Kabataş, Edirne ve Kastamonu Liselerinde Edebiyat öğretmenliği ve idarî işlerde bulundu. Teftiş kurulunda görev aldı. 1944'te İstanbul'a yerleşti. Haydarpaşa Lisesinde öğretmenlik, Darüşşafaka'da okul müdürlüğü yaptı. 1948'de Milli Eğitim Bakanlığında müfettiş oldu, ertesi sene İzmir'e tayin edildi. 1950-1954 yılları arasında Demokrat Partiden Gümüşhane Milletvekilliği yaptı. 1954'te seçimi kaybedince siyaseti bıraktı ve Gazi Eğitim Enstitüsünde öğretmenlik görevini

sürdü. Yedi Meşaleci şâirlerden biri olarak ürünler verdi. Özellikle kahramanlık ve yurt sevgisi konularını işledi.

Edebiyat hayatı, 1926 yılından itibaren dergilerde yayımlanan şiirleriyle başladı. 1928 yılında Yedi Meşaleciler'e katıldı ve bazı şiirleri Yedi Meşale adlı ortak kitapta yayımlandı. Daha sonraki şiirleri, Tunç Sesleri (1935), Geçmiş Geceler (1936), Bizim Türküler (1937) ve Ergenekon (1941) adlı şiir kitaplarında yayımlandı. Son şiirlerini ve bütün kitaplarından seçtiği bazı şiirleri Hayat Şarkıları (1965) adlı kitapta topladı. **Şâirin**, 1915-1930 yılları arasındaki şiirlerinde daha çok vatanseverlik ve kahramanlık duygularını işlediği görülür. Şiirlerinde işlediği ikinci konu kırsal kesim insanının günlük hayatta karşılaştığı meselelerdir. Şiirlerini genelde hece ölçüsü ile yazmıştır. KOCATÜRK, şiir kitaplarının yanı sıra liseler için edebiyat ders kitapları, dünya edebiyatını tanıttığı kitaplar, çocuk yayınları ile bazı tercüme eserler yayınladı. Öğretmenlik mesleğini konu edinen Öğretmenin Ruhu, padişahların hayatlarını, kahramanlıklarını anlatan Osmanlı Padişahları adlı kitapları; deneme yazıları, hikâyeleri ve makaleleri vardır. Son yıllarını tamamen edebiyat tarihi alanındaki çalışmalara ayırmış ve tüm Türk Edebiyatı ürünlerini topluca ele alan Türk Edebiyat Tarihi adlı dev bir eser inşa etmeye girişmiştir. Eser, edebiyat tarihini biyografi değil, edebî eser ve tahlile ayrılmış bir tür olarak değerlendirir.

Eserleri:

Şiir: Dağların Derdi (Yedi Meşalecilerle, 1928), On İnkılâp (1935), Tunç Sesleri (1935), Geçmiş Geceler (1936), Bizim Türküler (1937), Ergenekon (1941), Hayat Şarkıları (1965).

Manzum Oyunlar: Yaman (1933), Sanatkâr (1965).

Derleme-İnceleme-Antoloji-Edebiyat Kitabı-Tercümeler: En Güzel Türk Manileri (1933), En Güzel Türk Masalları (1934), Fransız Edebiyatı (1934), Şaheserler Antolojisi (2 Cilt, 1934,1939), Lise I, II, III. Sınıflar İçin İzahlı Türkçe Metinler (1945), Divan Şiiri Antoloji; (1947), Osmanlı Padişahları (1949), Türk Edebiyatı (4 kitap, Liseler İçin, 1951), Türk Edebiyatı Şaheserleri (1955), Tekke Şiiri Antolojisi (1955), Metinlerle Edebiyat (2 Cilt, 1955), Namık Kemal (1955), Şiir Defteri (1958), Hikâye Defteri (1958), Namık Kemal'in Şiirleri (1959), Ziya Paşa'nın Şiirleri (1959), Saz Şiiri Antolojisi (1963), Türk Nesri Antolojisi (1963), Meşhur Beyitler (1963), Türk Edebiyatı Tarihi (1964), Türk Edebiyatı Antolojisi (1967), Lafonten Hikâyeleri (1934), Hüsn ile Aşk (Şeyh Galip'ten, 1944), Don Kişot (1947), Kelile ve Dimne (1947), Şarkılar Kitabı-Aşk ve Izdırap Şiirleri (H. Heine'den, 1948), Ömer Hayyam'ın

Rubaileri (1955), Elem Çiçekleri (Charles Baudelaire'den, 1957), Faust (Goethe'den, 1965), Eski Yunan Edebiyatı ve Latin Edebiyatı Şiirleri (1965), Yeni Türk Edebiyatı (1936). Türk Edebiyatı Tarihi, ölümünden sonra yayımlandı. Çocuklar için yayımladığı kitaplar da vardır.

Türk edebiyat tarihi alanında çalışmalara yoğunlaşan KOCATÜRK, Türk Edebiyat Tarihi adlı eseri üzerinde çalışmaktayken 17 Temmuz 1961 günü Ankara'da kalp krizi geçirerek vefât etti.

Ne bir damla gözyaşı, ne yerde yaslı bir mum;
Hazin, loş odalarda ölümü sevmiyorum.
Bir çığ sesiyle nasıl inlerse bir uçurum
Benim öyle verecek kalbim son nefesini...

Titreyen dallarını açıp göklere kadar,
Hıçkırarak ney gibi sülün boylu kavaklar,
Talihimin göğsümde hapsedtiği canavar
Derin çığırımlarla kıracak mahpesini...

Ardımda binbir gönül, ıstırabımdan derin,
Matemini tutacak bir mukaddes kederin;
Ölümün gösterecek dünyaya ölümlerin
Hem en şerefisini, hem de en mukaddesini...

KAYNAKLAR

BANARLI, N.S. 1971. **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi** C.1, Millî Eğitim Bakanlığı Yay., İstanbul.

ENGİN, E. 2011. "Vasfi Mahir'e Göre Türk Edebiyatı'nda Dönemler ve Şahıslar", **TÜBAR-XXX**, Güz.

- ÖZÖN, M.N. 1941. **Son Asır Türk Edebiyatı Tarihi**, Maarif Mat., İstanbul.
- YALÇIN, A. 2003. **Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Dönemi Çağdaş Türk Romanı (1946-2000)**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- <http://www.haber29.net/vasfi-mahir-kocaturk-biyografi,8.html>
(05.01.2013)
- <http://www.msxlabs.org/forum/edebiyat-tr/13487-vasfi-mahir-kocaturk.html>
(08.01.2013)
- <http://www.kenthaber.com/karadeniz/gumushane/Kimdir/iz-birakan/vasfi-mahir-kocaturk>
(12.01.2013)
- http://tr.wikipedia.org/wiki/Vasfi_Mahir_Kocat%C3%BCrk (01.02.2013)
- http://www.turkceciler.com/sairler/vasfi_mahir_kocaturk.html
(03.02.2013)
- http://vizyon21yy.com/documan/Egitim_Ogretim/Onemli_Insanlari/Yazarlar_Sairler/Turk_Yazarlar_Sairler/Vasfi_Mahir_Kocaturk/Vasfi_Mahir_Kocaturk.html
(10.02.2013)
- <http://www.forumhane.net/yazarlar-ve-sairler/2040-vasfi-mahir-kocaturk-kimdir-hayati-hakkinda.html>
(11.02.2013)
- http://www.siirakademisi.com/index.php?/site/sair_hayat/855 (14.02.2013)

ZEKİ KADİRBEYOĞLU

(MİLLETVEKİLİ: 1884-1952)

Zeki Bey, 1884 tarihinde Gümüşhane'nin Câmî-i Kebîr Mahallesiinde doğmuştur. Babası Kadirbeyzade ailesinden İkinci Meşrutiyet döneminde Gümüşhane mebusu seçilen Hafız İbrahim Lütfi Paşa, annesi Humeyin Hanım'dır.

Çocukluğu ve gençliği hakkında çok fazla bilgi bulunmamakla birlikte 1898'de Gümüşhane Mekteb-i Rüşdiyesinden şهادetnamesini alarak İstanbul'a geldiği bilinmektedir. İstanbul'da Galatasaray Sultanisine giren Zeki Bey, 1904'te bu mektebin Türkçe bölümünü bitirmiştir. Türkçe bölümden sertifikasını alan Zeki Bey, 4. sınıfta Fransızca bölümünü de bitirmek amacı ile bir sene daha okula devam etmiş; fakat vücudundaki hastalıktan ötürü 1905'te mektebi terk etmek zorunda kalmıştır. Bu sırada babası İbrahim Lütfi Paşa, Gazze'de mutasarrıf bulunuyordu. Mektepten sertifikasını alan Zeki Bey, babasının yanına giderek burada bir yıl kalmış, daha sonra da Arabistan'ın bazı yerlerinde seyahatlerde bulunmuştur.

Zeki Bey, babasının yanında geçen 3 yılın ardından memleketi Gümüşhane'ye dönmüş, memuriyete hevesli olmadığı için ticaret ve ziraatla uğraşmaya karar vermiştir. Gümüşhane'de ticaretle uğraştığı dönemde Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda yenilmesi ve Milli Mücadelenin başlaması üzerine vatansever bir genç olarak Milli Mücadele'de aktif rol almıştır. Trabzon Vilayeti'ni de içine alan Rum ve Ermeni tehdidi karşısında Trabzon Muhafaza-i Hukuk-ı Milliye Cemiyetine üye olmuştur. Bu cemiyet tarafından düzenlenen I. ve II. Trabzon Kongrelerinde aktif rol oynayan ve başkanlık yapan Zeki Bey, Erzurum Kongresinin toplanmasında önemli simalardan biri olmuştur. 12 Ocak 1920'de toplanan Son Osmanlı Mebusan Meclisine Gü-

müşhane mebusu olarak iştirak etmiştir. Meclisin 16 Mart 1920’de dağıtılmasından sonra Ankara’da toplanması kararlaştırılan yeni meclise katılmak üzere yola çıkmıştır. Yolda isim benzerliğinden dolayı Sultan Vahideddin’in kayın biraderi Çerkez Zeki zannedilerek tutuklanmış, fakat yanlışlık anlaşılınca serbest bırakılmıştır. Ancak Mustafa Kemal Paşa’nın otoritesi altına girmek istemeyen Zeki Bey, I. dönem TBMM’ye katılmamıştır. 2 Temmuz 1923’te yapılan TBMM’nin II. dönem seçimlerinde ise Gümüşhane’den bağımsız vekil olarak meclise girmiştir. 20 Ağustos 1923 tarihinde Meclise katılarak 12 Eylül 1923’te mazbatasını almıştır. Mecliste görev yaptığı bu dönem içerisinde İktisat, Nâfia, Ticaret, Divan-ı Muhasebat, Tütün ve Sigara Kâğıdı İnhisarı Lâyihasını Tetkik Komisyonları üyeliğinde ve Nâfia Komisyonu Kâtipliğinde bulunmuştur. Bu dönemde meclise 5 önerge sunmuş, Genel Kurulda 110 değişik konuda 304 kez konuşma yapmıştır. Milli Eğitim’de yolsuzluk, tekel dolayısıyla tüccarda kalacak kibritler, kabotaj konuları hakkında soru önergeleri vermiştir. Zeki Bey, ikinci dönem meclis faaliyetlerinde özellikle hilafetin kaldırılması tartışmalarında ön plana çıkmıştır. Daha sonra Kazım KARABEKİR ve arkadaşlarınca kurulan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası’na girmiş ve “İzmir Suikastı” münasebetiyle de tutuklanarak yargılanmıştır. Mahkeme sonucunda ise suçsuzluğu anlaşılınca beraat etmiştir. Meclise dönen Zeki Bey, III. dönem seçimlerine katılmamış, İstanbul’a yerleşerek siyasetten çekilmiştir. Refik SAYDAM kükümeti zamanında Anadolu Sigorta Şirketi Yönetim Kurulu üyeliğine alınmış, bu görevi 1951 yılına kadar sürdürmüştür. Zeki Bey, bulunduğu bölgede çok etkin ve sevilen bir simadır. Bunda köklü aile bağlarının ve halkla olan sıkı temasının büyük etkisi vardır. Kelkit’teki seçimler münasebetiyle Belediye Reisi Hacı Alaaddin Bey’in “Zeki Bey Umûmî Harpte bizim ölümüze tabut, dirimize beşik olmuştu. Bizi her türlü felaketten kurtarmış, harpten sonra da aklıktan ölüm derecesine gelen ahalinin imdadına yetişerek bize hem yiyecek ve hem de tohumluk temin etmiştir.” şeklindeki sözleri onun halk tarafından neden bu denli sevilip desteklendiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Zeki Bey, büyükle büyük küçükle küçük olmayı bilen, alçak gönüllü, güler yüzlü, zarif, güzel giyinen, orta boylu, kilosuna uyan bir adamdı. Ağır, temkinli bir yürüyüşe sahip, bakışlarında güçlü bir iradenin varlığını hissettiren biriydi. Aynı zamanda sosyal yanı da güçlü olan kişilerden biriydi ki Trabzon Valisi Mehmet Galip Bey, Mustafa Kemal Paşa’ya gönderdiği bir mektupta Padişahla ilişki kurmak için İstanbul’a bir heyet gönderilmesini, bu heyete Gümüşhaneli Zeki Bey’in de alınmasını, çünkü Zeki Bey’in saray usullerini iyi bildiğini yazmıştır.

Zeki Bey, Gümüşhane sofrasına çatalı ilk getiren kişidir. Gerçi Rusların

"piron" dedikleri çatalı Gümüşhane halkı görmüştü, ama kullanmıyordu. Çatal Gümüşhane'ye Zeki Bey ile yayılmıştır. Zeki Bey çalışkan ve gayretli biriydi. Gümüşhane'de Ticaret Odası başkanı iken kendi işlerinin arasında sosyal işlerle de uğraşiyor, dayanışma dernekleri kuruyor, yardımlar yapıyordu.

Zeki Bey'i doğru bildiği, inandığı yoldan döndürmek mümkün değildi. Politikada çok çetindi, bu yüzden en yakın akrabaları ile de çatıştığı olmuştur. Anılarında onun bu ilginç yanı açıkça görülür. Bir gün Trabzon'dan gelirken Torul'da İngilizlerden saklanmakta olan Halit Paşa onun önünü kestirip evinde misafir eder ve ağırlar, arkasından eline bir kâğıt kalem tutuşturarak "Trabzon Milletvekilleri İzzet ve Servet Bey'lerden artık ayrılmış olduğunu bu kâğıda yazıp imzalayacaksın." der. Zeki Bey, bu sert emir karsısında hiç istifini bozmadan "Yazarım, imzalarım, ama dışarı çıkınca da Paşa bunu bana zorla imzalattı." der, ilan ederim" demesi üzerine Paşa kâğıdı imzalatmaktan vazgeçer, Zeki Bey'i serbest bırakır. Cesur ve mücadeleci bir kişi olan Zeki Bey, aile çevresinden Emine Hanım ile evlenmiştir. Arapça ve Fransızca bilmekteydi ve 6 çocuk babasıydı. 9 Temmuz 1952'de İstanbul'da vefat etmiştir. Kabri Edirnekapı Şehitliği'ndedir.

KAYNAKLAR

HIRA, Necmettin. 2006. **Hatıralarının Işığı Altında Kadirbeyoğlu Zeki Bey'in Çalışmaları 1919-1927**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.

SAN, Sabri Özcan. 1991. "Gümüşhane Müstakil Sancağındaki Mahalleler Aileler ve Efsaneler, Hikâyeler", **Geçmişte ve Günümüzde Gümüşhane**, Ankara.

ÜÇÜNCÜ, Uğur. 2011. **İkinci Dönem TBMM'de Bir Muhalifin Portresi Kadirbeyzade Zeki Bey**, Çizgi Kitabevi, Konya.

ÜÇÜNCÜOĞLU, A. Güngör. 2002. **Tarihsel Süreçten Günümüze Trabzon-Gümüşhane Halklar, Sülaleler, Aşiretler, Oymaklar, Lakablar**, Celebler Matbaası, Trabzon.

2010. **TBMM Albümü 1920-2010**, C. 1, Ankara.

ZÜLFİKAR YAPAR KALELİ

(ŞÂİR: 1954-)

Dünya iki gülmek, üç ağlamaktır
 Servete, şöhrete, üne değer mi?
 Büyüklük kul olmak, bel bağlamaktır
 Kırk gece, bir ayyaş güne değer mi?

1954 yılında Gümüşhane'nin doğusunda yer alan, merkeze 25 km mesafede bulunan Keçikaya (Çukut) köyünde doğdu. On çocuklu bir ailenin ilk çocuğuydu. Ailesi geçim sıkıntısı yaşamasına rağmen çocuklarının eğitimine özen gösteriyordu. Köyünde ilkokul, Gümüşhane'de ortaokul tahsilinin ardından 1969 yılında Gümüşhane Öğretmen Okuluna girdi. Şiir yazmaya bu yıllarda başladı. Sınıf arkadaşlarıyla çıkardıkları Türk'ün Sesi adındaki sınıf gazetesinde on altı kıtadan oluşan hamaset yüklü ilk şiiri yayımlandı. Bu şiirini okuyan bir öğretmenin iyi şiir yazabilmesi için çok okuması gerektiğini söylemesi üzerine bunu kendine şiar edindi, şiir yazma arzusunun yanında çokça okumalar yaptı. 1974 yılında öğretmen olarak atandı. İnşaat işlerinde çalışan babasına kardeşleriyle birlikte yardımcı olmak için yaz aylarında gurbetlere gitmeye başladı. Genellikle Kars ve Erzurum'a giden KALELİ, gündüzleri inşaatta çalışıp akşamları âşıklar kahvesine gitti. Küçük yaşta başla-

yan bu gurbet hayatı, memleket insanını çok iyi tanımasına, memleketine sevdâlanmasına vesile teşkil etti. Halk âşıklerini tanımış olması da, şiir anlayışında önemli bir etken oldu. Özellikle Âşık Mevlüt İhsânî'nin şâir üzerinde derin bir tesiri oldu. Mevlüt İhsânî'nin vefatından sonra ustaya ithafen "Ağladım" adında uzunca bir şiir yazdı. "Hayatımda en çok sevdiğim insan." diye vasıflandırdığı annesine yazdığı "Anne (Sözüm Yok..)" adlı şiir şâir için özel bir anlam taşıdı. Arif Nihat ASYA ve Abdurrahim KARAKOÇ, şiirlerini beğendi. Zamanla birçok âşıkla, şâirle dostluk kurdu ve aynı meclislerde bulundu.

1988 yılında Açık Öğretim Fakültesi önlisans programını bitirdi. Ardından şâirin ilk kitabı olan "Şafak Türküsü" Ocak Yayınlarında 1996'da çıktı. Kitabın arka kapağına özgeçmiş yazılmasını isteyen yayınevi sahibinin, KALELİ'nin tahsilini sorması ve "Yüksekokul mezunu bir öğretmenim." cevabını alınca da buruk bir izlenim vermesi şâiri müteessir etti. Bunun üzerine eğitim hayatına devam edip önce Türkçe Öğretmenliği, ardından Açık Öğretim İktisat Fakültesini de okuyarak eğitim hayatını tamamladı.

Şiir bahanesiyle sır okyanusunda inci aradığını söyleyen KALELİ, şiirin şâirin sır dünyası olduğunu bu nedenle gizemli olması gerektiğini savunur. Her okuyucunun şiirde kendinden bir şeyler bulabilmesinin yanında şâirin özenle seçeceği kelimelerle her okuyucuya farklı çağrışımlar uyandırması, hazlar vermesi gerektiğini dile getirir. "Düşünceyi hece ölçüsüne yerleştirmek çok zor, serbest yazmak kolay." diyen şâir, "Seni Sordum", "Ama Sen Gittin" adlı, serbest nazımla yazdığı iki şiir dışındaki tüm şiirlerinde hece ölçüsünü kullanmıştır. Bunu gerçekleştirirken de hece şiirindeki kafiye baskısını en aza indirmek ister. Şiirlerinde her kıtanın, her satırın birbirine bağlı olduğu gibi her kıtanın da fikir birliği içerisinde birbirine bağlı olmasına özen gösterir. KALELİ'nin şiirleri genellikle yöresel ve acıdır. Şiire kırk dört yılını veren şâir, şiirlerinde birikimlerini ustalıklı ve tarihsel motifleri başarıyla yerleştirir.

Yöresel bir hava taşıyan şiirlerinde, her konuyu rahatça işleyebilmesine rağmen toplumdaki yanlışlıklar, aşk, vatanın/vatandaşın çilesi, özlem, ülkü, tarih, edep, zamanın kötülüğü gibi konulara ve günümüz Türkiye'sinin motiflerine ağırlık vermiştir. Kendini taşıdığı şiirler de kaleme alan şâir, şiir yazabilmesi için şâirin kendini sürekli yenilemesi gerektiğini savunmuş ve buna gayret etmiştir. Özgün bir üslup sahibi olan KALELİ, yedi yüzü aşkın şiirini baş-

ta "antoloji.com" sitesi olmak üzere çeşitli internet sitelerinde yayımlayarak okuyucuya ve başka şâirlere ulaşmayı, onlarla dostluk kurmayı başarmıştır. Şiir yarışmalarına seçici kurulların şâirlerden oluşmaması nedeniyle şiir göndermeyen KALELİ, bazı şiirleri Bizim Anadolu, Hergün, Millet, Ortadoğu, Yeni Düşünce, Kuşakkaya, Demokrat Gümüşhane, Pınar, Töre, Ekin, Türk Dili, Türk Edebiyatı, Herfene, Güneysu, Devlet gibi gazete ve dergilerde yayımlandı. Kuşakkaya gazetesinde "Gönül Sohbetleri"ni hazırlamıştır. Karadeniz Yazarlar Birliği üyesi olan KALELİ, dört çocuk babası ve emekli bir öğretmendir.

Eserleri:

Şiir: Şafak Türküsü (Ocak Yayınları, 1996, Ankara), Çivinin İki Yüzü (Ocak Yayınları, 1997, Ankara), Güneşe Gölge Düştü (Berikan Yayınları, 1998, Ankara), Düşler Üşüdü (Berikan Yayınları, 1998, Ankara), Manzara (2000), Kitapsız Şiirler (Gündüz Yayınları, 2007, Ankara), Akıl Yanıyor (Gündüz Yayınları, 2007, Ankara), Esence (Gündüz Yayınları, 2007, Ankara), Kızıl İntihar (Gümüşhane Belediyesi Kültür Yayınları, 2013, Trabzon).

Anne (Sözüm Yok...)

Ben sarp yamaçların hırçın çocuğu
Derdimi herkesten gizlerim anne.
Taşıyamaz korkak yürek bu tuğu
Acır, sol böğrümünden sızlarım anne.

Sene elli iki, başladı dâvâ
Öyle sanırdım ki pabuç bedâvâ
Şerrin her türlüşü görüldü revâ
Her dakika seni özlerim anne.

Meylimi vereli, dost bilip kire
Her gün hüznülyüm, ölüm bin kere
Gönlümü sererim post gibi yere
Yanlış anlaşılır sözlerim anne.

Meclisi, makamı seyret hovarda
Vah beni, eyvahlar, hayret hovarda
Gerçekler biçare, gayret hovarda
Çok iyi görmüyor gözlerim anne.

Hor bakana, şer bakana sözüm yok
Kör bakana, er bakana sözüm yok
Yer bakana, ver bakana sözüm yok
Erenler yolunu izlerim anne.

Âlimimiz tellak, hocamız yaman!
Sahici değıldir bizdeki iman!
İşimiz, gücümüz vesvese, güman
Şüpheyle bakılan bir erim anne.

Anne, yama küçük, koskoca yırtık
Her tür şer meydanda, gerçekler örtük
Annem, tahammülüm kalmadı artık
Artık beni çekmez dizlerim anne.

KAYNAKLAR

HAYAL, İsmail. 2007. **Gümüşhaneli Şâirler Antolojisi**, Gümüşhane Valiliği Yayınları, Gümüşhane.

HAYAL, İsmail. 2010. **Gümüş Portreler**, Koza Altın İşletmeleri A.Ş. Yayınları, Gümüşhane.

KELEŞTİMUR, Bedrettin. 1996. "Köşe Taşı", **Ortadoğu Gazetesi**, 12 Ekim 1996

1999. **Gümüşhane İl Yıllığı** (Cumhuriyetin 75. Yılında Gümüşhane), İstanbul.

http://www.halksiir.com/editor_profil.asp?id=73 (31.12.2012)

<http://uyeler.antoloji.com/zulfikar-yapar-kaleli/> (31.12.2012)

<http://www.hizmetgazete.com/index.php?sayfa=sair.zulfikar.yapar.kaleli.ile.pazar.sohbeti1&d=tr> (11.02.2013) (Trabzon Hizmet gazetesi Nihat Malkoç Pazar Sohbeti 1. Bölüm)

<http://www.hizmetgazete.com/index.php?sayfa=sair.zulfikar.yapar.kaleli.ile.pazar.sohbeti2&d=tr> (11.02.2013) (Trabzon Hizmet gazetesi Nihat Malkoç Pazar Sohbeti 2. Bölüm)